

FRØYA KOMMUNE

KOMMUNESTYRET		Saksliste
Møtested: Kommunestyresalen, Frøya herredshus	Møtedato: <u>ONSDAG</u> 30.04.2014	Kl. 10.00

Møteinnkalling

Medlemmene innkalles herved til overnevnte møte. Forfall må straks meldes til informasjonen, Tlf 72 46 32 00 eller til postmottak@froya.kommune.no
Varamedlemmer møter etter nærmere beskjed.

- Kl. 10.00**
1. Grunnlovsjubileet m/innslag fra Nesset barnehage
 2. Visjonprosess – veien videre (notat sendes ut i egen email)
 3. Orientering om Blått Kompetansesenter
 4. Evaluering av brann på Frøya

Sakliste:

Saksnr.	Arkivsaksnr. Innhold
38/14	14/447 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 27.03.14
39/14	12/710 NY OPPFØLGING AV VEDTAK ETTER FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT 2012, SAKSBEHANDLING TEKNISK ETAT
40/14	14/446 SELSKAPSKONTROLL AV TRØNDERENERGI
41/14	14/441 KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING 2013 - FRØYA KOMMUNE
42/14	14/312 ÅRSMELDING FOR FRØYA ELDRERÅD 2013
43/14	11/1463 SUPPLERINGSVALG FOR TRAFIKKRÅDET
44/14	14/271 IKT SAMARBEID FRØYA OG HITRA KOMMUNER - MANDAT
45/14	12/119 SKARPNESET INDUSTRIOMRÅDE - SLUTTBEHANDLING
46/14	14/386 KJØP AV AREAL FRA EIENDOMMEN GNR. 22, BNR. 39 - EIER MESTA AS
47/14	13/1353 REGULERINGSPLAN - VALEN BOLIGFELT- 2. GANGS BEHANDLING
48/14	14/449 ORDFØRERENS ORIENTERING

Sistranda, 24.04.14

Berit Flåmo
Ordfører

Harriet Strand
Sekretær

Saksdokumentene er lagt ut til offentlig ettersyn på følgende steder:

Frøya herredshus, www.froya.kommune.no.

Melding til medlemmene:

Det bes om at spørsmål som ønskes besvart under møtet må være overlevert ordfører/leder med kopi til politisk sekretariat senest 1 uke før møtet, fortrinnsvis på e-post. Dette med bakgrunn i en mer effektiv møteavvikling.

Ap og Høyre har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom teknisk.

Borgelig gruppe har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom B.

Sv har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom C (Kya).

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/447	38/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Harriet Strand	039	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
38/14	Kommunestyret	30.04.2014

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 27.03.14

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 27.03.14 godkjennes som fremlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 27.03.14

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	12/710	39/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Arvid Hanssen	210	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
39/14	Kommunestyret	30.04.2014

NY OPPFØLGING AV VEDTAK ETTER FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT 2012, SAKSBEHANDLING TEKNISK ETAT

Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret tar saken til orientering.

Vedlegg:

Kontrollutvalgets sak 3/14
Svar fra Frøya kommune dat. 11.03.14

Saksopplysninger:

Det vises til vedtak og saksframlegg i kontrollutvalgets sak 3/14

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/446	40/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Arvid Hanssen	039	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
40/14	Kommunestyret	30.04.2014

SELSKAPSKONTROLL AV TRØNDERENERGI

Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

1. Kommunestyret tar revisjonens påpekning om ordførers habilitet til orientering. Kommunestyret ber formannskapet vurdere i hvilke organer kommunen skal drive eierstyring slik at hensynet til habilitetsreglene og god eierstyring kan ivaretas best mulig.
2. Kommunestyret ber formannskapet følge opp øvrige konklusjoner og vurderinger i rapporten.
3. Kommunestyret ber om at det rapporteres om oppfølging av rapporten i forbindelse med neste fremlegging av eierskapsmelding.
4. Kommunestyret tar for øvrig rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi til orientering.

Vedlegg:

Kontrollutvalgets sak 2/14
 Rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi

Saksopplysninger:

Det vises til saksframlegg og vedtak i kontrollutvalgets sak 2/14.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/441	41/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Arvid Hanssen	039	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
41/14	Kommunestyret	30.04.2014

KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING 2013 - FRØYA KOMMUNE

Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2013 til orientering.

Vedlegg:

Årsmelding 2013 for kontrollutvalget i Frøya kommune

Kontrollutvalgets behandling i møte 19.03.2014:

Kontrollutvalget gjennomgikk administrativt utkast til årsmelding og innarbeidet mindre endringer. Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Saksopplysninger:

Kommunelovens bestemmelser om tilsyn og kontroll gir kommunestyret og kontrollutvalget betydelig ansvar og det er derfor viktig med en dialog mellom kontrollutvalget og kommunestyret.

Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontroll- og tilsynsorgan og skal forestå det løpende tilsynet med kommunen og kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret. Utvalget rapporterer sine saker til kommunestyret løpende gjennom året. For å oppsummere foregående års aktivitet og for å gi kommunestyret et innblikk i virksomheten, utarbeider kontrollutvalget likevel sin egen årsmelding som legges frem for kommunestyret til orientering.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til vedlagte årsmelding for kontrollutvalget for 2013.

Vurdering:

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å oversende saken til kommunestyret og innstille på at årsmeldingen tas til orientering. Kommunestyret kan likevel komme med innspill og tanker knyttet til kontrollutvalgets virksomhet i tilknytning til behandlingen i kommunestyret.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/312	42/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Harriet Strand	039	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
3/14	Eldrerådet	24.03.2014
42/14	Kommunestyret	30.04.2014

ÅRSMELDING FOR FRØYA ELDRERÅD 2013

Eldrerådets innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret tar eldrerådets årsmelding for 2013 til orientering.

Enstemmig

Saksopplysninger:

Eldrerådet er etter eldrerådsloven pålagt å lage årsmelding. Det er ikke nærmere fastsatt hva meldingen skal inneholde. Årsmeldingen skal i følge eldrerådslovens §§4 og 8 forelegges kommunestyret.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	11/1463	43/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Jan Otto Fredagsvik		

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
43/14	Kommunestyret	30.04.2014

SUPPLERINGSVALG FOR TRAFIKKRÅDET

Forslag til vedtak:

1. Som vararepresentant for Turid Berget velges.....
2. Som fast representant fra Bogøya velges..... og med som vararepresentant.

Valgene gjelder for inneværende valgperiode

Saksopplysninger:

Trafikkrådet er oppnevnt av kommunestyret. Det er et behov for å foreta suppleringsvalg, da rådet i dag mangler vararepresentant for Turid Berget, som fast representant fra Mausund og fast representant m/vara fra Bogøya.

Vurdering:

Trafikkrådet i Frøya kommune er et svært viktig råd, både overfor fylkeskommunen og de som utfører båt- og ferjetrafikk mellom Fast-Frøya og øyrekken og som viktige premissleverandører for formannskap og kommunestyre når vedtak skal fattes.

Saka legges fram uten innstilling på kandidater fra rådmannen.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/271	44/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Beathe Sandvik Meland	630 &10	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
59/14	Formannskapet	08.04.2014
44/14	Kommunestyret	30.04.2014

IKT SAMARBEID FRØYA OG HITRA KOMMUNER - MANDAT

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

Rådmann setter ned en arbeidsgruppe som får følgende mandat:

«Fremme forslag til IKT – samordning for Frøya og Hitra kommuner, der følgende vurderes:
Mulighet for ett datarom, med felles indre sone og sammenslått domene og infrastruktur. Forslaget skal løses innenfor dagens bemanning og ressursbruk, på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregionen.

Forslaget skal inneholde forslag til framdriftsplan for realisering av samarbeidet, herunder forslag på vertskommune. Videre skal det medtas fulle investeringskostnader, så langt disse er kjente, for realisering av samarbeidet.

Samarbeidet skal ikke være til hinder for et kommende større samarbeid i regionen, men et første steg i så henseende»

Som medlemmer fra arbeidsgruppen fra Frøya kommune foreslås:

Representant(er) fra rådmann, IKT avdelingen, en ansatt fra en interkommunal tjenste, fra helse og skole

Det forutsettes at Hitra kommune gjør det samme vedtaket.

Enstemmig

Innstilling:

Rådmann setter ned en arbeidsgruppe som får følgende mandat:

«Fremme forslag til IKT – samordning for Frøya og Hitra kommuner, der følgende vurderes:
Mulighet for ett datarom, med felles indre sone og sammenslått domene og infrastruktur. Forslaget skal løses innenfor dagens bemanning og ressursbruk, på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregionen.

Forslaget skal inneholde forslag til framdriftsplan for realisering av samarbeidet, herunder forslag på vertskommune. Videre skal det medtas fulle investeringskostnader, så langt disse er kjente, for realisering av samarbeidet.

Samarbeidet skal ikke være til hinder for et kommende større samarbeid i regionen, men et første steg i så henseende»

Som medlemmer fra arbeidsgruppen fra Frøya kommune foreslås:

Representant(er) fra rådmann, IKT avdelingen, en ansatt fra en interkommunal tjenste, fra helse og skole

Det forutsettes at Hitra kommune gjør det samme vedtaket.

Vedlegg:

Alternativ plan for orkdalsregionen
Mail fra Asle Brustad, Sør-trøndelag fylkeskommune

Saksopplysninger:

Følgende ble vedtatt i felles IKnemnd i november 2013:

«Som første tiltak for samordning på IKT – området foreslås følgende prioritert:

- a) Fagprogram som Velferd, Familia, Profil og Meldingsutveksler for e – meldinger, saamordnes i en felles indre sone
- b) Felles og sammenslått domene og infrastruktur for Outlook – kommunenes møte – og avtalebøker – investeringsbehov for hver av kommunene anslås til kr 500.000,- som også da tilrettelegger for evt. videre samkjøring og samordning på IKT – området
- c) Nemda ber om at formannskapene i de to kommunene ser på videre IKT – samordning totalt for kommunene på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregion – samarbeidet (mai 2012)»

Ut fra dette vedtaket er rådmannens vurdering at pkt a) og b) kan synes ressurskrevende og kostnadskrevende å starte opp med, dersom en direkte og likevel utreder punkt c)

Rådmannen foreslår derfor å utrede nemnas punkt c) direkte.

Bakgrunn for saken:

Kommunestyrene i Frøya og Hitra kommuner har vedtatt at kommunene skal samarbeide om forvaltning- og tjenesteoppgaver på helse- og omsorgsområdet på en rekke områder, jfr politiske vedtak i begge kommunene i august/september 2012.

Prosjektet «samhandling i øyregionen» er en videreføring av kommunenes arbeid for å forberede seg på samhandlingsreformen som ble iverksatt fra 01.01.12. Samarbeidet omhandler både lovpålagte og ikke lovpålagte oppgaver med tjensteproduksjon til kommunenes innbyggere som hovedfokus. Samarbeidsavtalene er lagt frem til politisk behandling i nemda fortløpende.

Prosjektet «samhandling i øyregionen» startet 01.09.12 og ble avsluttet 30.06.13. Alle samarbeidsområdene er fordelt mellom Frøya og Hitra kommuner, og samarbeidet er da over i en driftsfase.

Det interkommunale samarbeidet – et større omfang

Frøya og Hitra kommuner har interkommunalt samarbeid om PP- tjeneste sammen med Snillfjord kommune (PP-tjenesten i Sør-Fosen) og interkommunal Barne- og familietjeneste (barnevern). I tillegg til de nye områdene, psykisk helsearbeid, folkehelse, livsstil- og folkehelsesenter, forvaltningskontor og kompetanseutvikling, har vi allerede avtaler om samarbeid på legevakt, jordmortjeneste, sosialtjeneste i NAV, og samarbeid om plasser i sykehjem.

De interkommunale samarbeidsområdene innenfor helse- og omsorgsområdet har et økonomisk omfang på vel 30 millioner kroner.

Status IKT samarbeid regionalt og lokalt

Referat fra møte i Samarbeidskomiteen for Orkdalsregionen og styringsgruppene for tjenestesamarbeidprosjekt av 14.12.12 sier sitat;

«Orkdalsregionen finner ikke noe grunnlag for å etablere det skisserte IKT-samarbeidet der alle kommuner er med. Regionen ser gjerne at noen av kommunene går videre med et slikt samarbeid, også i dialog med fylkesmannen om å løse ut tilsagn om skjønnsmidler til formålet. Samtidig organiseres et felles nettverk der alle kommunene i regionen kan drøfte felles IKT-utfordringer i tida framover. I dette nettverket må det også være deltakere fra rådmannsnivået.»

Kommuner som har gått sammen i et mindre samarbeid er Snillfjord, Rindal, Agdenes, Meldal, Frøya og nå Hitra. Det første steget i dette samarbeidet er å enes om en felles e-kommunestrategi som vil ha langsiktige mål og strategier som går fram i tid. Om strategien på sikt skal være en fullstendig samlet IKT-tjeneste for de kommunene som nå starter opp et samarbeid er usikkert. Arbeidet videre vil avklare det.

Neste steg i dette samarbeidet vil være konkrete tiltak på kort og lang sikt. Samarbeid om tiltak kan gjennomføres med færre kommuner, eller med andre ikt-samarbeid. En ser for seg å samarbeide om kompetanse- og kvalitetsforbedringstiltak/prosjekter mer enn typen felles investeringer i datarom.

Erfaringer etter 10 års samarbeid i øyregionen (lagt fram av PP-tjenesten i Sør-Fosen og Barne- og familietjenesten), er at IKT- løsningene ikke tilrettelegger for interkommunale tjenester, selv om dette teknologisk er mulig. Det etableres ulike IKT- løsninger fra samarbeid til samarbeid eks. PP-tjeneste, barnevern og NAV.

Hvordan skal vi kunne ta ut samarbeidsgevinster på samarbeid når IKT oppleves «tungvint»?

De ansatte rapporterer om en hverdag preget av løsninger som skaper frustrasjoner og ”plunder og heft” og som er til hinder for å utvikle en ”interkommunal identitet” og vi-følelse.

Felles systemer som bygger opp under gode løsninger for dokumentasjon, kommunikasjon og effektivitet i oppgaveløsningen vil gi trygge og fornøyde medarbeidere og gode tjenester til brukerne (bygge opp under hovedoppgaven).

Framtidsutfordringer

Føringer for bruk av informasjonsteknologi i kommunesektoren har det siste tiåret kommet fra flere hold. For helse- og omsorgstjenestene gjelder mange styringsdokumenter for e-helse som; Nasjonal strategi for elektronisk samhandling 2008-2013, og St. melding nr. 9 En innbygger – en journal 2012-2013, digitale tjenester i helse- og omsorgssektoren.

Utviklingen vil gå i retning av mere standardiserte løsninger med mulighet for digital kommunikasjon mellom samarbeidspartnere i kommunen på tvers av kommuner og mellom ulike nivå i helsetjenesten.

Helse- og omsorgstjenestene står overfor utfordringer knyttet til en relativt sterk økning i antall eldre i årene framover. For at vi skal kunne møte denne økningen uten tilsvarende økning i ansatte, må bruk av ny teknologi innen pleie- og omsorg tas i bruk. Eksempel på type omsorgsteknologi er sensorer, smarthus, selvbetjeningsløsninger og roboter. Slik teknologi er tradisjonell utenfor myndighetsområdet til ikt- avdelingen, men kravene om at slik teknologi skal fungere sammen med administrative systemer for pasientjournaler, turnusplanlegging og fagsystemer er allerede her.

IKT vil spille en rolle i denne utviklingen og et sterkt fagmiljø for omsorgsteknologi vil være enklere å realisere sammen for kommunene Frøya og Hitra.

IKT- samarbeid Frøya og Hitra

I rapport av mai 2012 –Plan for felles IKT-tjeneste i Orkdalsregionen (Evry Consulting) sies det «*For at et tjenestesamarbeid innen ulike områder i kommunene i det hele tatt skal være mulig, må IKT – systemene samordnes på tvers av kommunegrensene*»

Hva er likt i Frøya og Hitra kommuner?

- Outlook / e-mail/ internett
- Visma – skole og barnehage
- Hjemmeside
- Kvalitetslosen
- Fagprogram
 - Velferd (NAV),
 - Familia (barnevern),
 - Profil (pleie- og omsorg)
 - Win-med (leger og helsestasjon)
 - SamPro (individuell plan)
- Meldingsløftet – e-meldinger internt og til definerte samarbeidspartnere

Hva kan samordnes?

- Turnusprogram og forsøk med ulike arbeidstidsordninger
- Elektroniske timelister
- Elektroniske systemer for vikarer og turnus-Web for alle ansatte
- Program for vederlagsbetaling i institusjon
- Bestilling av tjenester på legekantorene – time, resepter m.m
- Eventuelt nye fagprogram innenfor folkehelse og forebyggende arbeid
- Ikt- løsninger som åpner for utvikling av felles omsorgsteknologi
- Åpner muligheten for interkommunalt samarbeid på andre fagområder enn helse og omsorg

Frøya og Hitra kommuner bør derfor vurdere å etablere, en felles IKT-tjeneste, felles datanettverk og felles serverrom i en av kommunene

En felles IKT-tjeneste vil også ha betydning for drift av IKT-enhetene i kommunene, som i dag er sårbare med få ansatte.

Driftsfordeler

- fordeler for samarbeidet med de andre 5 kommunene i orkdalssamarbeidet
- Frøya og Hitra «går foran» innenfor helse- og omsorgsområdet
- mindre sårbar - økt effektivitet – 24 timers service?
- større fagmiljø
- økonomiske besparelser i forhold til drift
- opplæring i organisasjonene – informasjonssikkerhet jfr. Normen
- samordne oppgraderinger
- nye felles investeringer
- ta i bruk hverandres løsninger – like løsninger – kostnadseffektiv

Felles IKT-tjeneste for Frøya og Hitra – hva vil det koste?

Erfaringer fra andre IKT-samarbeid viser at det er vanlig å hente ut gevinster forbundet med tjenestekvalitet og kompetanse, men at det kan være mer utfordrende å realisere økonomiske gevinster. Her kan likevel nevnes at et samarbeid vil gi oss en robust og mindre sårbar infrastruktur som vil gi oss høyere tjenestekvalitet og effektivitet i hverdagen.

Kritiske suksessfaktorer for å lykkes med IKT-samarbeid, vil være samarbeidsklima, fleksibilitet og god forankring i kommunene.

Etableringskostnader og årlige driftskostnader i IKT- samarbeidet i Orkdalsregionen for 9 kommuner, er beskrevet i rapport fra Evry Consulting mai 2012 i «Plan for felles ikt- tjeneste».

Her er det beskrevet etableringskostnader på henholdsvis 2 745 358 kroner for Frøya, og 2 504 207 kroner for Hitra. Årlig driftskostnad/netto økning beløper seg til 1 967 248 kroner for Frøya og 1 567 264 kroner for Hitra.

Hva et IKT-samarbeid for Frøya og Hitra kommuner etter samme modell vil koste, er vanskelig å beregne eksakt. Dette må derfor beskrives godt i arbeidsgruppens sluttrapport.

Begge kommunene har et driftsbudsjett for IKT-tjenester for 2014. Det er mulig ved en beslutning om samarbeid som vist overfor, å disponere disse midlene i en samarbeidsretning med sikte på en felles IKT- tjeneste for Frøya og Hitra kommuner. For Frøya er følgende vedtatt i drift for 2014:

<u>Service/serviceavtaler – drift</u>	<u>Budsjett</u>
2014	2.841.600

Hva sier fylkeskommunen?

Fylkeskommunen, ved Asle Brustad har gitt følgende uttalelse vdr om det er lurt av Frøya og Hitra etablerer en felles IKT tjeneste, i påvente av et større samarbeid:

*«Det viktigste svaret mitt er vel at det **«er mye som taler for at det er en fornuftig løsning at dere, i alle fall i første omgang, etablerer en felles IKT-enhet for Hitra og Frøya....** Min mening er derfor at det er en dyd av nødvendighet at det så raskt som over hodet mulig etableres et IKT-samarbeid for deres 2 kommuner»*

Vurdering:

Et interkommunalt samarbeid på IKT- området vil være avgjørende for hvordan vi lykkes med det interkommunale samarbeidet på helse- og omsorgsområdet, og vil være en forutsetning for interkommunalt samarbeid på andre fagområder.

Ut fra saksfremstillingen overfor, **foreslår råmannen derfor å sette ned en arbeidsgruppe som får følgende mandat:**

«Fremme forslag til IKT – samordning for Frøya og Hitra kommuner, der følgende vurderes:
Mulighet for ett datarom, med felles indre sone og sammenslått domene og infrastruktur. Forslaget skal løses innenfor dagens bemanning og ressursbruk, på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregionen.

Forslaget skal inneholde forslag til framdriftsplan for realisering av samarbeidet, herunder forslag på vertskommune. Videre skal det medtas fulle investeringskostnader, så langt disse er kjente, for realisering av samarbeidet.

Samarbeidet skal ikke være til hinder for et kommende større samarbeid i regionen, men et første steg i så henseende»

Som medlemmer fra arbeidsgruppen fra Frøya kommune foreslås:

Representant(er) fra rådmann, IKT avdelingen, en ansatt fra en interkommunal tjenste, fra helse og skole

Det forutsettes at Hitra kommune gjør det samme vedtaket.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	12/119	45/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Silje Meslo Lien	L12	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
34/14	Hovedutvalg for forvaltning	10.04.2014
45/14	Kommunestyret	30.04.2014

SKARPNESET INDUSTRIOMRÅDE - SLUTTBEHANDLING

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Skarpneset Industriområde med bestemmelser revidert 05.02.14, plankart revidert 05.02.14 og planbeskrivelse. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

Enstemmig

Innstilling:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Skarpneset Industriområde med bestemmelser revidert 05.02.14, plankart revidert 05.02.14 og planbeskrivelse. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

Vedlegg:

1. Plankart, revidert 05.02.2014
2. Planbestemmelser, revidert 05.02.2014
3. Uttalelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, datert 18.10.2013
4. Notat fra Rambøll om gjennomførte planendringer, datert 31.01.2014
5. Merknader fra Ellen Hallarskag, mottatt 31.03.2014
6. Merknader fra Morten Sagmo og Kristian Hallarskag, datert 30.03.2014

Saksopplysninger:

Reguleringsplan for Skarpneset industriområde ble 24.06.2013 vedtatt av kommunestyret, med det forbehold om at det ikke kom inn merknader fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det kom i ettertid inn merknader fra Fylkesmannen og saken må behandles på nytt. I første omgang var Fylkesmannen skeptisk til at det i det hele tatt ble åpnet et nytt område for næring i kommunen. Frøya kommune svarte i brev av 06.06.13 at Frøya har de siste 6 årene vært på etterskudd med næringsarealer, og ville med Skarpneset komme i forkant av utviklingen. Fylkesmannen var enig i kommunens vurdering men kom med to vilkår til egengodkjenning. De gikk i korte trekk ut på at bekken fra Skarpnesvatnet må gjenskapes og ikke legges som veggroft slik som tidligere foreslått. Det ble også satt vilkår om at bestemmelsene skulle sikre at støy blir godt ivaretatt i anleggsfasen. I senere tid har det også kommet frem at det kan komme til å bli et behov for høyere bygghøyder enn det i dag er gitt tillatelse til i bestemmelsene.

Rambøll Norge AS har utarbeidet et forslag til endring av plankart og bestemmelser.

Vurdering:

Endringene som er gjennomført:

Utforming av bekk og området rundt:

På revidert plankart er det lagt inn en større LNFRN-sone rundt bekken fra Skarpnesvatnet med hensynssone bevaring naturmiljø over. Hensynssonen følges av bestemmelse som sikrer at ved flytting av bekken skal den reetableres på en slik måte at eksisterende økosystem og funksjoner som gytebekk gjenskapes best mulig. Det er utarbeidet et forslag til hvordan bekken kan gjenskapes sli at det legges til rette for gyting (se vedlegg).

Støy i anleggsfasen

Det er i bestemmelsene under § 9 Særregler for anleggsfasen, satt inn et punkt 9.3 som omfatter kravene i kap.4 i T-1442/2012 (begrensning av støy fra bygg- og anleggsvirksomhet)

Bygghøyder

I opprinnelig planforslag ble det foreslått at bebyggelsen innenfor planområdet ikke skulle overstige tilliggende skjæring. Det er i ettertid avdekket behov for større høyde for at området skal kunne romme silotanker til fiskefôr. Disse har en høyde på mellom 40 og 50 meter og det er derfor behov for å øke maks høyde i bestemmelsene til planen. Bestemmelsenes punkt 4.1 er derfor endret til å sette en maksimal gesimshøyde på kote 50 moh (NN1954). I tillegg tillates det skorsteiner på inntil 80 meter over terrenget innenfor planområdet.

Siloene med fiskefôr må plasseres nært sjøkanten for å kunne laste fôret over på båt. Dette bryter med prinsippet om en nedtrapping fra skjæringene og ned til sjøkanten, men åpner for at en viktig sjøbasert næring kan etablere seg innenfor området.

Det er ikke bestemt hvilke bedrifter som skal etablere seg på Skarpneset, men det er av den grunn viktig å ha mulighetene åpne. En økning i tillatte byggehøyder gir ikke dramatiske endringer for området, men åpner opp for en bedre utnyttelse av næringsområdet.

I forbindelse med endringene ble de berørte naboene hørt. Følgende merknader kom inn:

Ellen Hallarskag

Kommer med innspill på vegne av sine to sønner. Ble fortvilet da de mottok «prospektet» og mener dette vil få en stor inngripen i deres liv. Eiendommen har vært bebodd siden slutten av 1800-tallet og stort sett tilhørt familien. De er derfor interessert i at skadeomfanget blir så lite som mulig.

Området er avsatt til et industriområde i kommuneplanen og naboene hadde mulighet til å komme med innspill under utarbeidelsen av denne. Det vil under behandlingen av byggesaken blitt tatt hensyn til at utformingen av byggene blir gjennomført minst mulig skjemmende. Likevel vil det komme til å bli behov for høye bygninger som kan komme til syne fra naboeiendommene. At det blir gitt tillatelse til høye skorsteiner kan også være til fordel for naboene da dette er med på å hindre lukt i nabolaget.

Morten Sagmo og Kristian Hallarskag

Har innvendinger til høyde, lyssetting og heldøgnsdrift.

Også her kunne naboene kommet med innspill når kommuneplanen ble utarbeidet. Det har også vært både oppstartsvarsel og 2 tidligere behandlinger av saken hvor det har vært mulighet til å komme med innspill. Bygghøyden er planlagt ut i fra hva som kan være nødvendig for aktuelle næringsaktører. Det er ønskelig at de blir gjennomført så lave som mulig, men av ulike grunner kan det være behov for slike høyder. Når det gjelder lyssetting er dette noe som blir vurdert i byggesaken. Kommunen vet enda ikke hvilke aktører som vil komme til området og kan ikke si noe om driften.

På bakgrunn av ovennevnte endringer egengodkjenner Frøya kommune reguleringsplanen for Skarpneset industriområde. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/386	46/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Andreas Kvingedal		

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
60/14	Formannskapet	08.04.2014
46/14	Kommunestyret	30.04.2014

KJØP AV AREAL FRA EIENDOMMEN GNR. 22, BNR. 39 - EIER MESTA AS

Formannskapets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommunestyre godkjenner den fremlagt kjøpekontrakten for erverv av ca. 1900 m2 fra Mesta Eiendom AS sin eiendom Gnr. 22, bnr. 39 på Melkstaden.
Kjøpesummen inkl. omkostninger dekkes fra bevilgningen avsatt til Nordhammervika næringspark.

Enstemmig

Innstilling:

Frøya kommunestyre godkjenner den fremlagt kjøpekontrakten for erverv av ca. 1900 m2 fra Mesta Eiendom AS sin eiendom Gnr. 22, bnr. 39 på Melkstaden.
Kjøpesummen inkl. omkostninger dekkes fra bevilgningen avsatt til Nordhammervika næringspark.

Vedlegg:

Kjøpekontrakt m/vedlegg

Saksopplysninger:

Frøya kommune kjøpte i 1988 et areal på ca. 9800 m2 på Melkstaden som tomt til ny vegstasjon, dette med bakgrunn i at man ønsket å flytte vegstasjonen ut fra Sistranda sentrum. Av dette arealet ble så ca. 7000 m2 overført til Statens Vegvesen hvor det ble bygget ny vegstasjon samme året. Denne eiendommen er så senere overført til Mesta AS ved deling av vegvesenet i en forvaltningsdel og en entreprenør del.

Arealet sør for Mestaeiendommen er senere utfylt og er blitt utleid først til betongverk og senere for lagring av grus/steinmasser. Da anleggsarbeidet i Nordhammervik næringspark ble oppstartet ble så arealet benyttet som riggplass for entreprenøren.

Vurdering:

Tilkomsten til arealet har vært vest for Mestabygget og over deres eiendom. Dette er svært uheldig, da det skaper en del konflikter sett i forhold til driften av Mestaeiendommen. I og med at man nå bygger ny adkomst til Nordhammervika næringspark så vil denne adkomsten gå over eiendommen til Mesta og administrasjonen har derfor henvendt seg til Mesta Eiendom AS for kjøp av nødvendig areal til denne adkomsten, da selvsagt med betingelse om at Mesta får benytte samme adkomst til sin eiendom. I tillegg har vi også et ønske om å kjøpe nødvendig areal på østsiden av Mestabygget for å sikre at kommunen har egen adkomst inn til sitt næringsareal sør for Mestabygget(22/38). Med en slik løsning vil en være helt uavhengig av adkomst over Mesta sin eiendom. Vi vil da kunne utnytte arealet til ny næringsvirksomhet(ca. 2,5 daa). Det må også her tillegges at dette er et av alternativene for lokalisering av ny brannstasjon.

Det er foretatt forhandlinger med Mesta Eiendom AS om en kjøpekontrakt og det fremforhandlede forslaget ligger vedlagt. Kvadratmeterprisen er i kontrakten fastlagt til kr. 120,- pr. m2, noe som kan synes høyt. Det må imidlertid tillegges at store deler av arealet som kjøpes er utfyllt og opparbeidet og har derfor en høyere pris enn vanlig råtomt, som i området er ervervet for kr. 50,- pr. m2.

For å sikre at kommunen er eier av adkomsten frem til næringsparken, samt få egen adkomst inn til næringsarealet på sørsiden av Mestabygget, tilrår rådmannen at kjøpekontrakten godkjennes som fremlagt.

Kjøpesummen inklusive omkostninger dekkes av utbyggingskostnadene for Nordhammervika næringspark.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	13/1353	47/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Silje Meslo Lien	PLAN 14/4 og 13/3 m.fl.	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
27/14	Hovedutvalg for forvaltning	20.03.2014
36/14	Kommunestyret	27.03.2014
47/14	Kommunestyret	30.04.2014

REGULERINGSPLAN - VALEN BOLIGFELT- 2. GANGS BEHANDLING

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Valen boligfelt, med plankart og bestemmelser. Vedtaket fattes i medhold til pbl §12-12. Ved så stor utbygging bør det vurderes om fartsgrense nedsettes på veistrekningen Valenkrysset – krysset til industriområdet.

Vedtatt med 5 mot 1 stemme

Hovedutvalgets behandling i møte 20.03.14:

Repr. Frode Reppe ba om vurdering av sin habilitet og ble enstemmig kjent inhabil til sakens behandling.

Ap/Høyre fremmet følgende forslag til vedtak:

”Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Valen boligfelt, med plankart og bestemmelser. Vedtaket fattes i medhold til pbl §12-12. Ved så stor utbygging bør det vurderes om fartsgrense nedsettes på veistrekningen Valenkrysset – krysset til industriområdet.”

Votering:

Ap/høyre's forslag: Vedtatt med 5 mot 1 stemme *avgitt av Sp*
Rådmannen's forslag: Falt med 5 mot 1 stemme *avgitt av Sp*

Vedtak i Kommunestyret den 27.03.2014 sak 36/14

Før endelig vedtak av planen avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen.

Møtet bes holdt snarest slik at saken kommer opp i neste kommunestyremøte.

Vedtatt med 14 mot 6 stemmer

Kommunestyrets behandling i sak 27.03.14:

Repr. Frode Reppe ba om vurdering av sin habilitet og ble enstemmig vedtatt inhabil til sakens behandling.

Berit Flåmo ba om vurdering av sin habilitet og ble vedtatt inhabil med 19 mot 2 stemmer *avgitt av Martin Nilsen og Aleksander Sørensen*.

FrP, V og Sp fremmet følgende forslag til vedtak:

«Før endelig vedtak av planen avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen.

Møtet bes holdt snarest slik at saken kommer opp i neste kommunestyremøte.»

Votering:

Frp, V og Sp's forslag: Vedtatt med 14 mot 6 stemmer avgitt av *Martin Nilsen, Vida S Bekken, Gunn Heidi Hallaren, Ann Kristin Kristoffersen, Kjartan Ervik, Roar Hammernes*
Hovedutvalgets innstilling: Falt med 14 mot 6 stemmer avgitt av *Martin Nilsen, Vida S Bekken, Gunn Heidi Hallaren, Ann Kristin Kristoffersen, Kjartan Ervik, Roar Hammernes*

Innstilling:

Før endelig vedtak av planen avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen

Vedlegg:

Plankart, datert 25.11.2013
Uttalelse Sør-Trøndelag fylkeskommune, datert 07.01.2014
Uttalelse Statens vegvesen, datert 16.12.2013
Uttalelse Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, datert 29.01.2014
Uttalelse Advokat ERBE & CO på vegne av Valen Grendalag, datert 04.02.2014
Uttalelse fra Terje Wahl og Inger Sjøset, datert 28.01.2014
Uttalelse fra Oddvar Espnes, datert 26.01.2014

Saksopplysninger:

Hovedutvalg for forvaltning vedtok i møte 05.12.2013 å legge reguleringsplan for Valen ut til høring og offentlig ettersyn. Høringsfristen ble satt til 03.02.2014.

Vurdering:

Det har kommet inn merknader fra sektormundighetene, grendalag og naboer.
Følgende merknader kom inn innen fristens utløp:

Hvem	Meknader	Vilkår for egengodkjenning	Forslag til tiltak
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Fraråder de foreslåtte boligområdene E og F. Dersom det ikke lenger er behov for dette arealet til sjørettet næringsformål bør det forbeholdes bakenforliggende boliger og allmennheten.	Nordligste del av område E må tas ut slik at den fremste kollen inngår i friluftsførmålet eller i friområde F1.	Nordligste del av Område E tas ut, men vi vurderer det slik at strandsonen i område F og nedenfor område F er såpass bratt at det uansett er utilgjengelig og lite hensiktsmessig til bruk for allmennheten.
Statens vegvesen	Anbefaler at antall avkjørsler holdes til et minimum, at AV2 tas ut av plankartet. Ber kommunen se på mulighet for å koble adkomst til områdene A,C,D,B 1-4 på de andre to avkjørslene.	Ingen	AV2 tas ut av kartet, men det legges til i bestemmelsene at denne kan etableres som midlertidig vei dersom det er behov for det under utbyggingen.
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Den delen av område E som ligger nærmest sjøen bør benyttes som turområde.	Ingen	Ytre del av E blir til Friluftsførmål

Kystverket Midt-Norge	Ingen merknader	Ingen	
Naboer			
Hvem	Merknad	Forslag til tiltak	
Advokat ERBE & CO på vegne av Valen Grendalag	Synes det er en stor fortetting av området og hadde ønsket å blitt hørt tidligere i planprosessen. De savner en mer detaljert plan over de forskjellige feltene. Vil ha en gang- og sykkelvei både internt i feltet og videre. De ønsker at det legges inn rekkefølgebestemmelser om at nødvendig infrastruktur opparbeides før feltene kan bygges ut. De ønsker også en etappevis utbygging der A og B må være ferdigstilt før utbygging skjer i C,D og E. De mener også at det er en klar mangel at det ikke er utarbeidet en målsatt planskisse som viser eksisterende og planlagt bebyggelse. Dette er nødvendig for tap av utsikt, sollys og innsyn skal bli visualisert.	Fortettingen er stor og dette for å dekke det behovet for nye boliger som er i området. Området er avsatt til boligområde i kommuneplanen og området er forsøkt delt opp slik at de ulike feltene virker litt mer spredt. Det er lite hensiktsmessig å gå nærmere på detaljplanleggingen av hvert enkelt felt da dette ofte er i strid med hvordan utbygger planlegger området. Ved at det utarbeides en detaljert situasjonsbeskrivelse før hvert område bygges ut vil hvert område få en helhet. I tillegg vil naboer bli hørt i denne prosessen og har mulighet til å komme med merknader. En gang- og sykkelvei tas inn i plankartet. Det legges inn rekkefølgebestemmelser. Selv om det på grunn av infrastruktur er mest hensiktsmessig å bygge ut de områdene nærmes veien først er det de sjønære eiendommenen det er størst etterspørsel etter. Det vil derfor legges inn bestemmelser om at for feltene A,C,D og E må påbegynte felt ferdigstilles før et nytt kan bebygges. Dette utarbeides i forbindelse med situasjonsbeskrivelsene. I en fremtidig byggesak vil disse faktorene bli vurdert. Saken vil behandlet i henhold til plan- og bygningsloven, og formålet bak pbl. § 29-4 vil sikre byggenes tilgang til lys, luft og en viss avstand til annen bebyggelse. Det vil også gjøres en konkret vurdering av hvert enkelt tiltak og naboer har i den prosessen mulighet til å komme med merknader.	
Terje Wahl og Inger Sjøset, eiere av eiendommen 13/8	Bakken ned til byggefelt F er bratt og på grunn av en skarp sving er den vanskelig å kjøre på vinterstid. Svingen vil utgjøre en utfordring trafiksikkerhetsmessig. De har utkjørsel i svingen og lurar på om siktforholdene blir ivaretatt.	Det er satt av et område til annen veigunn for å gjøre svingen tryggere. Det er også gitt i bestemmelsene at alle fyllinger og skjæringer som oppstår i tilknytning til vei skal tilsås og gis et tiltalende utseende. Det legges til bestemmelsene at siktforholdene må ivaretaes.	

	Foreslår at veien legges enten i forlengelse av veien til felt G eller som en forlengelse av eksisterende vei som går til småbåthavna i nærheten. Mener at utbygging av felt G vil gjøre at de blir utsatt for urimelig innsyn i tillegg til at solforholdene vil endres. De mener at det er nødvendig at husenes plassering og utforming tas inn i reguleringsplanen og ikke i en senere situasjonsplan. Det stilles spørsmål om bestemmelsen «eksisterende tiltak uforandret både med hensyn til utformin og byggegrenser». De avslutter med at de valgte dette område å bosette seg da det i dag er grisgrendt og fredelig der. De er usikker på om de er villige til å fortsette å bo i området dersom det blir så stor fortetting som planlagt.	Veiene er planlagt slik at de lager minst mulig fotavtrykk i naturen. En forlengelse av veien fra småbåthavna vil føre til et mye større inngrep. Deler av den planlagte veien er allerede opparbeidet i dag og det vil være naturlig å legge den der. Ved at husenes plassering og utforming tas i forbindelse med utbyggingen er det lettere å se på de konkrete tiltakene og vurdere dem i forhold til situasjonen på det tidspunktet. Behandlingen av byggesaken vil se på det konkrete tiltaket og vil ivareta de rettighetene man som nabo har. Dette betyr at det ikke legges krav til eksisterende bygg om at de skal endres i henhold til plan. Men at fremtidige bygg på eiendommen må utføres etter reguleringsplanens bestemmelser. Utbyggingen er i henhold til kommuneplanen og det betyr at dersom de er i mot hele utbyggingen i området burde dette vært varslet ved kommuneplanarbeidet.
Oddvar Espnes	Mener det er en såpass stor fortetting at det vil endre hele grenda og gjør at mange allerede vurderer å flytte derifra. Er redd for at det blir reine utleiebygg med stor utskiftning.	Det er en nasjonal strategi å satse på fortetting i byer og tettsteder. Dette gir en mer bærekraftig utbygging og bidrar til en mindre belastning på både det lokale og globale miljøet. Valen ble under arbeidet med kommuneplanen avsatt til dette formålet og det blir nå fulgt opp gjennom denne reguleringsplanen. For at område skal virke mindre tettbebygd er det lagt inn et stort grøntområde i midten i tillegg til flere friområder i resten av planen. Allmennhetens interesser blir også sikret langs sjøen.

På grunn av flere merknader og innspill fra grendalag og private tilrår administrasjonen at det før endelig vedtak av planen, avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen.

Dette skulle egentlig blitt holdt tidligere, men for å løse opp i eventuelle konflikter som unødig kan forsinke videre planprosess.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
30.04.2014	14/449	48/14
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Harriet Strand	039	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
48/14	Kommunestyret	30.04.2014

ORDFØRERENS ORIENTERING

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Harriet Strand
Arkivsaksnr.: 14/447

Arkiv: 039

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Kommunestyret

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 27.03.14

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 27.03.14 godkjennes som fremlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 27.03.14

FRØYA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Kommunestyret:

Møtested:	Møtedato:	Møtetid:	Av utvalgets medlemmer møtte
Kommunestyresalen, Frøya herredshus	27.03.2014	10.00 -16.50	23 av 23
Fra og med sak:	22/14		
Til og med sak:	37/14		

Faste representanter i Kommunestyret i perioden 2011 - 2015

Arbeiderpartiet: Berit Flåmo Kristin Reppe Storø Vida Zubaite-Bekken Helge Borgen Hedley Iversen Gunn Heidi Hallaren Frode Reppe Eli Ann Karlsen Pål Terje Bekken Elin Antonsen Wahlvåg	Fremskrittspartiet: Olaf Reppe Jarl Arthur Dyrvik Vivian Dolen Sørda Aleksander Sørensen Peggy Alise Johansen Høyre: Martin Nilsen Heidi Glørstad Nielsen	Sosialistisk Venstreparti: Turid Berget Senterpartiet: Bjørnar Espnes Venstre: Arvid Hammernes Vibeke Franck Sehm Edvin Paulsen Lillian Holm
--	---	---

Faste representanter med forfall:

Arbeiderpartiet: Kristin Reppe Storø Pål Terje Bekken Elin Antonsen Wahlvåg	Høyre: Heidi Glørstad Nielsen	Sosialistisk Venstreparti: Turid Berget Senterpartiet: Bjørnar Espnes Venstre: Lillian Holm
---	---	---

Vararepresentanter som møtte:

Arbeiderpartiet: Ann Kristin Kristoffersen Tore Myrseth Roar Hammernes	Høyre: Kjartan Ervik	Sosialistisk Venstreparti: Håvard Holte Os Senterpartiet: Sten S Arntzen Venstre: Ola Grønskag
--	--------------------------------	--

Merknader:

1. Møtet startet med pleie- og omsorgsdebatt.
2. Innkalling til møte med saksliste ble enstemmig godkjent.
3. 22 representanter til stede da behandlingen av saker på sakslisten startet.
4. Repr. Roar Hammernes tiltrådte møte kl. 13.40 etter behandling av sak 27/14.
5. Kl. 13.40 Hamos - informasjon ved daglig leder Trygve Berdal.
6. Repr. Helge Borgen ble innvilget permisjon fra kl. 14.30 etter orienteringen.
7. Sak 36/14 ble behandlet etter sak 27/14, men protokollen er ført som om sakslisten ble fulgt.
8. Vibeke Franck Sehm ble innvilget permisjon fra kl. 16.00 under behandling av sak 30/14, men før vedtak ble fattet.

Underskrift:

Berit Flåmo
Ordfører

Olaf Reppe
Protokollunderskriver

Harriet Strand
Sekretær

HOVEDUTSKRIFT

Utvalg : Kommunestyret

Møtedato: 27.03.2014

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr. Innhold
22/14	14/322 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 27.02.14
23/14	14/257 REFERATSAK
24/14	14/323 KVALITETSLØFT FRØYA - FOKUSOMRÅDER OG POLITISKE MÅL INSTITUSJON, HJEMMEBASERTE TJENESTER OG BARNE- OG FAMILIETJENESTEN
25/14	12/621 OPPTAK AV NYE KOMMUNER I IKA- TRØNDELAG OPPTAK AV VERRAN KOMMUNE I IKA- GODKJENNING AV SELSKAPSAVTALEN
26/14	14/151 MANDAT FOR HELHETLIG IDRETTSPARK
27/14	14/144 NYE RETNINGSLINJER FOR FRØYAS KOMMUNALE NÆRINGSFOND
28/14	13/1078 UT OG HJEM FOR EN 100-LAPP
29/14	14/263 TRYGT HJEM FOR EN 50-LAPP
30/14	14/176 HØRING - RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER
31/14	14/184 SATSER FOR OMSORGLØNN
32/14	14/209 FRØYA KULTUR- OG KOMPETANSESENTER SOM PROFILERINGSARENA
33/14	14/213 KJØPEKONTRAKT - DEL AV EIENDOMMEN GNR. 21. BNR. 1
34/14	13/83 REGULERINGSPLAN FOR HAMMERDAL, GRINDSKARHAUGEN GNR 10 BNR 12 - SLUTTBEHANDLING

- 35/14 13/108
**REGULERINGSPLAN FOR FLATØYA BOLIGFELT GNR 8 BNR 1 -
SLUTTBEHANDLING**
- 36/14 13/1353
REGULERINGSPLAN - VALEN BOLIGFELT- 2. GANGS BEHANDLING
- 37/14 14/321
ORDFØRERENS ORIENTERING

22/14

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 27.02.14

Vedtak:

Protokoll fra møte 27.02.14 godkjennes som fremlagt.

Enstemmig

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 27.02.14 godkjennes som fremlagt.

23/14

REFERATSAK

Vedtak:

Referatet tas til orientering.

Enstemmig

Forslag til vedtak:

Referatet tas til orientering.

24/14

**KVALITETSLØFT FRØYA - FOKUSOMRÅDER OG POLITISKE MÅL
INSTITUSJON, HJEMMEBASERTE TJENESTER OG BARNE- OG FAMILIETJENESTEN**

Vedtak:

Saken utsettes.

Enstemmig

Kommunestyrets behandling i møte 27.03.14:

Saken utsettes.

Enstemmig

Forslag til vedtak:

Kommunestyret godkjenner følgende fokusområder innenfor tjenesteområdene institusjon, hjemmebaserte tjenester og barne- og familietjenesten:

Tjenesteområder:	<i>Fokusområde 1</i>	<i>Fokusområde 2</i>	<i>Fokusområde 3</i>
Institusjon	<i>Heltidskultur</i>	<i>Livsgledesykehjem</i>	<i>Internkontroll-kvalitetssikring</i>
Hjemmebaserte tjeneste	<i>Heltidskultur</i>	<i>Habilitering-rehabilitering</i>	<i>Internkontroll-kvalitetssikring</i>
Barne- og familietjenesten	<i>Ledelse</i>	<i>Kompetanseheving</i>	<i>Internkontroll-kvalitetssikring</i>

Kommunestyret vedtar følgende politiske mål for valgte fokusområder:

Institusjon	Fokusområde 1: Heltidskultur
Politisk mål for fokusområdet heltidskultur:	Prøve ut tiltak og modeller som avskaffer ufrivillig deltid og øker gjennomsnittlig stillingsstørrelser, slik at kommunen på sikt etablerer en heltidskultur
	Fokusområde 2: Livsgledesykehjem
Politisk mål for fokusområdet livsgledesykehjem:	Frøya sykehjem skal bli sertifisert som et livsgledesykehjem
	Fokusområde 3: internkontroll/kvalitetssikring
Politisk mål for fokusområdet IK/kval.sikring:	Gjennom sertifiseringsordningen må virksomheten dokumentere hvordan livsgledekriteriene ivaretas. Sertifiseringen skal inngå som en del av virksomhetens internkontroll og kvalitetssystem
Politisk mål for fokusområdet IK/kval.sikring:	Virksomheten skal ha ekstra fokus på medikamenthåndtering. Virksomheten gjennomgår en total revisjon av sine rutiner, med et mål om å redusere antall avvik.
Hjemmebaserte Tjenester	Fokusområde 1: Heltidskultur
Politisk mål for fokusområdet heltidskultur:	Prøve ut tiltak og modeller som avskaffer ufrivillig deltid og øker gjennomsnittlig stillingsstørrelser, slik at kommunen på sikt etablerer en heltidskultur
	Fokusområde 2: Habilitering/rehabilitering
Politisk mål for fokusområdet hab/rehab:	Gjennom prosjektet hverdagsrehabilitering, lage en plan for hvordan kommunen skal innføre arbeidsmetoden på permanent basis
	Fokusområde 3: internkontroll/kvalitetssikring
Politisk mål for fokusområdet IK/kval.sikring	Virksomheten skal ha ekstra fokus på medikamenthåndtering. Virksomheten gjennomgår en total revisjon av sine rutiner, med et mål om å redusere antall avvik
Barne- og familie Tjenesten	Fokusområde 1: Ledelse
Politisk mål for fokusområdet ledelse:	Virksomheten skal ha fokus på intern ledelse. Målet skal være å få i gang prosesser i teamet, for å løse/ kvalitetssikre oppgavene de står ovenfor.
	Fokusområde 2: Kompetanseheving

Politisk mål for fokusområdet kvalitetsheving :	Personalet gjennomgår kompetanseheving innenfor området barnesamtaler
	Fokusområde 3: internkontroll/kvalitetssikring
Politisk mål for fokusområdet IK/kval.sikring:	Virksomheten skal ha en godkjent internkontroll

25/14

OPPTAK AV NYE KOMMUNER I IKA- TRØNDELAG

OPPTAK AV VERRAN KOMMUNE I IKA- GODKJENNING AV SELSKAPSAVTALEN

Vedtak:

Frøya kommune godkjenner opptak av Verran kommune i IKA Trøndelag.

Frøya kommune godkjenner den nye selskapsavtalen med Verran kommune som ny deltaker.

Enstemmig

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommune godkjenner opptak av Verran kommune i IKA Trøndelag.

Frøya kommune godkjenner den nye selskapsavtalen med Verran kommune som ny deltaker.

Enstemmig

26/14

MANDAT FOR HELHETLIG IDRETTSPARK

Vedtak:

Frøya kommune skal utrede mulighetene for en bredt anlagt og enhetlig idrettspark på Sistranda i Frøya kommune. Utredningen skal munne ut i et forprosjekt.

Prosjektering skjer i 2014 og utbygging i perioden 2015-2016.

Idrettsparken skal omfatte allerede etablerte anlegg/arenaer som

- Frøyahallen
- Svømmehallen
- Sistranda idrettsplass (Golan)

Videre mulig utnyttelse av

- Sistranda Sanitetshus eller den tomten, om bygget blir sanert
- Frøya videregående skole (gymsal eventuelt tilstøtende areal)

Når det gjelder Golan, så skal det her vurderes om den skal

- rendyrkes som fotball- og skoleidrettsanlegg m/kunstgress
- endring til 7'er-bane m/kunstgress + 7'er-hall

I utredningen skal det også tas hensyn til allerede etablert treningsstudio (MaxTrim).

I utredningen skal det også vurderes å legge til rette for forskjellige sjøsportsaktiviteter i tilknytning til det nye kultur- og kompetansesenteret.

Vi er kjent med at det arbeides for å etablere en eller annen form for Ungdomskafe i sentrum. Dette bør også sees i sammenheng med idrettsparken.

Formannskapet opprettes som referansegruppe for prosjektet slik at vi sikrer jevnlig rapportering til formannskapet.

Enstemmig

Formannskapets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommune skal utrede mulighetene for en bredt anlagt og enhetlig idrettspark på Sistranda i Frøya kommune. Utredningen skal munne ut i et forprosjekt.

Prosjektering skjer i 2014 og utbygging i perioden 2015-2016.

Idrettsparken skal omfatte allerede etablerte anlegg/arenaer som

- Frøyahallen
- Svømmehallen
- Sistranda idrettsplass (Golan)

Videre mulig utnyttelse av

- Sistranda Sanitetshus eller den tomten, om bygget blir sanert
- Frøya videregående skole (gymsal eventuelt tilstøtende areal)

Når det gjelder Golan, så skal det her vurderes om den skal

- rendyrkes som fotball- og skoleidrettsanlegg m/kunstgress
- endring til 7'er-bane m/kunstgress + 7'er-hall

I utredningen skal det også tas hensyn til allerede etablert treningsstudio (MaxTrim).

I utredningen skal det også vurderes å legge til rette for forskjellige sjøsportsaktiviteter i tilknytning til det nye kultur- og kompetansesenteret.

Vi er kjent med at det arbeides for å etablere en eller annen form for Ungdomskafe i sentrum. Dette bør også sees i sammenheng med idrettsparken.

Formannskapet opprettes som referansegruppe for prosjektet slik at vi sikrer jevnlig rapportering til formannskapet.

Enstemmig

NYE RETNINGSLINJER FOR FRØYAS KOMMUNALE NÆRINGSFOND**Vedtak:**

1. Formannskapet vedtar nye retningslinjer for Frøya kommunes næringsfond.
2. Satsningsområdene for det kommunale næringsfondet er:
 - a. Nyskapende prosjekter med vekstpotensial
 - b. Prosjekter som berører tiltak i den strategiske næringsplanen, med spesiell fokus på fellestiltak som fremmer sentrumsutvikling
 - c. Tiltak som skaper varige lokale arbeidsplasser
 - d. Tiltak som spesielt har fokus på gründere blant kvinner, innvandrere og ungdom.

Vedtatt**Kommunestyrets behandling i møte 27.03.14:**

Ap, Høyre fremmet følgende endring:

Punkt b.

Prosjekter som berører tiltak i den strategiske næringsplanen, med spesiell fokus på fellestiltak som fremmer sentrumsutvikling.

Punkt d

Tiltak som spesielt har fokus på gründere blant kvinner, innvandrere og ungdom.

Frp, V og Sp fremmet følgende endring:

Punkt b: Prosjekter som berører tiltak i den strategiske næringsplan.

Punkt d: Tiltak som berører gründervirksomhet for ungdom og kvinner.

Punktvis votering:

Pkt. 1. Enstemmig

Pkt. 2 a Enstemmig

Pkt. 2 b

Ap/Høyre's forslag: Vedtatt med 12 stemmer, med ordførers dobbeltstemme, mot 11 stemmer avgitt av Frp, V, Sp og Sv

Frp, V og Sp: Falt med 12 stemmer, med ordførers dobbeltstemme, mot 11 stemmer avgitt av Frp, V, Sp og Sv

Pkt. 2 c Enstemmig

Pkt. 2 d

Ap/Høyre's forslag: Vedtatt med 11 mot 10 stemmer avgitt av Frp, V og Sp

Frp, V og Sp: Falt med 11 mot 10 stemmer avgitt av Frp, V og Sp

Fsk's innstilling: Fikk ingen stemmer

Formannskapets innstilling til kommunestyret:

1. Formannskapet vedtar nye retningslinjer for Frøya kommunes næringsfond.
2. Satsningsområdene for det kommunale næringsfondet er:
 - a. Nyskapende prosjekter med vekstpotensial
 - b. Prosjekter som berører tiltak i den strategiske næringsplanen spesielt tiltak rettet mot sentrumsutvikling
 - c. Tiltak som skaper varige lokale arbeidsplasser
 - d. Tiltak som berører ungdoms-, innvandrers- og kvinnearbeidsplasser

Vedtatt

28/14

UT OG HJEM FOR EN 100-LAPP

Vedtak:

1. «Ut og hjem for en 100-lapp» innføres med en kostnadsramme på kr. 70.000 per år. Dette tas fra fondsmidler – reserverte tilleggsbevilgninger konto 14901.. i inneværende år.
2. Retningslinjene for «Ut og hjem for en 100-lapp» vedtas som framstilt i saken.
3. Ordningen skal evalueres etter første driftsår og evalueringen legges fram politisk i løpet av vårhalvåret 2015.

Enstemmig

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

1. «Ut og hjem for en 100-lapp» innføres med en kostnadsramme på kr. 70.000 per år. Dette tas fra fondsmidler – reserverte tilleggsbevilgninger konto 14901.. i inneværende år.
2. Retningslinjene for «Ut og hjem for en 100-lapp» vedtas som framstilt i saken.
3. Ordningen skal evalueres etter første driftsår og evalueringen legges fram politisk i løpet av vårhalvåret 2015.

Enstemmig

29/14

TRYGT HJEM FOR EN 50-LAPP

Vedtak:

1. Frøya kommune utvider ordningen Hjem for en 50 lapp til å gjelde hele året.
2. Utvidelsen gjelder da at hjem for en 50-lapp også skal gjelde jul og påske.
3. Ordningen gjelder for taxitransport innefor Frøya kommune, men også fra Hitra kommune.
4. Ordningen gjelder for følgende arrangementer:
 - Offentlige arrangementer som konserter, revyer og andre åpent annonserte arrangement.
 - Offentlig fest som er annonsert og åpen for alle.
 - Serveringssteder i Frøya kommune.

Enstemmig

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

1. Frøya kommune utvider ordningen Hjem for en 50 lapp til å gjelde hele året.
2. Utvidelsen gjelder da at hjem for en 50-lapp også skal gjelde jul og påske.
3. Ordningen gjelder for taxitransport innefor Frøya kommune, men også fra Hitra kommune.
4. Ordningen gjelder for følgende arrangementer:
 - a. Offentlige arrangementer som konserter, revyer og andre åpent annonserte arrangement.
 - b. Offentlig fest som er annonsert og åpen for alle.
 - c. Serveringssteder i Frøya kommune.

Enstemmig

30/14

HØRING - RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER

Vedtak:

Frøya kommunestyre viser til saksfremstillingen og går ikke inn for endring i helse- og omsorgstjenesteloven. Slik vi oppfatter det vil endringene i lov og forskrifter som nå er ute på høring føre til at leger får ytterligere reservasjonsrett, også når det gjelder å henvise til abort. Vi ønsker ikke at dette skal være en mulighet for den enkelte lege, og vi ønsker heller ikke at det skal være opp til den enkelte kommune å avgjøre om leger skal få denne muligheten.

Vedtatt med 14 mot 7 stemmer

Kommunestyrets behandling i møte 27.03.14:

Repr. Olaf Reppe fremmet følgende forslag til vedtak:

”Frøya kommunestyre viser til saksfremstillingen og går inn for endring i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient og brukerrettighetsloven hjemles i lov eller forskrift, og ikke overlates til den enkelte kommune.”

FrP, V og Sp fremmet følgende forslag til vedtak:

”Frøya kommunestyre viser til saksfremstillingen og går ikke for endring i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven.”

Votering:

Olaf Reppe's forslag: Falt med 20 mot 1 stemme *avgitt av Olaf Reppe.*

Frp, V og Sp's forslag: Falt med 13 mot 8 stemmer *avgitt av V, Sp og repr. Jarl A Dyrvik, Vivian Sørдал, Peggy Johansen og Aleksander Søren,*

Fsk's innstilling: Vedtatt med 14 mot 7 stemmer *avgitt av V og Sp og repr. Jarl A Dyrvik, Olaf Reppe og Aleksander Søren,*

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommunestyre viser til saksfremstillingen og går ikke inn for endring i helse- og omsorgstjenesteloven. Slik vi oppfatter det vil endringene i lov og forskrifter som nå er ute på høring føre til at leger får ytterligere reservasjonsrett, også når det gjelder å henvise til abort. Vi ønsker ikke at dette skal være en mulighet for den enkelte lege, og vi ønsker heller ikke at det skal være opp til den enkelte kommune å avgjøre om leger skal få denne muligheten.

Vedtatt med 4 mot 3 stemmer

31/14

SATSER FOR OMSORGLØNN

Vedtak:

1. Frøya kommune lønner mottakere av omsorgslønn ut fra til en hver tid gjeldende satser for «stilling uten særlig krav om utdanning» i henhold til HTA.
2. Virkningsdato fra 01.05.14

Manglende budsjettdekning på kr 110.000,- tas fra disposisjonsfond.

Enstemmig

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

1. Frøya kommune lønner mottakere av omsorgslønn ut fra til en hver tid gjeldende satser for «stilling uten særlig krav om utdanning» i henhold til HTA.
 2. Virkningsdato fra 01.05.14
- Manglende budsjettdekning på kr 110.000,- tas fra disposisjonsfond.

Enstemmig

32/14

FRØYA KULTUR- OG KOMPETANSESENTER SOM PROFILERINGSARENA

Vedtak:

1. Frøya kommune ønsker å legge til rette for at Frøya kultur- og kompetansesenter blir en profileringsarena for næringsliv og interesseorganisasjoner.
2. Det skal utarbeides klare retningslinjer for hvor i bygget slik profilering skal være og hvordan profileringen skal fremstå. Retningslinjene skal utarbeides i samarbeid med Sør-Trøndelag Fylkeskommune før endelig godkjenning i formannskapet.
3. Inntømte midler knyttet til profileringen skal gå fortrinnsvis til
 - Videreutvikling av KOMOPP
 - Utviklingsprosjekter
 - Drift

Enstemmig

Kommunestyrets behandling i møte 27.03.14:

Følgende omforente forslag til vedtak ble fremmet:

- ”1. Frøya kommune ønsker å legge til rette for at Frøya kultur- og kompetansesenter blir en profileringsarena for næringsliv og interesseorganisasjoner.
2. Det skal utarbeides klare retningslinjer for hvor i bygget slik profilering skal være og hvordan profileringen skal fremstå. Retningslinjene skal utarbeides i samarbeid med Sør-Trøndelag Fylkeskommune før endelig godkjenning i formannskapet.
3. Inntømte midler knyttet til profileringen skal gå fortrinnsvis til
 - Videreutvikling av KOMOPP
 - Utviklingsprosjekter
 - Drift ”

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

1. Frøya kommune ønsker å legge til rette for at Frøya kultur- og kompetansesenter blir en profileringsarena for næringsliv og interesseorganisasjoner.
2. Det skal utarbeides klare retningslinjer for hvor i bygget slik profilering skal være og hvordan profileringen skal fremstå. Retningslinjene skal til formannskapet til endelig godkjenning.
3. Inntømte midler knyttet til profileringen skal gå fortrinnsvis til
 - Videreutvikling av KOMOPP
 - Utviklingsprosjekter
 - Drift

Enstemmig

33/14

KJØPEKONTRAKT - DEL AV EIENDOMMEN GNR. 21. BNR. 1

Vedtak:

Kommunestyret godkjenner fremlagte kjøpekontrakt for kjøp av del av eiendommen Gnr. 21, bnr. 1 som ligger på østsiden av Fv. 714.

Kjøpesummen finansieres midlertidig ved bruk av ubundet kapitalfond mot tilbakeføring av deler av kjøpesummen ved salg av tomt til Blått kompetansesenter. Resterende del av kjøpesummen finansieres ved låneopptak så snart salgsinntektene er klarlagt.

Det forutsettes at prisen ved salg av arealer fastsettes til minimum selvkost.

Enstemmig

Formannskapetets innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret godkjenner fremlagte kjøpekontrakt for kjøp av del av eiendommen Gnr. 21, bnr. 1 som ligger på østsiden av Fv. 714.

Kjøpesummen finansieres midlertidig ved bruk av ubundet kapitalfond mot tilbakeføring av deler av kjøpesummen ved salg av tomt til Blått kompetansesenter. Resterende del av kjøpesummen finansieres ved låneopptak så snart salgsinntektene er klarlagt.

Det forutsettes at prisen ved salg av arealer fastsettes til minimum selvkost.

Enstemmig

34/14

REGULERINGSPLAN FOR HAMMERDAL, GRINDSKARHAUGEN GNR 10 BNR 12 - SLUTTBEHANDLING

Vedtak:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Hammerdal del av Gnr 10/12 med plankart og bestemmelser datert 17.12.2013 og beskrivelse datert 07.03.2013. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningsloven § 12-12.

Enstemmig

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Hammerdal del av Gnr 10/12 med plankart og bestemmelser datert 17.12.2013 og beskrivelse datert 07.03.2013. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningsloven § 12-12.

Enstemmig

35/14

REGULERINGSPLAN FOR FLATØYA BOLIGFELT GNR 8 BNR 1 - SLUTTBEHANDLING

Vedtak:

1. I medhold til Plan- og bygningsloven § 12-12 egengodkjenner Frøya kommune reguleringsplan for Flatøya boligfelt.
2. Når det gjelder vilkår for egengodkjenning satt av Statens vegvesen, tillates det utbygging av inntil 3 tomter i påvente av bygging av gang og sykkelvei og omlegging av Fv 716. I og med at vilkår for egengodkjenning ikke fullt ut er imøtekommet bes om at det gjennomføres mekling.

Enstemmig

Kommunestyrets behandling i møte 27.03.14:

Ann Kristin Kristoffersen ba om vurdering av sin habilitet og ble enstemmig kjent inhabil til sakens behandling.

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

1. I medhold til Plan- og bygningsloven § 12-12 egengodkjenner Frøya kommune reguleringsplan for Flatøya boligfelt.
2. Når det gjelder vilkår for egengodkjenning satt av Statens vegvesen, tillates det utbygging av inntil 3 tomter i påvente av bygging av gang og sykkelvei og omlegging av Fv 716. I og med at vilkår for egengodkjenning ikke fullt ut er imøtekommet bes om at det gjennomføres mekling.

Enstemmig

36/14

REGULERINGSPLAN - VALEN BOLIGFELT- 2. GANGS BEHANDLING

Vedtak:

Før endelig vedtak av planen avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen.

Møtet bes holdt snarest slik at saken kommer opp i neste kommunestyremøte.

Vedtatt med 14 mot 6 stemmer

Kommunestyrets behandling i sak 27.03.14:

Repr. Frode Reppe ba om vurdering av sin habilitet og ble enstemmig vedtatt inhabil til sakens behandling.

Berit Flåmo ba om vurdering av sin habilitet og ble vedtatt inhabil med 19 mot 2 stemmer *avgitt av Martin Nilsen og Aleksander Sørensen*.

FrP, V og Sp fremmet følgende forslag til vedtak:

«Før endelig vedtak av planen avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen.

Møtet bes holdt snarest slik at saken kommer opp i neste kommunestyremøte.»

Votering:

FrP, V og Sp's forslag: Vedtatt med 14 mot 6 stemmer *avgitt av Martin Nilsen, Vida S Bekken, Gunn Heidi Hallaren, Ann Kristin Kristoffersen, Kjartan Ervik, Roar Hammernes*

Hovedutvalgets innstilling: Falt med 14 mot 6 stemmer *avgitt av Martin Nilsen, Vida S Bekken, Gunn Heidi Hallaren, Ann Kristin Kristoffersen, Kjartan Ervik, Roar Hammernes*

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Valen boligfelt, med plankart og bestemmelser. Vedtaket fattes i medhold til pbl §12-12. Ved så stor utbygging bør det vurderes om fartsgrense nedsettes på veistrekningen Valenkrysset – krysset til industriområdet.

Vedtatt med 5 mot 1 stemme

ORDFØRERENS ORIENTERING**Olaf Reppe -Skriftlig spørsmål til kommunestyret**

Sistranda Småbåtforening er fortvilte over situasjon som har oppstått etter at de har måttet flytte ut av sørhavna. De mangler plutselig svært mange båtplasser. (behov for 50 - 100 plasser) Nordhavna er overfylt og båtene ligger utenpå hverandre, samt at gjestebrygga også er tatt i bruk. Dette medfører at kommunesenteret nå ikke har båtplasser til besøkende.

De kan heller ikke nå stille plasser ledig til Frøyfestivalen.

Spørsmål:

1. Hva gjør kommunen i denne situasjonen for å bidra til ei helhetlig løsning for fremtiden?
2. Hva skal sørhavna brukes til i fremtiden, og vil båtforeninga evt få tilbake noen plasser der?

Svar fra ordfører:**Hva gjør kommunen i denne situasjonen for å bidra til ei helhetlig løsning for fremtiden?**

Vi er klar over at situasjonen er vanskelig, da hele småbåtanlegget har måtte flytte. Dette er en fiskerihavn og småbåtforeningen har fått tillatelse til å ligge der fra Kystverket. De siste åra bare med en tidsperiode på 1 år om gangen.

Vi har vært i kontakt med Kystverket for om mulig å få til en løsning i bukta nord i havna (ved Havbruksstasjonen). Dette krever imidlertid avtaler med grunneiere, noe vi har utfordret båtforeninga på. Vi har overfor båtforeninga sagt at dersom de får til avtaler med grunneierne så skal kommunen arbeide for at småbåtanlegget kan lokaliseres her. Det er klart at det her må foretas en del utdyping, men det er mulig å få til en løsning i dette området som i det minste har plass til de båter som har lagt i havna tidligere. Det er imidlertid småbåtforeningen som må dekke utgiftene, da vi fra kommunens side ikke har signalisert noen form for støtte.

2. Hva skal sørhavna brukes til i fremtiden, og vil båtforeninga evt få tilbake noen plasser der?

Når det gjelder fremtiden så er dette nevnt i pkt. 1 ovenfor, men dette krever grunneieravtaler og en avklaring med Kystverket. Når det gjelder den nye havna på sørsiden av dagens fiskerihavn m/ny molo så er vi her igang med å få frem ulike alternativer for liggekai for større båter. Dette ut fra vedtak i kommunestyret like før jul. Dette jobbes det med sammen med rederinæringen, næringsforum og Trondheim havn. Skisser til løsning vil foreligge i løpet 1-2 uker og bli lagt frem for gruppa til vurdering. Dersom det blir en løsning/utbygging her vil det være lite om plass til en ny småbåthavn i dette området, men det vil selvsagt bli tatt med i vurderingen. Alternativet for videre utbygging av småbåthavn på Sistranda er Rabben hvor det i kommunedelplanen er innregulert småbåthavn. Rabbenbryggene er nå solgt og det vil selvsagt være opp til ny eier om det vil bli utbygging til småbåthavn i samsvar med plan.

Repr. Torill Pettersen -Skriftlig spørsmål til kommunestyret**Status omlegging av vei Flatval?**

Jeg får en del spørsmål fra folk i Flatval om status på veisituasjonen.

Det registreres nå at det ser ut som om det foreligger en løsning på gangvei for strekningen Dørvikan Nesset, Og da er det naturlig at folk ønsker å vite litt mer om framdrift for Flatval veien.

Vi har jo en sak på dette og det er kanskje greit å ta en ny orientering på status og framdrift.

Som vi alle vet så er situasjonen like ill, og man opplever stadig økende tungtrafikk med opptil 120 passeringer hver dag, og persontrafikk

Bildet er slik man opplever det: tiltagende.

Det jeg spør om er:

Hvilken plan har vi, hva er på gang? Er det snakk om alternative forslag ifht forskuttering av økonomiske midler?

Event. omlegging av tungtrafikken til Nord-Frøya for en mellomperiode?

Er det gjort noen utløsende avtaler ifb med utvikling av Skarpsneset?

Det er nå viktig å kunne gi noen konkrete svar til befolkningen.

Dette er jo en sak vi har «flagget» ganske høyt før valget. Viktig at det dermed orienteres jevnlig.

Svar:

Ordfører er opptatt av veien både på Flatval og på Nesset og stiller stadig spørsmål først og fremst til lederen i samferdselskomiteen Karin Bjørhaug.

Hvilken plan har vi, hva er på gang?

Nabeita skole – Flatval er som kommet inn i handlingsprogrammet samferdsel for 2014 – 2017. Her står Nabeita – Flatval omtalt to ganger med prosjekteringsmidler for 2014 (i alt kr.600.000) som skal brukes til å oppdatere data og kostnader og klargjøres for igangsetting. Fylkestinget har gjort vedtak om dette og da ligger det til fylkesadministrasjonen å få utføre vedtakene. Ordføreren i Frøya har etterlyst fremgang/ status både gjennom rådmann i kommunen og gjennom lederen i samferdselskomiteen uten og fått svar. Siste gang ordføreren tok opp dette var sist torsdag som ble fulgt opp med mail fra meg. Men når det er sagt lovte Karin Bjørkhaug på torsdag at hun skulle sjekke saken.

Er det snakk om alternative forslag ifht forskuttering av økonomiske midler?

Ordføreren har forespeilet forskuttering. Noe som virker interessant for fylkeskommunen. Dette kommer jeg til å følge opp tett fremover.

Event. omlegging av tungtrafikken til Nord-Frøya for en mellomperiode?

Ordføreren er ikke kjent med at det er vurdert verken politisk eller administrativt

Er det gjort noen utløsende avtaler ifb med utvikling av Skarpneset?

Ikke som ordfører kjenner til. Ingen avtaler om utbygging av området, -foreløpig.

Øvrige orienteringer gitt av ordfører:

- rutetilbudet i øyrekka
- Blått Kompetansesenter - delte ut brosjyre
- visjonsdebatten

Møtet ble lukket under siste del av orienteringen jfr. Kommunelovens § 31,5

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Arvid Hanssen
Arkivsaksnr.: 12/710

Arkiv: 210

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Kommunestyret
Kommunestyret

NY OPPFØLGING AV VEDTAK ETTER FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT 2012, SAKSBEHANDLING TEKNISK ETAT

Forslag til vedtak:

Kommunestyret tar saken til orientering.

Vedlegg:

Kontrollutvalgets sak 3/14
Svar fra Frøya kommune dat. 11.03.14

Saksopplysninger:

Det vises til vedtak og saksframlegg i kontrollutvalgets sak 3/14

FRØYA KOMMUNE

Offentlig Servicekontor

KONSEK

Kongensgt. 9, Postuttak
7004 TRONDHEIM

<i>Deres ref.</i>	<i>Vår ref.</i>	<i>Arkivsaksnr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Sted, dato</i>
	AKV/1350	12/710	210	Sistranda, 11.03.2014

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT - PLAN-, DELINGS- OG BYGGESAKSBEHANDLING

Det vises til Forvaltningsrevisjonsrapport for Plan-, delings- og byggesaksbehandling i Frøya kommune, svar fra virksomhetsleder teknisk, datert 22.04.2013, samt behandling i kommunestyret sist ved vedtak den 30.05.2013, sak 50/13.

Ved siste behandling i kommunestyret ble saken tatt til orientering. I kontrollutvalget vedtak, som er bakgrunnen for behandlingen i kommunestyret, ble det i pkt. 2 bedt om at rådmannen skulle komme med en ny skriftlig tilbakemelding om erfaringer knyttet til oppfølging av byggesaker innen utgangen av 2013.

Som det tidligere er orientert om har vi hatt 3 store ulovlighetssaker som har krevet svært stor ressurser. Den ene saken er løst ved at bygget er revet i tråd med kommunens krav, den andre saken er på det nærmeste løst og den tredje er vi nå inne i slutfasen. Dette er svært alvorlige saker som har krevd store ressurser, ikke minst juridisk kompetanse.

Det har i løpet av 2013 blitt gjennomført tilsyn av 2 byggesaker i henhold til de retningslinjer som er utarbeidet. Dette er selvsagt langt under det antall som skal gjennomføres. Dette skyldes imidlertid kapasitetsproblemer, da byggesakskontoret kun har vært besatt av 1 person og hvor vi i 2013 har hatt en betydelig økning i antall byggesaker. Det kan her nevnes at vi har hatt en økning i inntektene når det gjelder byggesaksgebyr fra budsjettet kr. 1.450.000,- til kr. 2.424.000,-.

I tillegg ble vår byggesaksbehandler i løpet av høsten tilsatt i ny stilling som juridisk rådgiver hos rådmannen, slik at arbeidet med byggesaker ble ytterligere redusert.

Som følge av at byggesaksbehandler ble tilsatt i ny stilling, samt den økte saksmengden og at vi hadde mangelfullt tilsyn, ble det i budsjettet vedtatt at byggesaksavdelingen skulle utvides med en stilling som fullt ut skal dekkes av de økte gebyrinntektene. Disse personer var på plass tidlig på nyåret i 2014.

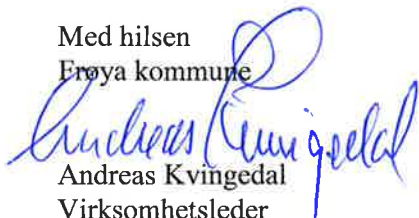
De personer som nå er tilsatt er nyutdannet og har ikke drevet med byggesaksbehandling. Dette betyr en betydelig opplæring og kursing for at de skal kunne gjennomføre en selvstendig saksbehandling. De er nå etter 3 mndr. «oppe å går» på byggesaksbehandlingen, mens det må ytterligere kursing og opplæring i lov- og forskriftsgrunnlaget når det gjelder tilsynsoppgavene. Dette vil nå være en prioritert opplæring, slik at vi i løpet av sommeren kan gjennomføre tilsyn

slik lov/forskrift krever. I tillegg skal de også i løpet av april gjennomføre kurs/opplæring i matrikkelføring, slik at saker fullføres fullt ut av byggesaksbehandler og ikke slik det er nå at andre overtar matrikkelføringen. På denne måten vil vi derfor få en bedre kvalitet og mer effektiv saksbehandling.

Vi ber om forståelse for den situasjonen som oppstod i løpet av sommeren/høsten 2013 som følge av at byggesaksbehandler gikk over i en annen stilling og saksmengden økte betydelig. Dette gikk utover de planer vi hadde for gjennomføring av tilsyn og med bakgrunn i dette ble så personalressursen ved byggesaksavdelingen økt med 100 %. Imidlertid tar det noe tid før vi får en effektiv saksbehandling ut fra det faktum at de nytilsatte ikke har erfaring innen byggesaksbehandling.

Vårt mål er at vi i løpet av 2014 skal være ajour med de lovpålagte krav vi har i forhold til tilsyn med byggeprosjekter.

Med hilsen
Frøya kommune

Andreas Kvingedal
Virksomhetsleder
72 46 32 65

Gjenpart: Rådmann
Arkiv

Ny oppfølging av vedtak etter forvaltningsrevisjonsrapport 2012- Saksbehandling teknisk etat.

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Frøya kommune	Møtedato 19.03.2014	Saksnr 003/14
Saksbehandler: Arkivkode: Arkivsaknr.:	Arvid Hanssen 216, &58 11/217-18	

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget konstaterer at Frøya kommune fortsatt ikke innfrir lovpålagte krav om tilsyn av byggeprosjekt.
2. Kontrollutvalget er tilfreds med at administrasjonen har lagt klare føringer for hvordan kommunen innen utgangen av 2014 har som mål å innfri lovkravene.
3. Kontrollutvalget ber om en ny skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalgets første møte i 2015.

Protokoll

Rådmannen var ikke til stede under behandling av saken. Utvalget var enige om å ta ut pkt 2 i innstillingen og fremme nytt pkt 3.

Følgende omforente forslag ble fremmet og vedtatt:

1. *Kontrollutvalget konstaterer at Frøya kommune fortsatt ikke innfrir lovpålagte krav om tilsyn av byggeprosjekt.*
2. *Kontrollutvalget ber om en ny skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalgets første møte i 2015.*
3. *Saken oversendes kommunestyret til orientering.*

Vedtak:

1. Kontrollutvalget konstaterer at Frøya kommune fortsatt ikke innfrir lovpålagte krav om tilsyn av byggeprosjekt.
2. Kontrollutvalget ber om en ny skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalgets første møte i 2015.
3. Saken oversendes kommunestyret til orientering.

Vedlegg

Svar fra Frøya kommune til KonSek, datert 11.3.14.

Saksutredning

Oppfølging av gjennomføring av vedtak knyttet til saker som kontrollutvalget legger frem for kommunestyret er en viktig oppgave. Mye av hensikten med forvaltningsrevisjon er at den skal bidra positivt i videreutviklingen av rutiner, til beste for kommunen og innbyggerne.

Kommunestyret behandlet forvaltningsrevisjonsrapporten i sak 81/12 den 21.06.12. Vedtaket gjengis:

- 1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten til etterretning.*
- 2. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget en skriftlig redegjørelse, innen utgangen av 2012, om hvordan alle anbefalingene i rapporten er fulgt opp.*
- 3. Kvalitetssikring av rutiner og praktisk gjennomføring av tilsyn med byggesaker prioriteres. Fysisk kontroll må gjennomføres i løpet av høsten 2012 og rapporteres senest sammen med oppfølgingen av øvrige anbefalinger innen utgangen av året.*

Rapporten og saksfremlegget for kontrollutvalget og senere kommunestyret finnes på www.konsek.no, møtedato 07.05.12, sak 11/12.

Kontrollutvalget behandlet manglende tilbakemelding i forhold til pkt 2 og 3 i sak 3/13 i møtet 13.02.13. Saken ble oversendt kommunestyret, som tok den til orientering i sak 17/13, den 28.02.13. Sekretariatet og kontrollutvalgets leder fikk en kort statusgjennomgang også i møte med rådmann og ordfører den 10.04.13.

Rådmannens tilbakemelding i brev av 22.04.13 ble behandlet i sak 20/13 i kontrollutvalgets møte 8.5.13. Utvalget vedtok følgende:

- 1. Kontrollutvalget er fornøyd med rådmannens tilbakemelding på oppfølging av kommunestyrevedtak etter forvaltningsrevisjon av byggesaksbehandlingen i Frøya kommune.*
- 2. Kontrollutvalget ber rådmannen om en ny skriftlig tilbakemelding om erfaringer knyttet til oppfølging av byggesaker innen utgangen av 2013.*
- 3. Saken oversendes kommunestyret med følgende innstilling:*

Saken tas til orientering.

Kommunestyret tok saken til orientering

Sekretariatet mottok skriftlig tilbakemelding fra rådmannen i brev av 11.3.14. Brevet følger som vedlegg.

Kravet om å gjennomføre tilsyn med byggeprosjekt er lovregulert. Som det fremgår av rådmannens tilbakemelding er kommunen klar over de formelle lovkrav og at kommunen så langt er et godt stykke unna å innfri disse. Brevet beskriver situasjonen som har vært, og hvordan Frøya kommune tenker å innfri målet om å være ajour med de lovpålagte krav i forhold til tilsyn med byggeprosjekter, innen utgangen av 2014.

Kontrollutvalgssekretariatets vurdering

Det er viktig at kommunen får på plass rutiner for å føre tilsyn med byggesaker i et slikt omfang at eventuelle regelbrudd kan avdekkes og at formell rapportering skjer ihht gjeldende regleverk.

Kontrollutvalget har gjennom flere år vært opptatt av at kommunen har gode rutiner, kapasitet, følger opp i forhold til lovverk og ikke minst følger opp egne vedtak. Manglende gjennomføring av fysisk kontroll et område kontrollutvalget har hatt særlig fokus på. Utekontroll er iflg tilbakemeldingen, så langt gjennomført i liten grad. Utvalget har tidligere signalisert at dette kan være viktig i forhold til innbyggernes oppfatning av prinsippet om likebehandling.

Sekretariatet mener det er riktig at også politisk nivå er kjent med status slik den fremgår av tilbakemeldingen til kontrollutvalget. Rådmannen kan avklare dette i forbindelse med behandlingen av saken.

Byggesak og byggesaksbehandling er et område som berører innbyggerne i stor grad. Det er viktig at administrasjonen synliggjør behov for økte ressurser, dersom det er dette som skal til for å innfri kravene om tilstrekkelig tilsyn.

Kontrollutvalgssekretariatets konklusjon

Kontrollutvalget må vurdere rådmannens tilbakemelding og eventuell videre oppfølging. Dette er et området som kontrollutvalget og senere kommunestyret gjennom vedtak har bedt om å få på plass. Sekretariatet foreslår at kontrollutvalget får en ny oppdatering i forhold til om kommunen når sitt mål om å tilfredsstille lovkrav om tilsyn, innen utgangen av 2014. Viser for øvrig til innstillingen.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Arvid Hanssen
Arkivsaksnr.: 14/446

Arkiv: 039

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Kommunestyret

SELSKAPSKONTROLL AV TRØNDERENERGI

Forslag til vedtak:

1. Kommunestyret tar revisjonens påpekning om ordførers habilitet til orientering. Kommunestyret ber formannskapet vurdere i hvilke organer kommunen skal drive eierstyring slik at hensynet til habilitetsreglene og god eierstyring kan ivaretas best mulig.
2. Kommunestyret ber formannskapet følge opp øvrige konklusjoner og vurderinger i rapporten.
3. Kommunestyret ber om at det rapporteres om oppfølging av rapporten i forbindelse med neste fremlegging av eierskapsmelding.
4. Kommunestyret tar for øvrig rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi til orientering.

Vedlegg:

Kontrollutvalgets sak 2/14
Rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi

Saksopplysninger:

Det vises til saksframlegg og vedtak i kontrollutvalgets sak 2/14.

Selskapskontroll av TrønderEnergi

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Frøya kommune

Møtedato

19.03.2014

Saksnr

002/14

Saksbehandler: Torbjørn Berglann

Arkivkode:

Arkivsaknr.: 14/47-4

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget legger rapporten frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar revisjonens påpekning om ordførers habilitet til orientering. Kommunestyret ber formannskapet vurdere i hvilke organer kommunen skal drive eierstyring slik at hensynet til habilitetsreglene og god eierstyring kan ivaretas best mulig.
2. Kommunestyret ber formannskapet følge opp øvrige konklusjoner og vurderinger i rapporten.
3. Kommunestyret ber om at det rapporteres om oppfølging av rapporten i forbindelse med neste fremlegging av eierskapsmelding.
4. Kommunestyret tar for øvrig rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi til orientering.

Protokoll

Kontrollutvalgets leder deltok på fellesmøte for kontrollutvalg på Quality Hotell Tiller den 4.3.14. Revisjonsrapporten ble presentert og det ble gitt mulighet til å stille spørsmål til revisjonen og konsernledelsen i TrønderEnergi.

Kontrollutvalget diskuterte innholdet i rapporten med spesiell vekt på forhold som er viktige når Frøya kommune vurderer sine eierskap i selskap.

Økonomisjefen svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kommunestyret tar revisjonens påpekning om ordførers habilitet til orientering. Kommunestyret ber formannskapet vurdere i hvilke organer kommunen skal drive eierstyring slik at hensynet til habilitetsreglene og god eierstyring kan ivaretas best mulig.
2. Kommunestyret ber formannskapet følge opp øvrige konklusjoner og vurderinger i rapporten.

3. Kommunestyret ber om at det rapporteres om oppfølging av rapporten i forbindelse med neste fremlegging av eierskapsmelding.
4. Kommunestyret tar for øvrig rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi til orientering.

Vedlegg

Rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi

Saksutredning

I plan for selskapskontroll, vedtatt i kontrollutvalget i sak 24/12, vedtok kontrollutvalget å delta i et eventuelt samarbeid om selskapskontroll i TrønderEnergi AS. I planen, som ble vedatt av kommunestyret i sak 119/12 ble følgende prosjekter prioritert:

1. DalPro AS
2. Hamos forvaltning IKS
3. Eierstyring og nettvirksomhet i TrønderEnergi AS

På denne bakgrunnen ble det i samarbeid mellom Konsek, Revisjon Midt-Norge og Trondheim kommunerevisjon utarbeidet en projektskisse, og kontrollutvalget vedtok med utgangspunkt i denne i sak 4/13 en bestilling av selskapskontroll av TrønderEnergi.

Revisjon Midt-Norge og Trondheim kommunerevisjon avla 28.2.2014 rapport fra selskapskontroll av TrønderEnergi som svar på bestillingen fra kontrollutvalget i Frøya og 19 andre kontrollutvalg.

Om selskapet

TrønderEnergi AS er et energikonsern som per 31.12.2013 var av 24 kommuner i Sør-Trøndelag og Nordmøre energiverk, som igjen er eid av TrønderEnergi AS og 5 kommuner på Nordmøre. Selskapet ble etablert i 1950 som Sør-Trøndelag elektrisitetsverk, og fikk sitt nåværende navn i 1997. I 2010 kjøpte selskapet nettselskapet Trondheim Energi Nett AS, som ble fusjonert med TrønderEnergi nett i 2011.

Selskapet har i dag en rekke datterselskaper organisert innen forretningsområdene energi (prosjektutvikling, handel og kraftproduksjon), nett (nettdrift og montering) og marked (salg av strøm og kundetjenester). Foretningsområdet nett er en monopolvirksomhet, mens de andre forretningsområdene drives i konkurranse med markedet for øvrig.

Generalforsamlingen er den øverste myndigheten i selskapet, og her er alle eierne representert etter eierandel. Generalforsamlingen velger 10 medlemmer til bedriftsforsamlingen, de ansatte velger 5. Disse velger igjen selskapets styre. 16 eiere er parter i en aksjonæravtale fra 2005 som regulerer forhold mellom eierne. Eierne møter også i jevnlige eiermøter, som er en uformell arena for dialog, og ikke et formelt eierorgan.

Om rapporten

Etter bestilling fra kontrollutvalgene i 20 av eierkommunene er rapporten utarbeidet i samarbeid mellom Trondheim kommunerevisjon og Revisjon Midt-Norge IKS. Revisjonen tar utgangspunkt i tre hovedproblemstillinger:

1. Har den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi vært i samsvar med eiernes forventninger?
2. Er eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi i samsvar med gitte anbefalinger?
3. Hvordan ivaretar Trønderenergi kravene til funksjonelt skille og nøytralitet etter energiloven?

For å besvare problemstillingene har revisjonen blant annet gått ut med en spørreskjemaundersøkelse til ordførere i alle 24 eierkommuner, og intervju med til sammen 24 informanter, deriblant ordførere i de 4 største eierkommunene (Melhus, Trondheim, Orkdal og Rissa) samt representanter for administrativ ledelse, styre, valgkomite, revisor og Norges vassdrags og energiverk. I tillegg har revisjonen gått gjennom regnskapsinformasjon og annen dokumentasjon fra konsernet.

Økonomisk utvikling

Den største endringen i selskapets drift fra 2009-2012 er oppkjøpet av Trondheim energi nett AS. Dette har medført en dobling av konsernets økonomiske aktivitet og en firedobling av antall nettkunder. Revisjonen registrerer at avkastningen fra nettvirksomheten var svak i 2012, men at selskapet har intensivert arbeidet med effektivisering for å få økonomiske gevinster ut av nettvirksomheten.

Revisjonen påpeker at konsernets investeringsvirksomhet gjennom TrønderEnergi Invest AS har vært lite lønnsom og ser det som positivt at selskapet nå har valgt å avvikle denne virksomheten. Kraftsalgsvirksomheten kan vise til god avkastning. Samlet sett viser revisjonen til at lønnsomheten var for svak i 2012. Utbyttet til eierne har ifølge revisjonen vært stabilt gjennom perioden, og i tråd med eierens utbyttekrav.

Revisjonen viser til at det ble signalisert lavere nettleie i distriktet og en mindre økning i nettleien i Trondheim og Klæbu etter fusjonen av nettselskapene. Revisjonen kan ikke se at dette har skjedd, og det er ikke signalisert lavere nettleie de nærmeste årene heller. Den såkalte harmoniinntekten som selskapet har tillatelse til å kreve inn etter fusjonen medfører økt nettleie, men bedre lønnsomhet for selskapet. Revisjonen understreker at sammenslåingen har vært ønsket ut fra nasjonale prioriteringer for å få mer robuste og effektive nettselskap.

Eierstyring og selskapsledelse

Revisjonen viser til at de fleste ordførerne mener deres kommune har et klart mål med eierskapet i TrønderEnergi. Åtte kommuner har likevel ikke utarbeidet eiermeldinger¹. Revisjonen mener dette viser at noen av kommunene har et for lite bevisst forhold til eierskapet. Det er en viss variasjon i eiernes mål for

¹ Roan, Åfjord, Osen, Midtre Gauldal, Tydal, Holtålen, Snillfjord og Rissa har ikke eiermelding.

eierskapet, med ulikt vekt på finansielle hensyn, men revisjonen vurderer det ikke som problematisk for selskapet, og alle eierne har godtatt endringer i utbyttestruktur.

Revisjonen vurderer aksjonæravtalen som for gammel og mener det er positivt at eierne er i gang med å utforme ny avtale.

Det er tradisjon for at det stort sett er ordførere som representerer kommunene i generalforsamling. Revisjonen viser til at dette legger til rette for god formell og uformell kontakt med de politiske organene i kommunene, i tråd med anbefalinger fra KS. Revisjonen understreker imidlertid at kommunestyrene også jevnlig bør orienteres, for eksempel gjennom behandling av eierskapsmeldinger.

Revisjonen påpeker at de uformelle eiermøtene i praksis er der de reelle eierdiskusjonene foregår, og at det bør vurderes å føre referater fra disse for å gi bedre etterprøvbarehet i eierstyringen.

Styret og bedriftsforsamlingen er ikke eierorganer, men en del av selskapets ledelse. Revisjonen viser til at det har vært praksis å velge ordførere også til disse vervene. Dette kan skape habilitetsutfordringer i forholdet til styret. Revisjonen viser til at dette med ett unntak er håndtert godt av styremedlemmene. Sju av de ni ordførerne i bedriftsforsamlingen har imidlertid brutt forvaltningslovens habilitetsbestemmelser ved behandling av endring av vedtekter.² Revisjonen mener det er grunn til å stille spørsmål ved om medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen også må vurderes som inhabile til å møte i generalforsamling på vegne av kommunen.

Styret velges av bedriftsforsamlingen etter innstilling fra en valgkomite. Revisjonen har inntrykk av at komiteens arbeid har vært godt og hensiktsmessig, men påpeker at kriteriene for valg til styret er for vage og upresise og at enkelteiere har lagt sterke føringer på valgkomiteens arbeid.

Revisjonen understreker at eierstyring bør skje i generalforsamlingen, ikke i styret. Revisjonen mener at det har liten hensikt å ha direkte eierrepresentasjon i styret, slik man har i dag, og mener dette gir grunn til å tro at det forekommer forskjellsbehandling av eierne.

Revisjonen peker særlig på ett tilfelle der en kommune har gått ut over rammene for profesjonell eierstyring. Det var da Melhus kommune øvet press for å få sin kandidat inn i styret i 2013. Dette medførte etter revisjonens vurdering at valgkomiteen ikke kunne innstille den kandidaten de mente var best egnet.

Etter revisjonens vurdering har eierne fokus på selskapets samfunnsansvar. Selskapet har omfattende etiske retningslinjer, men revisjonen påpeker at de ikke har egne retningslinjer for hva som er samfunnsansvaret. Selskapet har lagt offentliglova til grunn for nettselskapets og morselskapets virksomhet, og er bevisst på prinsippene i lov om offentlige anskaffelser. Miljøansvar er dokumentert gjennom ISO-sertifisering.

Selskapet har vært igjennom en stor strategisk utviklingsprosess. Revisjonens vurdering er at selskapet har gjort en god jobb med å informere eierne om denne. Revisjonen påpeker at eierne likevel i mindre grad har vært informert om

² Dette gjelder ordførerne i Orkdal, Hemne, Frøya, Oppdal, Hitra, Malvik og Skaun.

utenlandssatsingen og investeringsvirksomheten og at selskapet også bør sørge for dette.

Selskapet står foran store strategiske beslutninger om vindkraftsatsing, og revisjonen viser til at eierne er delt i dette spørsmålet. Revisjonen mener det er avgjørende at alle eierkommuner setter seg inn i spørsmålet og forankrer kommunens syn i politiske organer.

Etter revisjonens vurdering har konsernet i all hovedsak nødvendige styringssystemer for selskapet. Internkontrollen er generelt også vurdert som tilfredsstillende, men med noen utfordringer. Revisjonen anser innkjøpsrutiner og økonomirutiner på konsernnivå som tilstrekkelige, men at økonomistyringen i nettselskapet har vært mangelfull. Revisjonen ser det som positivt at det er et arbeid på gang for å styrke denne.

Revisjonen omtaler særlig problemer i tilknytning til system for måling, avregning, fakturering og innfordring (MAFI). Problemene har vært uheldige for nettselskapet og har medført at synergieffekter ikke er tatt ut.

Nettselskapets nøytralitet og funksjonelt skille

Nettselskapet er en monopolvirksomhet som er konsesjonsbelagt og underlagt særskilte regler for hvordan den skal drives. Det er viktig at konsernet kan dokumentere skillet mellom monopolvirksomheten og den konkurranseutsatte virksomheten. I forbindelse med sammenslåingen av nettselskapene har selskapet fått så mange kunder at det er underlagt strengere krav enn mindre nettselskaper. NVE fant avvik på dette området i forbindelse med tilsyn i 2010 og 2011. Avvikene ble oppfattet som alvorlige og TrønderEnergi ble i 2012 ilagt en tvangsmulkt på 1 mill.kr. Avvikene er nå lukket, men revisjonen er imidlertid kritisk til at det har tatt så langt tid å lukke avvikene. Revisjonen observerer at selskapet tidligere ikke later til å ha tatt avvikene like alvorlig som den NVE, men at dette i dag tas på alvor av konsernledelsen.

Revisjonens konklusjoner

Revisjonen konkluderer med at selskapet fremstår som solid og lønnsomt. I likhet med øvrige aktører i bransjen har TrønderEnergi utfordringer med synkende kraftpriser og har derfor signalisert et behov for å halvere utbyttet til eierne i en overgangsperiode. Selskapet bør ifølge revisjonen ha fokus på videre effektivisering. Nettfusjonen har ført til høyere nettleie i Trondheim og Klæbu og noe lavere i distriktene.

Revisjonen viser til at selskapet har dokumentert samfunnsansvar, miljøansvar og arbeid med etikk. Selskapet har også etablert styringssystemer som forventet av et konsern på denne størrelsen. Videre mener revisjonen at selskapet har god eierkontakt, slik at strategiske valg i all hovedsak er basert på eiernes føringer.

Kommunestyrene bør, som eiernes beslutningsorgan, særlig merke seg følgende anbefalinger fra revisjonen knyttet til eierstyringen:

- Eierstyringen kan bli mer profesjonell, særlig hva gjelder valg til styret. Kompetanse, ikke tilknytning til eierkommuner bør legges til grunn.
- Det er viktig at eierne utarbeider eierskapsmeldinger eller andre dokumenter som angir klare målsettinger med eierskapet.
- Når eiermøtene i praksis er en viktig arena for eierstyring bør det vurderes å dokumentere disse bedre.

- At bedriftsforsamlingen benyttes som eierorgan er ikke i tråd med god kommunal eierstyring. Av habilitetsårsaker bør ikke ordførere sitte i dette som er et bedriftsorgan.

Vurdering av særlige forhold for Frøya kommune

Revisjon Midt-Norge har gjennom flere selskapskontroller siden 2007 påpekt at Frøya kommune ikke har utarbeidet noen eierskapsmelding. En slik melding ble imidlertid vedtatt i februar 2014. Eierskapsmeldingen legger rammene for kommunens eierskap.

I rapporten fra selskapskontrollen av TrønderEnergi skriver revisjonen at Frøya kommunes ordfører har brutt forvaltningsloven. Dette fordi ordføreren er medlem av bedriftsforsamlingen og skulle ha meldt seg inhabil ved behandling av saker som angår TrønderEnergi.

Frøya kommunes eierskapsmelding omtaler også habilitet:

Habilitet/inhabilitet må vurderes når aktive folkevalgte (medlemmer av eksisterende folkevalgte organ) sitter i styret for selskapene. Inhabiliteten kan oppstå i kommunestyret/i de folkevalgtes behandling av saker som gjelder selskapene.

Kontrollutvalgssekretariatets konklusjon

Kontrollutvalget tilrår at kommunestyret ber formannskapet merke seg rapportens vurderinger og konklusjoner, og da særlig punktene om eierstyring og habilitet.

Rapport fra selskapskontroll av

TrønderEnergi

Revisjon Midt-Norge IKS og
Trondheim kommunerevisjon

Februar 2014

Forord

Denne selskapskontrollen er gjennomført i samarbeid mellom Revisjon Midt-Norge IKS og Trondheim kommunerevisjon, på oppdrag fra kontrollutvalgene i 20 av TrønderEnergis eierkommuner. Kontrollen er gjennomført i perioden august 2013 til februar 2014.

Prosjektgruppa har bestått av Frode Singstad, Revisjon Midt-Norge IKS (prosjektleder) og Magnar Andersen, Trondheim kommunerevisjon.

Prosjektgruppa har rapportert til en styringsgruppe bestående av Per Olav Nilsen, Trondheim kommunerevisjon (leder), Inge Storås, Revisjon Midt-Norge IKS og Monica Larsen Torvik, Fosen kommunerevisjon IKS.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon til undersøkelsen, og TrønderEnergi for godt samarbeid underveis.

Sammendrag

Energikonsernet TrønderEnergi eies av 24 kommuner i Sør-Trøndelag og Nordmøre Energiverk AS. Denne selskapskontrollen viser at eierstyringen i selskapet har mangler og bør bli mer profesjonell. TrønderEnergi har solid økonomi og i hovedsak god økonomisk styring, men nettselskapet har hatt store utfordringer etter fusjonen med Trondheim Energi Nett.

Om selskapskontrollen

Selskapskontrollen er gjennomført i samarbeid mellom Revisjon Midt-Norge IKS og Trondheim kommunerevisjon i perioden august 2013 – februar 2014. Vi har besvart følgende problemstillinger:

1. Har den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi vært i samsvar med eiernes forventninger?
2. Er eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi i samsvar med gitte anbefalinger?
3. Hvordan ivaretar TrønderEnergi kravene til funksjonelt skille og nøytralitet etter energiloven?

Vi har innhentet informasjon blant annet gjennom intervju med eiere og representanter for selskapet og en spørreundersøkelse rettet mot ordførerne i alle eierkommunene. Eierstyringen er vurdert opp mot normer for kommunal eierstyring, utledet fra lov og anbefalinger fra Kommunenes Sentralforbund (KS) og Norsk Utvalg for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES).

Den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi

TrønderEnergi AS har siden 2009 vært gjennom en periode med betydelig vekst i antall ansatte og omsetning, særlig på grunn av fusjonen med Trondheim Energi Nett. Deler av veksten har vært lånefinansiert, men konsernet har en tilfredsstillende bokført egenkapitalandel på 35 prosent.

Selskapet er lønnsomt, men hele bransjen har for tiden utfordringer med lave kraftpriser. Selskapet styrer etter en såkalt kredittrating for å sikre god kredittverdighet. For å holde akseptabelt nivå på kredittratingen etter de siste årenes fall i kraftpriser, har selskapet gjennomført flere tiltak. De viktigste er:

- redusert utbytte til eierne, kombinert med utstedelse av et obligasjonslån
- salg av bredbåndsselskapet Loqal og en generell innstramming ved nye investeringer utenfor kjernevirksomheten
- effektivisering av konsernet (gjennom LØFTE-programmet)

LØFTE. Kostnadsprogrammet LØFTE var en forutsetning fra eierne for at de skulle godta lavere utbytte. LØFTE innebærer en planlagt effektivisering på 100 mill. kr, blant annet gjennom nedbemanning og konsolidering av virksomhet. Særlig i nettselskapet gjenstår mye av effektiviseringen, og selskapet bør ha videre fokus på effektivisering.

Utbytte. Revisjonen merker seg at utbetalt utbytte til eierne har vært stabilt i perioden og i samsvar med utbyttekravet fra eierne. Redusert utbytte er dels begrunnet med lavere

lønnsomhet i næringen på grunn av lavere kraftpriser siste år og fremtidige forventninger. Med de investeringsplaner som konsernet har, mener vi endringen vil være nødvendig for å opprettholde kravet til egenkapital. Forutsetningen om redusert utbytte gjelder i en overgangsfase. Planen er at utbyttet skal opp på tidligere nivå innen 2020. Dette forutsetter en positiv utvikling i kraftprisene, og at konsernets videre kraftutbygginger blir tilstrekkelig lønnsomme.

Nettselskapet. Effekten av nettfusjonen har ført til høyere nettleie for kundene i Trondheim og Klæbu, og lavere nettleie for distriktskundene. Konsernet signaliserte ved nettfusjonen at økningen i nettleien for kundene i Trondheim og Klæbu skulle begrenses ved at det nye nettselskapet skulle ta ut synergieffekter. Revisjonen kan ikke se at dette ble effekten av fusjonen. Samtidig er revisjonen innforstått med at sammenslåingen av nettselskapene var (og er) ønskelig fra nasjonalt hold, blant annet for å få etablert mer effektive og robuste nettselskaper. For nettabonnenter i bylignende strøk vil dette medføre høyere nettleie, mens distriktsabonnentene får lavere nettleie. Dette er en ønsket politikk fra sentrale myndigheter. Nettselskapene får en betydelig kompensasjon (harmoniinntekten) for å oppmuntre til sammenslåinger. For kundene medfører harmoniinntekten økt nettleie på kort sikt, men på lengre sikt vil fusjonen isolert sett medføre lavere nettleie. Dette varslet selskapet høsten 2013. Revisjonen registrerer i denne sammenheng at selskapet samtidig varslet at kundene ikke kunne forvente lavere nettleie de nærmeste årene på grunn av kostnader knyttet til nyinvesteringer i sentral- og regionalnettet over hele landet.

Samtidig har nettselskapet etter fusjonen hatt store utfordringer med styring, kulturforskjeller og datasystemer. Dette har medført at de ikke har klart å ta ut de forventede synergieffektene. Problemene nettselskapet har hatt med sine systemer, har medført store ulemper for nettkundene, og stort press på ansatte i kundeserviceavdelingen.

Andre datterselskap. Kraftselskapet kan vise til god avkastning, og vurderes som lønnsomt for konsernet. På grunn av høye faste kostnader innen kraftproduksjon blir denne delen av virksomheten følsom overfor varierende kraftpriser.

TrønderEnergi har tatt høy risiko med investeringene som er gjort i TrønderEnergi Invest AS og ved virksomheten i Uganda.

Konsernets virksomhet i TrønderEnergi Invest AS har vært lite lønnsom. Konsernet har foretatt en del investeringer i nyetablerte virksomheter, noe som har vært risikofylt og lite lønnsomt. Selskapet har nå valgt å avvikle dette som eget forretningsområde.

Virksomheten i Uganda går med overskudd, men per 31.12.2013 er det ikke utbetalt utbytte eller betalt ned på aksjonærlån ytt av TrønderEnergi. Ifølge selskapet har første utbetaling til eierne skjedd i januar 2014. Også denne virksomheten er planlagt solgt.

Investeringsvirksomheten og virksomheten i Uganda er i mindre grad i tråd med eiernes mål for sitt eierskap i TrønderEnergi, og eierne anser seg i varierende grad orientert om dem.

Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyringen i TrønderEnergi preges av mange aktive eierkommuner med klare mål for hva de vil for selskapet, men eierstyringen kan bli mer profesjonell.

Styret. Noen eiere ser på bedriftsforsamling og styret som arenaer for eierutøvelse. Vår anbefaling er at eierne forholder seg til generalforsamling som arena for eierstyring, og gjør styret til et organ sammensatt av personer som er valgt først og fremst på grunn av kompetanse, ikke tilknytning til eierkommuner.

Av de syv aksjonærvalgte styremedlemmene i TrønderEnergi er fem nåværende eller tidligere ordførere/varaordførere i eierkommunene. Etter vår vurdering vil både eierne og selskapet tjene på et mer uavhengig og profesjonelt sammensatt styre. Vi bemerker også at flere av styremedlemmene sier at styret hadde tjent på mer systematisert opplæring av nye styremedlemmer.

Valgkomiteen. Generalforsamlingen i TrønderEnergi har nedsatt en valgkomite, som før valget til inneværende periode gjennomførte en grundig prosess for å finne de beste kandidatene til styret. Valgkomiteen valgte på grunn av tydelige føringer fra en eierkommune ikke å innstille på den kandidaten de anså som best egnet ut fra selskapets behov for kompetanse, men på ordføreren i denne eierkommunen. Etter vår vurdering er det ikke hensiktsmessig at enkelteiere skal utpeke egne folkevalgte til styret på denne måten. Derimot anbefaler vi eierne å vedta tydeligere kriterier for valg til styret, basert på kompetanse, erfaring og personlig egnethet, og la valgkomiteen jobbe ut fra disse kriteriene for å sikre et styre med rett samlet kompetanse.

Kommunestyrene som eiere. En del av eierkommunene har ikke vedtatt Eiermeldinger, og i noen eierkommuner er det ikke praksis at ordførerne orienterer sin kommune etter møter i Eierorgan. Etter vår vurdering bør de kommunene dette gjelder i større grad involvere kommunestyrene i eierstyringen. En god start er å utarbeide en Eiermelding med oversikt over og målsetninger for alle selskap, som behandles jevnlig i kommunestyret.

Eiernes mål med eierskapet. Eierne i TrønderEnergi har i noen grad ulike mål for sitt eierskap. Noen eiere legger større vekt på finansielle hensyn enn andre, men alle dagens eiere har godtatt de endringene i utbyttestruktur som blir gjennomført fra 2014. For et selskap kan det være krevende å forholde seg til eiere med ulike målsettinger for sitt eierskap. I tillegg til at de ser noe ulikt på utbytte, har eierne også andre ulike utgangspunkt for sitt eierskap: noen har TrønderEnergi som nettleverandør til sin kommunes innbyggere, noen har eller kan få kraftproduksjon i egen kommune og dermed få store skatteinntekter fra TrønderEnergis virksomhet, og noen har hovedkontor lokalisert i egen kommune og får fordeler gjennom det. Dette er forhold som gjør at eierne vil ha ulike forutsetninger for å ta stilling til spørsmål om TrønderEnergis utvikling. Vi mener at en aksjonæravtale er godt egnet til å avklare eiernes overordna forventninger til selskapet, for å sikre forutsigbarhet for både eiere og selskap. Det har skjedd store endringer i konsernet og i Eierforhold siden den gjeldende aksjonæravtalen ble inngått i 2005, og vår vurdering er derfor at det er på høy tid at det utarbeides og inngås en ny aksjonæravtale. Eierne har nå startet en prosess for å utarbeide ny aksjonæravtale.

Generalforsamling. Så å si alle eierne møter ved ordfører på generalforsamling og bruker dermed den viktigste styringsmuligheten de har i et aksjeselskap. Møtene i generalforsamling gjennomføres i tråd med aksjeloven.

Bedriftsforsamlingen. Bedriftsforsamlingen består av ti ordførere fra eierkommunene og fem ansattvalgte representanter. Aktiviteten i bedriftsforsamlingen kan betegnes som moderat. Vår kontroll av gjennomføring av møter i selskapets organer viser at generalforsamlingen velger leder og nestleder til bedriftsforsamlingen. Denne praksisen er i strid med aksjeloven, som sier at bedriftsforsamlingen skal velge leder selv.

Eiermøtene. Eierne gir i stor grad sine signaler til selskapet gjennom uformelle eiermøter et par ganger i året, der hver eier er representert med flere representanter. Eiermøtene er en hensiktsmessig arena, som er egnet til å sikre god forankring for selskapets strategier i eierkommunene. Når eiermøtene i praksis blir en viktig arena for eierstyringen, mener revisjonen at eierne og selskapet bør vurdere behovet for å dokumentere eiermøtene bedre.

Selskapets strategier. Selskapet, og særlig ved konsernledelsen, har siden 2011 gjennom utstrakt kontakt med eierne sikret at selskapets strategiske valg i stor grad er i tråd med eiernes forventninger. Selskapet vil i løpet av de kommende månedene fatte avgjørelser som får betydning for om de vil gå inn i en vindsatsning gjennom Sarepta AS. I første omgang må det fattes beslutninger om hvordan en eventuell satsing skal finansieres, og i neste omgang må selskapet ta stilling til konkrete investeringer. Dette er beslutninger med stor betydning for selskapet og eierkommunene. Denne selskapskontrollen viser at eierne per i dag er delt i spørsmålet om vindkraft er rett satsning for TrønderEnergi. Det er derfor avgjørende at alle eierkommunene setter seg grundig inn i beslutningsgrunnlaget for en eventuell vindsatsning, og forankrer kommunens synspunkt i politiske organer. Selskapet bør legge opp til utstrakt eierkontakt i forkant i denne prosessen, slik de har hatt praksis for de siste årene. Det er betryggende at selskapet legger til grunn absolutte krav om lønnsomhet før de vil fatte en investeringsbeslutning.

Habilitet og interessekonflikter. Forvaltningslovens habilitetsregler medfører utfordringer for de ordførerne som sitter i styret og bedriftsforsamling. På grunn av sine verv kan de ikke delta i den politiske debatten om viktige saker for sine kommuner. Denne undersøkelsen viser at det har forekommet flere brudd på habilitetsreglene ved politisk behandling av saker som angår TrønderEnergi i eierkommunene. En av ordførerne som sitter i styret har brutt habilitetsreglene (Melhus kommune) og syv av ordførerne i bedriftsforsamlingen har gjort det samme (ordførerne i Orkdal, Hemne, Frøya, Oppdal, Hitra, Malvik og Skaun).

Habilitetsreglene må tolkes slik at de begrenser muligheten for de ordførerne som er medlem i styret eller bedriftsforsamling til å representere kommunen på generalforsamling. Etter vår vurdering innebærer det at bedriftsforsamlingen ikke kan fungere som et eierorgan, slik vi oppfatter at det gjør i dag.

Etter vårt syn taler både hensyn til kompetanse og til habilitet mot styrer som langt på vei er sammensatt av politisk ledelse fra eierkommunene. I tillegg kommer de potensielle rollekonfliktene styremedlemmene kan komme opp i ved sin virksomhet i styret. Et eksempel kan være en ordfører for en kommune som vil få store inntekter fra eiendomsskatt ved etablering av kraftproduksjon i hans/hennes kommune. Da er det risiko for at styremedlemmer kan la hensynet til «sin kommune» påvirke en beslutning som bør tas utelukkende med

hensyn til selskapets beste. Slike interessekonflikter kan unngås om man velger styremedlemmer med mindre bånd til eierkommunene.

Selskapets samfunnsansvar. Selskapet dokumenterer på et overordnet nivå at det ivaretar sitt samfunnsansvar, og at det arbeider med etikk, miljø, offentlighet og anskaffelser. Eierne er opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et samfunnsansvar, og de er fornøyd med hvordan selskapet ivaretar dette ansvaret.

Intern kontroll og styring. TrønderEnergi har i all hovedsak etablert de styringssystemer som er forventet av et konsern på denne størrelsen, med jevnlig rapportering fra datterselskaper, en tilfredsstillende fullmaktstruktur og tilstrekkelige innkjøpsrutiner. Etter vår vurdering har derimot økonomistyringen vært mangelfull i nettselskapet. Konsernet har et opplegg for intern kontroll, som blant annet innebærer en controllerfunksjon på konsernnivå. Fordi konsernet har vært, og fremdeles vil være, i en periode med betydelig vekst, vil arbeidet med god intern kontroll og virksomhetsstyring bli stadig viktigere.

Nettselskapets nøytralitet og funksjonelt skille

Fordi nettselskapet driver monopolvirksomhet, krever energiloven at det skal være et skille mellom nettselskapets virksomhet og den konkurranseutsatte delen av konsernet. NVE er tilsynsmyndighet etter energiloven, og i denne delen av selskapskontrollen har vi basert oss på kommunikasjonen som har vært mellom TrønderEnergi og NVE.

NVE har etter flere tilsyn gitt nettselskapet en rekke avvik, og en dagmulkt som løp over nesten et halvt år. De aktuelle avvikene strakte seg til sammen over en periode på tre år.

Revisjonen er kritisk til at prosessen med å lukke avvikene har tatt så lang tid. NVEs kritikk har først og fremst vært rettet mot nettselskapet, men både konsernledelsen og konsernstyret har et overordnet ansvar for å påse at hele virksomheten er i samsvar med energiloven.

TrønderEnergi tilfredsstiller i dag alle krav til funksjonelt skille og nøytralitet. Selskapet har etablert program for overvåking av nettselskapets nøytralitet i tråd med energilovens krav, og det har gjennomført opplæring i overholdelse av kravet til funksjonelt skille. Alle avvik fra NVE er nå lukket.

Vårt syn er at både konsernledelsen og konsernstyret i dag tar disse forholdene på alvor, og at det legges stor vekt på at nettvirksomheten skal drives i samsvar med lovkrav.

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag.....	4
1 Innledning	11
1.1 Mandat og gjennomføring	11
1.2 Kort om TrønderEnergi	11
1.3 Kort om eierstyring i TrønderEnergi	13
2 Undersøkelsesopplegget.....	15
2.1 Problemstillinger	15
2.2 Avgrensning og definisjoner.....	16
2.3 Revisjonskriterier	16
2.4 Metode for datainnsamling og analyse.....	16
3 Den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi	18
3.1 Regnskapsmessig utvikling.....	18
3.2 Krav til økonomisk avkastning og effektivisering	22
3.3 Økonomiske effekter av nettfusjonen.....	25
3.4 Revisjonens vurderinger	29
4 Eierstyring og selskapsledelse	32
4.1 Eiernes mål med eierskapet.....	32
4.2 Hvordan utøves eierskapet?	35
4.3 TrønderEnergis samfunnsansvar	45
4.4 Strategier og strategiske prosesser.....	48
4.5 Intern kontroll og styring.....	54
4.6 Revisjonens vurderinger	61
5 Nettselskapets nøytralitet og funksjonelt skille	68
5.1 NVE-rapporterte avvik.....	68
5.2 Hva gjør TrønderEnergi for å lukke de avvikene som NVE har påpekt?.....	70
5.3 Hvordan sikrer Trønderenergi at kravene til funksjonelt skille og nøytralitet ivaretas?..	72
5.4 Hvordan sikrer TrønderEnergi at kostnader ikke feilbelastes nettselskapet?.....	73
5.5 Revisjonens vurderinger	74
6 Konklusjoner	76
Kilder.....	78
Vedlegg 1: Høringssvar fra TrønderEnergi	79
Vedlegg 2: Revisjonskriterier	82
Vedlegg 3: Tabeller: økonomisk utvikling	87
Vedlegg 4: Resultater fra spørreundersøkelse til eierne	90
Vedlegg 5: Definisjoner	107
Vedlegg 6: NVEs effektivitetsanalyse for TrønderEnergi	108
Vedlegg 7: Uttalelse fra KS-advokatene om habilitet	110
Vedlegg 8: Oversikt over styrer i døtre med mer.....	115

Figuroversikt

Figur 1: Organisasjonskart for TrønderEnergi-konsernet.....	12
Figur 2: Eierstyring i TrønderEnergi.....	13
Figur 3 Inntektsutvikling. <i>Kilde: TrønderEnergi</i>	19
Figur 4 Kostnadsutvikling. <i>Kilde: TrønderEnergi</i>	20
Figur 5 Driftsresultat. <i>Kilde: TrønderEnergi</i>	21
Figur 6 Utbytte til eierne. <i>Kilde: TrønderEnergi</i>	22
Figur 7 De ti største tiltak i LØFTE. Realiserte tiltak gjelder tiltak rapport til konsernledelsen i budsjettprosessen 2013. <i>Kilde: TrønderEnergi</i>	25
Figur 8 Utviklingen i nettleien før og etter fusjonen. Nettleien eksklusiv avgifter, MVA og forbrukeravgift.	27
Figur 9: I hvilken grad er din kommune som eier opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et samfunnsansvar / levere et stabilt og forutsigbart utbytte?	33
Figur 10: I hvilken grad kan din kommunes eierskap i TrønderEnergi beskrives som langsiktig?	34
Figur 11: Har din kommune konkret vurdert å selge sine aksjer i TrønderEnergi de siste to årene?	34
Figur 12: Er det etablert praksis for at den som representerer kommunen i generalforsamling og på eiermøter orienterer din kommune om utviklingen i TrønderEnergi? (flere valg mulig)	36
Figur 13: Hvordan utøver din kommune sitt eierskap i TrønderEnergi? (flere kryss mulig)	38
Figur 14: I hvilken grad vurderer du kompetansesammensetningen i dagens styre i TrønderEnergi som hensiktsmessig?	41
Figur 15: I hvilken grad mener du som eier at følgende faktorer bør vektlegges ved sammensetning av styret i TrønderEnergi?*	43
Figur 16: I hvilken grad er din kommune som eier fornøyd	47
Figur 17: I hvilken grad er din kommune som eier fornøyd med hvordan styret og ledelsen i TrønderEnergi ivaretar eiernes ønsker om utbytte?.....	50
Figur 18: I hvilken grad er du trygg på at satsningen på vindkraft er et godt valg for din kommune som eier?	51
Figur 19: I hvilken grad er dette strategiske valget i tråd med din kommunes mål med eierskapet i TrønderEnergi?	51
Figur 20: I hvilken grad er du tilfreds med informasjonen fra selskapet i forbindelse med satsingen på vindkraft?.....	52
Figur 21: I hvilken grad er dere som eiere orientert om forretningsområdet TrønderEnergi Invest?	53
Figur 22: I hvilken grad var dette forretningsområdet i tråd med din kommunes mål for eierskapet i TrønderEnergi?	53
Figur 23: I hvilken grad er dere som eiere orientert om TrønderEnergis utenlandsengasjementer?	53
Figur 24: I hvilken grad er disse engasjementene i tråd med din kommunes mål for eierskapet i TrønderEnergi?	53

1 Innledning

1.1 Mandat og gjennomføring

Denne selskapskontrollen er gjennomført av Revisjon Midt-Norge IKS og Trondheim kommunerevisjon på oppdrag fra 20 av TrønderEnergis eierkommuner.¹ Kontrollen er gjennomført i tråd med kommunelovens regler om selskapskontroll, jf. kommuneloven. § 77 nr. 5.

Kontrollen ble igangsatt ved årsskiftet 2012/2013. En prosjektgruppe bestående av representanter for Revisjon Midt-Norge IKS og Trondheim kommunerevisjon utarbeidet i januar 2013 en prosjektskisse med mulige problemstillinger, datert 22.1.2013. De 20 kommunene ga i løpet av våren 2013 sin tilslutning til denne skissen, og bestilte gjennomføring av selskapskontrollen. Det ble også utarbeidet en prosjektplan, datert 21.8.2013, som i løpet av sommeren 2013 ble sendt kommunene til orientering. Selskapskontrollen er basert på den skissen kommunene har gitt sin tilslutning til, med de presiseringer som fremkom av den senere prosjektplanen.

1.2 Kort om TrønderEnergi

TrønderEnergi AS er et energikonsern som per 31.12.2013 er eid av 24 kommuner i Sør-Trøndelag og Nordmøre Energiverk AS. Konsernet hadde per 31.12.2012 521 ansatte. Konsernets hovedkontor er på Lerkendal i Trondheim. TrønderEnergis virksomhet er ifølge vedtektene:

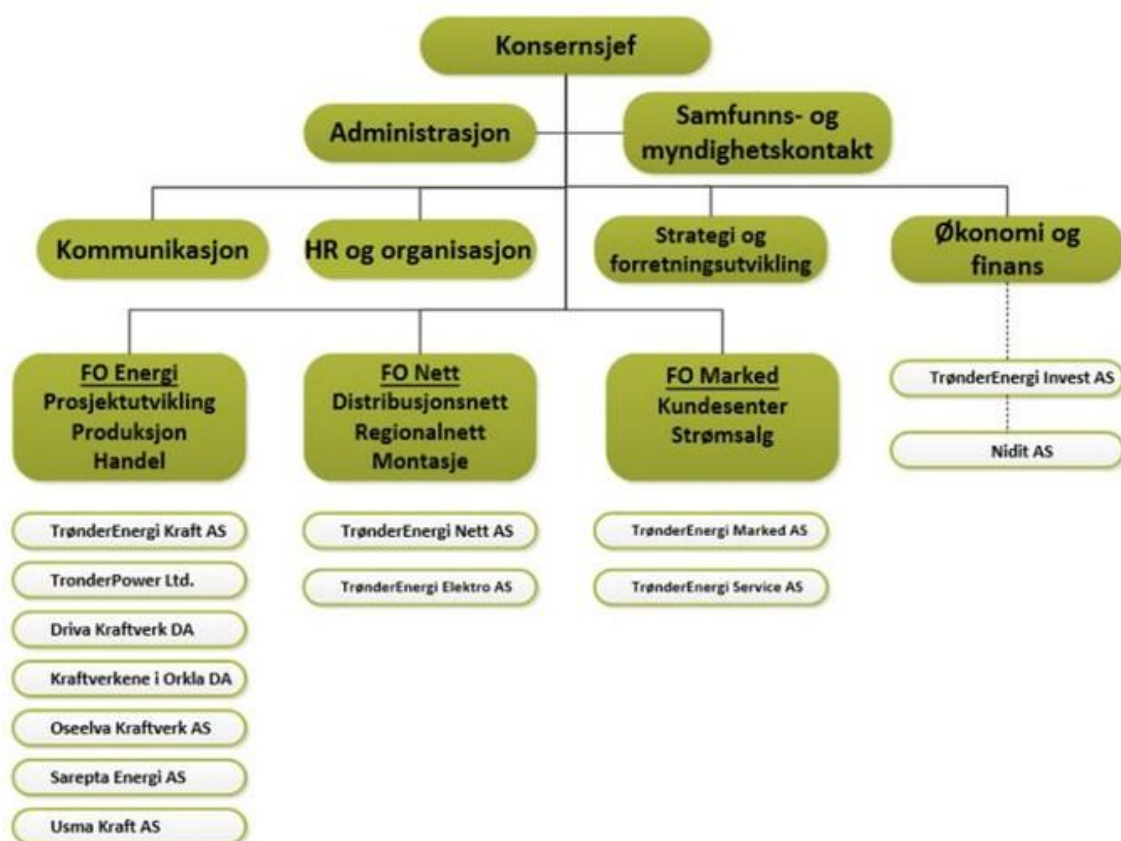
- å produsere, overføre, fordele og omsette energi
- å bygge og drive anlegg for slik virksomhet
- å delta i annen delvirksomhet i forbindelse med denne virksomheten, herunder annen forretningsmessig utnytting av anlegg og teknologi
- å eie og delta i andre selskaper innen rammen av virksomheten

Selskapet ble etablert i 1950, og het den gangen Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Selskapet byttet i 1970 navn til Sør-Trøndelag Kraftselskap og i 1997 til dagens navn TrønderEnergi AS. Selskapet ble omdannet til et konsern i 1998 med TE Kraft og TE Nett som datterselskaper. Selskapet har etter konsernetableringen i 1998 gjennomført en rekke organisatoriske endringer med utskillelse av virksomheter i egne datterselskaper og etablering av nye selskaper.

Konsernet består i dag av en rekke selskap som er organisert i tre forretningsområder, jf. figuren under.

¹ Melhus, Orkdal, Trondheim, Rissa, Klæbu, Snillfjord, Agdenes, Hitra, Skaun, Hemne, Meldal, Midtre Gauldal, Frøya, Selbu, Malvik, Holtålen, Oppdal, Ørland, Åfjord og Osen. Bjugn og Roan ønsket ikke å delta i selskapskontrollen. Rennebu og Tydal var ikke eiere da kontrollen ble initiert, og ble derfor ikke involvert.

Figur 1: Organisasjonskart for TrønderEnergi-konsernet

Kilde: tronderenergi.no

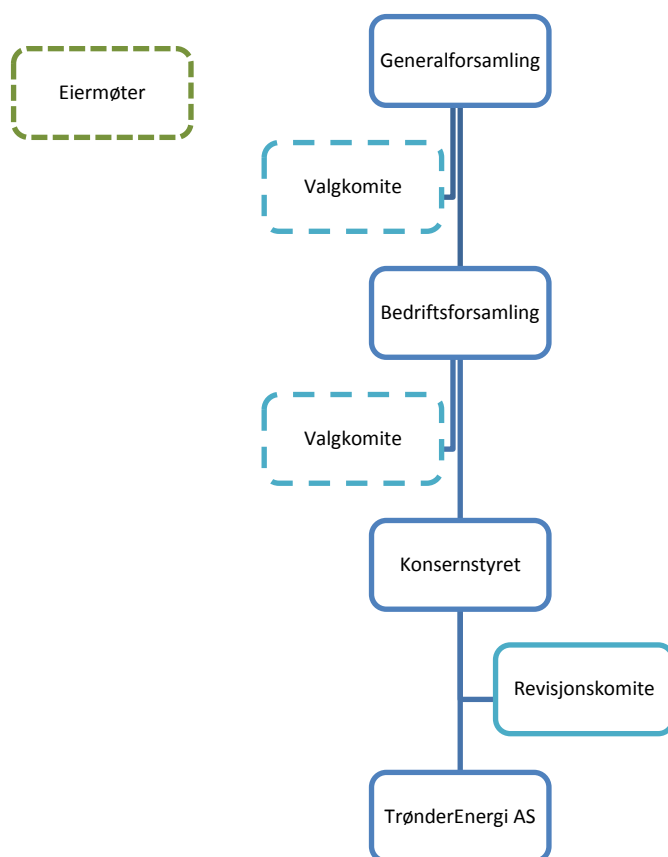
Figuren viser de tre forretningsområdene Energi, Nett og Marked. Forretningsområdet Nett drives ikke i konkurranse med andre aktører og er å anse som en monopolvirksomhet. Virksomheten er underlagt energiloven der det er krav om funksjonelt skille mellom nettvirksomheten og den øvrige delen av konsernet.

En oversikt over styre i datterselskapene ligger i vedlegg 8.

1.3 Kort om eierstyring i TrønderEnergi

Figuren under beskriver eierstyringen i TrønderEnergi:

Figur 2: Eierstyring i TrønderEnergi

Kilde: utarbeidet av revisor

Generalforsamlingen er den øverste formelle myndighet i selskapet, og der eierne utøver sin myndighet. Generalforsamlingen velger ti representanter til konsernets bedriftsforsamling. Bedriftsforsamlingen er et særnorsk selskapsorgan som overtar noen av styrets oppgaver i selskap med over 200 ansatte, om ikke annet er avtalt for det aktuelle selskapet.

Bedriftsforsamlingen i TrønderEnergi består av ti eiervalgte representanter og fem ansattvalgte. Bedriftsforsamlingens oppgaver er blant annet å velge styre og å føre tilsyn med styret.

Styret i TrønderEnergi har vedtatt prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi AS. Prinsippene bygger på anbefalingen fra Norsk Utvalg for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES), med enkelte tilpasninger. Det fremgår av selskapets NUES-dokument at selskapet skal ha en valgkomite som skal bistå generalforsamlingen med valg til bedriftsforsamling og bedriftsforsamlingen med valg til styret.

Eiermøtene er en uformell arena for møter mellom eierne og konsernstyre og konsernledelse. Eiermøtet er ingen formell institusjon etter aksjeloven. I TrønderEnergi er møtene fastsatt blant annet som ledd i den gjeldende aksjonæravtalen fra 2005. Aksjonæravtalen er en avtale mellom eierne, som i utgangspunktet ikke binder styret og konsernet, kun de eierne som er part i avtalen. Eiernes viktigste styringsredskap for konsernet er vedtektene og vedtak i generalforsamling.

Styret i TrønderEnergi har oppnevnt et eget revisjonsutvalg (revisjonskomite), bestående av tre styremedlemmer. Revisjonsutvalget har regelmessige møter og gjennomgår konsernrapporter og regnskap før fremleggelse i styret. Utvalget har samarbeid med revisor.²

² Kilde: TrønderEnergis årsrapport for 2012.

2 Undersøkellesopplegget

I dette kapittelet redegjør vi for undersøkelsens innretning og metode for datainnsamling.

2.1 Problemstillinger

Mandatet fra eierkommunenenes kontrollutvalg forutsatte en todelt innretning på denne kontrollen. I tillegg så vi behov for en generell redegjørelse for konsernets økonomiske utvikling. Den kommer først. Den andre delen retter seg i hovedsak mot eierne, eierstyringen og selskapets styringssystemer. Den tredje delen retter seg mot forholdet mellom konsernet og nettselskapet, og energilovens krav til funksjonelt skille og nøytralitet. I det følgende presenterer vi de problemstillingene vi har utarbeidet for undersøkelsen.

Konsernets økonomiske utvikling

Problemstilling: *Har den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi vært i samsvar med eiernes forventninger?*

Denne problemstillingen presenteres i rapportens kapittel 3.

Eierstyring og selskapsledelse

Hovedproblemstilling for denne delen av undersøkelsen er: *Er eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi i samsvar med gitte anbefalinger?*

Problemstillingen vil bli belyst ved å svare på følgende delproblemstillinger:

- Har eierkommunene tydelige målsettinger med sitt eierskap i TrønderEnergi?
- Utøver eierkommunene sitt eierskap i tråd med aksjelovens prinsipper og øvrige prinsipper for godt eierskap?
- Hvordan sørger eierne og selskapet for at virksomheten ivaretar sitt samfunnsansvar?
- Bidrar eierkommunene til å utvikle selskapets strategier, og har selskapets strategier reell forankring hos eierkommunene?
- Er det etablert styringssystemer som sikrer at konsernet aktivitet er hensiktsmessig i forhold til de krav og forventinger som er stilt til selskapet, og hvordan er etterlevelsen av disse?

Disse problemstillingene besvares i rapportens kapittel 4.

Funksjonelt skille og nøytralitet

Hovedproblemstilling for denne delen av undersøkelsen er: *Hvordan ivaretar TrønderEnergi kravene til funksjonelt skille og nøytralitet etter energiloven?*

Problemstillingen vil bli belyst ved å svare på følgende delproblemstillinger:

- Hva gjør selskapet for å lukke de avvikene som NVE har påpekt?
- Hvordan sikrer TrønderEnergi at kravene til funksjonelt skille og nøytralitet blir ivaretatt?
- Hvordan dokumenterer TrønderEnergi at nettselskapet ikke blir feilbelastet kostnader som berører andre deler av virksomheten?

Disse problemstillingene besvares i rapportens kapittel 5.

2.2 Avgrensning og definisjoner

Som problemstillingene skisserer, vil vi fokusere på utvalgte deler av TrønderEnergis virksomhet. Foruten den delen som omhandler krav til funksjonelt skille, vil vårt fokus i hovedsak være fra eierperspektivet. For å kunne besvare problemstillingene har vi likevel innhentet informasjon fra både morselskap og datterselskap.

I beskrivelsen av konsernets økonomiske utvikling forholder vi oss i utgangspunktet til perioden 2009-2012. Ved beskrivelsen av prosesser ved valg til styret har vi forholdt oss til prosessen før valget til innneværende periode (våren 2013), fordi det er denne prosessen sittende valgkomite har kjennskap til.

Betegnelsen «kommunestyre» innbefatter også bystyret i Trondheim kommune.

2.3 Revisjonskriterier

Kildene for revisjonskriterier for denne kontrollen er:

- aktuelt lovverk, som kommuneloven, forvaltningsloven, aksjeloven og energiloven med forskrifter
- anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse fra KS og NUES
- rammeverket for internkontroll (Coso)³
- diverse økonomisk og juridisk teori

Revisjonskriteriene er i sin helhet inntatt i vedlegg 2.

2.4 Metode for datainnsamling og analyse

For å vurdere hvordan kommunene utøver sitt eierskap, har vi for det første sendt en strukturert spørreskjemaundersøkelse til alle de 24 eierkommunenes ordførere. Fordelen med en strukturert spørreskjemaundersøkelse er at respondentene får likelydende og entydige spørsmål, noe som gir sammenlignbare svar. Spørreskjemaet gir data som bidrar til å svare på problemstillingene 1 – 4. Av de 24 ordførerne som fikk undersøkelsen tilsendt, har 23 svart.⁴ Noen av spørsmålene som ble stilt ordførerne om vindsatsningen var basert på upresise forutsetninger. Dette har resultert i at ett spørsmål er fullstendig utelatt fra rapporten. Resultatene fra de andre spørsmålene gir relevante opplysninger, og brukes på en forsvarlig måte i rapporten. Der ingen har valgt svarkategoriene «vet ikke» eller «annet, forklar» har vi utelatt disse kategoriene fra framstillingen.

For å kunne gå mer i dybden på enkelte forhold ved eierstyringen, har vi gjennomført intervju med de fire største eierne. Vi har totalt gjennomført intervju med 24 informanter:

- Eierrepresentanter
 - Ordfører i Melhus kommune (og styremedlem) Jorid Jagtøyen
 - Ordfører i Orkdal kommune (og medlem i bedriftsforsamling) Gunnar Lysholm
 - Ordfører i Trondheim kommune (og medlem i bedriftsforsamling) Rita Ottervik
 - Ordfører i Rissa kommune Ove Vollan (telefonintervju)

³ COMMITTEE OF SPONSORING ORGANIZATIONS OF THE TREDWAY COMMISSION (Coso) er et anerkjent rammeverk for internkontroll.

⁴ Ordføreren i Bjugn ønsket ikke å svare på undersøkelsen.

- Leder av bedriftsforsamlingen Arnfinn Astad (telefonintervju)
- Styreleder Per Skjærvik
- Ansatterepresentantene i styret: Roger Harsvik, Karin Skogan Holm og Rune Olaisen (gruppeintervju)
- Konsernledelsen
 - Konsernsjef Ståle Gjersvold
 - Finansdirektør Olav Sem Austmo
 - Tidl. nettdirektør Knut Ivar Nyhaug
- Øvrige fra konsernet:
 - Konserncontroller
 - Innkjøpsansvarlig
- Fra TrønderEnergi Nett AS:
 - Tidl. konst. nettdirektør Ole Bjørn Nilsen
 - Innleid økonomikonsulent
 - En økonom med ansvar for inntektsrammen m.m.
- Valgkomiteen
 - Leder Arne L. Haugen
 - Michael Momyr
 - Berit Rian
- Andre
 - Konsernrevisor (PwC)
 - Gruppeintervju med utvalgte rådgivere i NVE

Vi har i tillegg forespurt tidligere nettdirektør Snorre Fridèn Furberg om et intervju, men han ønsket ikke å stille. Alle intervju er dokumentert gjennom skriftlige referat som, med ett unntak, er verifisert av informantene.⁵ Styremedlemmene som ikke er intervjuet, har besvart spørsmål på e-post (til sammen fem personer).

Selskapskontrollen er basert på gjennomgang av en stor mengde dokumentasjon og regnskapsmateriale fra konsernet. Administrasjonssjef Helene Muri Skalmerås i TrønderEnergi AS har vært revisjonens kontaktperson for kontrollen, og har i tillegg til bistand med tilrettelegging og oversending av dokumentasjon besvart en rekke spørsmål per e-post.

Utgangspunktet for beskrivelsen av konsernets økonomiske utvikling er gjennomgang av årsrapporter, reviderte årsregnskaper, data innhentet fra konsernet og intervjuer.

Et fullstendig datagrunnlag er verifisert av selskapet, som dermed har bekreftet dets innhold.

En foreløpig utgave av rapporten med våre vurderinger og konklusjoner ble sendt på høring til selskapet. Selskapets tilbakemelding ble drøftet i høringsmøte mellom selskapet og revisjonen. Selskapets høringssvar er i sin helhet vedlagt (vedlegg 1). Høringssvaret er vedtatt av styret i TrønderEnergi AS. Revisjonen har ikke gjort endringer av betydning i rapportens vurderinger eller konklusjoner som følge av høringssvaret.

⁵ Leder for bedriftsforsamlingen har ikke verifisert referatet. Vi har derfor ikke brukt informasjon fra dette intervjuet i rapporten.

3 Den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi

I dette kapittelet besvarer vi denne problemstillingen: Har den økonomiske utviklingen i TrønderEnergi vært i samsvar med eiernes forventninger?

Gjennomgangen er avgrenset til en overordnet vurdering av konsernets økonomiske utvikling ut fra økonomiske nøkkeltall, krav til økonomisk avkastning, tiltak for effektivisering og effekter av nettfusjonen.

Den største økonomiske endringen for konsernet de siste årene er knyttet til oppkjøpet av Trondheim Energi Nett AS i 2010. Dette oppkjøpet ga betydelig endring i konsernets kapitalbalanse og økonomiske aktiviteter. For nettkundene er fusjonen av konsernets to nettselskaper i 2011 av særlig stor interesse fordi det fikk effekter for nettleien. I forbindelse med fusjonen ble det gitt signaler fra konsernledelsen om at det nye selskapet skulle effektiviseres og at dette skulle komme kundene til gode i form av lavere nettleie. Konsernet har for øvrig i sine strategier uttrykt at de skal ha en effektiv drift, ta ut synergieffekter og være et av de mest effektive nasjonale nettselskapene.

For denne delen av undersøkelsen har vi utledet følgende overordnede kriterier:

- Selskapets økonomiske utvikling bør være i tråd med eiernes forventninger.
- Selskapet bør ha solid egenkapital.
- Selskapet bør levere utbytte i tråd med krav og forventninger fra eierne.
- Selskapet bør ha utnyttet synergiene ved nettfusjonen.
- Nettselskapet bør være blant landets mest effektive.

3.1 Regnskapsmessig utvikling

3.1.1 Kapitalbalansen: totalkapital, gjeld og egenkapital

Utviklingen i selskapets totalkapital og egenkapital er i stor grad påvirket av at man har foretatt en rekke investeringer og finansielle transaksjoner siden 2009. Følgende forhold er av vesentlig betydning i denne sammenheng:

- oppkjøp av Trondheim Energi Nett AS, 2010
- oppkjøp av 50 prosent av aksjene i Sarepta, 2011
- salg av 15 prosent av aksjene i TE Nett til KLP, 2011
- oppkjøp av Malvik Everk, 2012
- oppkjøp nett og kraftsalgsvirksomheten fra Tydal kommune, 2012

I tillegg har konsernet bygd opp et kraftverk i Uganda, TronderPower Ltd, som kom i drift i 2010. Dette selskapet har en kapitalbalanse på 64,3 mill. US dollar.⁶

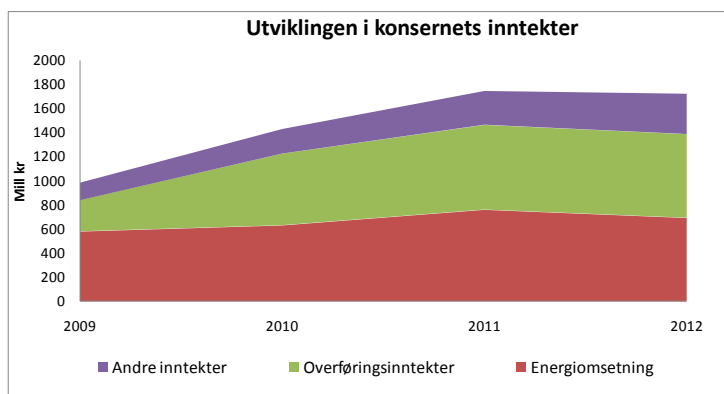
⁶ Dette tilsvarer 358 mill.kr per 31.12.2012. Det fremgår av konsernregnskapet i 2012 at TrønderEnergi AS har stilt garantier for låneopptak på 41 mill.kr og pantsatt Ugandaselskapets eiendeler (370 mill.kr) overfor lånegiver Emerging African Infrastrukture Fund (jf. note 14). Selskapet aksjekapital utgjør 8,5 mill. USD, hvorav TrønderEnergi har en eierandel på 72 %. Denne er i TrønderEnergi AS bokført med 36 mill.kr (jf note 4). Det fremkommer videre i konsernregnskapet at konsernet har en langsiktig gjeld knyttet til aksjonærlån, banklån og annen gjeld vedrørende TronderPower Ltd på 213,6 mill.kr (jf konsernregnskap 2012, note 13). Av dette har TrønderEnergi AS (mor) et rentebærende aksjonærlån til TronderPower Ltd på 59,7 mill.kr.

Endringen i konsernets kapitalbalanse ble spesielt stor i overgangen mellom 2009 og 2010. Økningen skyldes i stor grad oppkjøpet av Trondheim Energi Nett AS. Selve aksjeovertakelsen kostet konsernet nesten 900 mill.kr, i tillegg kom overtakelse av langsiktig gjeld. For å finansiere oppkjøpet fikk styrelederen i TE Nett fullmakt til å lånefinansiere oppkjøpet med inntil 1550 mill.kr.⁷ Både konsernets totalkapital og gjeld har derfor økt betydelig etter dette, jf tabell 2 i tabellvedlegg.

Regnskapene viser at konsernets totalkapital økte fra 4,6 mrd.kr i 2009 til 7,4 mrd.kr i 2012. Konsernet langsiktige gjeld ble nesten tredoblet i samme perioden, fra 1,2 mrd.kr til 3,4 mrd.kr, mens egenkapitalen hadde en svakere økning, fra 2,3 mrd kr i 2009 til 2,6 mrd kr i 2012.

3.1.2 Inntektsutvikling

Konsernets hovedinntekter er knyttet til overføringsinntekter (nettleie) og energiomsetning, men konsernet har også en betydelig andel andre inntekter noe som fremgår av figuren under.⁸

Som figuren viser kommer hovedtyngden av konsernets inntekter fra energiomsetning og overføringsinntekter. Disse to inntektsstrømmene er i dag omtrent like store i konsernet.

Figur 3 Inntektsutvikling. Kilde: TrønderEnergi

Konsernets samlede inntekter økte fra 986 mill.kr i 2009 til 1722 mill.kr i 2012. Dette tilsvarer en vekst på 75 prosent.

Hovedtyngden av energiomsetningen gjelder TE Kraft. Denne inntekten sviktet noe siste år. Dette har kraftselskapet forklart med at bransjen var inne i en periode med nedadgående kraftpriser. Kraftselskapet opplyser i årsrapporten 2012 at de hadde en høyere produksjon i kWh enn året før, men siden prisfallet var større enn produksjonsøkningen, gikk omsetningen ned.⁹

⁷ Styresak N09/2010 i nettselskapet. Styremøte 18.mai 2010.

⁸ Se tabellvedlegg, annen omsetning i figuren gjelder annen omsetning og annen driftsinntekter.

⁹ Datterselskapenes årsrapporter viser at om lag 91 prosent av konsernets energiomsetning gjelder TE Kraft. Selve omsetningen i kraftselskapet gikk ned fra 722 mill.kr i 2011 til 635 mill.kr i 2012. Samtidig fremkommer det at kraftselskapet fikk økt sin kraftproduksjon til 2546 GWh i 2012, noe som var 121 prosent over gjennomsnittlig produksjonskapasitet de ti siste årene gitt dagens anlegg. Kraftprisen i Midt-Norge ble på den andre siden redusert fra 37 øre per kWh i 2011 til 24 øre per kWh i 2012. Den økte energiproduksjon i resulterte derfor ikke til økt energiomsetning i kroner.

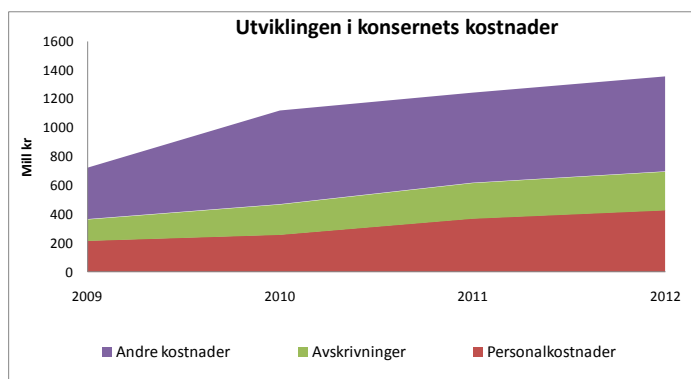
Konsernets overføringsinntekter gjelder nettleieinntekter. Rammene for denne inntekten fastsattes av myndighetene¹⁰ og vil derfor være en type inntekt som normalt vil gi en stabil inntektsstrøm for konsernet. Figuren viser betydelig økning i disse inntektene, der hovedøkningen kom mellom 2009 og 2010, og henger sammen overtakelsen av 95.000 nettkunder etter fusjonen med Trondheim Energi Nett AS. Fra før hadde Trønderenergi 26.700 nettkunder.¹¹

Figuren viser at også andre inntekter økte i perioden. Disse er knyttet til inntekter fra salg av bredbåndtjenester¹², omsetning i utland¹³, markedstjenester og installasjonsvirksomheten.

Fra konsernets virksomhet i Uganda var det per 31.12.2013 ikke utbetalt utbytte eller nedbetalt på det ansvarlige lånet ytt fra TrønderEnergi. Ifølge konsernledelsen skjedde den første utbetalingen til eierne i januar 2014.

3.1.3 Driftskostnader

Utviklingen i konsernets driftskostnader henger sammen med både den generelle prisveksten i samfunnet og konsernets økte økonomiske aktiviteter, blant annet som nettoperatør. Dette fremkommer av figuren under som viser en markert kostnadsøkning mellom 2009 og 2010. I figuren er konsernets to største kostnadskomponenter, personalkostnader og kapital-

Figur 4 Kostnadsutvikling. Kilde: TrønderEnergi

Konsernets kapitalkostnader (avskrivninger) utgjør i kroner betydelige summer og er den posten som har den største økningen i absolutte tall.

3.1.4 Resultatutvikling og utviklingen for noen økonomiske nøkkeltall

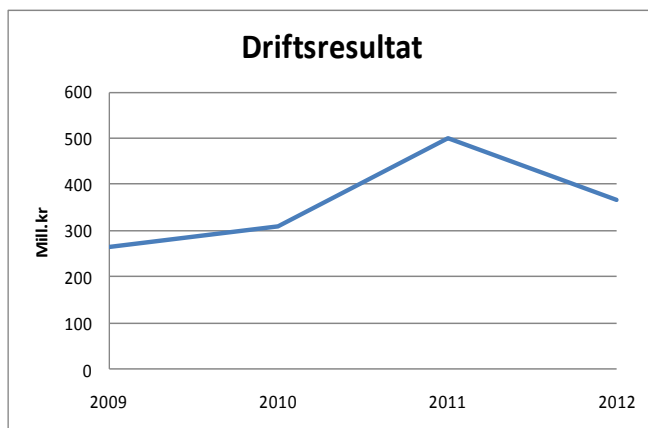
Figuren på neste side viser konsernets driftsresultat for perioden 2009 - 2012. Driftsresultatet økte jevnt frem til 2011, da konsernet oppnådde et resultat på 500 mill.kr, mens resultatet året etter var 365 mill. kr (se også tabell 5 i tabellvedlegg).

¹⁰ Det er NVE som fastsetter nettselskapets inntektsramme, noe som skjer årlig med utgangspunkt i nettselskapets rapportering på økonomi, tekniske forhold med mer. Nettariffen vil derfor være begrenset av NVE's inntektsrammer for selskapet.

¹¹ Kilde: Årsmelding 2010 TE Trondheim Nett AS.

¹² Loqal hadde driftsinntekter på 160 mill.kr i 2012, 136 mill.kr i 2011, 91 mill.kr i 2010 og 51 mill.kr i 2009.

¹³ Omsetning utlandet fremgår i note 2 i regnskapet og viser en omsetning på 69 mill.kr i 2012.

Figur 5 Driftsresultat. Kilde: TrønderEnergi

Ser vi bort fra morselskapet, er driftsresultatet svakest for TE Invest med minus 29 mill.kr. Samlet for fireårsperioden hadde dette selskapet et driftsunderskudd på minus 66 mill. kr.¹⁴

Vi har også gått nærmere igjennom konsernets driftsresultater fordelt på datterselskapene (jf tabellvedlegg).

Gjennomgangen viser at de fleste datterselskapene kan vise til positivt driftsresultat. Unntakene er TE Marked, TE Invest og morselskapet. Best driftsresultat har TE Kraft med 322 mill.kr, deretter TK Nett med 57 mill.kr. Negativt driftsresultat i morselskapet henger sammen med konsernorganiseringen, der morselskapet tar en stor del av

For å gi en beskrivelse av konsernets økonomiske utvikling har vi også gjennomgått noen sentrale økonomiske nøkkeltall (se tabell 7 i tabellvedlegg). Disse er:

- egenkapitalprosent
- totalrentabilitet
- rentedekningsgrad
- driftsmargin
- likviditetsgrad 1

Egenkapitalprosenten sier noe om konsernets soliditet og er blant annet viktig for å kunne oppnå gunstige lånebetingelser. Ifølge konsernledelsen har bankene stilt krav om at den skal være minst 30 prosent. Egenkapitalprosenten har utviklet seg i negativ retning for konsernet, noe som henger sammen med at veksten i stor grad er finansiert med låneopptak. I 2009 hadde konsernet en egenkapitalprosent på nesten 50 % mens denne i 2012 er 35 %.

Totalrentabiliteten viser konsernets lønnsomhet eller avkastning i forhold til den kapitalen som er investert i virksomheten. Konsernet oppnådde en totalrentabilitet på 4,9 i 2012. I forhold til 2009 er denne nå halvert. I vurdering av rentabilitet tar man normalt hensyn til rentabiliteten i bransjen og konjunkturmessige forhold. Bransjen har for tiden lave kraftpriser, noe som forklarer deler av den svake avkastningen. De to største selskapene i konsernet, TE Kraft og TE Nett har henholdsvis 11,2 og 2,2 i totalrentabilitet, slik at problemet med avkastningen er knyttet til nettselskapet og ikke kraftselskapet. Til sammenligning var totalrentabiliteten i 2012 for Hafslund ASA 3,5, BKK 5,8, NTE Holding AS 7 og Lyse Energi 9,5.¹⁵

Rentedekningsgrad sier noe om i hvilken grad konsernet er i stand til å betjene rentekostnader. Jo høyere rentedekningsgrad, desto bedre er konsernet i stand til å betjene

¹⁴ Størrelsen på driftsunderskuddet er oppgitt av selskapet. Det opplyses i denne sammenheng at driftsunderskuddet for fireårsperioden er korrigert for de endringer i regnskapsprinsippene som TE Invest gjennomførte i 2010.

¹⁵ Kilde: Proff.no og selskapenes årsmeldinger.

gjelden. Konsernets rentedekningsgrad var 4,7 i 2012. Anbefalt rentedekningsgrad for virksomheter er minimum i området 2 – 3.

Driftsmarginen angir hvor stor del av hver salgskrone som blir igjen til dekning av renter og overskudd, og denne marginen har blitt noe svekket over tid. Driftsmargin for selskapet var i 2012 beregnet til 21,2 %, mens tilsvarende tall var 26,8 % i 2009.

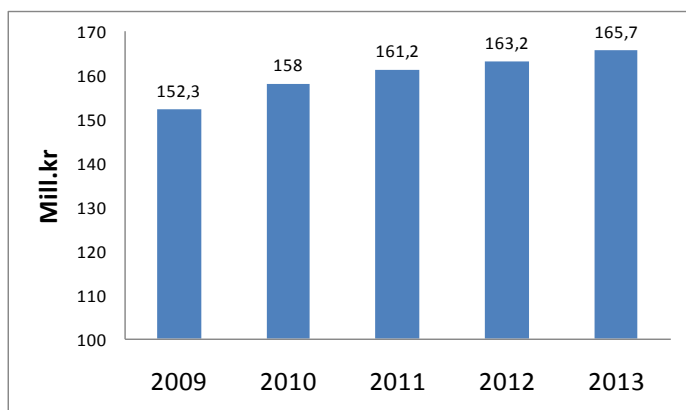
Likviditetsgrad 1 beregnes som omløpsmidler over kortsiktig gjeld og sier noe om TrønderEnergis evne til å betale kortsiktig gjeld. Denne bør minimum være 1. Vi har for 2012 beregnet denne likviditetsgraden til 1,1, men dette er uten eventuelle trekkrettigheter. Konsernledelsen opplyser at de har sikret tilstrekkelig likviditet i sin bankavtale med trekkrettigheter på inntil 450 mill.kr. Likviditeten styrer konsernet i forhold til omsetningen, som på undersøkelsestidspunktet utgjorde 59 prosent. I sum sier konsernets finansstrategi at likvide midler minimum skal utgjøre 20 prosent av konsernets omsetning.

3.2 Krav til økonomisk avkastning og effektivisering

Krav til økonomisk avkastning og effektivisering av driften er utgangspunktet for eierskapet for flere av de større eierne. Forhold rundt dette ble blant annet behandlet da Trondheim kommune gikk inn i selskapet i 2008.

3.2.1 Utbyttepolicy på 3 % av verdijustert egenkapital

Utbyttepolitikken ble endret da Trondheim kommune kom inn i selskapet. Bakgrunnen for det var å sikre eierne en stabil avkastning på minst tre prosent av den verdijusterte egenkapitalen.¹⁶ For å tilfredsstille kravene om et stabilt utbytte ble det gjort vedtektsendringer og balansemessige endringer. Stabilt utbytte skulle sikres ved å øke den frie egenkapitalen.¹⁷

Figur 6 Utbytte til eierne. Kilde: TrønderEnergi

¹⁶ Verdijustert egenkapital er for konsernet betydelig større enn det som er den bokførte egenkapitalen i konsernet. Dette skyldes at kraftselskaper ofte har større underliggende verdier. Da Trondheim kommune kjøpte seg inn i TrønderEnergi var dette med utgangspunkt i en verdivurdering av selskapet (såkalt due diligence). Selskapets verdivurderte egenkapital er derfor mer lik de verdiene som Trondheim kommune la til grunn ved kjøp av sine aksjer.

¹⁷ Endringene gjaldt vedtektene der egenkapitalkravet ble redusert fra 50 % til 30 % som begrensning for utbetaling av utbytte. Samtidig skulle den frie egenkapitalen styrkes med 500 mill.kr ved å redusere bundne fond tilsvarende. Denne frie egenkapitalen skulle dermed komme opp i 800 mill.kr ved utgangen av 2008. Etter salg av aksjer til Trondheim kommune skulle den frie egenkapitalen bli 1,3 mrd.kr (bystyresak 72/08, Trondheim kommune). Trondheim kommunes forutsetning for kjøp av aksjene var 3 prosent stabilt årlig utbytte og skulle sikres ved konsernets frie egenkapital på 1,3 mrd.kr.

Som det fremgår av figuren har utbetalt utbytte til eierne de siste årene ligget på mellom 152 – 166 mill.kr. Det er kun gjort prisnivåjusteringer av utbyttet.

3.2.2 Justering av konsernets utbyttepolitikk

På grunn av utsikter til fortsatt lave strømpriser og forventning om lavere resultater fremover, bestemte styret å be administrasjonen om å ta en ny runde med eierne for å få justert utbyttepolitikken. Hvis ikke utbyttepolitikken ble justert, ville det ifølge konsernledelsen kunne gå ut over konsernets egenkapital og kredittrating. Det er viktig for konsernet å kunne oppnå en god kredittrating hos ratingbyråene. Målet for konsernet er at kredittvurdering skal være minst lik *investment grade*.¹⁸ Med den tidligere utbyttepolitikken tilsa konsernets prognoser at ratingen ville synke til under *investment grade* i løpet av noen år, spesielt hvis investeringene knyttet til realisering av Målbilde 2020¹⁹ skulle gjennomføres. God kredittrating er blant annet viktig for finansieringen av virksomheten og for å oppnå gunstige lånebetingelser.

Forslag til ny utbyttepolitikk ble presentert for eierne i egne eiermøter før generalforsamlingen våren 2013. Styret sitt forslag var at utbyttet skulle justeres ned til det halve av dagens nivå, slik at en større andel av årsresultatet skulle kunne inngå som egenkapital i finansieringen av selskapets nye planer. Prognosen som ble presentert for eierne tilsa samtidig at de samlede utbetalinger til eierne over tid skulle tilbake til nivået før justeringen av utbyttepolitikken. Målsettingen var at nivået skulle nås innen 2020. Prognosen forutsatte en videre effektivisering av konsernet, kalt LØFTE-prosessen.

Som en del av endringene i utbyttepolitikken ble konsernets kapitalstruktur endret. Den største endringen for eierne var å gjøre om deler av egenkapital til et ansvarlig obligasjonslån (fondsobligasjon). Dette ble gjort ved at:

- Utstedelse av et rentebærende ansvarlig evigvarende obligasjonslån på 850 mill.kr.
- 750 mill.kr av dette lånet tegnes av selskapets aksjonærer forholdsmessig etter eierandel.
- De resterende 100 mill.kr legges ut i markedet.
- Selskapets egenkapital settes ned med et beløp tilsvarende aksjonærenes tegning i ovennevnte ansvarlige obligasjonslån, det vil si 750 mill.kr.

Ifølge selskapet vil endringene i kapitalstrukturen gi lavere bokført egenkapital, men den reelle soliditeten forblir som før, siden obligasjonslånet er en blanding av egenkapital og gjeld. Denne vil ligge som en buffer foran selskapets øvrige gjeld. Risikoen for obligasjonseier er at de løpende renteinntektene kan falle bort hvis konsernets rentedekningsgrad (kontantstrøm + rentekostnad/ rentekostnad) blir lavere enn 2.

¹⁸ Investment grade er det begrepet som kredittratingbyråene bruker om virksomheter med høy kredittvurdering. TrønderEnergi har en målsetting om at selskapet skal ha en kredittvurdering på minst BBB (jfr skalaen til Standard & Poor's og Fitch). På undersøkelsestidspunktet opplyser selskapet har de hadde en vurdering som var litt bedre enn BBB+. Konsernet har som mål at man som minimum skal ha en kredittrating på minimum BBB.

¹⁹ Konsernets langsiktige strategi, se mer i kap. 4.4.1

Eierne ga sin tilslutning til styrets forslag til ny utbyttepolitikk²⁰ og omstruktureringen av konsernets kapitalbalanse på generalforsamlingen i mai 2013. Rent praktisk medfører dette at konsernutbyttet blir halvert fra og med regnskapsåret 2014.

3.2.3 Krav om effektivisering – LØFTE prosessen

En av forutsetningene for ny utbyttepolitikk var at konsernet samtidig ble effektivisert. Fra styret ble dette presentert som en sentral forutsetning for at eierne skulle godta lavere utbytte. I tillegg medførte lavere kraftpriser og derav svakere lønnsomhet større fokus på effektivisering av konsernet. I forbindelse med strategiarbeidet vedtok styret også at de tok mål av seg til å være en av de mest effektive energiselskaper i landet. Hvis dette skulle realiseres måtte konsernets overskudd styrkes med omlag 100 mill.kr.²¹ Som en konsekvens av dette har konsernet igangsatt et større omstillingsprogram - kalt LØFTE - som har som økonomisk målsetting å redusere konsernets kostnader med 100 mill.kr årlig. Konsernets plan er at LØFTE skal gi full effekt innen utgangen av 2015.

Ifølge konsernledelsen har omstillingsprogrammet også hatt fokus på å tydeliggjøre selskapsstrukturen. Bredbåndsselskapet Loqal AS er solgt og virksomheten i TE Invest er lagt ned som forretningsområde. Konsernets kostnadsstruktur har blitt nærmere gjennomgått for å planlegge hvilke kostnader som kan kuttes. Det er blitt utarbeidet konkrete planer for disse kostnadskuttene og tiltakene har vært til drøfting med tillitsvalgte. Planen er at kostnadskuttene på 100 mill.kr skal være realisert frem til 2016.

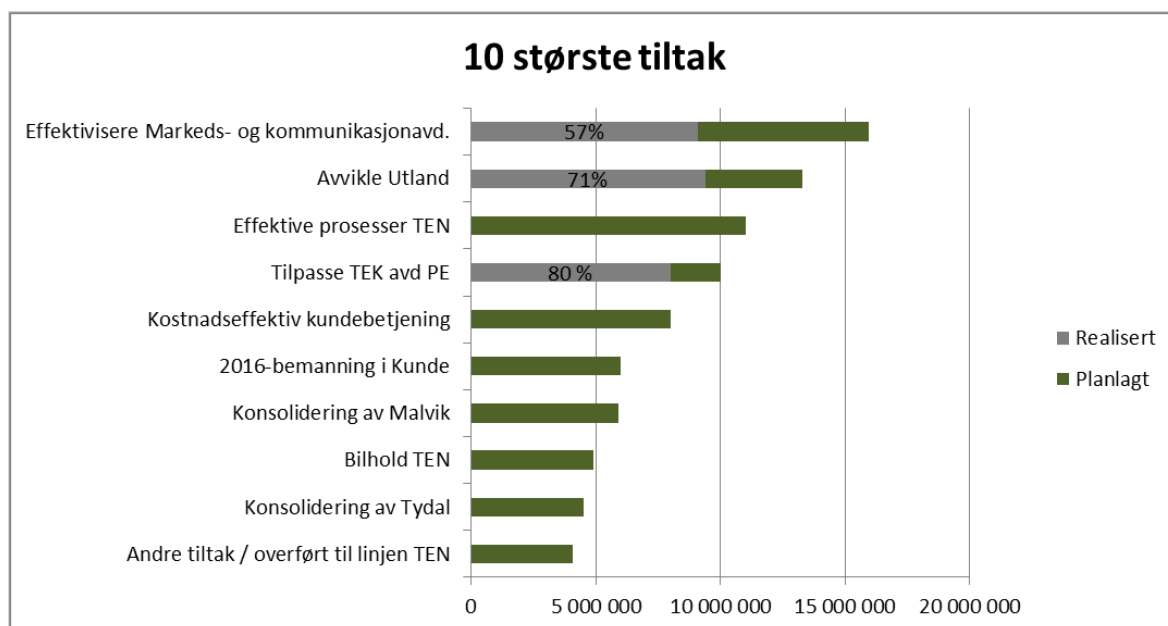
Figuren på neste side viser effekten av de ti største planlagte tiltakene i LØFTE prosessen. Størst enkelteffekt er knyttet til effektivisering av markeds- og kommunikasjonsavdelingen, men på selskapsnivå er flere av de store tiltakene knyttet til nettselskapet (TEN). Samlet medfører LØFTE prosessen at effektiviseringen i nettselskapet er planlagt til 43 mill.kr, hvorav 2 mill.kr skal tas ut i 2013, 14 mill.kr i 2014 og 27 mill.kr i 2015.

Selve nedbemanningen ble drøftet med tillitsvalgte, som ble enig med konsernledelsen om rammene for LØFTE. Nedbemanningen skulle skje enten i form av sluttpakker, overgang til AFP eller som tilbud om videreutdanning. Både konsernstyret og bedriftsforsamlingen har gitt sin tilslutning til LØFTE. Ifølge konsernledelsen er avtaler med berørte ansatte allerede inngått. For selskapet medfører LØFTE en nedbemanning²² med 68 årsverk innen 2015, hvorav 17 årsverk tas ut i 2013 og 24 årsverk i 2014. I nettselskapet vil effekten av LØFTE medføre en nedbemanning med 15 ansatte allerede innen utgangen av 2014. Ifølge konsernledelsen vil de inngåtte sluttavtalene stå for 60 mill.kr av besparelsene.

²⁰ Styret vedtok ny utbyttepolitikk i styremøte 8.2.2013. Utdeling fra Trønderenergi skal bestå av to elementer: rentebetaling på ansvarlig lån og utbytte.

²¹ Konsernledelsen viser i denne sammenheng til en bransjeanalyse som de har fått utarbeidet, og som sier at konsernet må kutte kostnadene med 100 mill.kr hvis de skal bli blant en av landets mest effektive energiselskaper.

²² Nedbemanningen omfatter alle selskapene med unntak av TE Elektro og TE service, samt TrønderEnergi sitt selskap i Uganda som ikke er en del av LØFTE-prosessen.

Figur 7 De ti største tiltak i LØFTE. Realiserte tiltak gjelder tiltak rapportert til konsernledelsen i budsjettprosessen 2013. Kilde: TrønderEnergi.

3.3 Økonomiske effekter av nettfusjonen

Nettselskapet er gitt konsesjon fra sentrale myndigheter og er en virksomhet som drives uten konkurranse, det vil si en monopolvirksomhet. Området er derfor strengt regulert av myndighetene og følges opp av NVE²³. Selskapet får sin årlige inntektsramme fastsatt av NVE. Nettleien som selskapet kan ta vil derfor være begrenset av denne inntektsrammen. Får selskapet inn mindre eller mer i nettleieinntekter enn det myndighetene har fastsatt, må dette reguleres inn i neste periode. Saldo for mer- eller mindreinntekt blir fulgt opp av NVE.²⁴ Den økonomiske reguleringen av området er fra myndighetene sin side lagt opp slik at hvis nettselskapene klarer å effektivisere driften, vil gevinsten bli delt mellom eierne og abonnentene. Forutsetningen er at nettselskapene drives effektivt i forhold til bransjegjennomsnittet. Eventuelle økonomiske gevinster for effektiv drift blir fordelt med 60 prosent på eierne og 40 prosent på nettkundene. Både eierne av nettselskaper og nettkunder vil derfor tjene på at selskapene drives effektivt.

I dette kapitlet har vi i forbindelse med fusjonen mellom TrønderEnergi Nett AS og tidligere Trondheim Energi Nett AS, gjennomgått selskapenes effektivitet før og etter fusjonen, effekten fusjonen fikk på nettleien og bakgrunnen for den såkalte harmoniinntekten. Konsernledelsen signaliserte at fusjonen kun ville bety en mindre nettleieøkning for kundene i Trondheim, mens distriktskundene ville tjene på fusjonen. Samtidig ble trondheimskundene beroliget med at

²³ Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). NVE regulerer nettselskapene økonomisk gjennom fastsettelse av årlige inntektsrammer. Inntektsrammene setter øvre begrensning på hvor mye selskapene kan ta betalt for overføring av elektrisk kraft. Formålet med reguleringen er at nettet som benyttes til overføring av elektrisk energi skal driftes, utnyttes og utvikles på en samfunnsmessig rasjonell og effektiv måte.

²⁴ For eksempel hadde begge selskapene som fusjonerte mindreinntekter på saldoen før fusjonen mellom TrønderEnergi Nett AS og Trondheim Energi Nett AS. Denne mindreinntekten måtte til fordeling i nettleien for alle kundene i det nye nettselskapet.

nettselskapet skulle ta ut synergieffekter og effektivisere driften slik at nettleien over tid skulle bli blant landets laveste.²⁵

3.3.1 Effektivitet før og etter fusjonen

Effektivitetsforskjeller mellom landets nettselskaper beregnes årlig av NVE. Dette skjer i forbindelse med at NVE fastsetter de årlige inntektsrammene for nettselskapene. Nettselskapene er årlig pålagt å rapportere tekniske og økonomiske data til NVE, såkalt eRapp.²⁶ På bakgrunn av innrapporteringen til NVE, utarbeider NVE effektivitetsanalyser.

Disse analysene viser følgende:

- Trondheim Energi Nett AS hadde en effektivitet over bransjegjennomsnittet i 2009. Selskapet oppnådde en score på 109 prosent i NVEs effektivitetsanalyse.
- TrønderEnergi Nett AS hadde en effektivitet under bransjegjennomsnittet i 2009. Selskapet oppnådde en score på 94 prosent i NVEs effektivitetsanalyse.
- Det fusjonerte nettselskapet hadde en effektivitet over bransjegjennomsnittet i 2011. For distribusjonsnettet oppnådde de en score på 102 prosent og for regionalnettet 128 prosent.
- Det fusjonerte selskapet oppnådde lavere effektivitetsscore i 2012 enn året før. For distribusjonsnettet oppnådde de en score på 86 prosent og for regionalnettet 102 prosent.

NVEs effektivitetsmålinger er nærmere gjennomgått i vedlegg 6.

Konsernledelsen mener at man i vurderingene av effektiviteten mellom nettområdene bør ta hensyn til at nettet i Trondheim er et sentralt bynett, og derfor kan drives langt billigere enn nettet fra det opprinnelige TrønderEnergi-området. I Trondheim var nettet mer systematisk drevet med forankring i tydelige arbeidsprosesser, fordi nettet ble drevet av en større, sentralisert organisasjon. I distriktet var det mindre system og mer individuelt handlingsrom, fordi det passet bedre til strukturen der. Det innebærer ikke at det ene nettet ble drevet bedre enn det andre, men de ble drevet på ulike organisatoriske måter.

Ifølge konsernledelsen er det i deres interesser at også nettselskapet drives effektivt. Interessene i nettselskapet ligger i det forretningsmessige og muligheter for avkastning. Myndighetenes regulering av nettet er utformet slik at det er incentiver til effektiv drift. Når nettselskapet effektiviserer gir dette økt utbytte for eiere, men også lavere nettleie for kunder.

3.3.2 Effekter på nettleien av nettfusjonen

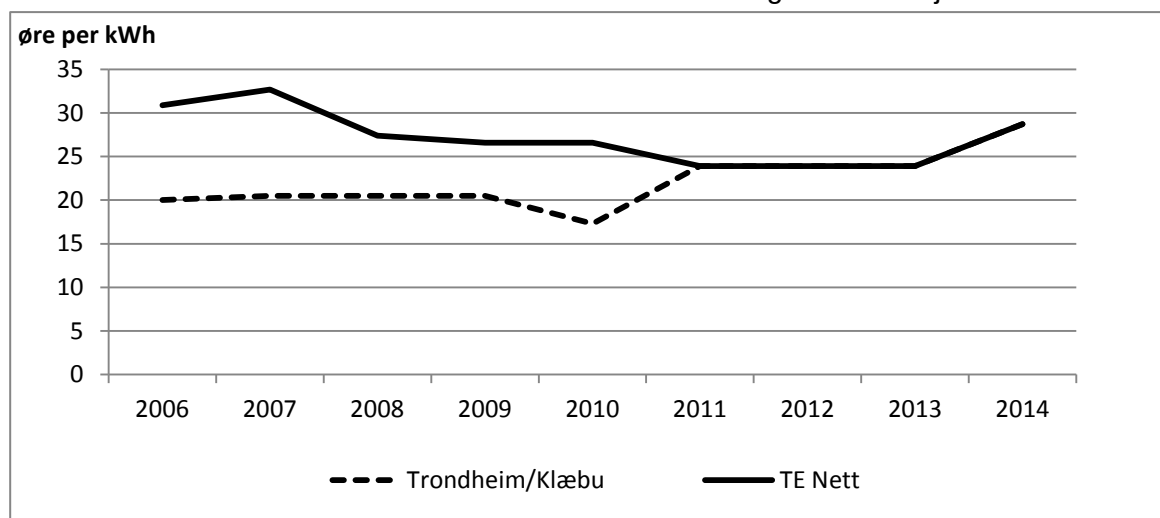
En konsekvens av nettfusjonen var at selskapet overfor like kundegrupper må operere med samme vilkår ved fastsettelse av nettariff. Dette følger av energiloven med forskrifter. Fra konsernledelsen ble det derfor signalisert at effektene for nettkundene i distriktene ville være

²⁵ Jamfør presseskriv fra konsernet 16.9.2009, 20.5.2010, årsrapport 2010, Lysglimt nr 1 2011, samt at signalene også er gitt i en rekke oppslag i Adressa der konsernledelsen er intervjuet.

²⁶ Rapporteringen til NVE skjer i "Erapp". I Erapp gir nettselskapene en mer spesifikk økonomisk rapportering av virksomheten enn det som fremkommer i årsrapportene, og det skilles her mellom kostnader som gjelder nettsegmentene og øvrig virksomhet. Det skilles videre mellom kostnader som berører distribusjonsnettet ut til sluttbruker og regionalnettet som er et overliggende nett mellom regionene.

en nedgang i nettleien, mens kundene i Trondheim og Klæbu ville få en beskjeden økning. Målet med nettfusjonen var å få til mer effektiv drift av nettet og at man som selskap skulle være i front blant de mest effektive nettselskapene i Norge. Dette skulle på sikt gi nettkundene ennå lavere nettleie. Konsernledelsen flagget også at man med nettfusjonen hadde muligheter til å få tatt ut synergieffekter mellom selskapene, og at dette over tid skulle kunne gi lavere nettleie for alle nettkundene.

Figuren viser utviklingen i nettleien for nettselskapene i perioden 2006 – 2014. Beregningen av nettleie gjelder for husholdninger med et energiforbruk på 20.000 kWh og er eksklusiv mva og forbrukeravgift. Tall for 2014 inkluderer den varslede nettleieøkningen gjeldende fra 1.1.2014 med 4,8 øre per kWh. Denne økningen har sammenheng med at TE Nett fikk økt sin inntektsramme for 2013 med en harmoniinntekt som en følge av nettfusjonen.

Figur 8 Utviklingen i nettleien før og etter fusjonen. Nettleien eksklusiv avgifter, MVA og forbrukeravgift.

Figur 8 viser at nettleien før fusjonen var betydelig høyere i distriktsnettet enn i Trondheim/Klæbu. Bakgrunnen for forskjellene er blant annet at et distriktsnett har lengre nettstrekninger i meter per kunde enn et bynett. Kostnaden med driftsorganisasjon og driftssystemene blir også dyrere for distriktsnett siden de har færre kunder å fordele utgiftene på. Sammenslåingen av nettselskapene til et selskap medførte at nettleien ble lik i hele nettselskapet.

Konsekvensene for nettkundene av sammenslåingen av nettselskapene har vi beregnet²⁷ til følgende (gjelder nettleie eksklusiv mva og forbrukeravgifter, forbruk 20000 kWh):

- 828 kroner i årlig nettleieøkning for nettkunder i Trondheim/Klæbu
- 988 kroner i årlig nettleiereduksjon for nettkunder i distriktet

Konsernsjefen opplyser at de ikke tar mål av seg å ha landet laveste nettleie, men at nettselskapet skal være ett av landets mest effektive nettselskaper. Han mener det er viktig å skille mellom effektivitet i driften av nettselskapet og nivå på nettleia. Målet for selskapet er uansett at nettdriften skal være samfunnsøkonomisk lønnsom, ikke at nettleia skal være lavest

²⁷ Beregningene er gjort med utgangspunkt i gjennomsnittlig nettleie før og etter fusjonen av nettselskapene 1.1.2011 for perioden 2006 – 2013. Effekten av nettleieøkningen i 2014 er holdt utenfor da dette er en egengangseffekt som følge av tildelt harmoniinntekt.

mulig. Lavere nettleie vil være en konsekvens av effektiv drift, men kan ikke være et mål i seg selv. Sentrale myndigheter ønsker en jevnere nettleie og mest mulig effektiv drift, og det er de målene som konsernet jobber etter. Det er i det perspektivet man må se på utviklingen i nettleia etter nettfusjonen med TE Nett Trondheim. Ifølge konsernsjefen er signalene fra eiermøtene at konsernet skal drive forretningsmessig, effektivt og lønnsomt. Han legger også til at sentrale myndigheter gir incentiver for å drive mest mulig effektiv. Jo mer effektive selskapet er, jo lavere blir nettleia relativt sett og jo mer lønnsomt blir selskapet.

Konsernsjefen opplyser også at han er kjent med at det i forbindelse med fusjonsprosessen kom uttalelser som kunne gi grunn til å forvente lavere nettleie enn hva som er realiteten. Konsernets styrende organer har imidlertid aldri vedtatt noe mål for nivået på nettleia.

3.3.3 Effekter på nettariffen

Nettleien for kundene er bygd opp av et fastbeløp og et energiledd (pris etter forbruk kWh). Bakgrunnen for fastleddet er at nettselskapet vil ha høye faste kostnader og har behov for stabile inntekter. Strømforbruket vil kunne variere og energileddet vil ikke være tilstrekkelig til fullt ut å dekke de faste kostnadene i nettet. Nettselskapene kan derfor operere med et fastledd, selv om dette kan gi uheldige signaler til husholdningene i forhold energiforbruk. Myndighetene (NVE) har signalisert at for å oppnå effektiv utnyttelse og utvikling av nettet er det viktig at tariffene er størst mulig grad nøytrale, og i minst mulig grad påvirker løpende produksjon eller forbruk.

Tabellen viser effektene på nettariffen for vanlige husholdninger i nettselskapet før og etter fusjonen.

Tabell 1 Nettariff for vanlige husholdninger før og etter fusjonen. (Fastledd/energiledd eksklusiv avgifter).

	2010	2011	2014
TEN (distriktskommune)	Kr 2000/16,6 øre per kWh	Kr 1300/	Kr 1675/
TENT (Trondheim/Klæbu)	Kr 900/12,8 øre per kWh	17,4 øre per kWh	26,25 øre per kWh

Kilde: NVE og TE for 2014 - tariff: NEH-L Hovedsikring mindre eller lik 63A ved 230V eller 40A ved 400V

Av tabellen fremgår det at effekten for nettariffen ble en justering av både fastleddet og energileddet. Fastleddet som for kundene i Trondheim/Klæbu økte fra 900 kr til 1300 kr, mens fastleddet for kundene i distriktskommunene gikk ned fra 2000 kr til 1300 kr. Energileddet ble justert opp for begge gruppene, men da mest for kundene i Trondheim. For 2014 er både fastleddet og energileddet justert opp, noe som skyldes tildelt harmoniinntekt etter fusjonen, samt at Statnett har varslet at sentralnettariffen vil stige betydelig i årene framover.

3.3.4 Effekter på inntektsrammen etter tildelt harmoniinntekt

Når to nettselskaper fusjonerer, får de til sammen en mindre inntektsramme enn de ville ha fått hver for seg. Det skyldes at de etter fusjonen kommer dårligere ut av de analysene NVE legger til grunn for fastsetting av inntektsrammene. For å bøte på dette, og for å gi nettselskapene incentiver til å fusjonere, tildeles de en såkalt harmoniinntekt. Harmonieffekten fastsattes av NVE som en engangskompensasjon, og blir et tillegg til inntektsrammene. Det betyr at det fusjonerte nettselskapet får anledning til å hente større inntekter enn det ville ha gjort uten harmoniinntekten, noe som igjen betyr økt nettleie for kundene. Harmoniinntekten beregnes normalt to år etter sammenslåingen av selskapene.

I forbindelse med fusjonen av selskapene opplyste konsernet at de forventet en harmoniinntekt på 85 mill.kr. Beregningene den gang var basert på det regelverket som eksisterte i 2010. Høsten 2012 foretok NVE betydelige endringer i modell for beregning av inntekstramme og harmoniinntekt. I NVEs brev datert 17.desember 2012 er harmoniinntekten for selskapet beregnet til 319,5 mill.kr. Denne blir lagt på nettselskapets inntektsrammer i sin helhet for 2013 og får konsekvenser for størrelsen på nettselskapets mindreinntekter i 2013. Selskapet må som følge av mindreinntektene fremme en plan for hvordan denne skal innhentes over nettleie. Kravet er at mer/mindreinntekten over tid skal balansere og at den fremover ikke skal utgjøre mer enn +/- 25 prosent inntektsrammen, en regelendring som ifølge nettselskapet blir gjort gjeldende fra og med 2015. Nettselskapet kan innhente harmoniinntekten over flere år, men opplyser til revisjonen at de har valgt å innhente denne i løpet av 2015. Bakgrunnen for dette skal være av hensyn til regelendringen om størrelsen på mer/mindreinntekt og at selskapet fremover forventer en generell økning av nettleien for kundene i årene som kommer. Dette følger blant annet av statlige investeringsplaner i nettet og at nettselskapene er pålagt å investere i nye nettmålere (AMS) som skal plasseres ut hos kundene.

Avviket mellom nettselskapets beregninger av nettleien og NVEs beregninger av nettleien har selskapet forklart med følgende:

- +73 mill.kr som følge av modellendringer – gjelder de forutsetninger som NVE legger inn i DEA modell²⁸ ved beregning av faktisk tap som nettselskapet får ved en fusjon av to selskaper
- -4 mill.kr som følge av endret avkastningskrav
- +164 mill.kr som følge av at beregningsperioden økes fra 10 til 30 år.

Revisjonen har undersøkt nærmere bakgrunnen for disse avvikene i beregning av harmoniinntekten med NVE. NVE opplyser at modellen som beregnet effektivitetstapet ble endret i 2012 og at lengden på tiden kompensasjon innvilges ble økt fra 10 – 30 år. Forslaget til modellendring ble sendt på høring i juni 2012, og vedtatt i november 2012. Videre opplyser NVE at i 2010 forelå det en annen modell og beregningsperiode, og det kan godt hende at 85 mill.kr var et godt estimat basert på den modellen. Det forelå heller ingen indikasjon på at NVE skulle endre harmoniinntektsberegningen i 2010.

3.4 Revisjonens vurderinger

Trønder Energi AS har siden 2009 vært igjennom en periode med betydelig vekst i antall ansatte og omsetning. Overtakelse av Trondheim Energi Nett AS medførte at konsernets økonomiske aktiviteter ble omtrent fordoblet, mens antall nettkunder ble mer enn firedoblet. Denne veksten var lånefinansiert, noe som medførte svekkelse av konsernets egenkapitalandel. Selv om oppkjøpet av Trondheim Energi Nett reduserte konsernets egenkapitalandel, har konsernet etter vår vurdering fortsatt en tilfredsstillende egenkapitalandel med om lag 35 prosent. Per dags dato ligger konsernet godt innenfor den egenkapitalmarginen som långiver har stilt til konsernet.

²⁸ En modell for effektivitetsanalyse, se vedlegg 6.

Vi har ikke gjort noen nærmere vurdering av risikoen knyttet til oppkjøpet av nettselskapet, men normalt regnes risikoen knyttet til nettvirksomheten som lav. Dette er en monopolvirksomhet der inntektsrammen fastsettes årlig av sentrale myndigheter ved NVE. NVE innrømmer nettselskapene muligheten til en begrenset avkastning, men dette forutsetter etter vår vurdering at virksomheten har fokus på effektiv drift. Revisjonen registrerer i denne sammenheng at avkastningen til nettvirksomheten var relativt svak i 2012. Nettselskapet har imidlertid hatt utfordringer med datasystemene siste år, noe som har svekket mulighetene for å ta ut synergieffekter. Revisjonen ser imidlertid positivt på at selskapet nå har iverksatt tiltak for å effektivisere nettvirksomheten gjennom LØFTE.

Konsernets virksomhet i TrønderEnergi Invest AS har vært lite lønnsom. Konsernet har foretatt en del investeringer i nyetablerte virksomheter, noe som etter vår vurdering har vært risikofyllt og lite lønnsomt. Det at selskapet nå har valgt å avvikle dette som eget forretningsområde, ser vi på som riktig ut fra svak lønnsomhet over flere år.

Av de øvrige delene av virksomheten merker vi oss at konsernets kraftselskap (Trønder Energi Kraft AS) kan vise til god avkastning. Denne delen av virksomheten vurderes til å være lønnsom for konsernet, men er avhengig av markedsprisene på kraft. På grunn av høye faste kostnader innen kraftproduksjon blir denne delen av virksomheten lett følsom overfor varierende kraftpriser.

Samlet oppnådde konsernet en betydelig svakere avkastning (totalrentabilitet) i 2012 sammenlignet med perioden 2009-2011. Dette skyldes dels svak avkastning i nettvirksomheten og lavere kraftpriser i 2012. Vi mener konsernets lønnsomhet var for dårlig i 2012, og ser det som positivt at konsernet nå har iverksatt tiltak for å effektivisere driften gjennom tiltaket LØFTE.

Utbetalt utbytte til eierne har vært stabilt i perioden og i samsvar med utbyttekravet fra eierne. Redusert utbytte er dels begrunnet med lavere lønnsomhet i næringen på grunn av lavere kraftpriser siste år og fremtidige forventninger. At man nå har fått eierne med på å redusere utbyttet i en periode, ser vi også i sammenheng med at konsernet har behov for å bygge egenkapital i forbindelse med en eventuell utbygging av vindkraft i egen regi. Med de investeringsplaner som selskapet har, mener vi dette vil være nødvendig for å opprettholde kravet til egenkapital. Forutsetningen om redusert utbytte gjelder i en overgangsfase. Planen er at denne skal opp på tidligere nivå innen 2020.

Konsernet signaliserte at nettfusjonen ville medføre lavere nettleie for distriktskundene og en mindre nettleieøkning for kundene i Trondheim/Klæbu. Økningen i nettleien for kundene i Trondheim/Klæbu skulle begrenses ved at det nye nettselskapet tok ut synergieffekter. Revisjonen kan ikke se at dette ble effekten av fusjonen. Vi mener det er spesielt viktig at tiltaket LØFTE følges opp i nettselskapet. Samtidig er revisjonen innforstått med at sammenslåingen av nettselskapene var (og er) ønskelig fra nasjonalt hold, blant annet for å få etablert mer effektive og robuste nettselskaper. For nettabonnenter i bylignende strøk vil dette medføre høyere nettleie, mens distriktsabonnentene får lavere nettleie. Dette er en ønsket politikk fra sentrale myndigheter. NVE innrømmer også nettselskapene en betydelig kompensasjon gjennom den såkalte harmoniinntekten, dette for å oppmuntre til sammenslåinger av nettselskaper. For kundene medfører harmoniinntekten økt nettleie, noe

som selskapet varslet høsten 2013. Revisjonen registrerer i denne sammenheng at de samtidig varslet at kundene ikke kunne forvente lavere nettleie de nærmeste årene på grunn av kostnader knyttet til nyinvesteringer i nettet.

4 Eierstyring og selskapsledelse

I dette kapittelet svarer vi på om eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi er i samsvar med gitte anbefalinger. I de følgende delkapitlene 4.1 til 4.5 presenterer vi data for å besvare de ulike delproblemstillingene. Våre vurderinger følger i kapittel. 4.6.

4.1 Eiernes mål med eierskapet

Her følger data om følgende delproblemstilling: *Har eierkommunene tydelige målsettinger med sitt eierskap i TrønderEnergi?*

En kommune som skal være en bevisst og aktiv eier, må ha et tydelig, avklart forhold til hva slags mål de har med eierskapet i ulike selskaper. KS anbefaler at alle kommuner foretar en politisk gjennomgang av virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter gjennom utarbeidelse av en Eiermelding. Eiermeldingen bør gjennomgås og eventuelt revideres hvert år i kommunestyret. Eiermeldingen bør inneholde minimum tre hovedpunkter:

1. oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid
2. politisk (prinsipper for eierstyring og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskapsformene)
3. formålsdiskusjon og vedtektstrategier for det enkelte selskap

Oppsummert er kriteriet for denne delen av undersøkelsen:

- Alle eierkommuner bør ha klare og tydelige mål med sitt eierskap i TrønderEnergi, og målene bør fremgå av kommunale eierskapsdokumenter.

4.1.1 Eierkommunens mål med eierskapet i TrønderEnergi

Av de 23 ordførerne som deltok i spørreundersøkelsen, svarer 17 at deres kommune har et tydelig mål med eierskapet i TrønderEnergi. Fire svarer nei, to er usikre. For 14 av kommunene er målet med eierskapet nedfelt i kommunale eierskapsdokumenter (eiermeldinger m.m.).²⁹

Vi har også spurt ordførerne om hva som er deres kommunes hovedmål med eierskapet i TrønderEnergi. Svarene kan i hovedsak deles inn i følgende to kategorier, eller kombinasjoner av disse:

1. Sikre lokalt eierskap til viktige samfunnsoppgaver, herunder
 - sikre stabil og sikker kraftforsyning
 - bidra til nærings- og samfunnsutvikling
 - sikre trønderske arbeidsplasser
 - sikre lav nettleie
2. Sikre stabil avkastning på investert kapital gjennom utbytte

De fleste som har svart på dette spørsmålet vektlegger forhold som hører under kategori 1 tyngst, men noen er tydelige på at eierskapet først og fremst er finansielt motivert.

²⁹ Se vedlegg 4 spørsmålene 6 og 7.

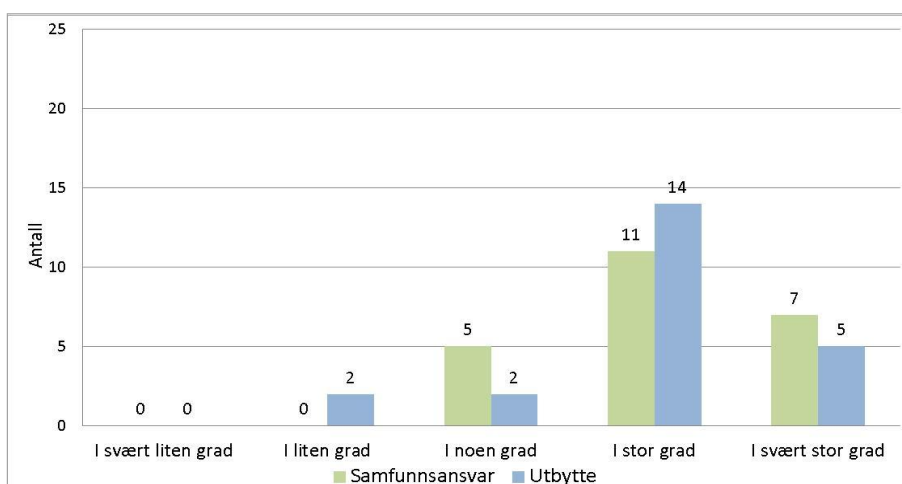
Intervju med de fire største eierne (Melhus, Orkdal, Trondheim og Rissa) bekrefter at det er ulikheter mellom kommunene i hvordan de ser på sitt eierskap. Orkdal kommune gir uttrykk for en noe mer finansiell orientering enn de tre andre. Dette kommer til uttrykk blant annet ved at de stiller klarere krav til utbytte over et visst nivå, som de vurderer som en forutsetning for fortsatt eierskap. De vurderer også å foreslå ekstraordinært utbytte i en fase der selskapet jobber for å bygge egenkapital. Bortsett fra dette tyder intervjuene på at det først og fremst er eiere med mindre aksjeposter som i langt større grad er opptatt av utbytte enn av å utvikle selskapet.

Det er også noen variasjoner mellom eierne i hvordan de ser på TrønderEnergis rolle som regional aktør. Intervjuene tyder på at noen eiere for eksempel ønsker at TrønderEnergi i stor grad skal bidra til lokal næringsutvikling, mens andre eiere ser på dette som en mindre naturlig del av TrønderEnergis virksomhet, og vil at TrønderEnergi skal konsentrere sin virksomhet om kjerneoppgavene. TrønderEnergis rolle som regional næringsutviklingsaktør er blant de forholdene som reguleres i aksjonæravtalen fra 2005. Avtalen sier at eierne skal vurdere opprettelsen av et næringsfond. Dette fondet ble aldri realisert, men TrønderEnergi har drevet investeringsvirksomhet gjennom datterselskapet TrønderEnergi Invest. Som nevnt i kapittel 3 har denne delen av virksomheten gått med tap de siste årene, og er nå lagt ned som eget forretningsområde. Se mer om eiernes syn på forretningsområdet i kapittel. 4.4.3.

Rissa er en av kommunene som er i ferd med å selge seg ned, men de ønsker å beholde omtrent halvparten av aksjene i tillegg til obligasjonslånet. Etter dette nedsalget vurderer også Rissa sin posisjon som langsiktig. Felles for alle de fire største eierne er dermed at de ser langsiktig på sitt eierskap i TrønderEnergi, og at de vil bidra til å utvikle selskapet til det beste for fremtiden. Alle aksepterte derfor endringene i utbyttestruktur, og ifølge intervjuene hadde endringene god forankring i de respektive kommunestyrene.

Vi har stilt ordførerne to spørsmål for å måle hva de er mest opptatt av: samfunnsansvar eller utbytte.

Figur 9: I hvilken grad er din kommune som eier opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et samfunnsansvar / levere et stabilt og forutsigbart utbytte?

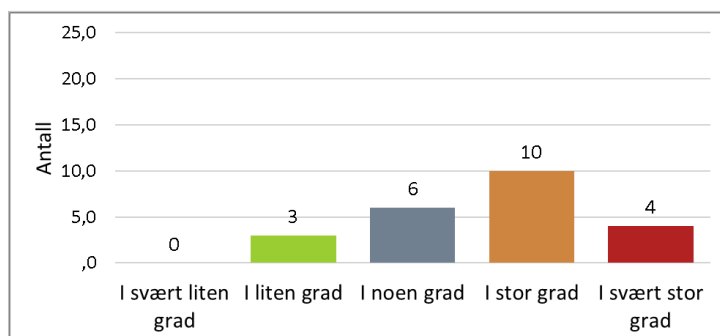
Figuren viser at 19 ordførere svarer at de i stor eller svært stor grad er opptatt av at TrønderEnergi skal levere et stabilt og forutsigbart utbytte, mens 18 i stor eller svært stor grad er opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et

samfunnsansvar. Med andre ord vektes disse forholdene totalt sett omtrent likt. To eiere uttrykker at deres kommune i liten grad er opptatt av stabilt og forutsigbart utbytte, men ingen er i liten grad opptatt av samfunnsansvaret. Ordføreren i Trondheim sier i intervju at på grunn av forventningene om lave strømpriser og selskapets behov for egenkapital, har de gått bort fra sitt opprinnelige avkastningskrav på 3 prosent og akseptert selskapets forslag til ny utbyttepolitikk.

4.1.2 Er kommunene langsiktige eiere?

Kommuner har flere særtrekk som eiere. Et av dem er at lederne står på valg hvert fjerde år, og at det kan få konsekvenser for kommunens syn på selskapene de har eierinteresser i. Også andre forhold enn politisk skifte kan gjøre at kommunene som eiere ser behov for å endre sin målsetning for eierskapet. For eksempel kan en presset kommuneøkonomi aktualisere behov for å selge aksjer. Dette kan være krevende å forholde seg til for styre og ledelse i kommunalt eide selskaper. Derfor har vi spurt eierne om de vurderer sitt eierskap som langsiktig.

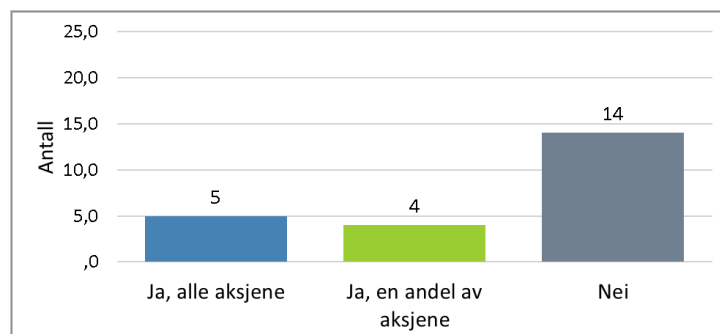
Figur 10: I hvilken grad kan din kommunes eierskap i TrønderEnergi beskrives som langsiktig?

Figuren viser at 14 av de 23 ordførerne i stor eller svært stor grad vurderer sin kommunes eierskap som langsiktig, mens ni ordførere vurderer sin kommunes eierskap som mindre langsiktig.

Med andre ord er det sprik mellom de ulike eierne i hvordan de vurderer sitt eierskap, og langt fra alle har et like langsiktig syn på det.

Figur 11: Har din kommune konkret vurdert å selge sine aksjer i TrønderEnergi de siste to årene?

Figuren viser at 8 kommuner har vurdert å selge hele eller deler av sin aksjepost. Halvparten av dem har vurdert å selge alle. Det bekrefter at det er store variasjoner mellom eierne.

Som nevnt over ser alle de fire største eierne på sitt eierskap som langsiktig. Seks kommuner samarbeider for tiden om å selge deler av sine aksjer i TrønderEnergi. Det er Agdenes, Holtålen, Malvik, Snillfjord, Midtre Gauldal og som nevnt Rissa. Til sammen utgjør dette omtrent 14,39 prosent av aksjene i TrønderEnergi.³⁰

³⁰ Kilde: Samordnet tilbud fra Pareto Securities AS til TEs eierkommuner, datert 14.08.2013.

4.1.3 Kommunenes Eiermeldinger

Spørreundersøkelsen til ordførerne viser at 15 av 23 kommuner har vedtatt eiermeldinger som omhandler alle selskap kommunen har eierandeler i, og ytterligere to kommuner har eiermeldinger under utarbeidelse.³¹ Fem av kommunene behandler eiermeldingen årlig i kommunestyret, mens åtte kommuner kun behandler den en gang i kommunestyreperioden.

På spørsmål om kommunen har vedtatt retningslinjer for hvordan de skal utøve eierskap i eksterne selskaper, svarer 14 av 23 kommuner at de har det.

4.2 Hvordan utøves eierskapet?

I dette kapittel svarer vi på denne delproblemstillingen: *Utøver eierkommunene sitt eierskap i tråd med aksjelovens prinsipper og øvrige prinsipper for godt eierskap?*

Vi har utledet følgende kriterier for denne problemstillingen:

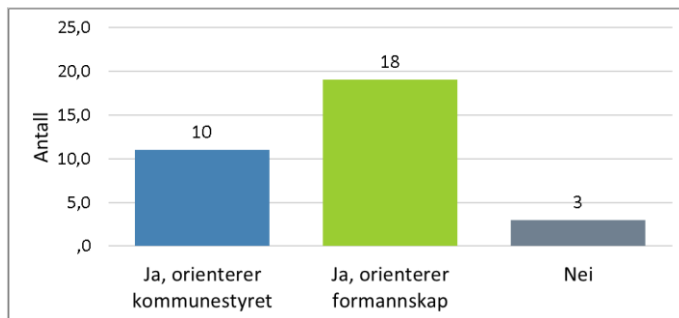
- Eierkommunene skal utøve sitt eierskap gjennom generalforsamling.
- Generalforsamling skal gjennomføres i tråd med aksjelovens krav.
- Det bør opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyrene.
- Den som representerer kommunen bør ha kunnskap om de styringsmulighetene som finnes for aksjeselskap.
- Kommunestyrene bør orienteres om utviklingen i selskapet.
- Eierne bør sørge for et kompetent styre med komplementær kompetanse.
- Valg til styre bør skje ved hjelp av valgkomite. Bruk av valgkomite bør vedtektsfestes.
- Det bør etableres faste kriterier for valg til styre.
- Styret bør foreta årlig egevaluering av kompetanse og eget arbeid, og eierne bør etterspørre dette.
- Styremedlemmer bør få opplæring i styrearbeid etter behov.
- Det skal være kjønnsbalanse i styret.

4.2.1 Kommunestyrene som eiere

Når en kommune eier aksjer i et selskap, er det kommunestyret som er eier. I praksis vil andre, som for eksempel ordfører, velges til å representere kommunestyret i generalforsamling, men det er likevel viktig at kommunestyret er involvert i oppfølgingen av selskapene. Når eierorganet skal behandle saker av stor betydning for eierne, bør kommunestyret ha sagt sin mening om denne saken på forhånd. Kommunestyret kan instruere sin eierrepresentant i hva han skal stemme på generalforsamling, eller gi mer generelle føringer. Uansett er det viktig at kommunestyret holdes orientert om utviklingen i alle selskap de har eierinteresser i, slik at de har mulighet til å være med å styre utviklingen i den retningen de ønsker. I TrønderEnergi er det praksis at ordførerne representerer eierkommunene. Vi har spurt alle ordførere om de orienterer kommunestyret om utviklingen i TrønderEnergi. Her må vi presisere at kommunens oppfølging av selskap kan delegeres til formannskap, og at det i praksis er en vanlig løsning.

³¹ De som ikke har utarbeidet eiermelding var: Roan, Åfjord, Osen, Midtre Gauldal, Tydal og Holtålen kommuner. Snillfjord og Rissa hadde eiermelding under utarbeidelse.

Figur 12: Er det etablert praksis for at den som representerer kommunen i generalforsamling og på eiermøter orienterer din kommune om utviklingen i TrønderEnergi? (flere valg mulig)

Figuren viser at under halvparten av ordførerne orienterer kommunestyrene. Flesteparten orienterer formannskap, mens tre ordførere svarer at de ikke orienterer noen av dem. Det er Roan, Rennebu og Klæbu.

Forvaltningslovens habilitetsregler innebærer noen begrensninger for enkeltpersoners deltakelse i kommunens behandling av saker som angår selskap de er involvert i. Personer som sitter i styret eller i bedriftsforsamling i et selskap, er i utgangspunktet inhabile til å delta i behandling av slike saker.³² Intervju og gjennomgang av protokoller fra kommunestyrebehandling i de enkelte eierkommunene tyder på at styremedlemmene i hovedsak har praksis for å erklære seg inhabile når kommunestyrene behandler saker som angår TrønderEnergi, men at det finnes unntak.³³ Vår gjennomgang viser at ordføreren i Melhus kommune, som er nyvalgt styremedlem i TrønderEnergi for inneværende periode, ikke erklærte seg inhabil ved Melhus formanskaps behandling av en sak som angår TrønderEnergi.³⁴

Derimot viser gjennomgangen at medlemmene av bedriftsforsamlingen ikke i samme grad har etablert praksis for å fratre ved saker som angår TrønderEnergi. Av de ni ordførerne som våren 2013 satt i bedriftsforsamling, er det kun én (ordføreren i Bjugn) som har erklært seg inhabil ved sitt kommunestyre eller formanskaps behandling av en sak som angår selskapet.³⁵ Én ordfører var av andre årsaker ikke til stede ved behandlingen (Midtre Gauldal). Med andre ord har syv ordførere ikke erklært seg inhabile, det vil si ordførerne i Orkdal, Hemne, Frøya, Oppdal, Hitra, Malvik og Skaun.

Forvaltningsloven § 8 bestemmer at spørsmål om habilitet i møter i kollegiale organ skal avgjøres av organet selv, uten det aktuelle medlemmet. Protokollene fra de aktuelle møtene tyder på at habilitetsspørsmålet heller ikke er drøftet og vurdert av formannskap og kommunestyrene.

³² Fvl. § 6.

³³ Basert på gjennomgang av alle protokoller fra møter i formannskap og kommunestyre der styremedlemmer i TrønderEnergi er medlem, det vil si Melhus, Orkdal, Rissa og Selbu kommuner, for perioden juni – desember 2013.

³⁴ Formannsskapsak 108/13 i Melhus kommune «118/5 Dispensasjon fra kommuneplanens arealdel - vindmålmast på Ryphøgda», der TrønderEnergi Kraft AS står som søker.

³⁵ Basert på protokoller fra kommunestyres og formanskaps behandling av saken om vedtektsendringer, obligasjonslån m.m. fra våren 2013.

4.2.2 Hvem skal representere kommunen?

Det er sentralt at den som skal representere en kommune i eierorgan har kunnskap om de styringsmulighetene kommunen som eier har i et aksjeselskap. Som nevnt er det praksis at ordførerne representerer kommunene i eierorgan i TrønderEnergi. I spørreundersøkelsen svarer 17 av dem at de i stor eller svært stor grad har kunnskap om disse styringsmulighetene, seks svarer i noen grad.

Forvaltningslovens habilitetsregler innebærer noen begrensninger for eierkommunenes adgang til å velge representasjon til eierorgan. Antagelig må habilitetsreglene forstås slik at de langt på vei er til hinder for at medlemmer av styre og bedriftsforsamling velges til å representere kommunen i generalforsamling.³⁶ For varamedlemmer til styret og bedriftsforsamling inntreffer inhabilitet i utgangspunktet kun når kommunestyret behandler saker hvor de selv har deltatt i behandlingen i selskapsorganet.³⁷

To av eierkommunene i TrønderEnergi har per 1.1.2014 sine ordførere som medlemmer i styret. I tillegg møter en ordfører fast som vara og tiltrer når andre har forfall, det vil i praksis si ganske ofte. Ti av eierkommunene har sine ordførere i bedriftsforsamlingen. Protokollene fra generalforsamlingene viser at disse ordførerne også representerer kommunene på generalforsamlingene.

4.2.3 Generalforsamling og eiermøter som arena for eierutøvelsen

Det er sentralt at kommunene er aktive og bevisste eiere. Dette innebærer at de benytter de styringsmulighetene som ligger i selskapslovgivningen for å øve sin innflytelse på de selskapene de er eiere av, men også at de forholder seg til normer for hva som er god eierstyring.

Aksjeloven legger opp til en rolledeling mellom eiere og styret. Eierne utøver sin myndighet gjennom generalforsamling, og det er i dette organet at eierne formelt sett kan fatte beslutninger for selskapet. Den daglige driften av selskapet skal overlates til styret, som velges av eierne. Eierne kan gi styret instruks i enkeltsaker gjennom beslutning i generalforsamling. Utenfor generalforsamling og bedriftsforsamling har eierne ikke rett til opplysninger eller innsyn i selskapets saker.

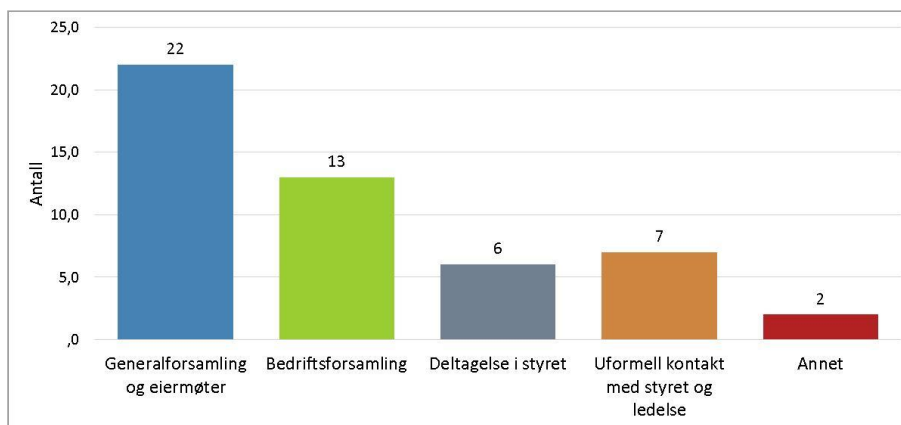
Det er ikke uvanlig at enkelteiere ønsker å være representert i styret. Dersom en eierrepresentant velges inn i styret, skal han eller hun ivareta selskapets interesser og ikke særinteresser for en eier. Når kommuner er eiere, medfører det ekstra utfordringer å velge eierrepresentanter i styret. En av disse utfordringene er habilitetsreglene. Blant annet på denne bakgrunn er kommunene anbefalt å utøve sine eierinteresser gjennom eierorgan, ikke gjennom representasjon i styret.

Vi har spurt ordførerne om hvordan deres kommuner utøver sitt eierskap i TrønderEnergi. Målet med dette er å se hvordan de utnytter de styringsmulighetene aksjeloven gir.

³⁶ Se uttalelse fra KS-advokatene i vedlegg 7

³⁷ Jf. Ot.prop. nr. 3 (1976-77) s. 62, jf. «Forvaltningsloven i kommunene» (Grimstad og Halvorsen), 2011 side 181.

Figur 13: Hvordan utøver din kommune sitt eierskap i TrønderEnergi?
(flere kryss mulig)

Figuren viser at så godt som alle eierne utøver eierskap gjennom deltakelse i generalforsamling og på eiermøter.

Syv eiere sier at de også utøver eierskap gjennom uformell kontakt med aktuelle aktører, mens seks av eierne sier at de

utøver eierskap gjennom deltagelse i styret.

4.2.3.1 Generalforsamlingen

Alle eierne har adgang til å møte i generalforsamlingen, og som aktive og bevisste eiere bør de bruke den muligheten til å yte innflytelse på selskapet. Protokollene fra generalforsamling viser at alle kommunene med unntak av én³⁸ har møtt på de ordinære generalforsamlingene i 2012 og 2013. TrønderEnergi har i 2011-2013 gjennomført ordinær generalforsamling i løpet av mai måned. I generalforsamlingen behandles de faste sakene etter aksjeloven³⁹, i tillegg til valg til bedriftsforsamling. Det er etablert praksis at styret og deler av konsernledelsen, herunder konsernsjef, møter i generalforsamling.

Intervjuene tyder på at generalforsamlingen i liten grad er en arena for aktive eierdiskusjoner, men først og fremst en formell arena for å vedta de faste sakene etter aksjeloven.

4.2.3.2 Bedriftsforsamlingen

Selskap med over 200 ansatte skal som utgangspunkt ha en bedriftsforsamling, bestående av aksjonærvalgte medlemmer (2/3) og ansattvalgte medlemmer (1/3).⁴⁰ Bedriftsforsamlingen skal selv velge leder, og det valget kan ikke overlates til andre organ.⁴¹ Leder må etter aksjelovene anses valgt for samme periode som han er valgt som medlem av bedriftsforsamlingen. Etter aksjelovens utgangspunkt er valgperioden to år. Bedriftsforsamlingens leder er tillagt særlig myndighet på enkelte områder, blant annet er lederens stemme avgjørende ved stemmelikhet, og lederen kan på egen hånd kalle inn til ekstraordinær generalforsamling. Bedriftsforsamlingens obligatoriske oppgaver er etter aksjelovene å:⁴²

- velge styre
- føre tilsyn med styret og daglig ledelse

³⁸ Osen kommune

³⁹ Godkjennelse av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte.

⁴⁰ Jf. asl. § 6-35, jf. asal. kap 4.

⁴¹ Asal. § 6-36 (3), jf. «Aksjeloven og allmennaksjeloven – kommentarutgave» (Aarbakke m.fl.) side 1115.

⁴² Asal. § 6-27

- gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse

Bedriftsforsamlingen i TrønderEnergi består av 15 medlemmer (10 aksjonærvalgte, 5 ansattvalgte). I 2011-2013 har bedriftsforsamlingen hatt et møte årlig, med unntak av i 2013 da det ble avholdt to møter. Protokollene viser at bedriftsforsamlingen velger styre og avgir uttalelse til styrets forslag til resultatregnskap og balanse. Aksjeloven gir ingen nærmere regler om hvordan bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styret og daglig ledelse, så bedriftsforsamlingen må selv fastsette ordninger for hvordan den vil gjøre det. Gjennomgang av protokoller og intervju med bedriftsforsamlingsmedlemmer tyder på at organet i mindre grad vektlegger dette som en del av bedriftsforsamlingens ansvar.

Leder av bedriftsforsamlingen mottar innkalling til styremøter og deltar som observatør.

De ti aksjonærvalgte medlemmene til bedriftsforsamlingen velges av generalforsamlingen, etter innstilling fra valgkomiteen. Det er praksis at det er ordførere i eierkommunene som velges til bedriftsforsamlingen. Fordi organet kun har ti eiervalgte verv, innebærer det at under halvparten av eierkommunene blir representert. Valgkomiteen sier at de i sin innstilling prøver å sikre en skjønnsom fordeling av verv på grunnlag av eierstørrelse (antall aksjer), geografi, og representasjon i andre organ.

I NUES-dokumentet står det at en av valgkomiteens oppgaver er å avgi innstilling til bedriftsforsamlingen om valg av leder og nestleder. Dette er i tråd med aksjelovens ordning, som nevnt foran. I valgkomiteens instruks står det derimot at valgkomiteen skal avgi innstilling til generalforsamlingen om det samme. Vår gjennomgang av møteprotokoller viser at bedriftsforsamlingen ikke har valgt sin egen leder, men at praksis for årene 2011-2013 har vært at generalforsamlingen direkte har valgt leder og nestleder for bedriftsforsamlingen.⁴³

Vår informasjon tyder på at de er noe uenighet mellom eierne om hvorvidt bedriftsforsamlingen er et hensiktsmessig organ for TrønderEnergi.⁴⁴ Noen eiere sier at bedriftsforsamlingens rolle har mindre betydning, mens andre ser på den som et verdifullt organ.

4.2.3.3 Eiermøtene

Et «eiermøte» er et uformelt møte mellom selskap og eiere. Det er ikke noe formelt organ for selskapet, og eierne kan formelt sett ikke øve innflytelse på selskapet gjennom eiermøter. Eiermøter er likevel ansett å være en nyttig arena for eierstyringen, fordi eierne gjennom slike møter for det første får mulighet til å skaffe seg kunnskap om selskapets utvikling, og for det andre kan gi signaler om ønsket utvikling i selskapet.

I TrønderEnergi er det nå etablert praksis for å avholde to eiermøter årlig. Til eiermøtene innkalles ordfører, opposisjonsleder og rådmann fra alle eierkommuner. Eierne gir i intervju uttrykk for at eiermøtene er en veldig god arena for dem som eiere. Tilsvarende opplever styret og konsernledelsen eiermøtene som en god arena for å sikre forankring blant eierne for deres planer. Hensikten med å innkalle også rådmann og opposisjonsleder er å sikre bred forankring for sentrale strategier i eierkommunene. Det føres ingen protokoll fra eiermøtene,

⁴³ Sak 7/13

⁴⁴ Selskapet kan etter avtale med de ansatte avvike bedriftsforsamlingen som organ.

men konsernledelsen har praksis for at de presentasjonene som holdes sendes eierne i etterkant.

4.2.3.4 Samarbeid mellom eierne – aksjonæravtaler

Som det fremgår av kapittel 3.4 foran har eierkommunene i noen grad ulike mål for sitt eierskap. Blant annet er noen mer langsiktige enn andre, og de har i noen grad ulike forventninger til utbytte. For et selskap kan slike ulike og til dels motstridende eierinteresser være krevende å forholde seg til. Derfor vil ofte selskap være tjent med at eierne avklarer noen slike forhold seg imellom. Det kan skje gjennom inngåelse av en aksjonæravtale, det vil si en privatrettslig avtale mellom aksjeeierne. En slik avtale er i utgangspunktet ikke bindende for selskapet. Forhold som er vanlig å avklare i en aksjonæravtaler er blant annet utbyttepolitikk og regler for omsetting av aksjer.

Per 1.1.2014 finnes det en aksjonæravtale for TrønderEnergi. Den er fra 2005, og er inngått mellom 16 eierkommuner (til sammen 75,06 prosent eierandel). Avtalen har som formål å etablere en felles forståelse mellom eierne på følgende områder:

- TEs strategi og rolle i et regionalt energisamarbeid
- utbyttepolitikk
- opptreden ved nedsalg
- etablering av et regionalt næringsfond
- etablering av et eierforum («eiermøter»)

Per 1.1.2014 er en ny aksjonæravtale under utarbeidelse av et utvalg bestående av representanter fra eierne og selskapet, med bistand fra et advokatfirma. Bakgrunnen for dette er at det har skjedd mange endringer både i eierstruktur og i konsernet siden 2005, som gjør at eierne samlet sett ser behov for en ny avtale. I tillegg ble Trondheim kommune lovet ny avtale da de kjøpte seg inn i 2008. Dette arbeidet ble presentert for eierne på et eiermøte i november 2013, og er planlagt fremmet på nytt i eiermøte våren 2014. Av presentasjonen fra eiermøtet i oktober 2013 fremgår det at målsetningene med en ny avtale er at flest mulig av eierne skal kunne tiltre den, og at den skal kunne skape trygghet for at de eierne som vil videreføre sitt eierskap bevarer sine verdier. Målet er med andre ord å bidra til stabilitet på eiersiden. Samtidig skal avtalen ikke gjøre det for vanskelig for eierne som vil selge sine aksjer.

4.2.4 Valg til styret

En av eiernes aller viktigste oppgaver er å velge et kompetent styre til å håndtere selskapets aktiviteter. Fordi TrønderEnergi har bedriftsforsamling, ligger denne oppgaven til bedriftsforsamlingen.

4.2.4.1 Valgkomiteen

For å sikre en god prosess ved valget, har eierne gjennom generalforsamlingen nedsatt en valgkomite, som skal jobbe etter en vedtatt instruks.⁴⁵ Instruksen setter enkelte rammer for komiteens arbeid, herunder involvering av aktuelle parter. Instruksen bestemmer også at

⁴⁵ Fra 2012 har komiteen bestått av Arne L. Haugen (leder), Michael Momyr og Berit Rian.

komiteen skal legge til rette for at aksjonærer kan fremme forslag om aktuelle kandidater. Ifølge instruksjonen skal kandidater til styret rekrutteres ut fra følgende kriterier:

Valgkomiteen skal legge vekt på at de foreslåtte kandidater har den nødvendige erfaring, kompetanse og kapasitet til å utføre de aktuelle vervene på en tilfredsstillende måte og at det skjer hensiktsmessig utskifting i de aktuelle verv. Det skal også legges vekt på rimelig representasjon mhp. kjønn og bakgrunn samt på styre- og bedriftsforsamlingsmedlemmenes uavhengighet i forhold til selskapet.

Valgkomiteen gir uttrykk for at det kan være hensiktsmessig å vedta mer konkrete kriterier enn dette. Komiteens leder tror det vil gjøre komiteens arbeid enklere, fordi det blir tydeligere både for dem og for eierne hva slags kompetanse komiteen bør rekruttere.

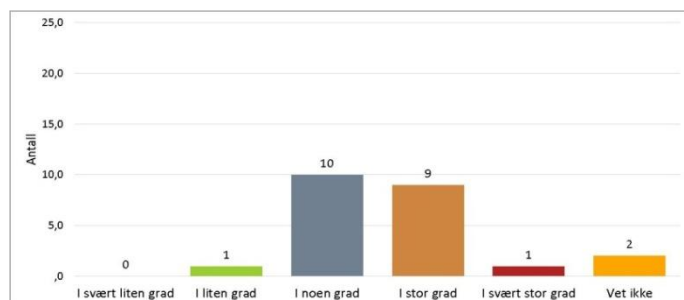
Prosessen før valg til inneværende periode startet vinteren 2013 med at komiteleder orienterte eierne på et eiermøte om komiteens planlagte prosess fram mot valget. Komiteen avholdt i løpet av vinteren og våren åtte møter. Komiteen gjennomførte møter med styreleder, konsernsjef, leder for bedriftsforsamlingen og representanter for de største eierne. Målet med disse møtene var å få innspill til valget. Utover våren hadde komiteen relativt mye kontakt med representanter fra enkelteiere. Komiteen har innhentet CV og referanser fra aktuelle kandidater, og har gjennomført intervju med dem. Komiteens innstilling til bedriftsforsamlingen ble enstemmig vedtatt. Fire plasser var på valg, og det ble valgt inn to nye medlemmer. Både komiteen og representantene gir uttrykk for at denne prosessen fungerte godt. Eierne uttrykker i det hele tatt at de er svært fornøyde med valgkomiteens arbeid.

I styrer i kommunalt eide selskaper som har ti medlemmer, må det være minst fire av hvert kjønn.⁴⁶ Styret i TrønderEnergi består fire kvinner og seks menn.

4.2.5 Kompetansen i styret

Vi har spurt alle eierne om hva de synes om kompetansesammensetningen i dagens styre.

Figur 14: I hvilken grad vurderer du kompetansesammensetningen i dagens styre i TrønderEnergi som hensiktsmessig?

Figuren viser at en relativt stor andel synes at kompetanse-sammensetningen i noen grad er hensiktsmessig, men til sammen ti ordførere synes at den er hensiktsmessig i stor eller svært stor grad.

Vi har videre spurt både styret og konsernledelsen om det er noen spesiell kompetanse de mener at styret burde ha vært styrket med. Flertallet trekker fram finansiell kompetanse og/eller relevant bransjekompetanse som områder der styret har et forbedringspotensial. Noen trekker også fram generell strategisk kompetanse, erfaring fra konsernmodeller og fagkompetanse innen for eksempel ny teknologi. Flere sier at særlig spisset økonomisk/finansiell kompetanse er nødvendig for at styret skal kunne utfordre konsernledelsen på deres vurderinger.

⁴⁶ Aksjeloven § 20-6 første ledd punkt 4, jf. kommuneloven § 80 a.

I spørreundersøkelsen gir én ordfører tilbakemelding på at styret må bli tydeligere i sin rolle opp mot eierne, og at det per i dag i for stor grad er konsernledelsen som ivaretar denne rollen.

4.2.5.1 Styreevaluering

Styret har fått gjennomført en styreevaluering som er utført av konsultentselskapet Visindi. Evalueringen ble avsluttet i april 2013, og gjort tilgjengelig for alle eiere og valgkomiteen. Valgkomiteen sier at de i begrenset grad har lagt vekt på denne evalueringen, fordi den kom på et sent tidspunkt i prosessen før styrevalget til innværende periode.

Evalueringen er basert på intervju med styre og administrasjon og egenevaluering fra styremedlemmer, og dataene er holdt opp mot en internasjonal indeks, som er oversatt til norsk og tilpasset norske forhold. I evalueringen skårer styret i TrønderEnergi godt på forhold som uavhengighet fra konsernet og konsernledelse og informasjonsflyt til eierne. Styreleder får også gode tilbakemeldinger, særlig på grunn av møteledelse og politisk nettverk. Styret skårer derimot dårlig på at det ikke er utarbeidet kompetanseprofil eller stillingsbeskrivelser for styret, og at det dermed heller ikke rekrutteres kandidater på grunnlag av slike. I anbefalingen fra Visindi legges det blant annet vekt på dette med stillingsbeskrivelser, og på at styremedlemmer i større grad bør bli kjent med konsernets aktiviteter ved å møte ansatte, besøke anlegg osv. Styreleder nevner særskilt at styret etter denne evalueringen i større grad har begynt å møtes uten at konsernledelsen er til stede, også etter anbefaling fra Visindi.

4.2.5.2 Opplæring av styremedlemmer

Styremedlemmer bør få opplæring både i styrearbeid og i selskapets aktiviteter etter behov. Som nevnt over følger det av styreevalueringen at styremedlemmene med fordel i større grad kan bli kjent med selskapet. Ifølge styreleder legger de stor vekt på at styremedlemmene skal bli kjent med selskapet, blant annet ved orienteringer fra ulike deler av virksomheten og besøk på aktuelle anlegg. Vi har spurt alle styremedlemmene om hvilken opplæring de har fått. Flere gir uttrykk for at det bør legges opp til mer systematisk opplæring både i styrearbeid og i selskapets virksomhet, særlig for nye styrerepresentanter, enn hva som har vært praksis.

4.2.5.3 Eierrepresentanter i styret?

Det er en vedvarende diskusjon i mange kommunalt eide selskaper hvorvidt man skal rekruttere eierrepresentanter til styret, eller om styret skal sammensettes av personer rekruttert utelukkende på grunn av kompetanse.

Valgkomiteens syn var før valget i 2013 at det var unødvendig mye politisk kompetanse i styret, og at de derfor ønsket å rekruttere annen kompetanse. Komiteen fikk også innspill om at styret hadde behov for mer økonomisk kompetanse, særlig spisset kompetanse innen finans eller industriell økonomi. Ifølge valgkomiteens leder fant de i løpet av våren en kandidat som passet veldig godt til denne beskrivelsen, som sa seg villig til å stille til valg og som hadde fått godkjenning fra sin arbeidsgiver. Kandidaten ble likevel ikke del av komiteens innstilling. Det skyldes at komiteen fikk klare signaler fra Melhus kommune (ved ordfører og varaordfører) om at de forventet at Melhus kommune som største eier skulle ha politisk ledelse representert i styret. Ordføreren i Melhus ble deretter valgt som nytt styremedlem fra 2013. Ordføreren i

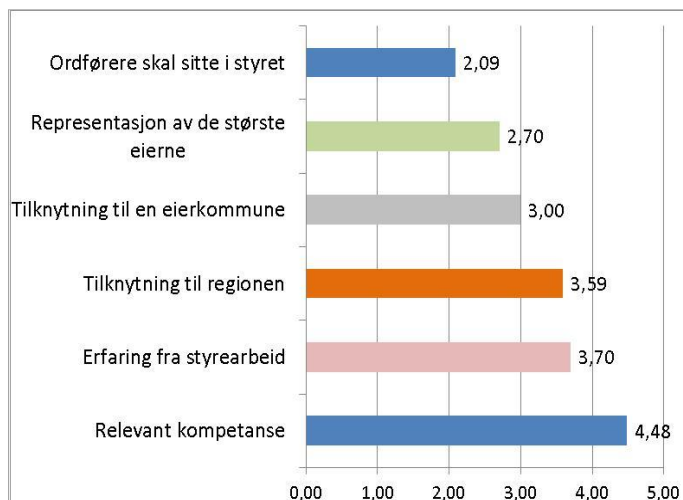
Melhus bekrefter i intervju at kommunen ser på styrerepresentasjon som en del av kommunens rolle som aktiv og langsiktig eier, og at kommunen derfor ønsker å ha politisk ledelse i styret i TrønderEnergi. Valgkomiteen gir uttrykk for at den kandidaten de opprinnelig hadde funnet var bedre egnet, men at de likevel valgte å etterkomme kommunens ønske.

Det andre nye medlemmet kom inn i innstillingen etter innspill fra ordføreren i Trondheim kommune, som én av flere kandidater kommunen foreslo. Vi nevner for ordens skyld at medlemmet ikke har politiske verv i Trondheim kommune.

Av de syv aksjonærvalgte styremedlemmene er det to ordførere og en varaordfører, i tillegg er styreleder tidligere ordfører og et annet medlem tidligere varaordfører.

Vi har spurt ordførerne om i hvilken grad de mener ulike forhold som tilknytning til eierkommuner skal vektlegges ved valg til styret.

Figur 15: I hvilken grad mener du som eier at følgende faktorer bør vektlegges ved sammensetning av styret i TrønderEnergi?*

Figuren viser at eierne mener at kompetanse skal vektlegges mest, og i langt større grad enn tilknytning til eierkommunene eller roller som ordfører. At ordførere skal være representert vektlegges klart minst, men også her er det forskjeller mellom eierne. Svarene fra disse spørsmålene viser at tre eiere mener at rolle som ordfører bør vektlegges i stor grad.⁴⁷

* Figuren er en sammenstilling av resultatene fra seks individuelle spørsmål om i hvilken grad de ulike forholdene bør vektlegges. Verdiene viser gjennomsnittet for svar på skalaen svært liten grad (1) til svært stor grad(5).

Svarene viser videre at omtrent halvparten svarer nøytralt på spørsmålet om tilknytning til eierkommuner bør vektlegges, mens resten er fordelt ganske likt mellom de som mener at tilknytning til eierkommune bør vektlegges i stor eller svært stor grad og de som mener det bør vektlegges i liten eller svært liten grad.⁴⁸

Intervju med valgkomiteen og de største eierne bekrefter at eierne har ulikt syn på hva slags kompetanse som bør sitte i styret og hvilke kriterier som bør ligge til grunn for rekrutteringer. Hovedskillet går mellom de som mener at eierne skal være representert, og de som mener at styret skal velges på grunnlag av kompetanse. Valgkomiteens syn er at eierne bør styre gjennom eiermøter og bedriftsforsamling, ikke gjennom styret, og at eierne derfor ikke trenger

⁴⁷ Se vedlegg 4, spørsmål 19

⁴⁸ Se vedlegg 4, spørsmål 18

å være representert direkte i styret. Valgkomiteen har gitt tydelig uttrykk for dette til eierne, og har bedt styret om å bidra til å profesjonalisere eierskapet. Komiteen har derfor en forventning om at eierne skal forholde seg til styrevalget på en annen måte ved neste års valg, og at valgkomiteen da i større grad kan finne kandidater ut fra objektive kompetansekriterier. Flere av de største eierne støtter valgkomiteen i dette synet. Ordføreren i Orkdal sier at de har tatt opp på eiermøter og bedriftsforsamling at det sitter er alt for mange eiere i styret. Han mener det er problematisk av flere grunner, men særlig fordi disse styremedlemmene kan ha flere roller som er vanskelige å skille, fordi de som lokalpolitikere kan ha interesser i lokale kraftverk, eiendomsskatt ved potensielle utbygginger (for eksempel av vindkraft) osv. Han nevner også at de eierne som har styremedlemmer, får bedre tilgang på informasjon enn de eierne som ikke har det. Det bidrar til forskjellsbehandling av eiere.

Intervjuene tyder videre på at noen eiere er opptatt av geografisk tilhørighet ved valg til de styrende organer – altså fra hvilken del av fylket representantene kommer fra. Valgkomiteen bekrefter at de i noen grad prøver å ta hensyn til dette i sitt arbeid. Blant annet har enkelte eiere har uttrykt at de synes Fosenregionen er uforholdsmessig tungt involvert i de styrende organer.

Noen av våre informanter sier at det er fast praksis at de største eierne på egenhånd skal kunne utpeke sine styrerepresentanter. Spørreundersøkelsen viser at 5 ordførere mener at det ved valg til styret skal legges stor vekt på at de største eierne er direkte representert i styret.⁴⁹ Det er på det rene at noen slik praksis ikke er nedfelt i noen selskapsdokumenter eller avtaler mellom eierne. Valgkomiteen uttrykker likevel at de opplever en tydelig forventning fra enkelte eiere om at de skal ha retten til enkeltvis å utpeke styremedlemmer. Valgkomiteen har gitt tydelig uttrykk for at dette ikke er hensiktsmessig praksis, men at de finner det vanskelig å få alle eiere til å akseptere at de ikke skal ha denne retten.

Noen eiere og styrerepresentanter er kritisk til de rollekonfliktene som kan oppstå når sentrale folkevalgte sitter i styret. Det gjelder i hovedsak ved to tilfeller:

1. når styremedlemmene representerer kommuner som har egne kraftlag, og kan føle forpliktelse for å ivareta dettes interesser
2. når styremedlemmene representerer kommuner som er aktuelle for utbygging av vindkraft, og gjennom det kan få stor inntjening bla. med eiendomsskatt

Som nevnt medfører det også visse habilitetsmessige utfordringer at sentrale folkevalgte sitter i styret. Det får blant annet betydning for deres mulighet til å representere sin kommune på generalforsamling.

⁴⁹ Se vedlegg 4, spørsmål 20

4.3 TrønderEnergis samfunnsansvar

I dette kapittel svarer vi på denne delproblemstillingen: *Hvordan sørger eierne og selskapet for at virksomheten ivaretar sitt samfunnsansvar?*

Kommunalt eide selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Derfor skal forvaltningen skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Offentlig eiere bør forvente at selskap har et avklart forhold til offentligrettslige regler som offentlighetslovgivningen og regler om offentlige anskaffelser. Denne problemstillingen tar utgangspunkt i eiernes ansvar for å påse at selskapet ivaretar sitt samfunnsansvar, men ser også på selskapets (ved styrets) arbeid på området.

Vi har utledet følgende kriterier for denne problemstillingen:

- Eierne bør påse at styret utarbeider etiske retningslinjer for selskapsdriften.
- Arbeidet med etikk bør være
 - forankret i konsernledelsen
 - forankret i strategi og handlingsplaner
 - gjort kjent i hele organisasjonen
- Selskapet skal ha rutiner for varsling.
- Selskapet bør ha retningslinjer for hva som er dets samfunnsansvar.
- Selskapet skal ha et bevisst og avklart forhold til regelverk om offentlighet og offentlige anskaffelser.
- Selskapet bør dokumentere at det ivaretar sitt ansvar for miljø.

4.3.1 Etikk

Styret i TrønderEnergi har vedtatt etiske retningslinjer. De er revidert senest i mars 2013. Retningslinjene ses i sammenheng med det såkalte FOLKE-kortet – som skisserer overordna verdigrunnlag og forretningsprinsipper for TrønderEnergi.

Retningslinjene er relativt omfattende, og inneholder blant annet regler om

- bierverv
- leverandørkontakt
- rettferdig konkurranse
- nøytralitet
- mobbing
- åpenhet og taushetsplikt
- menneskeverd og mangfold

Retningslinjene bestemmer at det årlig skal gjøres en gjennomgang av retningslinjenes funksjon og gjennomslag i konsernet. Det er et lederansvar å kommunisere retningslinjene og å følge dem opp, men retningslinjene stiller også krav til at den enkelte ansatte skal sette seg inn i og utføre sitt arbeid i samsvar med dem.

Ifølge konsernledelsen blir alle nyansatte i TrønderEnergi presentert for de etiske retningslinjene ved ansettelse, og de skriver under på at de kjenner dem. Utover dette er det

opp til hver enkelt ledergruppe å ha fokus på etikk og ha jevnlige gjennomganger i sin virksomhet. I konsernledergruppen er etiske problemstillinger jevnlig på agendaen, for eksempel når slike saker oppstår i mediebildet. Styreleder sier at det særlig var oppmerksomhet om etiske utfordringer ved etableringen av virksomhet i Uganda.

Det er etablert et eget etisk råd for TrønderEnergi, nedsatt av styret. Rådet består av representanter fra styret⁵⁰, konsernledelse, ansatte, samt en ekstern representant. Rådet har ifølge de etiske retningslinjene følgende mandat:

Det etiske rådet skal med utgangspunkt i de etiske retningslinjene bidra til høy etisk bevissthet og etisk atferd hos alle ansatte. Etisk råd skal gi veiledning og råd til TrønderEnergis styre, administrasjon og datterselskaper om etiske problemstillinger. Rådet har som oppgave å vedlikeholde de etiske retningslinjene og kan fremme forslag om endringer av disse. Rådet kan behandle saker etter henvendelse fra styret, den administrative ledelse, etikkombudet, ansatte eller tillitsvalgte.

Etter hva vi erfarer har det vært minimalt med aktivitet i det etiske rådet den senere tiden. Intervjuene tyder på at det skyldes at konsernet ikke har hatt alvorlige saker som medfører brudd på de etiske retningslinjene de siste årene.

Konsernledelsen gir uttrykk for at deres utgangspunkt for arbeidet med etikk først og fremst er å sikre at sentrale verdier som transparens og åpenhet har forankring i alle ledd av organisasjonen, slik at de vanskelige sakene kommer opp og blir løst før de blir for store. Konsernsjefen sier at det tidligere har vært en litt for lukket kultur i nettselskapet, og at de har vi jobbet med å endre den.

Selskapet bekrefter at det har rutiner for varsling.

4.3.2 Samfunnsansvar

TrønderEnergi opplyser at de har et samfunnsansvarsdokument under utarbeiding, men at dette per i dag ikke er styrebehandlet. Et administrativt utarbeidet dokument definerer konsernets samfunnsansvar til:

- økonomisk bidrag til fellesskapet gjennom skatter og avgifter
- økonomisk støtte til kulturen, idretten og friluftslivet
- produksjon av fornybar energi

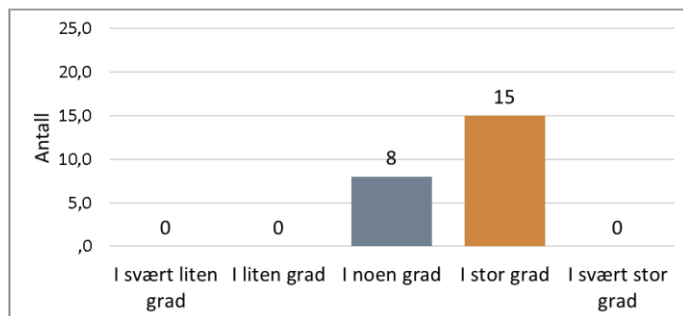
Konsernets samfunnsansvar omtales i årsrapportene, og det har vært tema på eiermøter, senest i februar 2013. Ifølge konsernledelsen gir eierne signaler om at selskapets samfunnsansvar også omfatter:

- gode økonomiske resultater gjennom effektiv drift
- sikre energiforsyning (beredskap)
- sikre lokale arbeidsplasser hvis økonomisk forsvarlig

Vi har spurt eierne om hvordan de ser på TrønderEnergis samfunnsansvar. Figur 9 foran viser at eierne i stor grad er opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et samfunnsansvar. Vi har spurt eierne om de er fornøyd med hvordan selskapet ivaretar dette samfunnsansvaret.

⁵⁰ «Styrets representant» Anne Grethe Kvernørød sitter etter mai 2013 ikke lenger i styret.

Figur 16: I hvilken grad er din kommune som eier fornøyd med hvordan styret og ledelsen i TrønderEnergi ivaretar samfunnsansvaret?

Figuren viser at eierne i hovedsak også er fornøyd med hvordan styret og konsernledelsen ivaretar samfunnsansvaret.

4.3.3 Offentlighet og offentlige anskaffelser

Det forventes at offentlig eide selskaper følger de lover de er underlagt, men også at de har et bevisst og avklart forhold til offentligrettslige regler som offentlighetslova om lov om offentlige anskaffelser.

Offentlighet

Det er per i dag noe uklart om morselskap i energikonsern er underlagt offentleglova. Ulike fylkesmenn har konkludert ulikt på dette spørsmålet ved behandling av innsynsklager rettet mot slike selskap.⁵¹ Nettselskapet driver monopolvirksomhet, og skal derfor følge offentleglova.⁵² Datterselskapet TrønderEnergi Services virksomhet er i all hovedsak rettet mot nettselskapets monopolvirksomhet, og de skal derfor også følge offentleglova.

TrønderEnergi oppgir at de følger offentleglova for TrønderEnergi Nett AS og TrønderEnergi Service AS. I tillegg har de etter nærmere vurderinger og råd fra sin advokat valgt å følge loven også for morselskapet, av omdømmemessige og praktiske forhold. Vi har ikke gjort ytterligere undersøkelser av konsernets praksis på området.

Offentlige anskaffelser

Regelverket for offentlige anskaffelser gjelder kun nettselskapet.⁵³ For den øvrige delen av virksomheten legger konsernet til grunn de overordna prinsippene i anskaffelsesregelverket og egne innkjøpsprinsipper. I praksis innebærer det at alle større anskaffelser skal være gjenstand for konkurranse. Nærmere omtale av konsernets innkjøpsrutiner følger i kapittel 4.5.

Vi har ikke gjennomført konkrete undersøkelser av hvorvidt nettselskapets kjøp skjer i tråd med regelverket.

⁵¹ Fylkesmannen i Møre og Romsdals avgjørelse i sak vedrørende Tussa Kraft AS, Fylkesmannen i Troms vedr. Troms Kraft AS og Fylkesmannen i Hedmark vedr. Eidsiva Energi AS.

⁵² Offentleglova § 2 første ledd bokstav c. Resten av konsernet er unntatt regelverket etter § 2 andre ledd.

⁵³ Lov om offentlige anskaffelser § 2, jf. forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene § 1-2.

4.3.4 Miljø

TrønderEnergi har en offisiell miljøpolitikk, der det fremgår at TrønderEnergi ønsker å bli oppfattet som et miljøbevisst selskap.⁵⁴ All TrønderEnergis energiproduksjon skal derfor være fornybar, og selskapet vil være en pådriver for utbygging av grønn energi. De selskapene som TrønderEnergis miljøpolitikk gjelder for er sertifisert etter NS-EN ISO 14001: morselskapet, TE Kraft, TE Nett, TE Marked og TE Service.

4.4 Strategier og strategiske prosesser

I dette kapittel svarer vi på denne delproblemstillingen: *Bidrar eierkommunene til å utvikle selskapets strategier, og har selskapets strategier reell forankring hos eierkommunene?*

Vi har utledet følgende kriterier for denne problemstillingen:

- Eierne bør gi tydelige signaler om ønsket utvikling for konsernet.
- Konsernets strategier bør samsvare med eiernes forventninger.
- Beslutningsgrunnlaget for eiernes strategiske valg bør være tilstrekkelig.

4.4.1 Strategiske valg i TrønderEnergi

Eiernes viktigste styringsredskap er vedtektene, som vedtas av generalforsamlingen. Som nevnt er vedtektene i TrønderEnergi revidert våren 2013, mer om dette under. Det er opp til styret å vedta strategier for konsernet innenfor de rammene eierne setter i vedtektene.

Den gjeldende, overordna strategien i TrønderEnergi er Målbilde 2020. I tillegg har konsernet et eget strategidokument som angir konsernets strategier for en fireårsperiode. Siste dokument som er styrebehandlet er *"Strategi TE 2013 -2017"*.

Nærmere detaljer rundt de økonomiske konsekvensene av de strategiske valgene framkommer av kapittel 3 foran. I dette kapittelet ligger hovedfokus på eiernes involvering i strategiarbeidet.

4.4.1.1 Om Målbilde 2020

Målbilde 2020 er resultatet av en strategiprosess som foregikk i 2010. Strategien ble vedtatt av konsernstyret i desember 2010. Da var det inngått intensjonsavtale om fusjon mellom nettselskapet og Trondheim Energi Nett, og med det var målene i den foregående strategien Futura 2013 i stor grad realisert.⁵⁵ Målbilde 2020 trekker opp de lange linjene for konsernets utvikling. En hovedmålsetning var å vokse til å bli et av de fem største selskapene med hovedsete i Midt-Norge, med omsetning på over 4.0 mrd og en lønnsomhet med avkastning på totalkapital på over 10 prosent. Målbilde 2020 signaliserer en styrking av kjerneområdene, men fremdeles med satsning på virksomheter som investering, utenlandssatsing og bredbånd. Ved vedtakelsen av strategien ba styret om at strategien skulle forankres blant eierne, og strategien ble deretter oversendt til eierne, og så presentert på eiermøte i januar 2011.

⁵⁴ Miljøpolitikken er ikke vedtatt av styret.

⁵⁵ Futura 2013 innebar blant annet mål om samling av nettvirksomheten i Sør-Trøndelag

Målbilde 2020 forutsatte en betydelig kapitaløkning, på grunn av store vekstambisjoner og investeringer. Spesielt ville veksten innenfor utbygging av vind- og vannkraft bli kapitalkrevende. Eierne ga på eiermøte i januar 2011 uttrykk for at det kan bli et krevende løp. Styret ba konsernledelsen om å utarbeide en konkret finansieringsplan. Den ble lagt fram på styremøte i mars 2011, og deretter presentert for eierne på et eiermøte i april. Konsernledelsen la utover våren ned en betydelig innsats for å sikre at strategien hadde forankring hos eierne. I denne fasen besøkte finansdirektøren samtlige eierkommuners formannskap, unntatt to kommuner (Hitra og Roan). Ifølge konsernledelsen var dette en god prosess, som medførte bred aksept for strategien og finansieringsløsningen.

Første ledd i finansieringsplanen var å selge deler av nettselskapet til KLP. Det ble gjennomført i 2011. KLP stilte selv krav om at prosessen skulle være godt forankret i eierkommunene, etter dårlige erfaringer med oppkjøpsplaner i andre kraftselskaper.

4.4.1.2 Fall i kraftprisene – endrete forutsetninger

I løpet av vinteren/våren 2012 sank kraftprisene betydelig. Det endret premissene for Målbilde 2020, ved at det langsiktige prisbildet ble langt under hva selskapet forventet i strategifasen. Det gjorde at det ble behov for endringer i strategiene. Konsernledelsens analyser tilsa at de måtte ha et konsernresultat på cirka kroner 100 mill. mer enn forventet for å være blant de beste i bransjen på avkastning på engasjert kapital. Dermed iverksatte de det såkalte LØFTE-programmet, som er omtalt i kapittel 3. Fallet i kraftprisene aktualiserte også behovet for endring i utbyttestruktur.

4.4.1.3 Endring av utbyttestruktur og vedtekter

Neste ledd i finansieringsplanen forutsatte endring av utbyttestrukturen og av TrønderEnergis vedtekter. Endringene krevde full oppslutning blant eierne, fordi vedtektene på det tidspunktet krevde enstemmighet for vedtektsendringer.

Styret og konsernledelsen lanserte ideen om å endre utbyttestruktur for eierne på generalforsamling i mai 2012. På et eiermøte høsten 2012 fikk de oppfordring fra eierne om å gjennomføre en ny runde med orienteringer i lukkede formannskapsmøter. Det skjedde fram mot julen 2012. Eierne kom med innspill som medførte endringer i de opprinnelige forslagene. Et endelig forslag ble presentert på et nytt eiermøte i februar 2013. Deretter vedtok styret et beslutningsdokument, som så ble sendt ut til alle eierkommuner for vedtak i de kommunale organene. Konsernledelsen gjennomførte ytterligere besøk i enkelte kommuner som ønsket det for å forklare konsekvensene av endringene i vedtekter og utbyttestruktur nærmere. Ifølge intervju med de største eierne hadde endringene god forankring i deres kommunestyre. Gjennomgang av protokoller fra behandling av sakene i kommunestyre og formannskap viser også at vedtakene i stor grad var enstemmige. Eierne vedtok deretter den nye utbyttestrukturen og nye vedtekter på ekstraordinær generalforsamling 8.4.2013.

De omtalte vedtektsendringene besto blant annet i at alle B-aksjer ble omdannet til A-aksjer, slik at selskapet bare fikk én aksjeklasse. De nye aksjene ble gjort omsettelige til alle offentlige aktører, med en eierbegrensning på 25 prosent.⁵⁶ I tillegg ble vedtektene harmonisert mot aksjelovens normalbestemmelser ved at man fjernet en tidligere bestemmelse om at utbytte

⁵⁶ Begrensninger innebærer at ingen eier alene kan ha mer enn 25 % av selskapets aksjer.

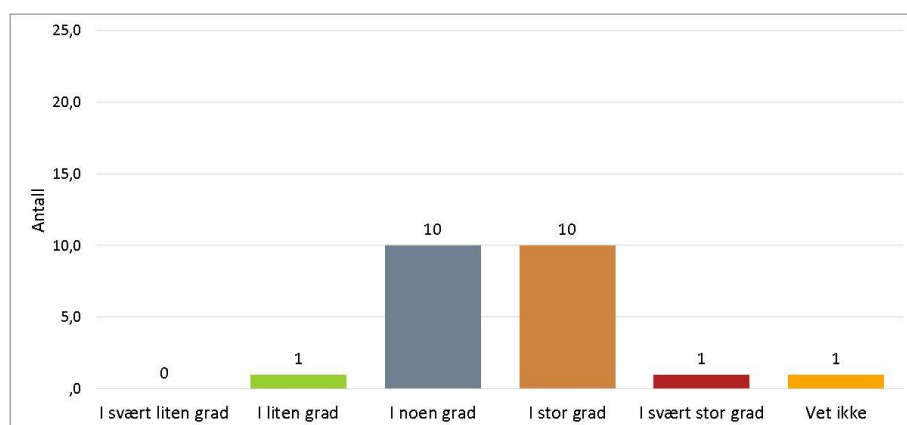
ikke skulle deles ut dersom egenkapitalen kom under 30 prosent, og en bestemmelse om enkeltaksjonærs vetorett ved vedtektsendringer.⁵⁷

Revisjonen har gjennomført en kontroll av de endrede vedtektene opp mot aksjelovens minstekrav til vedtekter. Den viser at angivelsen av aksjenes nominelle verdi falt bort ved denne vedtektsendringen.

Konsernledelsen gir uttrykk for at de har lagt stor vekt på at styret og eiere skal forstå betydningen av strategiske valgene som ble foretatt ved endring av utbyttestruktur og vedtekter. Eierrepresentantene gir på sin side uttrykk for at de er godt fornøyd med konsernledelsens orienteringer om disse endringene.

Ut over høsten 2012 diskuterte styret flere ganger om de skulle endre utbyttepolitikken slik at eierne fikk utbytte etter ny ordning allerede våren 2013. Ut fra signalene som fremkom gjennom eierdialogen, innstilte styret likevel på å videreføre opprinnelig utbyttepolitikk ett år til, slik at eierne først fikk utbytte etter ny utbyttestruktur fra 2014. Figur 9 foran viser at eierne er opptatt av at TrønderEnergi skal levere et stabilt og forutsigbart utbytte. Vi har spurt eierne om de er fornøyd med hvordan styret og ledelsen håndteres deres ønsker om utbytte.

Figur 17: I hvilken grad er din kommune som eier fornøyd med hvordan styret og ledelsen i TrønderEnergi ivaretar eiernes ønsker om utbytte?

Figuren viser at kun én kommune i liten grad er fornøyd, 10 kommuner er i noen grad fornøyd og 11 er i stor eller svært stor grad fornøyd.

4.4.1.4 Fremtidsbilde

På noe lengre sikt skisserer konsernledelsen følgende utvikling for TrønderEnergi:

- TrønderEnergi fortsetter å drive vannkraftverk i et heleid datterselskap.
- Vindkraftsatsningen videreføres i et større regionalt selskap, med TE som deleier.
- Nettvirksomheten konsolideres videre i retning av et stort regionalt selskap.
- Kraftsalg kan også bli del av et større selskap for å møte økt konkurranse ved innføringen av nordisk sluttbrukermarked.⁵⁸

4.4.2 Vindkraft

Norge er gjennom EUs fornybarhetsdirektiv pålagt å øke produksjonen av fornybar energi. Myndighetene i Norge og Sverige har satt som mål at produksjonen av fornybar energi skal

⁵⁷ Aksjelovens utgangspunkt er to-tredjedels flertall, jf. asl. § 5-18.

⁵⁸ Et felles nordisk marked for kjøp og salg av kraft, som etter planen skal være på plass i 2015.

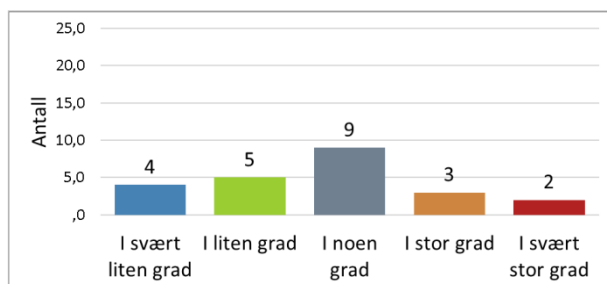
økes med 26,4 TWh innen utgangen 2020. Ordningen med el-sertifikater («grønne sertifikater») er et middel for å nå dette målet. Konsernledelsen i TrønderEnergi framholder at satsing på fornybar energi er en av TrønderEnergis viktigste oppgaver, og at TrønderEnergi har et strategisk mål om å øke produksjonen av fornybar energi med 1 TWh.

TrønderEnergi kjøpte sommeren 2011 halvparten av aksjene i Sarepta AS. Det innebar i realiteten en beslutning om deltakelse i utbygging av vindkraftfeltet Ytre Vikna I, som startet oktober 2012. Utover dette har ikke Trønderenergi tatt noen faktiske investeringsbeslutninger for vindkraft, men konsernet har lagt til grunn i sin planlegging at de skal ta en betydelig eierposisjon i den videre realiseringen av vindkraftprosjekter på Fosen og Frøya.

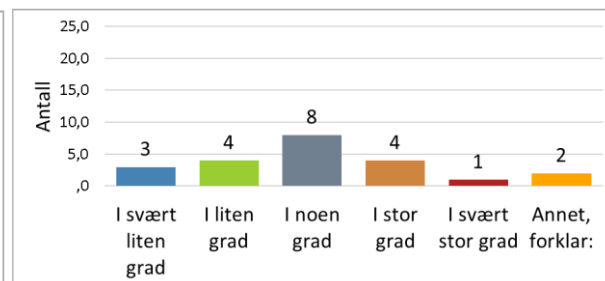
Sarepta har konsesjon på Harbaksfjellet (Åfjord), Roan, Frøya og Sørmarkfjellet i Osen og Flatanger. Hvis alle prosjektene realiseres, vil det gi en årlig produksjon på 2375 GWh. TrønderEnergi uttrykker selv at Sareptas prosjekter er vurdert blant de beste i landet.

En videre satsing på vindkraft fordrer betydelige investeringer i de nærmeste årene, og fra konsernets side er det en forutsetning for satsingen at investeringene blir lønnsomme. Det er antatt at TrønderEnergi og NTE som eiere i Sarepta ikke alene har ressurser til å håndtere disse investeringene, og det jobbes derfor aktivt for å få til samarbeid med andre om investeringer og eierskap. Vi har stilt eierne flere spørsmål om vindkraftsatsningen:

Figur 18: I hvilken grad er du trygg på at satsningen på vindkraft er et godt valg for din kommune som eier?

Figur 19: I hvilken grad er dette strategiske valget i tråd med din kommunes mål med eierskapet i TrønderEnergi?

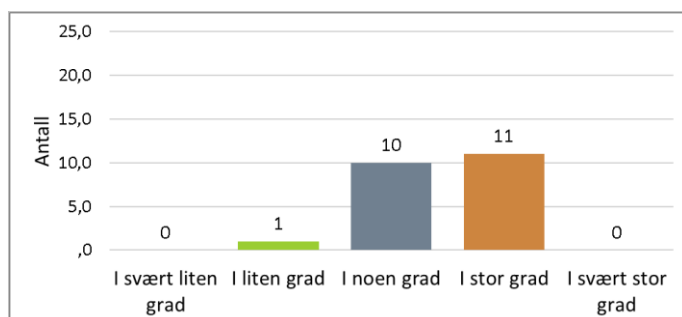

Figurene over viser at eierne er delt i synet på om vindkraftsatsningen er et godt valg for deres kommuner som eiere, og om det er i tråd med deres kommunes mål for eierskapet.

Blant de største eierne er det også noe sprikende syn. Rissa kommune uttrykker seg generelt positive til en satsning på vindkraft, fordi de ser på det som en viktig del av TrønderEnergis samfunnsansvar. Orkdal kommune er langt mer skeptisk til vindkraft generelt, og til hvorvidt det er et godt satsningsområde for TrønderEnergi. De sier at de har stilt krav om at TrønderEnergi ikke kan bygge ut uten at de er sikre på lønnsomheten, og de må ha med en profesjonell aktør. Orkdal kommune er også bekymret for at noen kommuner tenker mer på potensialet for eiendomsskatt enn på selskapets beste ved avgjørelsen av spørsmålet om vindkraftssatsningen. I Melhus kommune og Trondheim kommune er det ifølge ordførerne tvil om hvorvidt vindkraft er rett satsning for TrønderEnergi. Begge kommunene planlegger derfor å gjennomføre temadager om energi og vindkraft, for å gi de folkevalgte bedre grunnlag for å ta stilling til spørsmålet om vindkraftsatsning. Konsernledelsen framholder at også de

planlegger å informere eierne videre slik at de skal ha et godt grunnlag for å ta stilling til om de vil gå videre med vindkraftsatsningen. Vi har spurt eierne om de per høsten 2013 var tilfreds med den informasjonen de til da hadde fått fra selskapet om satsningen på vindkraft.

Figur 20: I hvilken grad er du tilfreds med informasjonen fra selskapet i forbindelse med satsingen på vindkraft?

Figuren viser at halvparten av eierne er tilfreds med informasjonen. Kun én eier er lite tilfreds, mens resten svarer nøytralt. På spørsmål om kommunestyrene på det tidspunktet var tilstrekkelig orientert om risikoene ved og konsekvensene av satsningen, svarer ti ja og elleve nei.⁵⁹

4.4.3 Investeringsvirksomheten

TrønderEnergi skulle gjennom investeringsselskapet TrønderEnergi Invest AS ivareta en rolle som pådriver for lokal næringsutvikling, gjennom strategiske investeringer. Ifølge konsernets styreleder ble virksomhetsområdet opprettet i en tid da TrønderEnergi hadde mye midler, og enkelte styrerepresentanter hadde særlig engasjement for finans.

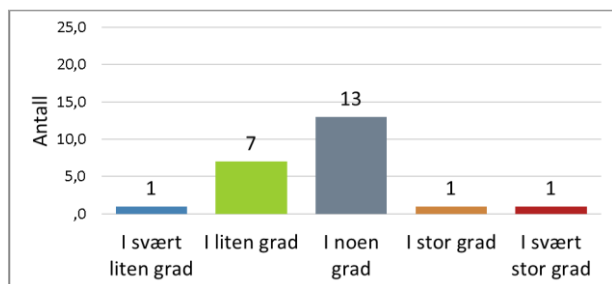
Ved strategisamlingen høsten 2011 ble det enighet om at konsernledelsen skulle forberede avslutningen av investeringsvirksomheten som eget forretningsområde. Det er nå gjennomført. Begrunnelsen for avviklingen av forretningsområdet var konsernets kapitalbehov, og at konsernet gjennom en spissing av virksomheten ikke lenger vil ha plassert kapital i den type virksomhet. Styreleder sier at eierne også ga signaler om at denne virksomheten burde avvikles. Det ble forsøkt å selge hele Trønderenergi Invest med innhold, men det ble ikke vurdert som lønnsomt. Derfor er deler av investeringene beholdt i morselskapet. Investeringselskapet hadde tidligere syv ansatte som fulgte opp de ulike engasjementene, dette er nå trappet ned til to personer. Konsernledelsen opplyser at de fortsatt vil søke å foredle de virksomhetene som TrønderEnergi er engasjert i, men at de på sikt ønsker å selge seg ut av samtlige virksomheter.

Trønderenergi Invest har etter finanskrisen tapt en del på noen engasjementer, og de resterende eierandelene er nå bokført med cirka 50-60 mill.kr.

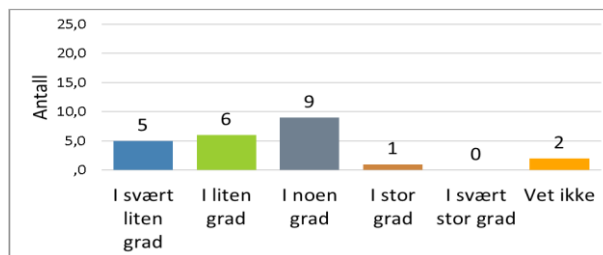
Vi har spurt eierne om i hvilken grad de er orientert om denne virksomheten, og i hvilken grad de vurderer den som i tråd med sitt mål for eierskapet.

⁵⁹ Se vedlegg 4, spørsmål 29

Figur 21: I hvilken grad er dere som eiere orientert om forretningsområdet TrønderEnergi Invest?

Figur 22: I hvilken grad var dette forretningsområdet i tråd med din kommunes mål for eierskapet i TrønderEnergi?

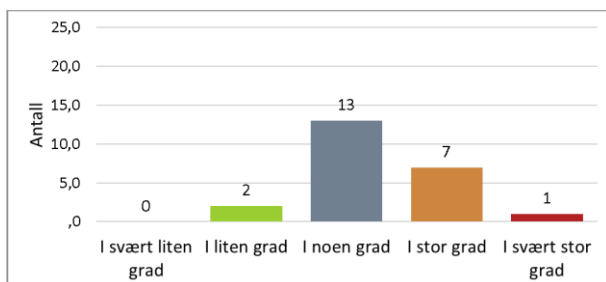

Figurene viser at et flertall av eierne i noen grad anser seg orientert om investeringsvirksomheten, men åtte i liten eller svært liten grad anser seg orientert. Nesten halvparten anser virksomheten i liten grad for å være i tråd med kommunens mål med eierskapet.

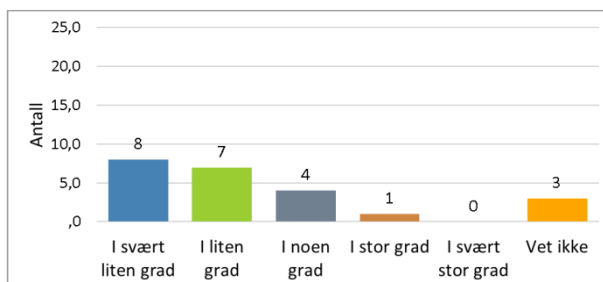
4.4.4 TrønderEnergis utenlandsengasjement

På styrets strategisamling høsten 2011 ble det enighet om at TrønderEnergi skulle begynne et arbeid for å avslutte sitt engasjement i Uganda. TrønderEnergi prøver per i dag å selge seg ut av prosjektet, og har dermed ingen ambisjoner om å investere ytterligere. Konsernledelsen gir uttrykk for at å eie og drive et vannkraftverk i Uganda innebærer andre risikoelementer enn å ha tilsvarende eierskap i Norge. Det er likevel ingen krise for TrønderEnergi å beholde eierskapet noe lenger, fordi prosjektet gir grei lønnsomhet, og konsernledelsen gir uttrykk for at prosjektet er underlagt god økonomistyring. Ifølge konsernledelsen er det få kjøpere i markedet. Vi har spurt eierne om deres syn på utenlandsengasjementene.

Figur 23: I hvilken grad er dere som eiere orientert om TrønderEnergis utenlandsengasjement?

Figur 24: I hvilken grad er disse engasjementene i tråd med din kommunes mål for eierskapet i TrønderEnergi?

Figurene viser at de fleste eierne anser seg orientert om utenlandsengasjementet i noen grad. Et klart flertall svarer at denne virksomheten i liten grad er i tråd med deres mål for eierskapet.

4.4.5 Konsernledelsens oppfølging av strategiene

Vi har spurt alle styremedlemmer om de er fornøyd med hvordan konsernledelsen følger opp selskapets strategier. Alle svarer tydelig ja på det. Styremedlemmene gir uttrykk for at det har skjedd store forbedringer i oppfølging av strategiene etter at ny konsernleder ble ansatt. Flere av eierne vi har intervjuet gir uttrykk for samme oppfatning. Ordføreren i Trondheim spesifiserer at de fram til våren 2013 har vært misfornøyd med flere ting: tempoet på effektiviseringen, det tempoet nettselskapet har hatt på å ta ut synergieffekter etter nettfusjonen og spareplanen (LØFTE) som etter deres syn har vært for luftig og lite konkret.

Blant annet har det vært skissert store kutt, men uten forpliktende tidsfrister. Det har gjort at eierne ikke har følt trygghet for at denne prosessen har vært godt nok håndtert. Men det siste året har eierne opplevd at effektiviseringsarbeidet og de foreliggende planene har blitt mer konkrete, og at konsernledelsen har presentert reelle resultater, som salg av virksomhet utenfor kjerneområdene. De er derfor fornøyd med konsernledelsens oppfølging per i dag.

4.5 Intern kontroll og styring

I dette kapittel svarer vi på denne delproblemstillingen: *Er det etablert styringssystemer som sikrer at konsernets aktivitet er hensiktsmessig i forhold til de krav og forventninger som er stilt til selskapet, og hvordan er etterlevelsen av disse?*

Konsernet må ha systemer for å sikre at dets aktiviteter følges opp hensiktsmessig i forhold til de krav og forventninger som er stilt til selskapet. Eiernes forventninger til konsernet er dels knyttet til økonomiske resultater, og dels et ønske om å videreutvikle et sterkt energiselskap i regionen med offentlig eierskap og lokal tilknytning. Forventninger til selskapet på dette området fremkommer blant annet i vedtektene og aksjonæravtalen. Fra eierne ligger det derfor forventninger om at selskapet både drives effektivt, forretningsmessig og at selskapet skal videreutvikles som et sentralt energiselskap i Midt-Norge.

Styret har ansvar for å påse at virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for forsvarlig kontroll. For å sikre at selskapets virksomhet og økonomiforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, bør selskapet ha etablert et internt kontrollsystem som gjør at eierne er i stand til å føre en kontroll med virksomheten. Vi har i denne undersøkelsen valgt å avgrense gjennomgangen til de systemer som konsernet har etablert rundt virksomhetens styringssystemer, fullmakter, intern kontroll, risikostyring, budsjett og økonomirapportering, innkjøpsrutiner med mer.

4.5.1 Styringsdokumenter i Trønderenergi

Revisjonen har etterspurt konsernets sentrale styringsdokumenter. Selskapet har sendt over følgende styringsdokumenter for virksomheten:

- etiske retningslinjer og varslingsrutiner
- dokument for samfunnsansvar og FOLKE-kortet som beskriver TrønderEnergis verdigrunnlag
- dokumentasjon for at konsernet er sertifisert etter ISO 9001 og ISO14001 standarden.
- konsernets strategidokumenter
- prinsipper for eierstyring og selskapsledelse (NUES)⁶⁰.
- fullmaktsinstrukser, samt instrukser for styret, daglig leder og valgkomiteen

Konsernets strategier fremkommer i *"Målbilde 2020"* og i eget strategidokument som angir konsernets strategier for en fireårsperiode. Siste dokument som er styrebehandlet gjelder *"Strategi TE 2013 -2017"*, der blant annet mandat for forbedringsprogrammet LØFTE ble

⁶⁰ Konsernets sin utgave av NUES-dokumentet. Dette dokumentet angir hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for konsernets eierstyring og selskapsledelse. Prinsippene bygger på norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

gjennomgått.⁶¹ I tillegg til disse dokumentene har konsernet utarbeidet eget dokument som beskriver konsernets miljøpolitikk.

Konsernet er også ISO sertifisert i overordnet miljøstyring og system for kvalitetsstyring. For å tilfredsstille sertifiseringen kreves det at konsernet har på plass en rekke etablerte rutiner. Sertifisering omfatter morselskap og datterselskapene TE Kraft, TE Nett, TE Marked og TE Service.

Konsernstyret har i forbindelse med vedtatte styringsinstrukser gitt føringer for ledelse av virksomheten, blant annet at den skal være i samsvar med lov og vedtekter på området og vedtatte strategier. Konsernstyret har også styrebehandlet retningslinjer som berører etikk, rammer for finansplasseringer, strategier og risikoer for virksomheten.

4.5.2 Fullmakter

Konsernet har etablert skriftlige fullmaktsinstrukser for konsernleder, morselskap og datterselskaper, samt egne fullmakter som berører styret og daglig leder i konsernets selskaper.

Fullmaktsprinsippene er her konserninterne føringer som er nedfelt i dokumentet "Konserninterne føringer i TrønderEnergi". Av dokumentet fremgår det at fullmakter skal utøves i henhold til konsernets styrende dokumenter (strategier, politikker, konsernføringer mv.). Det fremgår av dokumentene at den enkelte er ansvarlig for å forsikre seg om at man har nødvendig fullmakt når man forplikter selskapet. Konsernet har som prinsipp at alle transaksjoner og avtaler som kan tenkes benyttet til privat fordel, alltid skal godkjennes av overordnet. I slike tilfeller henviser fullmaktsinstruksen til konsernets etikkregler.

Fullmaktsinstrukser avklarer hva den enkelte leder har fullmakt til og hva som må behandles av overordnede eller av styret. Gjennomgangen av fullmaktsinstruksen viser at denne inneholder klare beløpsgrenser for hvilke rammer fullmakten er gitt innenfor.

For konsernleder er det styret som har fastsatt fullmakten. Konsernlederen har for eksempel fullmakt til å beslutte investeringer i alle saker som ligger innenfor den til enhver tid gjeldende strategiplan. Denne fullmakten er gitt opp til 50 mill.kr. Fullmakt opp til 50 mill.kr gjelder også for anskaffelser av varer, tjenester og entrepriser, investering i aksjer og eierandeler i andre selskap og salg av driftsmidler.

I datterselskapet TE nett er daglig leders fullmakt for investeringsbeslutninger begrenset til 10 mill.kr. Samme grense gjelder for anskaffelse av varer, tjenester og entrepriser. For investering i aksjer og eierandeler i andre selskap og salg av driftsmidler er fullmakten gitt opp til 1 mill.kr.

Det fremgår av fullmaktsinstruksen at delegering kan skje innenfor de rammer en selv har fått. Fullmaktinstruksen viser hvordan daglig leder delegerer videre i organisasjonen. Gitte fullmakter skal gjelde for et fastsatt tidsrom eller til de blir kalt tilbake. Det fremgår at alle fullmakter skal vurderes årlig, og at alle fullmakter skal dokumenteres i TrønderEnergi sitt

⁶¹ Styresak D-6/12. Behandlet i styremøte 19. november 2012. LØFTE er et effektiviseringstiltak som skal bidra til å redusere konsernet kostnader med 100 mill.kr over en fireårsperiode.

elektroniske kvalitetssystem for å være gyldige. Videre skal fullmakter som kontrolleres i økonomisystemet meddeles økonomiavdelingen for innleggelse og vedlikehold.

4.5.3 Intern kontroll

I konsernets dokument for eierstyring (NUES) framgår det at styret skal påse at selskapet har god intern kontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til omfanget og arten av selskapets virksomhet. Det ligger til styrets ansvar å foreta en årlig gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og den interne kontroll.

Internkontrollen omfatter også selskapets systemer for kvalitetssikring (herav krav som følger av at TrønderEnergi er ISO-sertifisert), samt at styret har etablert en egen revisjonskomite. Konsernet har ansatt egen controller som følger opp virksomhetens økonomi. Som en del av den interne kontrollen rapporterer datterselskapene på egne økonomiskjemaer. Konsernledelsen rapporterer dette videre til sitt styre, samt risikoer i forhold til eget vedtatt finansreglement.

Selskapets revisor PWC har gjennomgått selskapets rutiner for intern kontroll, noe som fremkommer i revisors interimrapporter fra 2011 og 2012. Ifølge revisor har de ikke funnet vesentlige avvik i internkontrollen som har gitt grunnlag for rapportering til styret i form av nummererte brev. De har vurdert internkontrollen som tilfredsstillende, samtidig som denne har forbedringsområder jf interimrapport 2012.

Fra selskapet er det opplyst at konsernet i 2013 har valgt å overføre flere oppgaver fra morselskap til datterselskapene. Ifølge revisor er det positivt at datterselskapene også får et større eierskap til egen intern kontroll, og at disse bygger tilstrekkelig økonomisk kompetanse.

4.5.4 Risikostyring

De største risikoene i kraftproduksjon vil generelt være knyttet til kraftpris- og produksjonsrisiko. I tillegg vil virksomheten være utsatt for risiko i valuta- og rentemarkedet, samt risiko for endringer i aksjer og andre markeder. For å styre dette, har konsernet utviklet et eget risikostyringsverktøy som synliggjør det økonomiske handlingsrommet i ulike scenarioer. Selve rammene og fullmaktene for de enkelte virksomheter blir gitt av styret i form av en finansstrategi. Denne blir behandlet og revidert årlig av styret. Hovedintensjonen i finansstrategien er at risikoen fra finansoperasjonene gjennomgående skal være lav og bidra til at den totale eksponeringen for konsernet reduseres. Internt rapporteres det månedlig på denne strategien. Av strategien fremgår det at rammene for egenkapital skal styres slik at denne er tilstrekkelig til at konsernet minimumskrav til BBB-rating består.

Behandlingen av risikoer skjer i forbindelse med konsernledelsens kvartalsvise økonomirapportering der administrasjonen også rapporterer i forhold til risikokart. Konsernledelsen opplyser at en vesentlig usikkerhetsfaktor for selskapet er utviklingen i kraftprisene. Siden kraftselskaper har relativt store faste kostnader knyttet til produksjonsanleggene, blir svingninger i kraftprisen av stor betydning for konsernets lønnsomhet. For å ta ned risikoene benyttes blant annet følgende tiltak:

1. *Bruk av derivater.* Kombinasjon kraftpris og kraftproduksjon medfører markedsrisiko for konsernet. For å redusere risikoen i produksjons- og sluttbrukerporteføljene benyttes handel med kraftderivater.
2. *Valutasikring.* Konsernet er eksponert for valutarisiko siden inntektene fra energiomsetningen på NordPool gjøres opp i euro. For å redusere risikoen benytter konsernet valutalån og valutaterminer.
3. *Rentesikring.* Konsernets finanseiring og likviditetsplasseringer medfører renterisiko. For å redusere selskapets renterisiko benyttes det låneavtaler med både fast og flytende rente, samt ulike typer av rentebytteavtale.
4. *Refinansiering og spredning av låneforfall.* Konsernets finansstrategi legger føringer for blant annet at refinansieringsrisikoen av virksomheten skal holdes lav og låneforfall søkes spredt over tid.
5. *Sikring av likviditet.* Likviditetsrisikoen skal søkes holdt lav. Konsernets finansstrategi sier at vedtatt likviditetsreserve skal, inklusive trekkrettigheter, utgjøre minst 20 prosent av konsernets omsetning. For å sikre tilstrekkelig likvide midler har konsernet fått avtalt trekkrettigheter på 450 mill.kr. Per november 2013 utgjorde likviditetsreserven 58,8 prosent om omsetningen.
6. *Forsikring mot operasjonell risiko.* Selskapet har en rekke forhold som representerer operasjonell risiko, noe som blant annet håndteres gjennom konsernets HMS-, beredskaps- og kvalitetsarbeid. For å sikre seg mot økonomisk risiko har konsernet tegnet forsikringer på personell, ting og ansvar.
7. *Egenkapitalforsikring utlandet.* Gjelder konsernets engasjement i Uganda.⁶² Konsernet har redusert risikoen for dette engasjementet med å innhente en egenkapitalforsikring (80 prosent dekning) fra Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK).

4.5.5 Budsjett- og økonomioppfølging

Utgangspunktet for styring av virksomheten er strategi, budsjett- og økonomiarbeidet som er utført i datterselskapene. Konsernets budsjett er basert på dette arbeidet. Budsjettet fastsetter ressurs- og tiltaksplan, samt økonomiske mål og rammer for hele virksomheten. Oppfølgingen videre skjer ved kvartalsvise prognoser for året der hovedelementene i styringen er knyttet til:

- Økonomiske mål og rammer, samt øvrige mål
- Regnskapsrapportering
- Prognoser inklusiv risikokart
- Analyser
- Tiltak

⁶² Fitch har i 2012 ratet Uganda til "B" noe som tilsier høy kredittrisiko. Verdensbanken ved IFC gjør vurderinger av land i forhold hvor enkelte det er å gjøre forretninger. Uganda har her fått verdien 6, der 1 er beste score mens 7 er dårligste score. Av 189 land som er vurdert havner Uganda på 136 plass i verdensbankens vurderinger.

Konsernets budsjett vedtas av styret i desember og følges opp gjennom året med kvartalsvis rapportering til konsernstyret. Det er konsernstyret som også vedtar sentrale mål og rammer for de berørte virksomhetene (datterselskapene), og dersom disse ikke strekker til krever dette ny styrebehandling.

Konsernet har innført balansert målstyring (BMS) basert på relevante måltall for hvert selskap. Fra konsernledelsen er det opplyst at alle datterselskapene skal vedta måltall for personalkostnader og andre driftskostnader, samt investeringsrammer, men selskapene kan i tillegg sette seg egne mål. Selve måltallene utarbeides av datterselskapene, men endelige vedtak gjøres av konsernstyret i forbindelse med budsjettbehandlingen.

Konsernet bruker Agresso som økonomistyringssystem for hele konsernet. Regnskapsinformasjon utarbeides i morselskapet, mens datterselskapene utfører månedlig økonomioppfølging og rapportering. Resultat- og balanserapportering skjer hver måned i de enkelte datterselskapene. Resultat utarbeides for konsernet månedsvis, men balansen settes opp ved kvartalsregnskap.

Konsernet har også etablert et skjema for kvartalsrapportering. Skjemaet inneholder en bekreftelse på at en rekke kontroller og vurderinger er gjennomført, samt riktigheten i den finansielle rapporteringen. Skjemaet skal undertegnes av controller og daglig leder i datterselskapene.

Prognosen utarbeides deretter for resultatoppstillingen og investeringer. Rapporteringen inneholder i tillegg til vanlig regnskapsinformasjon, justeringer i prognosene på kort og lengre sikt og en analyse av risikoer (risikokart) som følge av endringer i prognosene. Datterselskapene skal sette inn tiltak hvis det oppstår avvik på mål, rammer og prognose. Konsernledelsen rapporterer kvartalsvis til konsernstyret på økonomi og hovedpunktene i den interne rapporteringen.

Styreprotokollene viser for øvrig at saker knyttet til økonomi er jevnlig til styrebehandling. Konsernstyret oppfatter den styringsinformasjonen som konsernledelsen har gitt som god. Dette gjelder blant annet finansdirektørens orienteringer om økonomi.

Konsernet jobber fortiden med å implementere den internasjonale standarden IFRS i sin regnskapsrapportering. Planen er at dette skal være på plass i løpet av mars 2014.

Ifølge konsernledelsen har ekstern revisor PWC ikke hatt vesentlige merknader til konsernets regnskaper og styringssystemer. Det de har hatt merknader til er manglende avsetninger til skattetrekkkonto. Disse har ved et par anledninger ikke vært i samsvar med regelverket.

4.5.6 Innkjøpsrutiner

Konsernledelsen opplyser at det kun er nettselskapet som er pålagt å følge lov om offentlige anskaffelser (LOA). Ifølge konsernledelsen følger resten av konsernet prinsippene i loven, det vil si at innkjøp skal i størst mulig grad være gjenstand for konkurranse.

Konsernet har en logistikk- og innkjøpsstrategi, som revideres årlig og godkjennes på konsernnivå. Den inneholder overordnede prinsipper for konsernets innkjøp. I tillegg har

konsernet et sett med rutiner for innkjøpsprosessene, der noe er pålagt og noe er ansett som «beste praksis» i bransjen.

Innkjøpsansvarlig i konsernet opplyser at nettselskapet er pålagt å følge LOA, men ikke den øvrige delen av virksomheten. I de foregående årene har man fulgt LOA for hele konsernet, men denne praksis er endret. Det betyr at ikke alle innkjøp i den øvrige delen av konsernet blir annonsert i samsvar med LOA. Konsernet har imidlertid som prinsipp at alle større anskaffelser skal være gjenstand for konkurranse, også anskaffelser utenom nettselskapet. Prinsippet er at for innkjøp over 200.000 kroner skal det sikres forholdsmessig konkurranse.

For anskaffelser som gjelder hele konsernet samlet, opplyser innkjøpsansvarlige at regelverket for offentlige anskaffelser følges. Eksempler på dette er reisebyrå tjenester, der nettselskapet skal bruke ca. 35 prosent av avtalen. Her har konsernet valgt å betrakte nettselskapets andel som såpass stor at LOA må følges for konsernet. Konsernet har omtrent 40-45 slike konsernkontrakter, som verdimessig utgjør omtrent 130 mill.kr per år. Med unntak av entreprisekontraktene, skjer de fleste innkjøpene ved bruk av rammeavtaler. I tillegg gjennomfører nettselskapet noen egne konkurranser som enkeltanskaffelser.

Innkjøpsansvarlig opplyser at de benytter seg av databasen Sellihca i forbindelse med anskaffelser. Her er alle mellomstore og store energiverk i Norge med, samt alle store aktører i Sverige, Danmark og Finland. Alle relevante leverandører til energisektoren (ca. 5000) er registrert i Sellihca, inkludert sertifiseringer, skatteattester og egenerklæringer HMS. Konsernet bruker denne databasen som en prekvalifikasjonsbase for å finne aktuelle leverandører.

4.5.7 Økonomioppfølging i nettselskapet

Konsernledelsen anser selve styringssystemene som konsernet benytter som tilfredsstillende for virksomheten. Utfordringen har vært å få til god økonomistyring i nettselskapet. Ifølge konsernledelsen handler dette enten om organiseringen av økonomistyringsarbeidet eller at økonomikompetansen i nettselskapet ikke har vært god nok. For nettselskapet har utfordringen blant annet vært å få etablert god nok økonomiforståelse ned i organisasjonen. Mye av virksomheten er prosjekt- eller prosessstyrt, noe som gjør at man har behov for å sette bedre måltall ned i organisasjonen og styre etter dette.

Konsernledelsen opplyser at for svakt fokus på økonomistyring i nettselskapet ikke har fått alvorlige konsekvenser for virksomheten, men at utviklingsarbeidet fram til nå har ikke hatt ønsket fremdrift. Det samme gjelder rapporteringen som har vært av utilstrekkelig kvalitet. For konsernledelsen handler dette mye om nettselskapets kommunikasjon med eierne, og det forhold at økonomifokus og kompetanse i nettselskapet ikke har stått i forhold til størrelsen på selskapet. Det opplyses i denne sammenheng at konsernet har satt i gang en prosess for å styrke økonomisiden i nettselskapet, og at målet er å gjøre nettselskapet mer autonomt og selvstendig som selskap. Tidligere leder i nettselskapet opplyser at det også har vært en utfordring at nettselskapet har manglet en egen ansatt økonomisjef.

Fusjonen i nettselskapet har vært utfordrende fordi det var to ulike kulturer som skulle slå seg sammen, og det var to selskaper som i utgangspunktet hadde to ulike systemer og modeller

for økonomistyring. I en intern rapport⁶³ som beskriver kulturforskjellene fremgår det at Trondheim/Klæbu-nettet var strammere styrt og hadde større økonomifokus enn distriktsnettet. Dette er blant annet forklart med at distriktsnettet opererte under mindre og mer geografisk spredte forhold der ansatte jobbet mer selvstendig. Man hadde derfor to ulike kulturer som skulle slå seg sammen og som hadde ulike systemer for økonomioppfølging.

Selskapet opplyser videre at samkjøringen av styringssystemene i de to fusjonerte selskapene har vært ressurskrevende og utfordrende. Spesielt gjelder dette for etableringen av nye systemer for håndtering av kundeinformasjon med hensyn til MAFI-tjenesten.

4.5.8 Systemene rundt MAFI tjenesten

MAFI-tjenestene er knyttet til Måling, Avregning, Fakturering og Innfordring opp mot nettkundene. Tjenesten betraktes som en svært sentral aktivitet i et nettselskaps virksomhet og myndighetene har satt lovkrav til hvordan denne tjenesten skal utføres.⁶⁴ De to fusjonerte selskapene hadde i 2010 hvert sitt system, et system som betjente nettkundene i Trondheim/Klæbu og et system som betjente TrønderEnergis øvrige kunder.

Etter fusjonen av nettselskapene i 2010 var planen at man skulle få etablert en felles MAFI-tjeneste og kundeavregningssystem. Dette var blant annet viktig for at nettselskapet skulle kunne ta ut synergieffekter etter fusjonen. Ifølge det sammenslåtte nettselskapet⁶⁵ var planen at den nye MAFI-tjenesten skulle være på plass fra og med 15. juni 2012. Fram til nytt system var på plass måtte selskapet operere to systemer. For å få på plass et felles system for MAFI-tjenester ble en anbudskonkurranse utlyst. Danske EG Utility vant denne konkurransen. Det ble i omtalen av den nye MAFI tjenesten fremhevet at denne skulle bidra til at:

- 122 000 kunder hos TE Nett, i 11 trønderske kommuner, skulle få strømregningen via it-løsningen Xellent.
- EG Utility skulle levere komplette løsninger og tjenester for hele kjeden, fra måleravlesning og fakturering til innfordring og inkasso.
- TrønderEnergis CRM-løsninger (Customer Relationship Management) for kundedialog/kundeoppfølging skulle videreutvikles.
- Xellent skulle håndtere både egne nett/strømkunder og samfakturering med andre selskaper som leverer strøm i TrønderEnergis nettområde.

Etter at den nye MAFI-tjenesten ble tatt i bruk høsten 2012, har det vært store problemer med systemet. Leverandøren har ikke klart å overkomme de tekniske utfordringene og systemet har ikke klart å levere tjenester i samsvar med avtalen. På grunn av mangler med leveransen har nettselskapet fortsatt måttet operere med to systemer, noe som har medført bruk av ekstra personell.

Mangler ved MAFI tjenesten har ført til at nettselskapet har blitt bøtelagt av NVE på grunn av avviket med meldingsutveksling og tilgjengeliggjøring av nettdata. Til sammen har

⁶³ Intern rapport utarbeidet i forbindelse med fusjonen: Kulturprosess i fusjon: TrønderEnergi Nett (TEN) – Trondheim Energi Nett (TREN)

⁶⁴ (FOR-1999-03-11-301) Forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester.

⁶⁵ Jamfør opplysninger blant annet gitt i konsernets internavis Lysglimt nr 4 /2011.

nettselskapet blitt bøtelagt med rundt 1,4 mill.kr i perioden mai - november 2013.⁶⁶ Den nye MAFI- tjenesten har heller ikke klart å håndtere samfakturerings av kundene i samsvar med forutsetningene. Nettselskapet har på grunn av disse problemene hatt krav om månedlig rapportering til NVE.

Kunder har også blitt feilfakturert noe som har gitt økt press på kundeserviceavdelingen.⁶⁷ Systemet har heller ikke klart å håndtere innfordring/purringer på ubetalte regninger. Purringer har derfor ikke blitt sendt til inkasso siden høsten 2012, noe som har ført til at TrønderEnergi har 38 mill.kr utestående hos 10.000 nettkunder. Det opplyses fra nettselskapet at morarentene utgjør 1,4 mill.kr. Nettselskapet har tatt på seg ansvaret for problemene som har oppstått og har derfor ettergitt morarentene.

I saken opplyser nettdirektøren videre at innfordringsproblemet kun var knyttet til kunder bosatt i Trondheim og Klæbu ettersom det nye kunde-/faktureringsystem først ble tatt i bruk overfor disse. Videre utrulling av systemet ble på grunn av disse problemene stanset. Nettselskapet oppgir at innfordringsproblemet ble oppdaget tidlig, og mener at internkontrollen på området derfor fungerte. Utfordringen var imidlertid at systemet klarte ikke å generere nødvendig underlag for oversendelse til inkasso. De forsøkte å løse problemet sammen med leverandøren uten å lykkes. Nettdirektøren mener i ettertid at man burde ha testet alle deler av innfordringsprosessen før man stengte det gamle systemet. Som løsning på problemet valgte nettselskapet i november 2013 å si opp avtalen med leverandøren og i stedet ta i bruk sitt gamle system, det vil si det systemet som fortsatt var i bruk overfor Trønderenergi opprinnelige nettkunder i distriktskommunene. Det opplyses at dette systemet skal ha fungert tilfredsstillende hele tiden.

4.6 Revisjonens vurderinger

Her følger våre vurderinger av eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi.

4.6.1 Kommunenes mål med eierskapet i TrønderEnergi

Revisjonen registrerer at de fleste ordførerne svarer at deres kommune har et klart mål med sitt eierskap i TrønderEnergi, noe som er i tråd med anbefalinger for god eierstyring. Likevel er det noen ordførere som er usikre, eller som sier at kommunen ikke har et klart mål med sitt eierskap. Det er uheldig, fordi TrønderEnergi er et selskap av en slik størrelse og betydning for eierkommunene at en må kunne forvente at de har klart for seg hva de ønsker med sitt eierskap i selskapet. Sett i sammenheng med at hele åtte kommuner ikke har utarbeidet Eiermeldinger, er det etter vårt syn klart at noen av kommunene har et for lite bevisst forhold til den rollen de har som eier i eksterne selskap. Vår anbefaling til disse kommunene er at de utarbeider Eiermeldinger i tråd med KS' anbefalinger, som de jevnlig oppdaterer og behandler i kommunestyret. Uansett hvor mange selskaper kommunen har eierskap i, vil det gi en god

⁶⁶ Bøtelagt for perioden 28.5.2013 – 18.11.2013 med 8000 kroner per dag.

⁶⁷ Kundeserviceavdelingen opplyser i sin årsrapport at man i 2012 fikk nytt kundeinformasjonssystem og ny tjenestetilbyder på fakturautsendelser. De rapporterer at problemene førte til betydelige økning i kundeserviceavdelingen og at på grunn av økt belastning økte sykefraværet. Ansatte vi har vært i kontakt med, opplyser at problemet i stor grad har vært knyttet til feil med faktura. Blant annet at kunder har mottatt purringer på faktura med omkostninger uten å ha mottatt den opprinnelige regningen.

anledning til å bevisstgjøre kommunestyret på hvilke selskaper dette er, målsetning for eierskap i selskapene, og hvordan de skal yte påvirkning på disse selskapene.

Spørreundersøkelsen og intervjuene viser at eierne i noen grad har ulike mål for sitt eierskap. Noen eiere legger større vekt på finansielle hensyn enn andre, men alle dagens eiere har godtatt de endringene i utbyttestruktur som blir gjennomført fra 2014. For et selskap kan det være krevende å forholde seg til eiere med ulike målsettinger for sitt eierskap. I tillegg til at de ser noe ulikt på utbytte, har eierne også andre ulike utgangspunkt for sitt eierskap: noen har TrønderEnergi som nettleverandør til sin kommunes innbyggere, noen har eller kan få kraftproduksjon i egen kommune og gjennom store skatteinntekter fra TrønderEnergis virksomhet, noen har hovedkontor lokalisert i egen kommune og får gjennom det både skatteinntekter, arbeidsplasser og kompetanse. Dette er forhold som gjør at eierne vil ha ulike forutsetninger for å ta stilling til spørsmål om TrønderEnergis utvikling.

En aksjonæravtale er godt egnet til å avklare eiernes overordna forventninger til selskapet, for å sikre forutsigbarhet for både eiere og selskap. Det har skjedd store endringer i konsernet og i eierforhold siden den gjeldende aksjonæravtalen ble inngått i 2005, og vår vurdering er derfor at det er på høy tid at det utarbeides og inngås en ny aksjonæravtale. Det er derfor positivt at eierne har startet en prosess med dette.

Vi bemerker at vi ikke har noen grunn til å tro at variasjonene mellom TrønderEnergis eiere har vært større enn at det har vært greit å forholde seg til for selskapet. Det støttes av at selskapet har fått tilslutning fra samtlige eiere i prosessen med endring av vedtekter og utbyttestruktur, selv om det var et valg som fikk store konsekvenser for noen av eierkommunenes økonomi.

4.6.2 Utøves eierskap på en god måte?

Kommunestyrene som eiere

Den som møter i generalforsamling, opptrer på vegne av sin kommune. De kan være bundet av en instruks om hvordan de skal stemme i den enkelte saken, eller de kan være valgt til å representere kommunen uten nærmere føringer. Revisjonen oppfatter det som et bevisst ønske både fra selskapet og fra eierne at det som hovedregel skal være ordførere som representerer kommunene i generalforsamling. Det har noen klare fordeler: ordførere er i kraft av sin posisjon godt egnet til å uttale seg på vegne kommunen, og de har gode muligheter for uformell og formell kontakt med kommunestyre og formannskap. Etter vår vurdering legger man ved valg av ordfører som eierrepresentant til rette for god kommunikasjon mellom kommunestyre og eierorgan. Dette er også grunnen til at KS anbefaler at kommuner bør velge politisk ledelse til å representere seg i generalforsamling.

For at kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorgan skal fungere, er man avhengig av at ordfører bringer informasjon fra kommunens organer til eierorgan, og rapporterer tilbake om utvikling i selskapet. Spørreundersøkelsen viser at de fleste ordførerne orienterer formannskapet etter generalforsamling. Sammenholdt med intervjuinformasjonen viser dette at flertallet av eierne bruker formannskapet som arena for eierskapsdiskusjoner. Det kan være flere grunner til det: formannskapet møtes oftere enn kommunestyret og formannskapet har et antall medlemmer som kan være bedre egnet til inngående drøftinger om eierskapet enn kommunestyret. Likevel vil vi bemerke at det er det samlede kommunestyret som er eier, og det samlede kommunestyret bør få mulighet til å utøve rollen som eier med jevne mellomrom.

Som nevnt over er en jevnlig behandling av en eierskapsmelding en god anledning for å forankre kommunens syn på det enkelte selskap i hele kommunestyret, og samtidig gi hele kommunestyret anledning til å tilkjennegi sitt syn på kommunens eierskap. De ordførerne som oppgir at de verken orienterer kommunestyre eller formannskap om hvordan de opptrer på kommunens vegne i generalforsamling, bør endre praksis på dette området.

I TrønderEnergi er det ikke bare praksis for at kommunene velger ordførere til å representere seg i generalforsamling; det er også praksis at ordførerne velges av eierne til medlemskap i bedriftsforsamling. Noen ordførere er også valg til å sitte i styret. Dette selv om verken styre eller bedriftsforsamling er eierorgan; de er organer for selskapet.

En utfordring med å velge ordfører (eller andre kommunestyrerepresentanter) til styre og bedriftsforsamling i kommunalt eide selskap, er at disse blir inhabile til å delta ved kommunens behandling av saker som angår selskapet. Våre kontroller viser at medlemmene av styret i hovedsak håndterer dette på en god måte, ved å erklære seg inhabil ved behandling av saker om TrønderEnergi. Det ene unntaket vi har funnet gjelder ordføreren i Melhus, som ikke erklærte seg inhabil ved formannskapets behandling av en dispensasjonssøknad fra TrønderEnergi Kraft AS. Dette er et brudd på forvaltningslovens habilitetsbestemmelser.

Kontrollene viser videre at syv av de ni ordførerne som sitter i bedriftsforsamlingen ikke har meldt seg inhabil ved behandling av saken om endring av vedtekter. Det gjelder ordførerne i Orkdal, Hemne, Frøya, Oppdal, Hitra, Malvik og Skaun. Etter vår vurdering er også dette brudd på forvaltningslovens habilitetsbestemmelser, som ikke skiller mellom medlemskap i styre eller bedriftsforsamling.

Formelle og uformelle eierorgan

Forvaltningslovens habilitetsregler gjelder etter sin ordlyd kun ved kommunens behandling av saker som angår selskapet. Det er likevel grunn til å spørre om lignende habilitetsbetraktninger også må legges til grunn når medlemmer av styre eller bedriftsforsamling velges til å representere kommunen i eierorgan, og særlig når de ikke opptrer på vegne av instruks, men har mulighet til å utøve skjønn. Forvaltningslovens habilitetsregler baserer seg på en forutsetning om at medlemskap i styre eller bedriftsforsamling gir så nær tilknytning til selskapet at det kan oppstå interessekonflikter når slike medlemmer skal delta ved kommunens behandling av saker. Hensynet til å unngå slike interessekonflikter gjør seg sterkt gjeldende også når en ordfører skal avgi stemme på vegne av sin kommune i eierorganet. En uttalelse fra KS-advokatene sier at forvaltningsloven må tolkes slik at ordførere som sitter i styret eller bedriftsforsamling, i hovedsak er inhabile til å velges til å representere sin kommune i generalforsamling. Unntaket kan være hvis de gis instruks om hva de skal stemme. Både eierkommuner og selskapet må derfor være oppmerksom på spørsmålet om ordførernes dobbeltrolle ved framtidige valg til selskapets organer.

Spørreundersøkelsen og gjennomgang av protokoller viser at de aller fleste eierne møter på generalforsamlingen, og dermed bruker den viktigste styringsmuligheten aksjeloven gir dem. Gjennomgangen viser at møtene i generalforsamling og bedriftsforsamling i hovedsak gjennomføres i tråd med aksjeloven, med et unntak: Det er etablert praksis at generalforsamlingen velger leder og nestleder for bedriftsforsamlingen. Dette strider mot

aksjelovens ordning, som er at bedriftsforsamlingen velger sin leder selv.⁶⁸ Selskapets egne dokumenter er også motstridende på dette området, og bør endres. Praksisen medfører at de ansattvalgte representantene i bedriftsforsamlingen ikke får delta ved valg av leder og nestleder. Videre er aksjelovens hovedregel at leder skal velges for to år.⁶⁹ I TrønderEnergi velges leder årlig. Denne praksisen bør endres til aksjelovens hovedregel, eller forankres i vedtektene.

Vår informasjon tyder på at de reelle eierdiskusjonene først og fremst foregår på en annen arena enn i de formelle selskapsorganene – nemlig på de uformelle Eiermøtene. Eiermøtene virker å fungere som en god arena, som gjennom bred representasjon av eierne bidrar til å sikre god forankring i eierkommunene. Når Eiermøtene i praksis blir en så viktig arena for eierstyringen, mener revisjonen at eierne og selskapet bør vurdere om det er behov for å føre referat fra møtene. Dette vil gi en større grad av etterprøvbarhet i eierstyringen. Manglende dokumentasjon av Eiermøter var en av svakhetene som ble påpekt i granskningen av Troms Kraft.⁷⁰

Særlig om valg til styret

Styret i TrønderEnergi velges av bedriftsforsamlingen, etter forslag fra en valgkomite. TrønderEnergi har valgt ikke å vedtektsfeste bruk av valgkomiteen, noe som er anbefalt både av NUES og KS. Valgkomiteen jobber etter en fast instruks, men med relativt vage kriterier for valg til styret. Komiteen får gode skussmål fra de eierne vi har intervjuet, og vårt inntrykk er at komiteens aktivitet har vært god og hensiktsmessig. Vi mener likevel at komiteen ikke har de beste forutsetninger for å gjøre en fullt ut tilfredsstillende jobb. Det gjelder særlig to forhold:

1. kriteriene for valg til styret er etter vår vurdering for vage og upresise
2. enkelteiere legger føringer på valgkomiteens arbeid

Til sammen gjør disse forholdene at det er krevende for valgkomiteen å finne de kandidatene som gjør at styret til enhver tid får den rette samlede kompetansen. Hvis kriteriene for valg til styret var tydeligere, ville det ha gitt klarere føringer for hva slags kompetanse komiteen skulle rekruttere ved hvert valg. Tydeligere kriterier ville også ha medført mindre rom for å ta hensyn til føringer fra enkelteiere, og det mener vi hadde vært et gode for TrønderEnergi.

Vi registrerer at eierne har noe ulikt syn på hva som bør vektlegges ved valg til styret. Revisjonens syn er at styret i et så stort konsern som TrønderEnergi, med så kompleks aktivitet, bør sammensettes av personer med tung, relevant kompetanse kombinert med erfaring fra relevant virksomhet. Det betyr ikke at det ikke kan være rom for folkevalgte, eller personer med erfaring fra kommunal sektor, i styret. Også disse kan ha kompetanse, erfaringer eller perspektiver som vil kunne gi nyttige bidrag til styrets virksomhet. Men det er vårt syn at denne type kompetanse er overrepresentert i styret i dag. Vi har også et klart inntrykk av at noen av styremedlemmene er valgt like mye på grunn av sin tilknytning til en eierkommune som på grunn av sin personlige egnethet for vervet.

Eierstyring bør skje gjennom eierorgan – ikke gjennom styret. De som sitter i styret representerer ikke en enkelteiers interesser, men selskapets interesser innenfor de rammene

⁶⁸ Jf. asal. 6-36 tredje ledd, jf. asl. § 6-35 første ledd, andre setning.

⁶⁹ Jf. asal. § 6-36 første ledd, jf. § 6-6 første ledd.

⁷⁰ Se rapporten «Sammendrag av granskingsrapport - Troms Kraft AS»

eierne har satt for virksomheten. Derfor er det liten grunn til at eiere skal ha «sine» representanter i styret i et konsern som TrønderEnergi. Det er grunn til å tro at eierrepresentanter i styret medfører at det i praksis blir en viss forskjellsbehandling av eierne, ved at de kommunene som har egne folkevalgte i styret, får bedre tilgang på informasjon enn de andre eierne.

Revisjonen mener at en av eierkommunene gikk utover rammene for profesjonell eierstyring ved å sikre at deres ordfører fikk plass i styret i 2013. Dette medførte etter vår vurdering at valgkomiteen ikke kunne innstille på den kandidaten de mente var best egnet ut fra selskapets behov for kompetanse.

Etter vår vurdering kan det være behov for mer systematisert opplæring av nye styremedlemmer. Det kan også ha sammenheng med at man rekrutterer styremedlemmer uten erfaring fra styrearbeid i denne type selskap.

Kompetanse er en av årsakene til at vi mener at det er mindre hensiktsmessig med styrer som langt på vei er sammensatt av personer med tilknytning til eierkommunene. En annen årsak er de habilitetsmessige utfordringene det medfører: at disse personene, til dels ordførere, ikke kan delta i den politiske debatten om viktige saker for sine kommuner og at de langt på vei er avskåret fra å representere sin kommune i eierorganet. I tillegg kommer de potensielle rollekonfliktene styremedlemmene kan komme opp i, som følge av verv i styret. Et eksempel kan være en ordfører for en kommune som vil få store inntekter fra eiendomsskatt ved etablering av kraftproduksjon i hans/hennes kommune. Vil den ordføreren, som styremedlem, være egnet til å forholde seg objektivt til konsernet satsning på vindkraft, og kun ta hensyn til selskapets interesser? Eller motsatt: om en vindmøllepark vil medføre store ulemper for interesser i hans/hennes kommune? Det er liten tvil om at dette er interessekonflikter som kan oppstå i TrønderEnergi. Da er det risiko for at styremedlemmer kan la hensynet til «sin kommune» påvirke en beslutning som bør tas utelukkende med hensyn til selskapets beste. Slike interessekonflikter kan unngås om man velger styremedlemmer med mindre bånd til eierkommunene.

4.6.3 Etikk og samfunnsansvar

Problemstillingen om samfunnsansvar tar utgangspunkt i eiernes og styrets ansvar for å sørge for at selskapet drives i samsvar med allmennhetens forventninger til åpenhet, redelighet og høy integritet hos offentlig eide selskaper. Vi har under denne problemstillingen i liten grad gjort konkrete kontroller nede i organisasjonen, men vi bygger på styresaker og vedtatte dokumenter.

Etter vår vurdering er eierne opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et samfunnsansvar, og de er fornøyd med hvordan selskapet ivaretar dette ansvaret.

Styret og konsernledelsen har bevissthet om etiske problemstillinger. Styret har vedtatt omfattende etiske retningslinjer, som er gjenstand for årlig gjennomgang, og som blir presentert for alle nyansatte. TrønderEnergi har etablert et etisk råd, men det er i praksis uten aktivitet. Begrunnelsen for dette er at rådet ikke har mottatt aktuelle saker til behandling. Ifølge de etiske retningslinjene skulle rådet også ha en funksjon med løpende ansvar for rådgivning til konsernet om etiske problemstillinger, og vedlikehold av retningslinjene. Uten aktivitet kan

rådet heller ikke oppfylle denne funksjonen. Vår vurdering er derfor at styret bør foreta en evaluering av rådets virksomhet, om det er behov for et slikt råd, og i så fall hva slags mandat det skal ha.

Styret i TrønderEnergi har ikke vedtatt retningslinjer for hva som er dets samfunnsansvar. Det bør de gjøre, og konsernledelsen bekrefter at dette er under utarbeidelse.

TrønderEnergi har gjort vurderinger av hvordan de skal forholde seg til regelverk om offentlighet. Etter vår vurdering har de nå gjort et rett valg ved å legge til grunn offentleglova også for morselskapet. TrønderEnergi er også bevisst prinsippene i lov om offentlige anskaffelser, og praktiserer dem et stykke på veg også i de delene av konsernet som ikke er underlagt loven. TrønderEnergi dokumenterer gjennom iso-sertifisering at de ivaretar et miljøansvar ved sin drift.

4.6.4 TrønderEnergis strategier

TrønderEnergi har i løpet av de siste årene vært gjennom en stor prosess som blant annet har medført nedleggelse av flere virksomhetsområder, endring i utbyttestruktur og begynnelsen på en satsning på vindkraft. Deler av denne prosessen har krevd at eierne var med på laget, og at de strategiske grepene var forankret blant eierne. Det gjelder særlig ved endringene av vedtektene, som krevde full oppslutning i generalforsamlingen.⁷¹ Vår vurdering er at konsernledelsen siden 2011 har gjort en god jobb med å sørge for at eierne er informert om de strategiske valgene konsernet tar. Slik kontakten mellom selskapet og eierne er per i dag, med etablerte eiermøter osv, ligger det godt til rette for at eierne kan gi tydelige signaler om hvordan de ønsker at konsernet skal utvikle seg.

Spørreundersøkelsen viser at det er noen forhold eierne i mindre grad anser seg informert om. Det er utenlandssatsningen og investeringsvirksomheten. Begge disse virksomhetene er nå i ferd med å avsluttes eller nedskaleres, men de er fremdeles ikke nedlagt. Konsernet har utfordringer med å selge seg ut av Uganda, og investeringsvirksomheten er i noen grad opprettholdt i morselskapet. Dette på tross av at det er aktiviteter som eierne har liten interesse av at selskapet skal fortsette med. Vår vurdering er at selskapet bør sikre at eierne er tilstrekkelig orientert også om disse aktivitetene.

Selskapet vil i løpet av de kommende månedene fatte avgjørelser som får betydning for om de vil gå videre med en vindkraftsatsning. I første omgang må det fattes beslutninger om hvordan en eventuell satsning skal finansieres, og i neste omgang må selskapet ta stilling til konkrete investeringer. Dette er beslutninger med stor betydning for selskapet og eierkommunene. Denne selskapskontrollen viser at eierne per i dag er delt i spørsmålet om vindkraft er rett satsning for TrønderEnergi. Etter vårt syn er det avgjørende at alle eierkommunene setter seg grundig inn i beslutningsgrunnlaget for en eventuell vindsatsning, og forankrer kommunens synspunkt i politiske organer. Vi vurderer det også slik at selskapet bør legge opp til utstrakt eierkontakt i forkant i denne prosessen, slik de har hatt praksis for de siste årene.

⁷¹ Vår kontroll viser at vedtektene etter endringene ikke oppfyller aksjelovens minstekrav. Vi har kommunisert dette til selskapet, som har gitt tilbakemelding om at retting vil skje på generalforsamling til våren.

4.6.5 Intern kontroll

I vår vurdering av selskapets økonomistyring og intern kontroll bygger vi også på de tilbakemeldinger som selskapets eksterne revisor PWC har gitt. Revisjonen anser at konsernet i all hovedsak har nødvendige styringssystemer for selskapet på plass. Konsernledelsen har sørget for at det rapporteres jevnlig fra datterselskapene, noe som igjen rapporteres videre til konsernstyret.

Konsernet har etter vår vurdering etablert en tilfredsstillende funderllmaktstruktur, der fullmaktene også er underlagt klare beløpsmessige grenser. Ut fra dette fremstår det klart hvilke rammer som gjelder for de enkelte lederne.

Generelt er internkontrollen vurdert som tilfredsstillende, men forbedringsområder er samtidig påpekt overfor selskapet. Konsernet har på plass controllerfunksjon på konsernnivå.

Konsernledelsen bør vurdere om internkontrollen i datterselskapene fungerer tilfredsstillende. Dette med bakgrunn i at morselskapet overfører flere oppgaver til datterselskapene, også på økonomiområdet der de har ansvar for egen økonomioppfølging. For at internkontrollen skal være tilfredsstillende blir det avgjørende om datterselskapene har eierskap til denne og tilstrekkelig kompetanse.

Internkontrollen er viktig for å sjekke om virksomhetene gjør det de skal gjøre, om lover og regler følges, om organisasjonen når sine målsettinger og vil være et viktig redskap for å fremskaffe informasjon som beslutningsgrunnlag for ledelsen.

Konsernets innkjøpsrutiner anser vi som tilstrekkelige. Selskapet oppgir at lov om offentlige anskaffelser (LOA) følges for nettselskapet og for morselskapet, samt at man har etablert innkjøpsrutiner der intensjonene om konkurranse i samsvar med LOA gjelder for den øvrige delen av konsernet. Dette betyr at alle større anskaffelser skal skje i konkurranse selv om dette ikke er lovpålagt.

Konsernets økonomirutiner vurderer vi som tilstrekkelige. Økonomistyringen i nettselskapet har derimot vært mangelfull. Vi merker oss i denne forbindelse at nettselskapet har manglet en fast økonomisjef, noe som påvirket økonomistyringen i nettselskapet. Vi ser det som positivt at konsernet på undersøkelsestidspunktet hadde prosesser på gang for å styrke økonomifunksjonen.

De manglene som har vært rundt MAFI-systemene vurderer vi som svært uheldig for nettvirksomheten. Manglene har medført at synergieffekter ikke er tatt ut og at nettselskapet har brukt ekstra ressurser på denne delen av virksomheten. Vi mener også det er uheldig at nettselskapet ikke har kunnet tilby samfakturerings av nettleie og energiforbruk på en felles faktura. Disse manglene har medført store ulemper for nettkundene, og stort press på ansatte i kundeserviceavdelingen. Vår vurdering er at manglene burde ha vært utbedret tidligere.

5 Nettselskapets nøytralitet og funksjonelt skille

Denne delen av selskapskontrollen omhandler TrønderEnergis rolle som nettoperatør. Nettoperatørrollen i det norske kraftmarkedet er en monopolvirksomhet som er konsesjonsbelagt og derfor underlagt bestemte offentlige regler for hvordan virksomheten skal drives. Det følger av energiloven at TrønderEnergi må kunne dokumentere at virksomhetene er organisert og drevet med et funksjonelt skille mellom selskapets monopoldel (nettselskap) og konsernets øvrige virksomheter. Hovedproblemstilling for denne delen av undersøkelsen er derfor å gi svar på hvordan TrønderEnergi ivaretar kravene til funksjonelt skille og nøytralitet etter energiloven. Problemstillingen vil bli belyst ved å svare på følgende spørsmål:

- Hva gjør TrønderEnergi for å lukke de avvikene som NVE har påpekt?
- Hvordan sikrer TrønderEnergi seg fremover at kravene til funksjonelt skille og nøytralitet blir ivaretatt?
- Hvordan dokumenterer TrønderEnergi at nettselskapet ikke blir feilbelastet kostnader som berører andre deler av virksomheten?

Det er NVE som har tilsynsmyndighet på området og gjennomgangen av avvikene er derfor basert på NVE sine tilsynsrapporter, den kommunikasjonen som har vært mellom NVE og TrønderEnergi i saken og intervju med nettselskapet.

5.1 NVE-rapporterte avvik

NVEs tilsyn i 2010 omfattet TrønderEnergi Nett AS før fusjonen⁷². NVE påpekte avvik knyttet til energilovens § 7-1 som berører kravene til nøytralitet og informasjonsplikt og omsettingskonsesjonens vilkår 3.6 som pålegger nettselskapet å utarbeide rutiner for å overholde nettselskapets nøytralitet. Følgende avvik ble påpekt:

1. *Nettselskapet manglet eget telefonnummer.*
2. *Utydelig skille mellom nettselskap, kraftleverandør og konsernet ved kommunikasjon med kunder.*
3. *Mangelfulle skriftlige rutiner for overholdelse av nettselskapets nøytralitet.*
4. *Avvik i forhold til håndtering av informasjon i kundedatabase.*

NVEs tilsyn våren 2011 omfattet både konsernets nettselskap (TE Nett) og konsernets markedsselskap (TE Marked)⁷³. NVE påpekte følgende fire avvik knyttet til energiloven og omsetningskonsesjonen:

1. *Manglende funksjonelt skille – beslutninger.* Utgangspunktet for avviket var stoppordren på MAFI-prosjektet. Denne hadde til hensikt å fremme konsernets og ikke nettselskapets interesser. NVE påpekte i forbindelse med saken at nettselskapet må ta beslutninger på selvstendig grunnlag og at morselskapet ikke kan instruere nettselskapet i den daglige driften.

⁷² NVE tilsyn av 17.november 2010.

⁷³ NVEs tilsyn av 28. og 29.mars 2011. Dette tilsynet ble gjennomført etter fusjonen 1.1.2011 av TE Nett (26.000 kunder) og TE Nett Trondheim (94.000 kunder). TE Nett fikk etter fusjonen en kundemasse på 120.000 nettkunder og dermed strengere krav til funksjonelt skille.

2. *Manglende funksjonelt skille – Merke.* Utgangspunktet for avviket var at avdeling Merke har en uklar rolle i organisasjonen og at Merke hadde gitt konkrete innspill i informasjonen fra nettselskapets til nettselskapets kunder i strid med nøytralitetskravene. Det var derfor utydelig hvem som hadde ansvar for innholdet i den informasjonen som ble sendt til nettselskapets kunder.

3. *Manglende dokumentasjon på overvåkingsprogram.* Nettselskapet kan ikke dokumentere at det har et overvåkingsprogram eller prosess for å få på plass et overvåkingsprogram for hele nettselskapet.

4. *Manglende likebehandling ifm. fakturering.* Bakgrunnen for avviket var at nettselskapet samfakturerer med enkelte kraftleverandører. Nettselskapets to kundeinformasjonssystemer tillater derimot ikke samfakturering med alle kraftleverandører. NVE påpeker at dersom nettselskapet samfakturerer med en leverandør, må de tilby det samme for alle kraftleverandører.

I rapporten⁷⁴ som oversendes Trønderenergi peker NVE i tillegg på følgende avvik:

5. *Avvik i forhold til styresammensetningen i datterselskapene.* Bakgrunnen var blant annet at konsernsjefen satt som styreleder for nettselskapet/ene og samtidig som han var styreformann i de konkurranseutsatte virksomhetene TE Marked og TE Kraft.

NVE betraktet forholdet som alvorlig, og alvorlighetsgraden ble forsterket ved at morselskapet hadde gitt instruks til nettselskapet i strid med nettselskapets egeninteresser om stopp i MAFI-prosessen. NVE ga selskapet frist til 20.mai 2011 til å lukke avvikene.

NVE fulgte opp de påpekte avvikene i løpet av høsten 2011.⁷⁵ De krevde en videre oppfølging av avvik 1 og 4. I forhold avvik 1 pålegga NVE nettselskapet månedlig rapportering på MAFI-prosjektet, mens for avvik 4 satt NVE krav om lukking innen 15.mars 2012. NVE varslet samtidig tvangsmulkt hvis avviket ikke lukkes.

NVE valgte i løpet av 2012 å ilegge TE Nett overtredelsesgebyr på 1 mill.kr for brudd på følgende forhold etter energiloven⁷⁶:

- Krav til funksjonelt skille
- Krav til nettselskapets nøytralitet
- Krav til rutiner og program for overvåking av nettselskapets nøytralitet

NVE begrunnet ileggelsen av overtredelsesgebyr med følgende fem ulike forhold:

- Styresammensetning TE Nett (gjelder perioden 29.6.2010 - 31.1.2011)

⁷⁴ Den 3.mai 2011 oversender NVE sin tilsynsrapport etter tilsynet gjennomført 28. og 29.mars 2011.

⁷⁵ I brev av 8.august 2011 redegjør NVE for hvilke avvik som de anser som lukket, og hva som krever videre oppfølging. Avvik 2 og 3 blir ansett som lukket. For avvik 1 redegjør TE Nett til NVE at det er de som er bestiller av ny MAFI-løsning og at anbudsforespørsel på leveransen er sendt ut. NVE anser avvik 1 som lukket under forutsetning av at nettselskapet sender NVE en periodisk rapportering om MAFI-prosjektet. I forhold til avvik 4, manglende samfakturering, opplyser nettselskapet at løsning for dette inngår som krav i anbudsprosessen for anskaffelse av MAFI-løsning. Forutsetning for lukking av avvik 4 er at MAFI-løsningen støtter krav til samfakturering. Selskapet opplyser til NVE at løsningen er planlagt i drift fra medio mars 2012 og at nettselskapet ikke vil kunne lukke avviket før denne tid.

⁷⁶ TE Nett AS gis først et varsel om overtredelsesgebyr i brev fra NVE datert 16.november 2011 og deretter vedtaket som oversendes selskapet 18.desember 2012.

- Instruksen om å stoppe MAFI-prosjektet
- Innspill fra avdeling Merke til nettselskapets informasjon overfor sine kunder
- Manglende rutiner og program for overvåking av TE Netts nøytralitet
- Manglende likebehandling i forbindelse med fakturering

NVE la også til grunn for overtredelsesgebyret konsernledelsens aktive deltakelse og hevder dette tilsa grovt uaktsomme, alternativt uaktsomme, overtredelser av energilovens § 4-7 annet og tredje ledd, samt avregningsforskriften §§ 8-1 og 8-1 a.

Våren 2013 fikk TE Nett et nytt varsel fra NVE om brudd på kravene om meldingsutveksling og tilgjengeliggjøring av kundedata, og varsel om tvangsmulkt.⁷⁷ Selskapet blir gitt frist til 4.april 2013 til å rette opp forholdet. Bakgrunnen for varslene var at Fjordkraft AS og Trondheim kraft hadde rettet en klage på TE Nett angående brudd på kravene om meldingsutveksling og tilgjengeliggjøring av kundedata.⁷⁸ NVE ba TE Nett redegjøre for blant annet manglende retur av kundeinformasjon via NUBIX⁷⁹. TE Nett forklarer avviket med skifte av kundeinformasjonssystem og at de i denne sammenheng har hatt store utfordringer med meldingsutveksling.

Nettselskapet klarte ikke å rette det gitte forholdet og NVE ila derfor selskapet tvangsmulkt.⁸⁰ Tvangsmulkt ble satt til 8000 kroner per dag fra og med 28.mai 2013 og fram til TE Nett kan dokumentere at kravene i forskriften overholdes.

NVE la i sin vurdering for dagmulkten til grunn at TE Nett over lengre tid har brutt avregningsforskriftens krav til meldingsutveksling. Hensikten med meldingsutvekslingen var at sluttbrukerne fritt kan gjennomføre bytte av kraftleverandør innen gitte tidsrammer. Brytes kravene kan dette medføre forsinkelser eller manglende leverandørbytter for sluttbrukerne. NVE vurderer dette som negativt både for kraftleverandør og sluttbruker.

I vedtaket ble TE Nett pålagt å innhente bekreftelser fra Fjordkraft AS, Trondheim kraft og Norges Energi for å dokumentere at de ulovlige forholdene har opphørt.

5.2 Hva gjør TrønderEnergi for å lukke de avvikene som NVE har påpekt?

TrønderEnergi forklarer de første avvikene med at det har tatt lenger tid å få på plass systemene/rutinene etter oppkjøpet av Trondheim Energi Nett AS. De forholder seg til at nettselskapet skal ha eget telefonnummer, og at dette vil bli rettet. For de øvrige avvikene viser TrønderEnergi til at de har rutiner for at konsernets nettside skal fremstå som nøytral.⁸¹

⁷⁷ NVEs brev av 13.mars 2013

⁷⁸ i henhold til For 1999-03-11 nr 301: Forskrift for måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettjenester

⁷⁹ NUBIX er et webbasert søkerverktøy. NUBIX kan blant annet benyttes i forbindelse med m skifte av kraftleverandør. NUBIX er lagt opp som en veiviser mot nettselskapets løsninger. Nettselskapene er igjen forpliktet til å tilgjengeliggjøre relevante kundedata for søk via NUBIX.

⁸⁰ NVEs brev av 24.mai 2013. Tvangsmulkt gjelder for brudd på kravene om meldingsutveksling for TE Nett.

⁸¹ TE's brev til NVE av 11.november 2010.

Trønderenergi ga tidlig i 2011 en ytterligere redegjørelse overfor NVE om lukking av de påpekte avvikene.⁸² De påpekte at avviket med kryssende styresammensetninger mellom nettselskapet (TE Nett) og de konkurranseutsatte virksomhetene (TE kraft og TE marked) ble lukket ved ekstraordinær generalforsamling 31.1.2011. De påpekte videre at følgende tiltak var gjennomført for å lukke avvikene:

- nettselskapet har fått eget telefonnummer,
- det er ryddet med hensyn til kontaktinformasjon,
- det er utarbeidet nye rutiner for nøytralitet
- egen kraftleverandør fører eget kunderegister og benytter ikke lenger kundedatabasen

TrønderEnergi ga våren 2011 ytterligere tilsvar⁸³ overfor NVE om lukkingen av avvikene knyttet til kravet om funksjonelt skille og selskapets etterlevelse av nøytralitetsplikt. TrønderEnergi viste til de tiltakene de har iverksatt, og mener disse har lukket de påpekte avvikene. Blant annet blir det fra TrønderEnergi påpekt at det er nettselskapet som skal ta beslutningene om MAFI-tjenesten på selvstendig grunnlag. De oppga også at når nettselskapet fattet beslutning om endelig kundesenterløsning, så skal dette være nettselskapets beslutning. Som begrunnelse for lukking av avvikene oppga TrønderEnergi at man har utarbeidet kravdokument som omhandler nøytralitet og ekstern kommunikasjon med konsernet, og at man har utarbeidet et overvåkingsprogram med utgangspunkt i videreføringen av nøytralitetsprogrammene fra de to tidligere nettselskapene. Når det gjelder likebehandling av fakturering viste selskapet til at de har i gang arbeid med å utvikle en løsning som gjør det mulig å tilby gjennomfakturering, og at kravet til dette også vil inngå som en del av kravene til en langsiktig løsning.

TrønderEnergi mener at NVEs varsel om overtredelsesgebyr på 1 mill.kr var basert på dels feilaktige og utilstrekkelige faktagrunnlag. De argumenterer for at selskapet har fulgt opp avvikene fra NVE, men at det har tatt tid å få på plass alle rutiner etter fusjonen. Avvikene skal heller ikke ha medført at andre deler av konsernet har fått fordeler.⁸⁴

Fra selskapet er det opplyst at de etter nettfusjonen spesielt har hatt utfordringer med dataløsningene knyttet til MAFI tjenesten og kundeinformasjonssystemet. Selskapet har rapportert månedlig til NVE på dette problemet siden september 2011.

I forbindelse med avviket knyttet til meldingsutveksling og tilgjengeliggjøring av data, redegjorde nettselskapet til NVE om de utfordringer som har oppstått etter at man skiftet leverandør av kundeinformasjonssystem.⁸⁵ Det opplyses fra selskapet at de sammen med leverandøren har jobbet for å løse problemet. Ifølge konsernledelsen hadde man per november 2013 imidlertid ikke klart å få på plass en tilfredsstillende løsning på problemet. Nettselskapet valgte derfor å avvikle avtalen med leverandøren og å gå tilbake til de opprinnelige løsningene. Avviket med meldingsutveksling og tilgjengeliggjøring av kundedata

⁸² TEs brev til NVE av 2.februar 2011 angående styresammensetning og TEs brev til NVE av 17.februar angående de øvrige påpekte avvikene i 2010.

⁸³ TEs brev til NVE av 19.mai 2011

⁸⁴ TEs brev til NVE av 9.desember 2011.

⁸⁵ TEs brev til NVE av 4.mars 2013

ble per 19. november 2013 dermed regnet som lukket av NVE. Som en følge av dette avviket fikk selskapet en samlet tvangsmulkt på 1,4 mill.kr for perioden 28.mai 2013 – 18.november 2013. Ifølge nettselskapet skal samtlige av de påpekte avvikene knyttet til nøytralitet og funksjonelt skille nå være lukket, noe NVE også har bekreftet overfor revisjonen.⁸⁶

Når det gjelder samfakturering med andre kraftleverandører er dette noe nettselskapet kan tilby kundene, slik at disse får en felles faktura for både kraft og nettleie. Kravet til nettselskapet er at hvis de skal tilby dette, må dette gjøres for alle kraftleverandører. Problemene med MAFI-løsningen medførte at man heller ikke klarte tilby en tilfredsstillende løsning for samfakturering. Konsernledelsen betrakter dette som uheldig for kundene og opplyser at nettselskapet jobber for å få på plass en tilfredsstillende løsning også på dette området innen sommeren 2014.

5.3 Hvordan sikrer Trønderenergi at kravene til funksjonelt skille og nøytralitet ivaretas?

For avvikene de siste år knyttet til de datatekniske løsningene opplyser konsernledelsen at dette håndteres i nettselskapet. Konsernledelsen og konsernstyret kan orienteres om status fra nettdirektøren, men forholder seg til at dette er styret i nettselskapets ansvar.

Konsernledelsen opplyser at ut fra et konsernperspektiv skal alle beslutninger tas i nettselskapet. Konsernet styrer kun på finansielle parameter og overordna rammer, mens enkeltbeslutninger skal tas av nettselskapet og ikke av morselskapet eller konsernledelsen. I tillegg har advokatfirmaet Thommesen gått gjennom alle konsernets fullmakter og kontrollert at de er i tråd med nøytralitetsbegrepet. Konsernledelsen mener at nøytralitetskravene og funksjonelt skille nå skal være i samsvar med lovkravene.

Også styrelederen i konsernstyret er opptatt av at selskapet følger de lovkrav som gjelder på området. Styrelederen opplyser i denne sammenheng at styret er blitt løpende informert om de avvik som NVE har kommet med i saken. Samtidig understreker styrelederen at dette ikke er noe som styret involveres videre i. De avvik som NVE har påpekt er akseptert, og konsernstyret har bedt administrasjonen om å lukke avvikene så fort som mulig. Konsernsjefen har ifølge styrelederen også fått beskjed om at avvikene skal lukkes «koste hva det koster», også om vi må bytte leverandør. For konsernet handler dette om forhold til kunder og omdømme.

Tidligere direktør i nettselskapet opplyser at de har hatt stort fokus på å overholde kravene til nøytralitet og funksjonelt skille mellom nettselskapet og den konkurranseutsatte delen av virksomhetene. Tiltak for å ivareta skillet er nedfelt blant annet i nøytralitetsrapport 2012. Ifølge denne skal nøytralitet ivaretas med følgende forhold:

- Nettselskapet har eget femsifret telefonnummer, 07250
- Nettselskapet har egen nøytral e-postadresse knyttet til domene tronderenerginett.no

⁸⁶ NVE har i en e-post datert 10.1.2014 til revisjonen bekreftet at samtlige avvik nå regnes som lukket og at saken dermed er avsluttet.

- Erklæring på at nøytralitetsprinsippet er kjent og vil bli etterlevd av den enkelte ansatt
- Tjenestekontrakten mellom Nett og leverandør av Kundeservicetjenester presiserer kravet til nøytral opptreden. Tjenesten utføres i henhold til skriftlige retningslinjer om hvordan nøytraliteten skal utøves i praksis
- For å opprettholde fokus og forståelse for nøytralitetsprinsippet er nøytralitet jevnlig oppe til diskusjon og gjennomgang
- Årlig gjennomgang om nøytralitet med alle ansatte
- Felles avvikssystem der avvik mot avtalte rutiner og retningslinjer blir rapportert og sendt til behandling.

Nettselskapet opplyser i tillegg at LØFTE-prosessens gjennomgang av konserntransaksjoner har bidratt til å styrke dette skillet. I tillegg er det etablert et program for overvåking av nøytralitet i samsvar med energilovens krav, samt at alle ansatte i kundeavdelingen har gjennomført opplæring i nøytralitet.

5.4 Hvordan sikrer TrønderEnergi at kostnader ikke feilbelastes nettselskapet?

TrønderEnergi regnes som et vertikalt integrert energiselskap, og med det så har konsernet muligheter til å utnytte eventuelle stordriftsfordeler ved at man kan utnytte ledige ressurser i andre deler av virksomheten. For nettselskapene foreligger det imidlertid krav om funksjonelt skille. Målet med dette kravet er at den konkurranseutsatte delen av konsernet ikke skal dra fordeler av monopoldelen, det vil si at kostnader knyttet til den konkurranseutsatte delen ikke skal kunne belastes nettkundene. Fra myndighetenes ståsted er det ønskelig med et mest mulig tydelig skille mellom nettselskap og konkurranseutsatt virksomhet, og derfor stiller energiloven bestemte krav til dette skillet.

Den funksjonelle delen av skillet ivaretas gjennom selskapsorganiseringen, der nettselskapet er organisert som eget selskap, med eget styre og daglig ledelse som er uavhengig av konsernets konkurranseutsatte del.

Den økonomiske delen av skillet ivaretas dels gjennom aksjelovgivningen og regnskapslovgivning, mens energiloven setter ytterligere krav til organisatorisk skille. Nettselskapet opplyser i denne sammenheng at all ressursbruk mellom selskapene er adskilt, men på noen områder kan selskapene selge tjenester til de andre selskapene i konsernet. Personer kan også jobbe for flere selskaper, men da må det føres timer på prosjektet som faktureres det selskapet som mottar tjenesten.

Konserninterne transaksjoner er for øvrig gjennomregulert i regnskapslovgivningen, og transaksjonene skal bekreftes av selskapets eksterne revisor. NVE opplyser at de etterspør dokumentasjon på at interne transaksjoner skjer på markedsvilkår, slik at nettkundene ikke blir pålagt interne kostnader som er høyere enn markedsprisen for en tjeneste. Fra nettselskapet opplyses det at de ved et tilsyn i 2013 måtte legge fram dokumentasjon på alle interne transaksjoner og måtte vise at disse skjer etter avtale og på markedsvilkår.

Konsernledelsen opplyser at det meste av personell og utstyr ligger i datterselskapene med unntak av noen fellesfunksjoner som ligger i morselskap. Personell har i løpet av 2013 blitt flyttet over fra mor til datterselskapene, slik at morselskapet i hovedsak håndterer fellesfunksjoner knyttet til regnskap og ledelsen. Dette innebærer at interne transaksjoner mellom mor og datter dermed blir mindre.

De konsernfunksjonene som nettselskapet benytter er regulert av konserninterne avtaler for bruk av fellestjenester. Konsernledelsen opplyser i denne forbindelse at prisingen for bruk av fellesfunksjoner skal skje til markedspris. Som markedspris opererer konsernet med to prosent påslag, som faktureres månedlig. Dette opplegget for prisingen av fellestjenestene er godkjent av ekstern revisor.

Utgangspunktet for fordeling av fellestjenester i morselskapet ut til datterselskapene skjer etter bruk og etter bestemte nøkkeltall. Konsernet bruker ofte ansatte som fordelingsnøkkel, men også andre nøkkeltall for eksempel estimert timeforbruk. For fellestjenester skiller konsernet mellom eierkostnad og tjenestekostnad. Det som fordeles er tjenestekostnader, mens eierkostnader forblir ufordelt. Fordeling av felleskostnader og interne transaksjoner overfor nettselskapet ble forøvrig fulgt opp av NVE i forbindelse med deres tilsyn i 2012. TrønderEnergi fikk ingen merknader fra NVE på hvordan felleskostnader ble fordelt. Interne transaksjoner fremkommer for øvrig i note til regnskapet både for mor og datterselskapene.

Konsernledelsen opplyser for øvrig at det i konsernet eksisterer synergieffekter, men på grunn av kravene om funksjonelt skille, er det begrenset hvilke synergieffekter som konsernet kan ta ut overfor nettselskapet.

5.5 Revisjonens vurderinger

Det er NVE som er tilsynsmyndighet etter energiloven og som følger opp at nettselskapenes virksomhet er i samsvar med lovens bestemmelser. I denne delen av undersøkelsen har vi derfor basert oss på den kommunikasjonen som har vært mellom TrønderEnergi og NVE. Revisjonen vil understreke at NVEs kritikk har først og fremst vært rettet mot nettselskapet, men både konsernledelsen og konsernstyret har selvfølgelig et overordnet ansvar for å påse at hele virksomheten er i samsvar med energiloven.

NVE har i forbindelse med den siste saken nå konkludert med at avvikene om funksjonelt skille er lukket. De første avvikene ble påpekt høsten 2010 og siste avvik lukket november 2013. Sakene om lukking av avvikene strekker seg derfor over tre år. Revisjonen er kritisk til at prosessen med å lukke avvikene har tatt lang tid. Avvikene burde ha vært lukket løpende etter hvert som de har oppstått. Vi har i gjennomgangen også observert at selskapet har hatt et noen annet syn på avvikenes alvorlighet enn det NVE har gitt uttrykk for. Etter revisjonens vurdering understreker NVEs bøtelegging av de aktuelle forholdene alvorligheten av avvikene.

Revisjonen mener at både konsernledelsen og konsernstyret i dag tar disse forholdene på alvor, og at det legges stor vekt på at nettvirksomheten skal drives i samsvar med lovkrav.

Et av problemene som nettselskapet har hatt, er å få MAFI-tjenesten til å fungere etter lovkravene. Nettselskapet søkte å løse dette med leverandøren av MAFI-systemet uten å

lyktes. Revisjonen er kritisk til at dagmulkten fikk løpe over nesten et halvt år. Vår vurdering er som sagt at manglene burde ha vært utbedret tidligere.

6 Konklusjoner

Her følger våre konklusjoner på selskapskontrollens tre hovedproblemstillinger.

Har den økonomiske utviklingen vært i samsvar med eiernes forventninger?

TrønderEnergi fremstår som et solid selskap, også etter de store oppkjøpene det har vært gjennom. Selskapet er lønnsomt, men har utfordringer med lavere kraftpriser. Selskapet har gjennomført tiltak for å bedre lønnsomheten, og utbyttet til eierne er i en overgangsfase planlagt halvert. Selskapet bør ha videre fokus på effektivisering.

Selskapet har tatt høy risiko med investeringene som er gjort i investeringsselskapet og ved virksomheten i Uganda. Investeringselskapet har hatt dårlig lønnsomhet. Virksomheten i Uganda kan vise til overskudd, men det var per 31.12.2013 ikke utbetalt utbytte eller nedbetalt lån til TrønderEnergi. Ifølge selskapet har første utbetaling til eierne skjedd i januar 2014.

Effekten av nettfusjonen har ført til høyere nettleie for kundene i Trondheim og Klæbu, og lavere nettleie for distriktkundene. De forventede synergieffektene etter fusjonen er foreløpig ikke tatt ut. Selskapet forventer at disse nå skal tas ut gjennom effektiviseringsprogrammet LØFTE.

Er eierstyring og selskapsledelse i TrønderEnergi i samsvar med gitte anbefalinger?

Eierstyringen i TrønderEnergi kan bli mer profesjonell, og det gjelder særlig valg til styret. Vi anbefaler eierne å gjøre styret til et organ sammensatt av personer som er valgt først og fremst på grunn av kompetanse, ikke tilknytning til eierkommuner. Både selskapet og eierne vil tjene på et styre som er mer uavhengig av eierkommunene og mer profesjonelt sammensatt.

Eierskapet i TrønderEnergi er preget av mange eiere med til dels små eierandeler og med ulike mål for sitt eierskap. Det er viktig at eierne utarbeider eierskapsmeldinger eller dokumenter som klargjør overfor selskapet og eierfellesskapet hva som er deres målsettinger med eierskapet. De fleste eierne har slike eierskapsmeldinger, men ikke alle. Eierne gir i stor grad sine signaler til selskapet gjennom uformelle eiermøter. Når dette i praksis blir en viktig arena for eierstyringen, bør selskapet og eierne vurdere om disse eiermøtene skal dokumenteres bedre.

Forvaltningslovens habilitetsregler medfører utfordringer for de ordførerne som sitter i styret og bedriftsforsamling. Denne undersøkelsen viser at det har forekommet flere brudd på disse reglene i eierkommunene. I tillegg kan habilitetsreglene begrense muligheten for de ordførerne som er medlem i styret eller bedriftsforsamling til å representere kommunen på generalforsamling.

Bedriftsforsamlingen fungerer per i dag, på grunn av sin sammensetning, i stor grad som et eierorgan. På samme måte ser noen eiere på verv i styret som en del av sin eierutøvelse. Dette er ikke i tråd med anbefalinger for kommunal eierstyring. Vår anbefaling er at eierne forholder seg til generalforsamling som eierorgan, ikke bedriftsforsamling og styre. Sammenholdt med habilitetsreglenes innvirkning innebærer dette at det i utgangspunktet er i generalforsamlingen ordførerne bør sitte.

Selskapet dokumenterer at det ivaretar sitt samfunnsansvar, og at det arbeider godt med etikk, miljø, offentlighet og anskaffelser.

Selskapet har siden 2011 gjennom utstrakt kontakt med eierne sikret at selskapets strategiske valg i all hovedsak er i tråd med eiernes samlede forventninger.

TrønderEnergi har etablert de styringssystemer som er forventet av et konsern på denne størrelsen.

Hvordan ivaretar TrønderEnergi kravene til funksjonelt skille og nøytralitet etter energiloven?

TrønderEnergi tilfredsstiller i dag alle krav til funksjonelt skille og nøytralitet. Selskapet har etablert program for overvåking av nettselskapets nøytralitet i tråd med energilovens krav, og har gjennomført opplæring i overholdelse av kravet til funksjonelt skille. Alle avvik fra NVE er lukket, men selskapet har brukt uforholdsmessig lang tid på å lukke disse avvikene.

Kilder

«Aksjeloven og allmennaksjeloven», kommentarutg, Aarbakke m.fl., Universitetsforlaget, 2012

«Energiloven med kommentarer», Bibow og Martinsen, 2. utgave, Gyldendal, 2011

«Forvaltningsloven med kommentarer», Woxholt, 4. utgave, Universitetsforlaget, 2006

«Forvaltningsloven i kommunene», Grimstad og Halvorsen, 1. utgave, Kommuneforlaget, 2011

«Kommuneloven med kommentarer», Overå og Bernt, 4. utgave, Kommuneforlaget 2006

«Kommunalrett», Bernt m.fl., Universitetsforlaget, 4. utgave, 2008

«Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi», Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2011

«Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak», KS Eierforum 2009

«Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i Kommunene», KS 2008

«Styrings og eierskap i kommunalt eide bedrifter», Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2007

«Finansielle emner », Boye, Knut, Cappelen akademisk, 14 utgave, 2006

Coso, COMMITTEE OF SPONSORING ORGANIZATIONS OF THE TREDWAY COMMISSION.

«Sammendrag av granskingsrapport - Troms Kraft AS», Leiv L. Nergaard (www.tromsfylke.no)

«Kartlegging og anbefaling til god eierstyring i kraftbransjen», THEMA Consulting Group, 2013

«Kostnadseffektivitet i distribusjonsnett - En studie av referentene i kostnadsnormmodellen.» NVE rapport 34/2013.

«Utviklingen i nøkkeltall for nettselskapene». NVE rapport 77/2013.

Vedlegg 1: Høringssvar fra TrønderEnergi

Revisjon Midt-Norge IKS / Trondheim
kommunerevisjon
Statens hus
7300 Orkanger

Sted:
Trondheim

Dato
26. februar 2014

Vår ref. 13/01316-21
Deres ref.

Høringssvar vedrørende selskapskontroll i TrønderEnergi

Høringssvar vedr selskapskontroll i TrønderEnergi

20 av eierkommunene i TrønderEnergi besluttet i løpet av første halvår 2013 å gjennomføre en selskapskontroll av TrønderEnergi konsernet med hovedvekt på konsernets økonomiske utvikling, eierstyring og selskapsledelse samt krav om funksjonelt skille og nøytralitet for nettselskapet.

Administrasjonen i TrønderEnergi ble involvert i selskapskontrollen i september 2013 og siden den gang selskapskontrollen blitt gjennomført med følgende hovedfaser:

- Innledende møter og presentasjoner
- Faktainnsamlingsperiode
- Utdypende intervjuer og løpende innsending av faktadokumenter
- Faktaverifikasjon
- Gjennomgang av sluttrapport

Sett fra administrasjonens side har dette medført en betydelig ressursbruk i perioden. Samtidig har vi oppfattet gjennomføringen av selskapskontrollen som profesjonell og selskapet har opplevd at dialogen med de utførende ressurser fra Revisjon Midt-Norge IKS og Trondheim kommunerevisjon har vært god.

Vi vil bemerke at den delen av selskapskontrollen som er rettet mot TrønderEnergi Nett AS etter vårt syn juridisk sett ikke gir innsynsrett etter kommuneloven §77 nr 5, da det i §80 er gjort unntak for selskaper som ikke er heleid av kommune/fylkeskommuner. TrønderEnergi valgte imidlertid å håndtere også den delen av selskapskontrollen som om TrønderEnergi Nett AS var heleid av kommuner da konsernet vektlegger å fremstå med åpenhet i forhold til eiere, media og andre interessenter.

Administrasjonen og styret i TrønderEnergi AS vil oppsummere rapportens innhold i følgende hovedpunkter:

Den økonomiske utvikling i TrønderEnergi

Administrasjonen og styret i TrønderEnergi AS deler revisjonens hovedsyn på at konsernet har en solid økonomi. Videre mener vi at de gjennomførte tiltak innenfor effektivisering, kapitalanvendelse

TrønderEnergi AS

Telefon: 07273
Telefaks: 73 54 16 50

Postadresse:
Postboks 9483 Sluppen
7496 Trondheim

Besøksadresse:
Klæbuveien 118
7031 Trondheim

www.tronderenergi.no
firmapost@tronderenergi.no
Org.nr: NO 980 417 824 MVA

og redusert utbyttensnivå i en periode med lave kraftpriser fortsatt medfører at konsernet kan ivareta sitt betydelige samfunnsansvar innenfor produksjon og distribusjon av fornybar energi samt gi eierne et årlig fornuftig utbytte.

Administrasjonen og styret deler revisjonens vurderinger når det gjelder nettselskapets økonomiske utvikling. Etter administrasjonens og styrets vurdering er det imidlertid allerede tatt ut synergier etter oppkjøpet av Trondheim Energi Nett AS, men det har så langt påløpt større kostnader knyttet til samordning av IT- og styringssystemer og tatt lengre tid å gjennomføre nødvendig samordning av arbeidsprosesser etc enn det som var planlagt da kjøpet ble gjort. Vi er imidlertid trygge på at de tiltak som er gjennomført og fortsatt pågår, samt det fokus som i dag eksisterer på fortsatt effektivisering av nettselskapet, også fremover vil gi en konkurransedyktig nettleie i regionen.

Administrasjonen og styret innså i etterkant av kjøpet av Trondheim Energi Nett AS at kommunikasjonen knyttet til fremtidig nettleie var upresis og det ble skapt et inntrykk utad at nettleien ville gå ned i etterkant av fusjonen. Det er fortsatt en målsetting at de samlede kostnader som nettselskapet selv kan påvirke skal reduseres i forhold til andre nettselskaper. Imidlertid vil den delen av nettleien som består av sentralnettets kostnader og andre pålagte investeringer fra nasjonale myndigheter stige så mye at den samlede nettleien ikke kan påregnes å gå ned fremover.

Eierstyring og selskapsledelse

Administrasjonen og styret har siden 2011 vektlagt å profesjonalisere dialogen med eierne i TrønderEnergi gjennom betydelig ressursbruk og hyppige eierdialoger både i eiermøter og i en-til-en møter med eierne. Det er derfor tilfredsstillende å se at eierne i det alt vesentligste har erfart at vektleggingen av kontinuerlig eierdialog er godt mottatt.

Etter kjøpet av Trondheim Energi Nett AS har det blitt en helt annen fokus på selskapet fra media enn tidligere. Dette har medført at flere selskapsspesifikke saker er debattert i media. Fra administrasjonens og styrets side er det derfor vektlagt å være i forkant av potensielle problemstillinger ved å bringe slike saker inn i de riktige fora som for et aksjeselskap er styret, generalforsamling, bedriftsforsamling og eiermøter.

I rapporten er det påpekt at selskapets praksis når det gjelder at generalforsamling velger leder og nestleder til bedriftsforsamlingen, er i strid med aksjeloven. Styret vil i forbindelse med årets generalforsamling og bedriftsforsamling sørge for at denne praksisen endres slik at bedriftsforsamlingen selv velger sin leder og nestleder.

Videre anbefales det i rapporten at eierne bør vedta tydeligere kriterier for valg til styret, basert på kompetanse, erfaring og personlig egnethet. Styret arbeider allerede med å fastsette kompetanseprofil for styret i TrønderEnergi AS og styret tar sikte på å innarbeide dette i valgkomiteens instruks.

Revisjonen anbefaler at eierne og selskapet bør vurdere behovet for å dokumentere eiermøtene bedre. Sett fra selskapets side mener vi at dagens praksis er hensiktsmessig. Presentasjonene som holdes i eiermøtene sendes ut til eierne i etterkant og administrasjonen fører egen intern oppfølgingsliste over saker som senere skal behandles. En ytterligere dokumentasjon ved eventuelle referater eller protokoller vil medføre at saksbehandlingen vil bli mer formell og bære mer preg av beslutninger. Vi mener at dette vil føre til at eiermøtene blir mer formelle og dermed miste noe av fordelene vi erfarer i dag ved at dette primært er et forum for informasjons- og meningsutveksling samt debatt blant eierne.

Revisjonen mener det må inngås ny aksjonæravtale og uttaler: «på høy tid at det utarbeides og inngås en ny aksjonæravtale». Styret viser til at dette har vært en del av planen knyttet til vedtektsendringene som ble vedtatt våren 2013 og at det er nedsatt et utvalg utgått fra eierne som arbeider med denne saken. Nytt utkast til aksjonæravtale vil bli lagt fram for eierne i løpet av første halvår 2014.

Funksjonelt skille og nøytralitet

Energilovens krav om funksjonelt skille er helt i tråd med konsernets styringsmodell. Nettselskapet er allerede etablert som aksjeselskap og er således underlagt aksjelovens bestemmelser knyttet til bl.a. uavhengighet. Videre kom KLP inn som minoritetseier i nettselskapet i 2011 og i tråd med god praksis for Eierstyring og selskapsledelse (NUES) styres nettselskapet som et uavhengig selskap.

Energiloven stiller som kjent krav om funksjonelt skille og nøytralitet. Nettselskapet har vektlagt å oppfylle disse kravene hele tiden og ved avvikssituasjoner har det blitt brukt betydelige ressurser på å lukke avvikene. Det avviket som har tatt lengst tid å lukke er knyttet til utfordringene nettselskapet har hatt med systemet og prosessene knyttet til kundefølgning. Her vedtok nettselskapet høsten 2011 å gå for en IT-løsning som medførte utstrakt out-sourcing av viktige kjerneprosesser i nettselskapet samt å inngå avtale om levering av IT-løsninger fra en utenlands leverandør som hadde lite erfaring fra det norske markedet. Prosessen i forkant av denne beslutningen var krevende og ikke optimalt håndtert av selskapet. Målsettingen med denne løsningen var en kostnadsbesparelse på i størrelsesorden 35- 40 millioner kroner over en fireårsperiode og dette representerte en del av de planlagte kostnadsreduksjonene.

Konverteringen av IT-løsningene skjedde høsten 2012. Det viste seg raskt at systemet ikke hadde tilstrekkelig funksjonalitet og dette medførte bl a at det oppsto avvik som ikke kunne rettes opp så raskt som ønskelig. I november 2013 har nettselskapet besluttet å avvikle avtalen med den utenlandske leverandøren og avviket er nå lukket.

Med vennlig hilsen
TrønderEnergi AS

Ståle Gjersvold
konsernsjef

Per Kristian Skjærvik, *SIGN*
styreleder

Kopi til:

TrønderEnergi AS
TrønderEnergi AS
TrønderEnergi AS

Ståle Gjersvold
Helene Muri Skallmerås
Per Kristian Skjærvik

Vedlegg 2: Revisjonskriterier

Kilder for kriterier

Kilder til revisjonskriterier er i hovedsak hentet fra relevante lover og forskrifter, rammeverket for internkontroll (Coso), aktuelle anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse, økonomisk teori om effektivitet, samt de føringer som ble gitt i forbindelse med fusjonen.

I det følgende gjengir vi kildene for kriterier og utledning av dem i forbindelse med de enkelte problemstillingene.

Har eierkommunene tydelige målsettinger med sitt eierskap i Trønderenergi?

Et sentralt prinsipp ved godt kommunalt eierskap er at kommunen har en bevisst holdning til hvorfor de eier de selskapene de gjør. Kommuner bør utarbeide og nedtegne formål og strategier for alle sine eierskap i selskaper. (KS anbefaling 2). Bakgrunnen for denne anbefalingen er todelt: For det første kan det bidra til å sikre tydelige, forutsigbare og etterprøvbare signaler fra eierne til selskapet. KS anbefaler at kommunale eierskap bør være preget av langsiktighet og samfunnsansvar. For det andre kan det bidra til å bevisstgjøre kommunestyret om sin eierrolle, og om det ansvaret som påligger dem som eiere.

Kriterium: Alle eierkommuner bør ha klare og tydelige mål med sitt eierskap i Trønderenergi, preget av langsiktighet og samfunnsansvar, og målene bør fremgå av kommunale eierskapsdokumenter.

Utøver eierkommunene sitt eierskap i tråd med aksjelovens prinsipper og øvrige prinsipper for godt eierskap?

Kommuner som kjøper aksjer i selskaper, vil og bør ha et ønske om å påvirke selskapene på et eller annet vis. Men de kan ikke styre selskapene gjennom den tradisjonelle forvaltningsmessige styringen de er vant til å bruke ovenfor egen administrasjon. De må forholde seg til de styringsformene som følger av den aktuelle selskapsformen, her AS. Det forutsetter for det første at kommunene og eierrepresentantene har tilstrekkelig kjennskap til disse styringsformene, og for det andre at de forholder seg til de spille-reglene som følger av aksjeloven og av normer for godt eierskap.

Aksjeloven er basert på en ansvarsdeling mellom eiere og styret. Dette kommer blant annet til uttrykk i bestemmelser og styrets rolle og ansvar, og i konkrete krav til gjennomføring av generalforsamling. Prinsippet er at eiere utøver sin myndighet gjennom formelle møter i generalforsamling (asl. § 5-1). Det innebærer at kommunene som eiere må styre gjennom generalforsamlingen, ikke gjennom andre linjer, som styret eller ledelsen. Forvaltningen av selskapet ligger til styret, og medlemmene blir valgt av generalforsamlingen (asl. § 6-3).

Det er vanlig å si at eiernes viktigste oppgave er å velge et kompetent styre. Et styreverv i et aksjeselskap er et personlig verv. Styremedlemmer representerer verken partier, kommuner eller andre interessenter, men skal ivareta bedriftens interesser ut fra det formålet eierne har satt. Styremedlemmer i et aksjeselskap kan stilles strafferettslig og erstatningsrettslig ansvarlig for utøvelsen av sitt verv. Derfor bør eiere sørge for et profesjonelt styre med komplementær kompetanse. Et godt virkemiddel for å sikre kompetente styre, er å vedtektsfeste bruk av valgkomitee (KS anbefaling 8). Valgkomiteen bør levere begrunnede innstillinger til generalforsamlingen. Det bør etableres kriterier for styresammensetningen, som kan bidra til å sikre den komplementære kompetansen.

Som et ledd i arbeidet med å sikre nødvendig kompetanse i styret, anbefaler KS at styret årlig foretar en evaluering av egen kompetanse og eget arbeid (anbefaling 11). Andre tiltak som kan sikre og opprettholde kompetanse er opplæring til nye styremedlemmer, jevnlig tilbud om oppdatering for andre medlemmer og gjennomføring av styreseminarer. Styret bør gi en samlet redegjørelse for sin styring og ledelse i årsrapporten. Det er eiernes ansvar å sikre et kompetent og styringsdyktig styre. Det innebærer at om styret ikke oppfyller eiernes målsetninger, bør de vurdere å endre det.

KS anbefaler at man som utgangspunkt unngår å velge ledende politikere til selskapsstyrene, blant annet for å unngå stadige habilitetskonflikter ved behandling av saker som angår selskapet i kommunestyret. Dette må likevel nyanseres: I noen type virksomheter kan den kompetansen politikere besitter være viktige og nødvendige bidrag til styrenes samlede kompetanse. Politikere med erfaring fra styrearbeid kan også bidra til en høyere interesse for eierstyring til resten av kommunestyret. KS eierforum har vurdert konkret om det burde innføres et lovforbud mot ledende politikere i styre, men konkluderte med at det ikke ville være hensiktsmessig.

Det følger av kommuneloven § 80a at i selskaper der kommuner eier minst to tredjedeler av aksjene, gjelder kravene til kjønnsbalanse i styret i asl. § 20-6. Det innebærer at hvert kjønn skal være representert med minst 40 %.

Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal representere en kommune i generalforsamling. Etter kommuneloven vil det være kommunestyret, dersom ikke vedtektene bestemmer noe annet (kompl. § 6). Den som skal representere kommunestyret i generalforsamling, må derfor ha fullmakt fra kommunestyret. Eierutøvelsen skal speile kommunestyrets samlede/flertallsbeslutning. Det er derfor sentralt at det opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyre i forkant av generalforsamling (KS anbefaling 7). KS anbefaler at kommunestyret representeres ved politisk ledelse (anbefaling 7) og at folkevalgte som er involvert i eierstyringen gjennomgår opplæring i de styringsmulighetene som finnes for den aktuelle selskapsformen (anbefaling 1).

Ut fra dette har vi utledet følgende kriterier for denne problemstillingen:

- Eierkommunene utøver sitt eierskap gjennom generalforsamling
- Generalforsamling gjennomføres i tråd med aksjelovens krav
- Det er opprettet en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyre i for-kant av generalforsamling
- Den som representerer kommunen i generalforsamling, har fullmakt fra kommunestyret
- Den som representerer kommunen har opplæring i /kunnskap om de styringsmulighetene som finnes for den aksjeselskap
- Eierne sørger for et kompetent styre med komplementær kompetanse
- Valg til styre skjer ved hjelp av valgkomite
- Det bør etableres faste kriterier for valg til styre
- Styret bør foreta årlig egenevaluering av kompetanse og eget arbeid, og eierne bør etterspørre dette
- Styremedlemmer får opplæring i styrearbeid etter behov

Hvordan sørger eierne og selskapet for at virksomheten ivaretar sitt samfunnsansvar?

Kommunalt eide selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Derfor skal forvaltningen skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Denne problemstillingen tar utgangspunkt i eiernes ansvar for å påse at selskapet ivaretar sitt samfunnsansvar, men ser også på selskapet (ved styrets) arbeid på området.

KS anbefaler at eierne påser at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig(årlig) reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften (anbefaling nr. 18).

KS Bedrift har tidligere utviklet en egen veileder for arbeid med etikk, samfunnsansvar og antikorrupsjonsarbeid i selskaper(KS Bedrifts, 2006). Der fremgår det følgende suksesskriterier for arbeid med etikk:

- Arbeidet – og oppfølgingen av det - må forankres i ledelsen
- Arbeidet må forankres i strategi og handlingsplaner
- Selskapet bør utarbeide retningslinjer for hva som er dets samfunnsansvar, og hvordan de ansatte skal kommunisere dette gjennom handlinger
- Selskapet bør utarbeide retningslinjer for varslingssaker
- De etiske verdiene må gjøres kjent i organisasjonen og alle ansatte må ta ansvar for etterlevelse av de etiske retningslinjene.

Varsling reguleres av Arbeidsmiljøloven, og selskapet har etter aml. § 3-6 plikt til å legge forholdene til rette for varsling. Her heter det at arbeidsgiver skal utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling om kritikkverdige forhold i virksomheten, dersom forhold i virksomheten tilsier det. Arbeidet skal finne sted som en del av det systematiske HMS-arbeidet.

Ut fra dette har vi utledet følgende kriterier:

- Eierne påser at styret utarbeider og årlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
- Arbeidet med etikk bør være
 - forankret i konsernledelsen
 - forankret i strategi og handlingsplaner
 - gjort kjent i hele organisasjonen

- Selskapet bør ha retningslinjer for hva som er dets samfunnsansvar, og hvordan de ansatte skal kommunisere dette gjennom handlinger
- Selskapet bør ha et bevisst og avklart forhold til regelverk om offentlighet og offentlige anskaffelser

Bidrar eierkommunene til å utvikle selskapets strategier, og har selskapets strategier reell forankring hos eierkommunene?

KS anbefaling 3 omhandler utarbeidelse og revidering av selskapsstrategier. Trønderenergi har i løpet av de siste årene gjort noen strategiske valg med stor betydning både for selskapet, ansatte og eierkommunene. Det gjelder blant annet fusjoner, oppkjøp og salg av virksomheter og effektiviseringsprosesser. Fra media er det kjent at noen eierkommuner, eller representanter for dem, har uttrykt skepsis og misnøye med enkelte deler av denne utviklingen. Blant annet er det gitt uttrykk for at eierne er lovt effektiviseringsgevinster som ikke har latt seg realisere. Et selskaps strategier skal gjenspeile eiernes forventninger. Derfor er det relevant å undersøke i hvilken grad dagens strategier samsvarer med eiernes forventninger, og i hvilken grad strategiene er forankret hos de ulike eierne. Eierne vil som regel ta stilling til strategiske spørsmål på oppfordring fra styret og ledelsen. Vi må derfor se nærmere på det beslutnings-grunnlaget eierne er stilt ovenfor ved behandling av slike saker, og vurdere om det var tilstrekkelig til å opplyse eierne om konsekvensene av de strategiske valgene som ble gjort.

Ut fra dette har vi utledet følgende kriterier:

- Eierne bør gi tydelige signaler om ønsket utvikling for konsernet
- Konsernets strategier bør samsvare med eiernes forventninger
- Beslutningsgrunnlaget for eiernes strategiske valg har vært tilstrekkelig

Er det etablert styringssystemer som sikrer at konsernet aktivitet er hensiktsmessig i forhold til de krav og forventninger som er stilt til selskapet, og hvordan er etterlevelsen av disse?

Aksjelovens krav til økonomioppfølging

Krav til TrønderEnergi sin ledelse fremkommer av aksjelovens kapittel 6. Av § 6-12 fremgår det at det er styrets oppgave å sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og at det foreligger fastsatte planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret skal også holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Aksjelovens § 6-14 slår fast at daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Av § 6-15 fremgår det at daglig leder skal minst hver fjerde måned, i møte eller skriftlig, gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

Regnskapsloven

Som aksjeselskap er TrønderEnergi AS regnskapspliktige etter regnskapsloven. Selskapet er pliktig til å sørge for dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger, og disse blant annet er fullstendighet, nøyaktig og sporbar. Ekstern revisor følger normalt opp avvik på området.

Forventninger om effektivisering etter fusjonen

Siden TrønderEnergi er et offentlig eid selskap vil det være naturlig å stille samme krav til selskapet som til annen offentlig eide selskaper for å sikre god forretningsskikk. Lov om offentlige anskaffelser vil gjelde for Trønderenergi Nett da dette er å anse som en offentlig monopolvirksomhet. Innkjøp vil være regulert av Forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene. Uavhengig av lov offentlige anskaffelser bør innkjøp skje på rimeligste måte ut fra at selskapet bør ha som mål å drive mest mulig lønnsomt.

Krav til fremtidig effektivitet framkom også i prinsippene om nettfusjon som selskapene ble enig om. Krav om samordning av nettleien skulle på kort sikt føre til at TrønderEnergi sine kunder fikk lavere nettleie, mens kundene i Trondheim og Klæbu kun skulle få en beskjeden økning i sin nettleie. Fra partene i fusjonen var intensjonen at det nye selskapet skulle være i front blant de mest effektive nettselskapene i landet. Dette skulle på sikt gi nettkundene enda lavere nettleie.

Intern kontroll (Coso)

For å sikre at selskapets virksomhet og økonomiforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, bør selskapet ha etablert et internkontrollsystem som gjør at eierne er i stand til å føre en kontroll med virksomheten. Intern kontrollen skal sikre selskapets verdier og sørge for forsvarlig drift av virksomhetene. Den bør være en integrert del av ledelsens totale styringssystem og tilpasset virksomhetens størrelse og kompleksitet. Anerkjent rammeverk for

internkontroll (COSO) operer med fem sentrale komponenter. Disse er knyttet til kontrollmiljø, risikovurderinger, kontrollaktiviteter, informasjon og overvåking/ oppfølging. Kontrollmiljøet består av verdigrunnlaget, holdninger og adferd, og setter standard for ansattes holdning til kontroll. Kontrollmiljøet avspeiler hele organisasjonen, og danner grunnlaget for de øvrige kontrollkomponentene.

Med risikovurderinger menes at ledelsen skal identifisere interne eller eksterne risikoer som kan bidra til å hindre måloppnåelse. Det er viktig at ledelsen gjennomfører dette på flere nivåer i organisasjonen og at risikoreduserende tiltak vurderes.

Kontrollhandlinger dreier seg om handlingsplaner og rutiner for risikohåndtering, og bør utformes som en integrert del av virksomheten. Valg av kontrollhandlinger bør vurderes i forhold til kostnad og nytte av redusert risiko.

Med informasjon menes de opplysninger som er relevant for å styre virksomheten. For eierne og ledelsen av virksomheten vil tilgangen på tilstrekkelig økonomisk informasjon være viktig som styringsinformasjon. Budsjettering innebærer ofte planlegging og beslutning under usikkerhet. Desto større usikkerheten er, desto viktigere er den økonomiske informasjonen som forutsetning for økonomistyringen og de beslutninger som skal tas. Det er i tillegg viktig at den økonomiske rapportering og oppfølgingen er aktuell og av god kvalitet.

Resultater bør overvåkes og følges opp mot de mål som er fastsatt. Forutsetningene som ligger til grunn for virksomhetens mål bør gjennomgås med jevne mellomrom. Det bør utarbeides og gjennomføres oppfølgingsrutiner for å sikre at nødvendige endringer eller handlinger blir utført.

Ut fra dette har vi utledet følgende kriterier:

Intern kontroll og styringssystem:

- Selskapet bør ha rutiner for vurdering av habilitet
- Roller og ansvar bør være definert
- Relevant og nødvendig kompetanse på økonomistyring bør være tilgjengelig
- Selskapet bør identifisere og håndtere risikoer som står i veien for å nå målene
- Det bør gjennomføres jevnlig risikovurderinger på overordnet nivå og for sentrale prosesser
- Selskapet bør vurdere å prioritere eventuelle risikoreduserende tiltak
- Ansvar og oppgaver for risikohåndtering bør være definert
- Det bør være etablert kontrollaktivitet for risikoene av kritisk og vesentlig art
- Kontrollaktiviteten bør være dokumentert
- Det bør være rapporteringsrutiner som sikrer rett informasjon til eierne om økonomi og anskaffelser
- Det bør være etablert et avviks- og oppfølgingssystem
- Målsettingene for virksomheten bør bli fulgt opp og rapportert til eierne
- Daglig leder bør gi meldinger til eierne ved vesentlige endringer i selskapets virksomhet og økonomi

Økonomisk styring av virksomheten:

- Regnskapet bør være i henhold til regnskaps- og bokføringslovgivningen og uten vesentlige avvik fra ekstern revisor
- Selskapet bør sørge for at alle større innkjøp er gjenstand for konkurranse i markedet – lov om offentlige anskaffelser gjelder for nettselskapet
- I forbindelse med fusjonen skulle nettleien gi lavere pris for TrønderEnergi sine opprinnelige kunder og kun en beskjeden økning i Trondheim og Klæbu.
- Selskapet skal være i nasjonalt ledende når det gjelder effektiv drift av nettselskapet (benchmarking) – dette skal på sikt gi lavere nettleie for kundene
- Andre krav: Nettselskapet har som målsetting å tilby sikker og effektiv distribusjon av elektrisk kraft - noe som har ført til at selskapet kan operere med noen av landets laveste nettleiepriser.
- Andre krav: Sikrer en god industriell utvikling for nettvirksomheten i fylket.
- Andre krav: Effektiv drift skal gi eierne bedre avkastning på kapitalen.

Funksjonelt skille og nøytralitet

Energiloven

Formålet med energiloven er å sikre at produksjon, omforming, overføringer, omsetting, fordeling og bruk av energi skjer på en effektiv og rasjonell måte. Lovens § 1-3 definerer vertikalt integrerte selskaper som virksomheter som

utøver produksjon eller omsetning av elektrisk energi i tillegg til overføringer, omforming eller fordeling av elektrisk energi (nettvirksomhet). Trønderenergi er i forhold til denne definisjonen å regne som et vertikalt integrert selskap. Energilovens kapittel 4 omhandler omsetning av elektrisk kraft. Av § 4-1 fremgår det blant annet at departementet kan fastsette vilkår om organisering og regnskapsførsel. Loven legger til grunn at netteier skal opptre nøytralt, at det tilbys ikke-diskriminerende og objektive punkttariffer og vilkår, at det gis informasjon til kundene om nettet. I energiloven følger det krav om selskapsmessig skille (§4.6) og funksjonelt skille (§4.7). For Trønderenergi inntrekr kravet om selskapsmessig skille som følge av at de nå har over 100.000 nettkunder. Krav til funksjonelt skille innebærer at ledelsen i nettselskapet ikke kan delta i ledelsen av den delen av virksomheten som er i konkurransemarkedet.

Behov for å regulere inntektene til nettselskapet, foreligger som krav i omsetningskonsesjonen etter energiloven § 4.1. Se også energiloven § 4.3 og energilovforskriften § 4.4 bokstav a, samt krav til regnskapsmessig skille mellom konkurranseutsatt del og monopoldel. Formålet er å unngå kryssubsidiering mellom monopoldelen og den konkurranseutsatte delen.

Avregningsforskriften

Avregningsforskriften skal sikre at kraftleverandører gis tilgang til overføringsnettet og legge til rette for at sluttbrukere på en enkel måte kan bytte kraftleverandør. Nettselskapet skal overfor ulike kraftleverandører opptre som en nøytral aktør. I forskriftens kapittel 8 fremkommer krav til nøytralitet, informasjon, gebyrer og bortsetting av tjenester. Krav til selskapsnøytralitet og informasjonsplikt fremgår i avregningsforskriftens § 8-1. Nettselskapet skal i enhver sammenheng opptre nøytralt overfor kraftleverandører og sluttbrukere. Forskriften nevner følgende forhold: a) informasjon om kraftleverandører og kraftmarkedet, b) håndtering av leverandørskifter, c) nyetablering av abonnement, d) oversendelse av måledata, e) valg av faktureringsrutiner og f) avregnings- og faktureringsplikt. Nettselskapet skal håndtere informasjon på en måte som gjør at enkeltleverandører ikke kan gis konkurransefortrinn. Videre har nettselskapet plikter å informere sluttbrukere om hvilke kraftleverandører som leverer kraft i deres nettområde.

Ved oppstart av leveringspliktig kraftleveranse i medhold av energiloven § 3-3 skal nettselskapet uten ugrunnet opphold informere sluttbruker om de vilkår som gjelder for leveringen, samt gi sluttbruker informasjon om hvilke kraftleverandører som leverer kraft i området og hvordan en sluttbruker kan skaffe seg en kraftleverandør. Dette skal meddeles skriftlig i form av et oppstartbrev som skal utformes i henhold til mal utarbeidet av Norges vassdrags- og energidirektorat. Nettselskapet skal deretter minimum hver tredje måned gi sluttbruker den informasjon som nevnes i annet punktum, i form av et påminnelsesbrev som skal utformes i henhold til mal utarbeidet av Norges vassdrags- og energidirektorat. Sluttbrukere som mottar leveringspliktig kraftleveranse skal informeres om endringer i priser og leveringsvilkår senest tre uker før endringen finner sted.

Når nettselskapet inngår i vertikalt integrerte virksomheter skal det utarbeides et program for overvåking av nøytralitet jmfør avregningsforskriftens § 8-1a. Programmet skal beskrive de tiltak som er truffet for å sikre at nettselskapet opptre i henhold til nøytralitetsbestemmelsene i energiloven. Nettselskapet har ansvar for å sikre at programmet etterleves, og skal utpeke en person som er ansvarlig for programmet. Det skal fremgå hvilke forpliktelser arbeidstakerne har for å sikre nøytralitet. Alle arbeidstakere i nettselskapet skal skriftlig forplikte seg til å opptre nøytralt overfor kraftleverandører og sluttbrukere. Programmet skal detaljert angi hva slags informasjon som er underlagt taushetsplikt, og hvordan denne skal behandles. Det skal gjennomføres regelmessig opplæring knyttet til etterlevelse av nøytralitetskravene. En årlig rapport med beskrivelse av de tiltak som er truffet, samt resultatene av disse, skal innen tre måneder etter årsskiftet offentliggjøres på en slik måte at den er lett tilgjengelig, samt oversendes til Norges vassdrags- og energidirektorat.

Følgende kriterier er utledet for denne delen av undersøkelsen:

- Trønderenergi nett ledelse er uavhengig av konsernledelsen og ledelsen i de øvrige selskapene
- Konsernledelsen instruerer ikke nettselskapet
- Nettselskapet opptre nøytralt overfor kundene - avdeling Merke kan ikke gi innspill til nettselskapet som videreformidles til nettkundene.
- Trønderenergi har etablert rutiner og program for overvåking av nettselskapets nøytralitet
- Trønderenergi Nett sørger for likebehandling av kraftleverandører i forbindelse med fakturering ut mot kundene.

Vedlegg 3: Tabeller: økonomisk utvikling

Tabell 1 Organisering av konsernet i datterselskaper og datterdatterselskapet, samt tilknyttede selskaper. Selskapenes totalkapital, bokførte verdier i morselskap og resultat før skatt. Beløp i mill.kr per 31.12.2012.

Navn	Eier- andel	Anskaf- felsesår	Totalkapital i selskapet Mill.kr	Bokført verdi i TE Mill.kr
Datterselskaper:				
Trønderenergi Nett AS	85 %	1997	2854	1757
Trønderenergi Kraft AS	100 %	1997	2900	1247
Trønderenergi Invest AS	100 %	2007	319	319
Trønderenergi Service AS	100 %	2007	7	2
Nidit	100 %	2007	18	8
Loqal AS (solgt til GET april 2013)	100 %	2008	303	296
Trønderenergi Marked AS	100 %	2009	191	76
TrønderPower Ltd.	72 %	2008	¹⁾	36
Malvik Everk AS	100 %	2012	²⁾	50
Datterdatterselskaper:				
<u>TE Krafts datterselskaper:</u>				
Usma Kraft AS	80 %	-	97	12
Osaelva Kraftverk AS	50 %	-	-	-
<u>TE Netts datterselskap:</u>				
Trønderenergi Elektro AS	100 %	2012	21	6
Tilknyttede selskaper:				
Nordmøre Energiverk AS	49 %	2001	1334	-
Homla Miljøenergi AS	49 %	2012	4	-

Kilde: Årsrapport Trønder Energi AS, proff.no. ¹⁾ TrønderPower Ltd har en totalkapital tilsvarende 64,3 mill. USD per 31.12.2012. ²⁾ Malvik Everk ble kjøpt av i 2012 og fusjonert med TE Kraft AS i 2013.

Tabell 2 Konsernets finansiering og egenkapitalprosent. Konsernregnskap. Mill.kr.

	2009	2010	2011	2012	% endring 2009-2012
Egenkapital	2264	2106	2407	2614	15 %
Avsetninger forpliktelser	235	214	295	268	14 %
Kortsiktig gjeld (KG)	832	1151	1027	1161	40 %
Langsiktig gjeld (LG)	1236	3016	2980	3389	174 %
Totalkapital	4567	6487	6709	7432	63 %
Egenkapitalprosent	50	33	36	35	

Kilde: Årsrapporter TE.

Tabell 3 Inntekter i perioden 2009 – 2012 i mill.kr. Konsernregnskap, mill.kr..

	2009	2010	2011	2012	% endring 2009-2012
Energiomsetning	581	632	762	694	19 %
Overføringsinntekter	260	595	704	695	168 %
Annen omsetning	112	145	174	255	128 %
Andre driftsinntekt	33	58	105	78	129 %
Sum inntekter	986	1430	1745	1722	75 %

Kilde: TrønderEnergi årsrapporter.

Tabell 4 Driftskostnader i perioden 2009 – 2012 i mill.kr. Konsern.

	2009	2010	2011	2012	% endring 2009-2012
Varekjøp	52	72	90	112	114 %
Energikjøp	63	114	83	77	22 %
Overføringskostnad	44	146	155	138	217 %
Personalkostnad	217	259	371	429	98 %
Ordinære avskrivninger	149	211	248	269	81 %
Annet	198	319	298	333	68 %
SUM driftskostnader	722	1121	1245	1357	88 %

Kilde: TrønderEnergi årsrapporter. Annet utgjør summen av 1) andre driftskostnader, 2) nedskrivning av varige driftsmidler, 3) verdiendringer av aksjer og obligasjoner og 4) arbeid på egne investeringsanlegg.

Tabell 5 Driftsresultat og årsresultat i perioden 2009 – 2012 i mill.kr. Konsern.

	2009	2010	2011	2012
Driftsresultat	264	309	500	365
Netto finansposter	+ 77	-87	-142	-127
Skatt ¹⁾	-110	-138	-169	+106
Årsresultat	230	84	189	344

Kilde: TrønderEnergi årsrapporter. ¹⁾ Fortegn på skatt angitt i forhold til virkning på årsresultatet.

Tabell 6 Driftsresultat i mor og datterselskaper 2009 – 2012 i mill.kr. Konsern.

	2009	2010	2011	2012
TE kraft	290	343	415	322
TE Nett	50	64	86	57
TronderPower Ltd	-1	29	43	50
Loqal	-8	-9	7	19
Nidit	5	4	6	8
TE Service	-1	-1	-1	1
TE Marked	1	-31	5	-2
TE Invest	8	-29	-48	-29
TE AS (morselskap)	-54	-55	-36	-84

Kilde: TrønderEnergi årsrapporter (mor) og proff.no (datterselskaper). For TronderPower Ltd (Uganda) er resultatet hentet fra de opplysninger som er gitt i konsernets årsrapport.

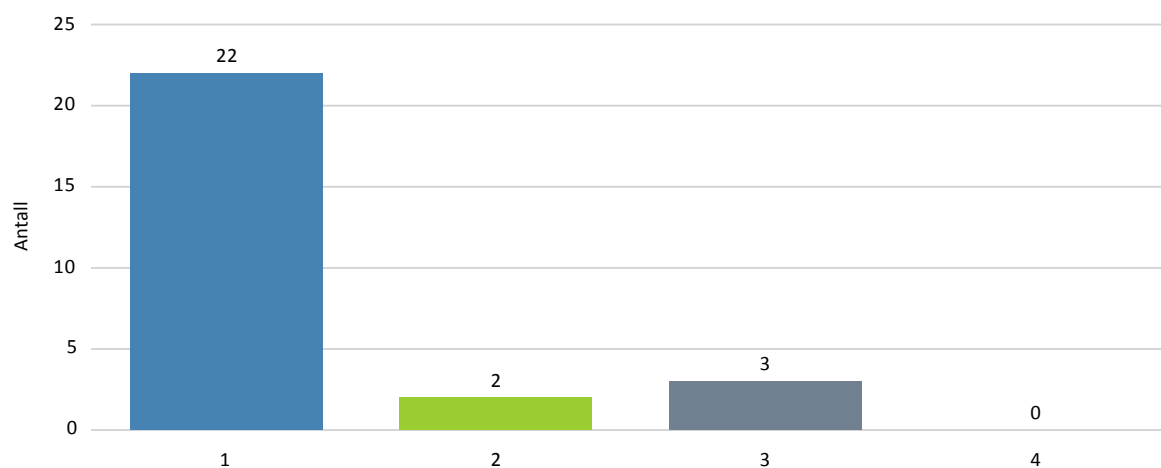
Tabell 7 Utviklingen i økonomiske nøkkeltall i perioden 2009 – 2012 i mill.kr. Konsern.

	2009	2010	2011	2012
Driftsmargin	26,8 %	24,7 %	30,5 %	21,2 %
Egenkapitalprosent	49,7 %	32,5 %	35,9 %	35,2 %
Totalrentabiliteten	10,0	6,9	7,5	4,9
Rentedekningsgrad	4,8	4,0	4,6	4,7
Likviditetsgrad 1 *)	0,9	1,1	1,1	1,1

Kilde: TrønderEnergi årsrapporter. *) Likviditetsgrad 1 er beregnet av revisjonen, mens de øvrige nøkkeltallene er konsernet egne tall. Likviditetsgrad 1 = omløpsmidler/kortsiktig gjeld.

Vedlegg 4: Resultater fra spørreundersøkelse til eierne

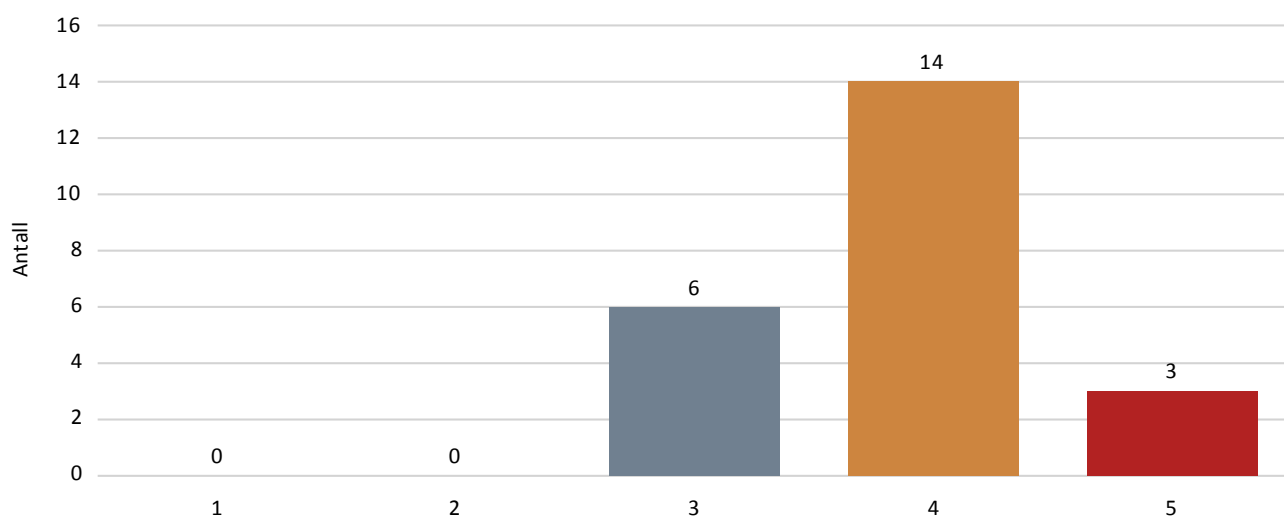
1. Hva er din tilknytning til TrønderEnergi? (flere kryss mulig)

Navn

1	Ordfører i eierkommune
2	Medlem i bedriftsforsamling
3	Styremedlem
4	Annet, forklar:

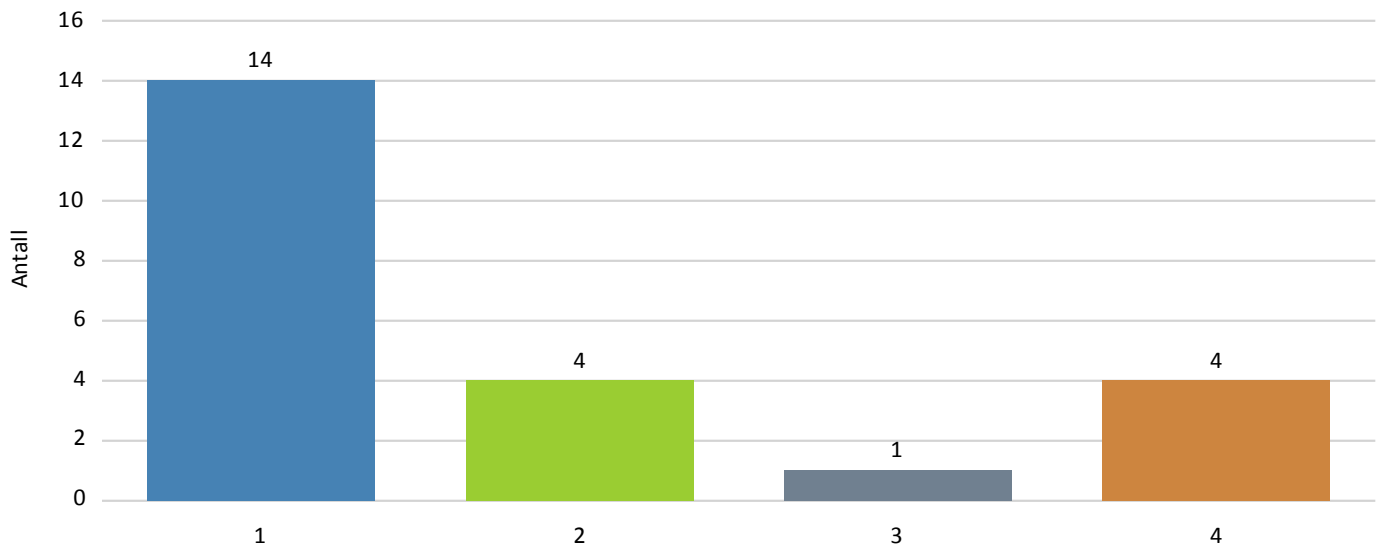
2. I hvilken grad har du kunnskap om de styringsmulighetene eierkommuner har i et aksjeselskap?

Navn

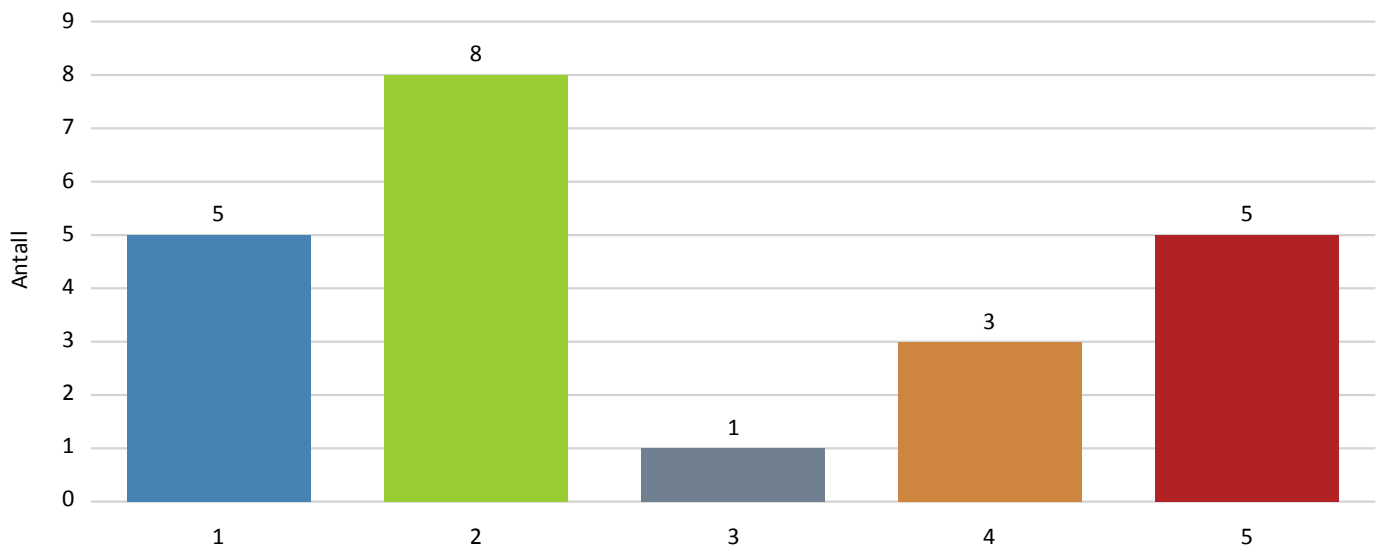
1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

3. Har kommunestyret i din kommune vedtatt en generell Eiermelding/eierskapsmelding som omhandler alle selskaper kommunen har eierandeler i?

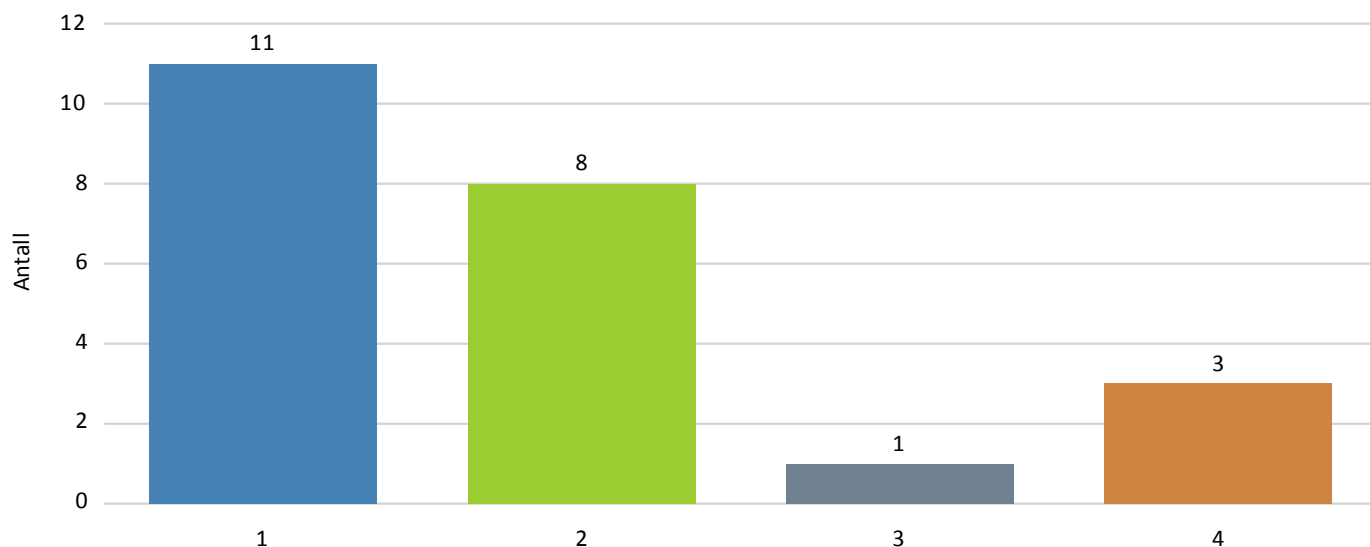
Navn	
1	Ja
2	Nei
3	Vet ikke
4	Annet, forklar:

4. Hvor ofte behandles Eiermeldingen/eierskapsmeldingen i kommunestyret?

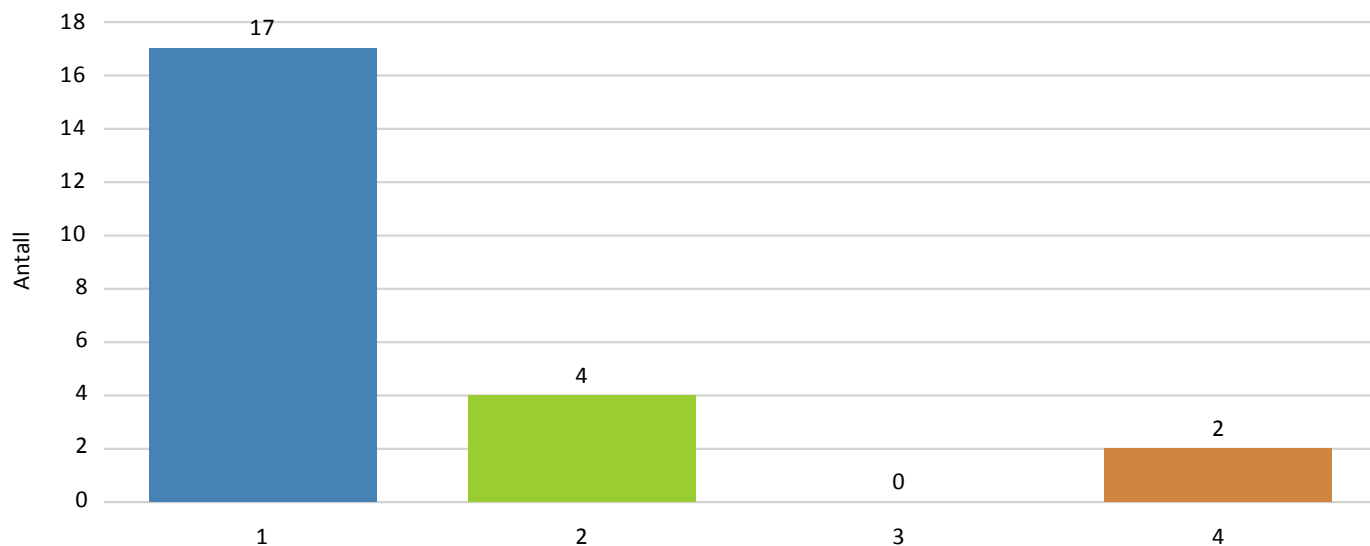
Navn	
1	Årlig
2	En gang i kommunestyreperioden
3	Kun behandlet da den ble vedtatt
4	Vet ikke
5	Annet, forklar:

5. Har din kommune vedtatt retningslinjer for hvordan den skal utøve sitt eierskap i eksterne selskaper?

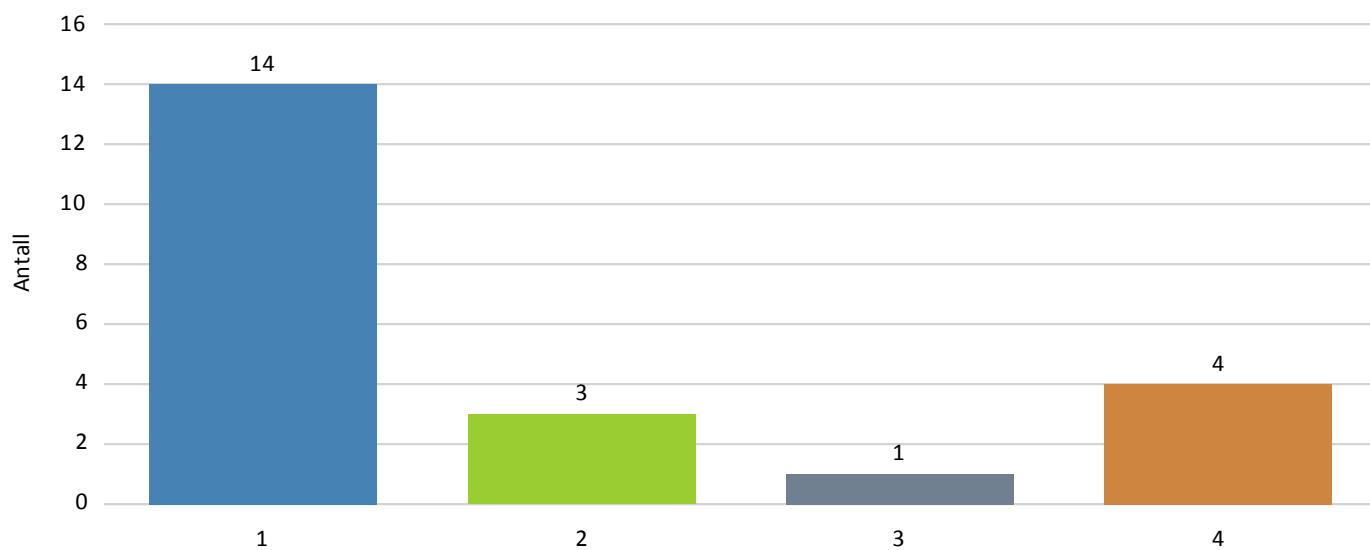
Navn	
1	Ja
2	Nei
3	Vet ikke
4	Annet, forklar:

6. Har din kommune tydelige mål med sitt eierskap i TrønderEnergi?

Navn	
1	Ja
2	Nei
3	Vet ikke
4	Annet, forklar:

7. Er kommunens mål med eierskapet i TrønderEnergi vedtatt av kommunestyret (for eksempel gjennom en eiermelding/eierstrategi)?

Navn	
1	Ja
2	Nei
3	Vet ikke
4	Annet, forklar:

8. Hva er din kommunes hovedmål med eierskapet i TrønderEnergi?

Sikre sikker levering av strøm till innbyggerne.

Det viktigste: Langsiktig pengeplassering - der utbytte er viktig.

Sekundært: Utvikle selskapet til beste for fremtiden

Sikre innbyggere tilførsel av energi og en lavest mulig nettleie, samt finansielle motiver og muligheter for industriell utvikling.

Samfunnsansvar og finansielt motivert.

Strategisk og finansielt eierskap

1. At selskapet driftes til beste for både eiere og kunder
2. Stabil og sikker kraftsforsyning til lavest mulig pris
3. Stabil avkastning på investert kapital, basert på begrenset Risiko

I dag er det å få solgt våre eierandeler i selskapet.

Bidra til et større, mer robust og effektivt selskap som er eid av kommunene. Leverer rimelig og stabilt til kundene. Bidra til næring og samfunnsutvikling.

sikre lokalt eierskap til viktige samfunnsoppgaver, beredskapssikkerhet

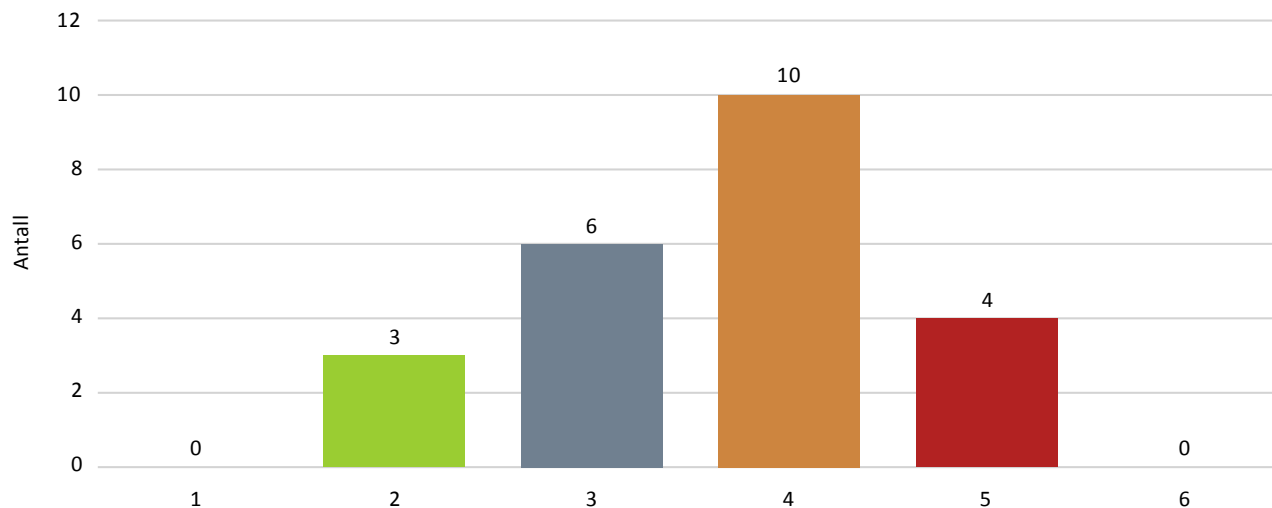
Klæbu kommune slutter seg til selskapets strategi, som er nedfelt i en egen aksjonæravtale.

Vi har nylig blitt eier og har en svært liten eierandel. Den viktigste grunnen til at vi gikk inn var at vi ønsket å være en del av eierskapet i Trønderenergi AS. Som lokaliseringskommune for en viktig avdeling i selskapet så vi det som naturlig også å være til stede der avgjørelsene i hovedselskapet tas.

Være en langsiktig og aktiv eier, som ser på selskapet som et viktig Trøndersk selskap for både arbeidsplasser, næringsutvikling og samfunnsutvikling, som vi vil bidra positivt inn i. Samtidig ser vi på at eierskapet skal gi kommunen gevinst ifht utbytte. Men ikke for enhver pris, og som kan svekke selskapet.

Industriell utvikling og aktivt eierskap.

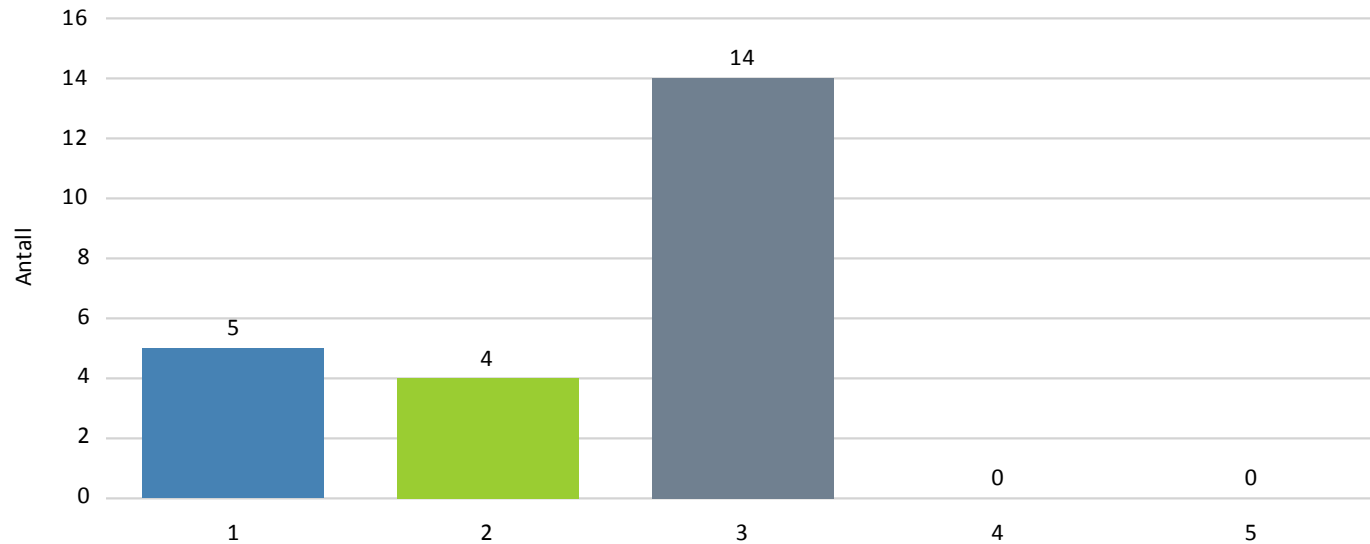
9. I hvilken grad kan din kommunes eierskap i Trønderenergi beskrives som langsiktig?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Vet ikke

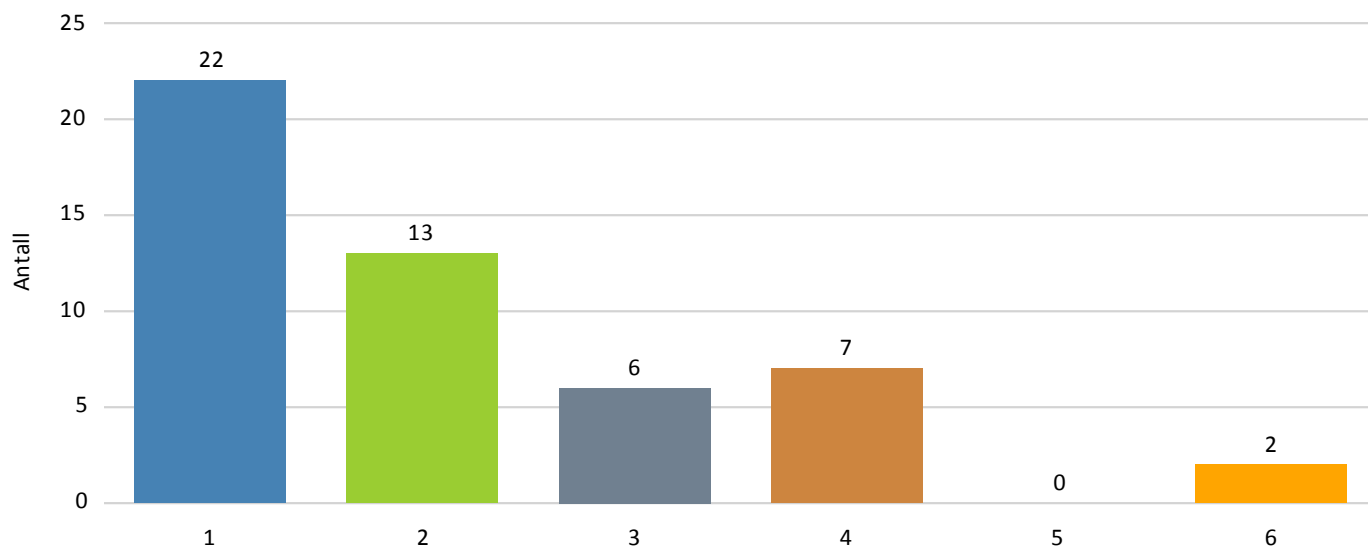
10. Har din kommune konkret vurdert å selge sine aksjer i TrønderEnergi de siste to årene?

Navn

1	Ja, alle aksjene
2	Ja, en andel av aksjene
3	Nei
4	Vet ikke
5	Annet, forklar:

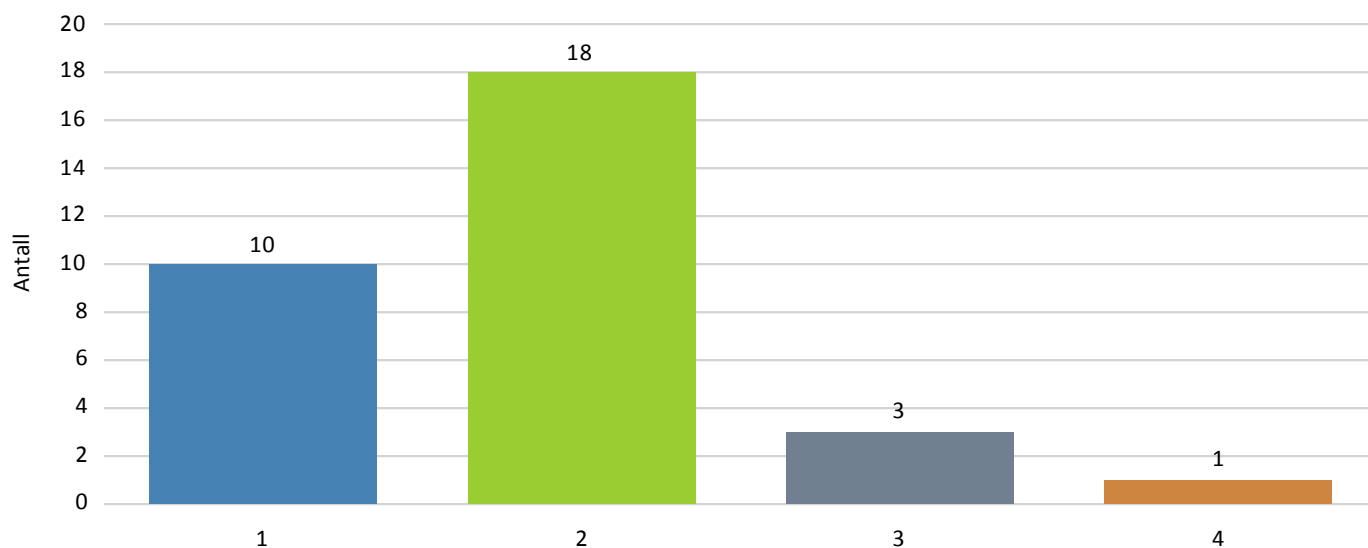
11. Hvordan utøver din kommune sitt eierskap i TrønderEnergi? (flere kryss mulig)

Navn

1	Gjennom deltagelse i generalforsamling og på eiermøter
2	Gjennom deltagelse i bedriftsforsamling
3	Gjennom deltagelse i styret
4	Gjennom uformell kontakt med konsernstyret, konsernledelse, valgkomité eller andre.
5	Vet ikke
6	Annet, forklar:

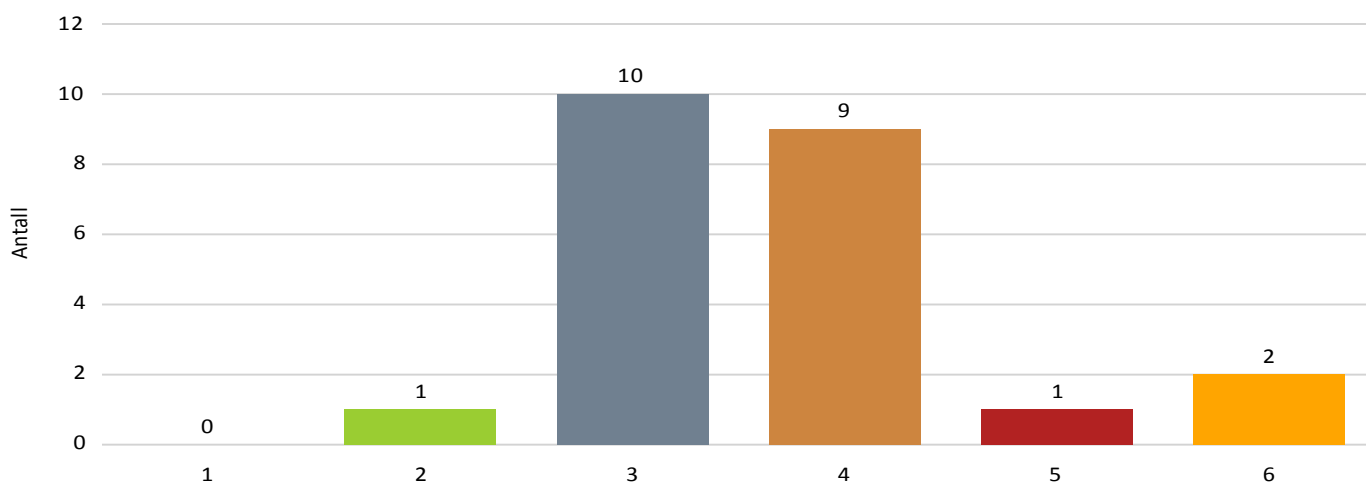
12. Er det etablert praksis for at den som representerer kommunen i generalforsamling og på eiermøter orienterer din kommune om utviklingen i TrønderEnergi? (flere valg mulig)

Navn

1	Ja, orienterer kommunestyret
2	Ja, orienterer formannskap
3	Nei
4	Annet, forklar

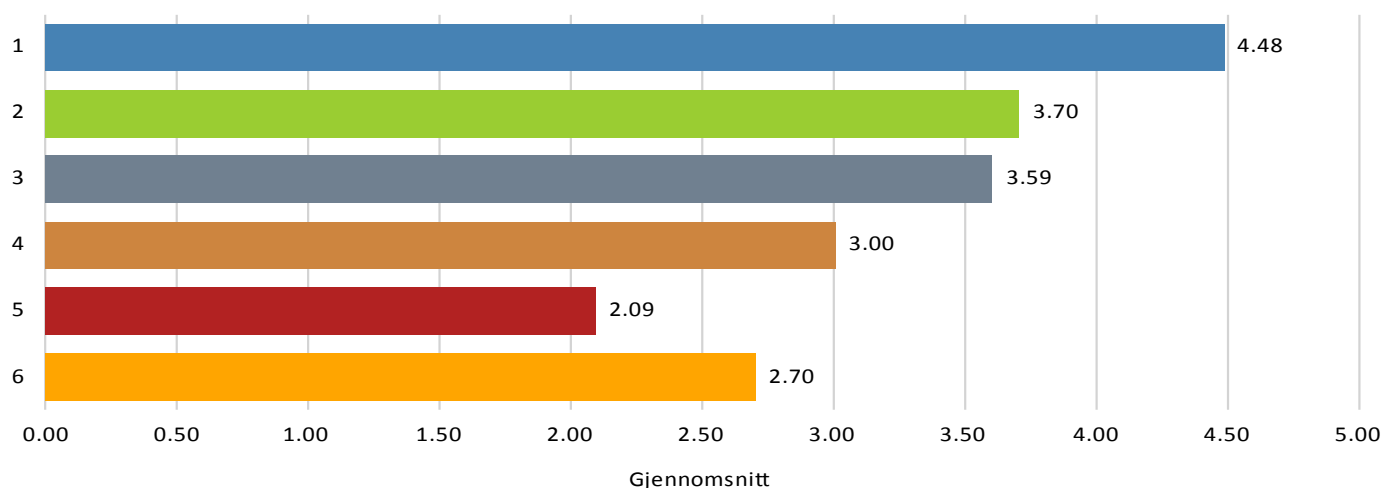
13. I hvilken grad vurderer du kompetansesammensetningen i dagens styre i TrønderEnergi som hensiktsmessig?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Vet ikke

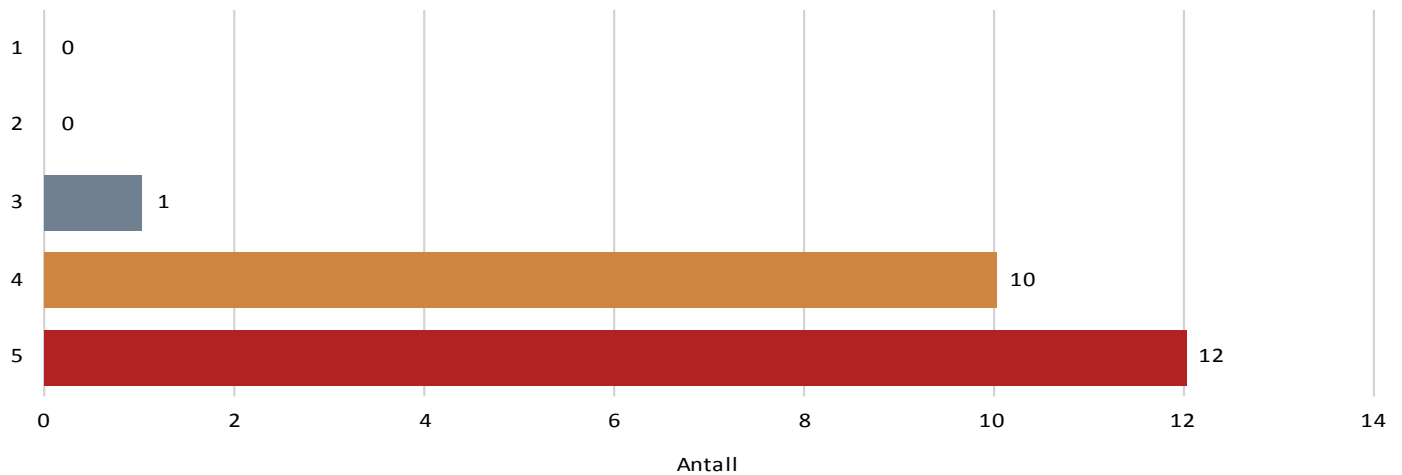
14. I hvilken grad mener du som eier at følgende faktorer bør vektlegges ved sammensetning av styret i TrønderEnergi?

Serienavn

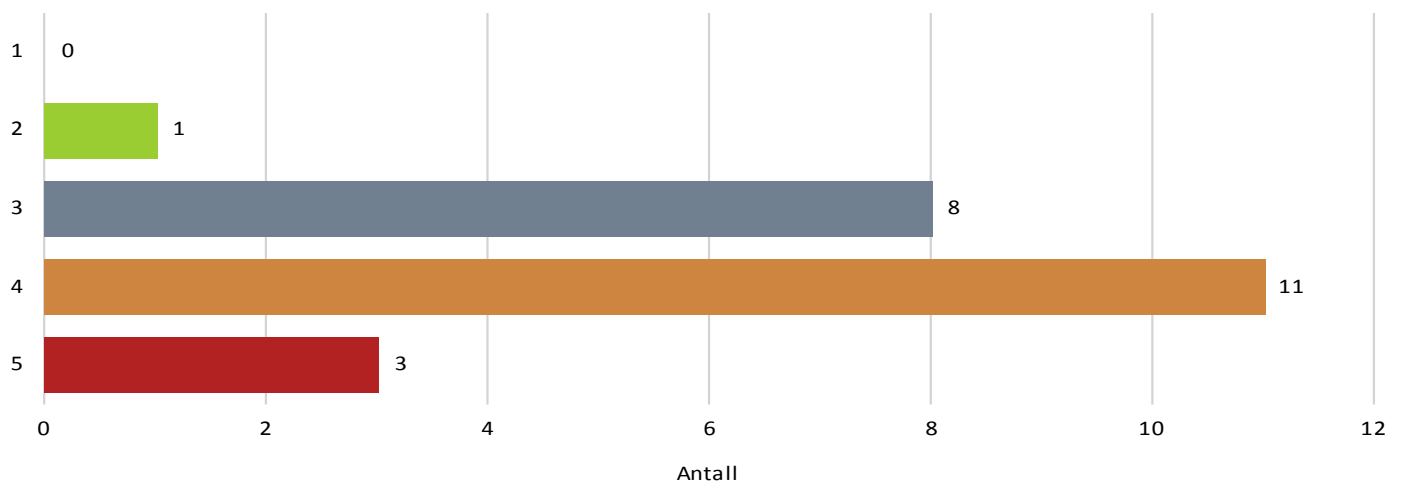
1	Relevant kompetanse (bransje, forretningsdrift, jus, samfunnsforståelse, økonomi osv.)
2	Erfaring fra styrearbeid
3	Tilknytning til regionen
4	Tilknytning til en eierkommune
5	Ordførere skal sitte i styret
6	De største eierkommunene skal være representert

15. Relevant kompetanse (bransje, forretningsdrift, jus, samfunnsforståelse, økonomi osv.)

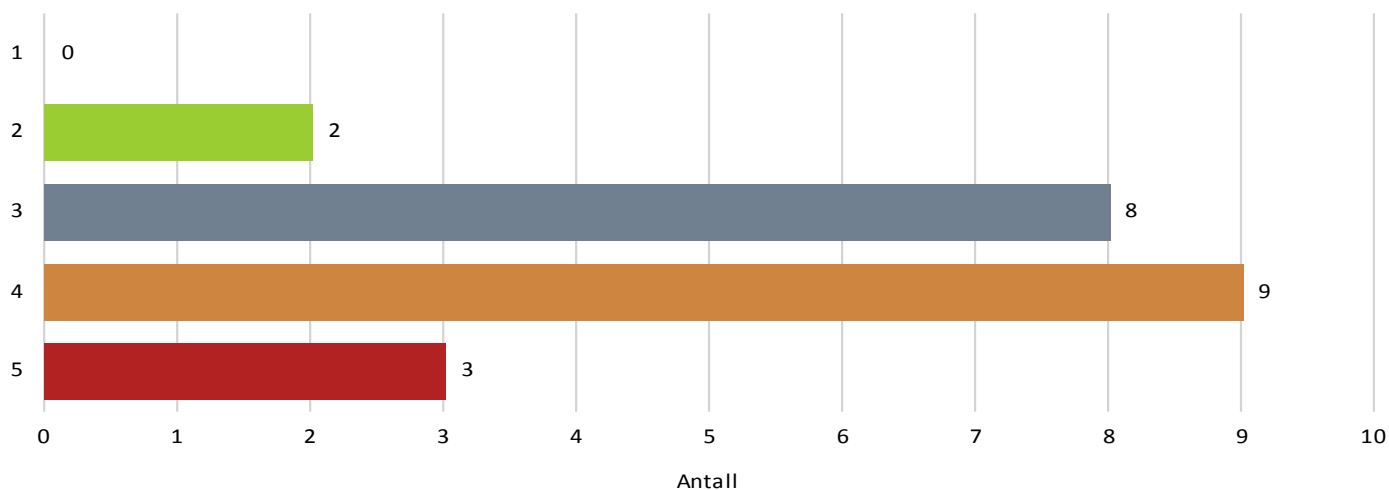
Navn	
1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

16. Erfaring fra styrearbeid

Navn	
1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

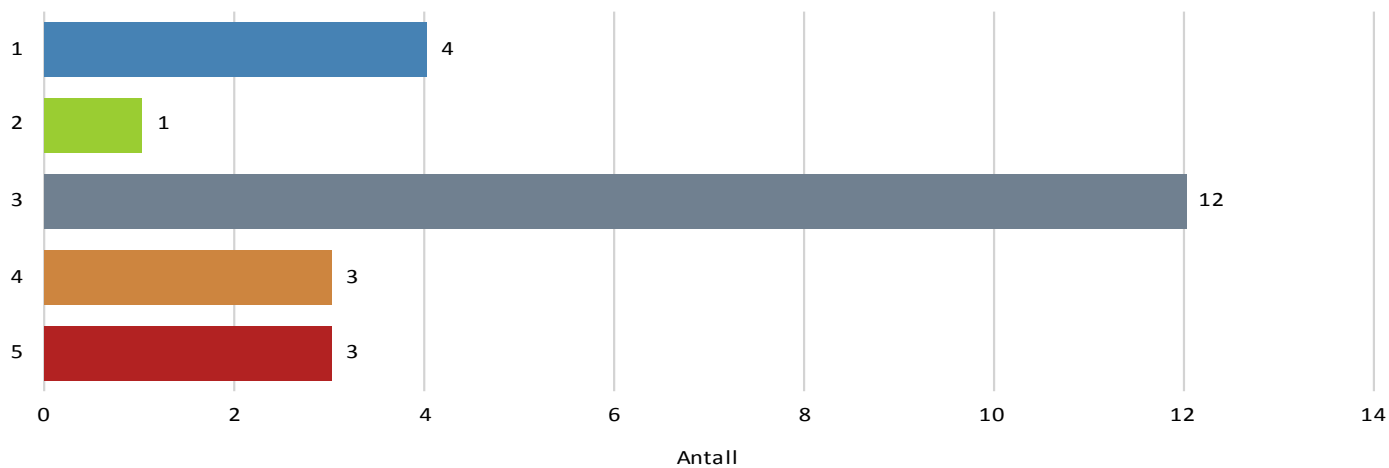
17. Tilknytning til regionen

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

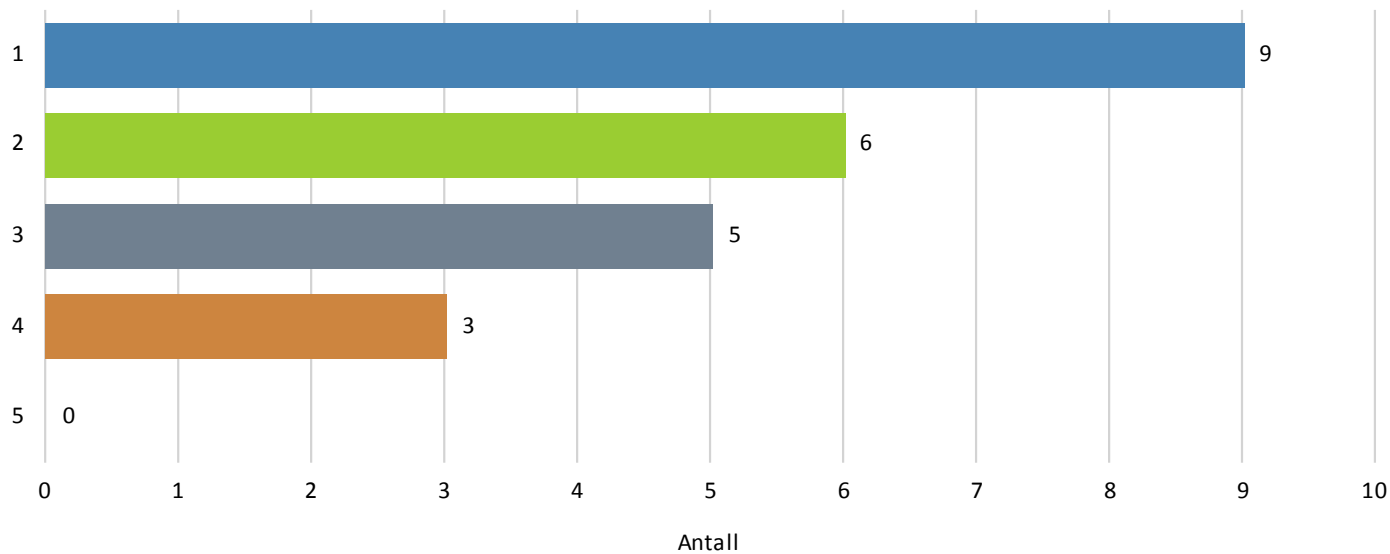
18. Tilknytning til en eierkommune

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

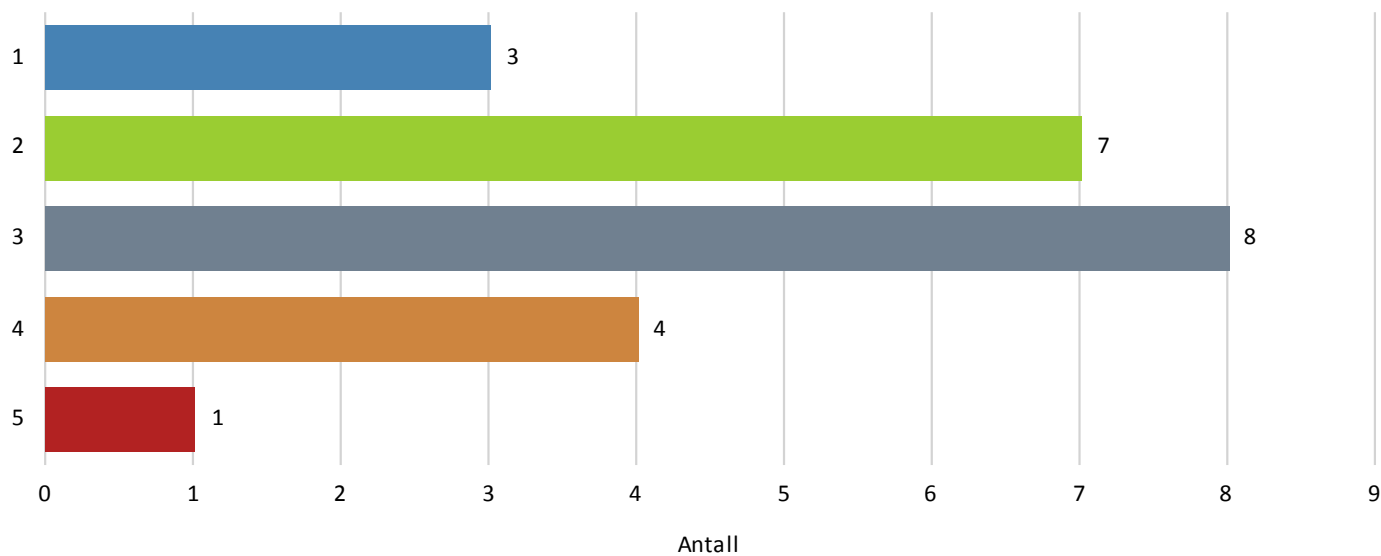
19. Ordførere skal sitte i styret

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

20. De største eierkommunene skal være representert

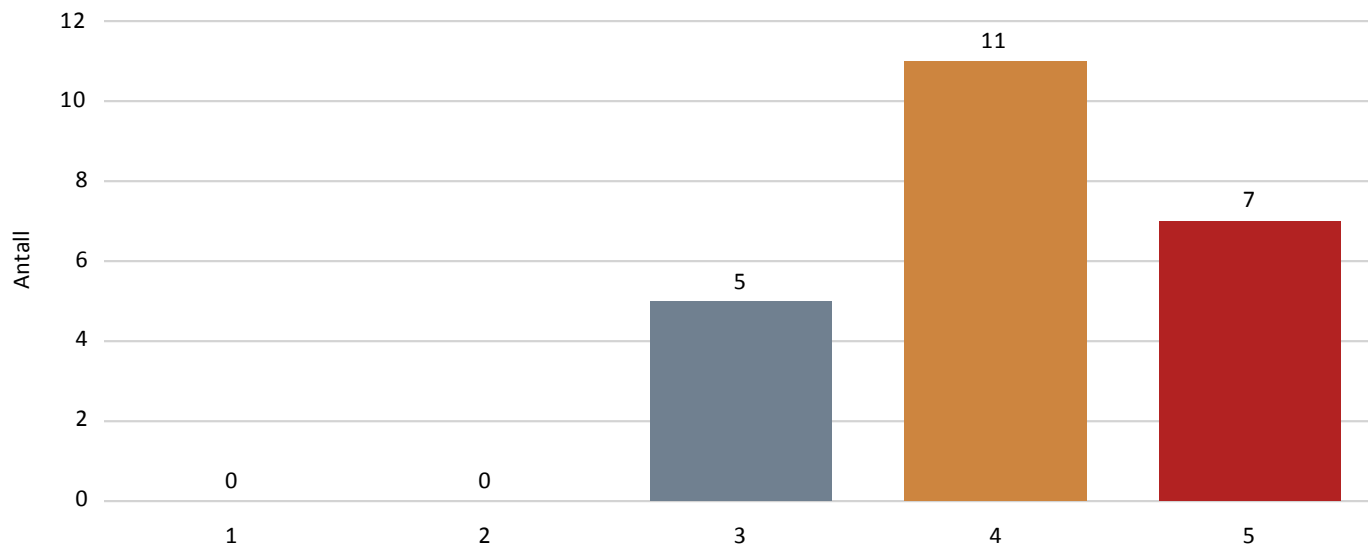

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

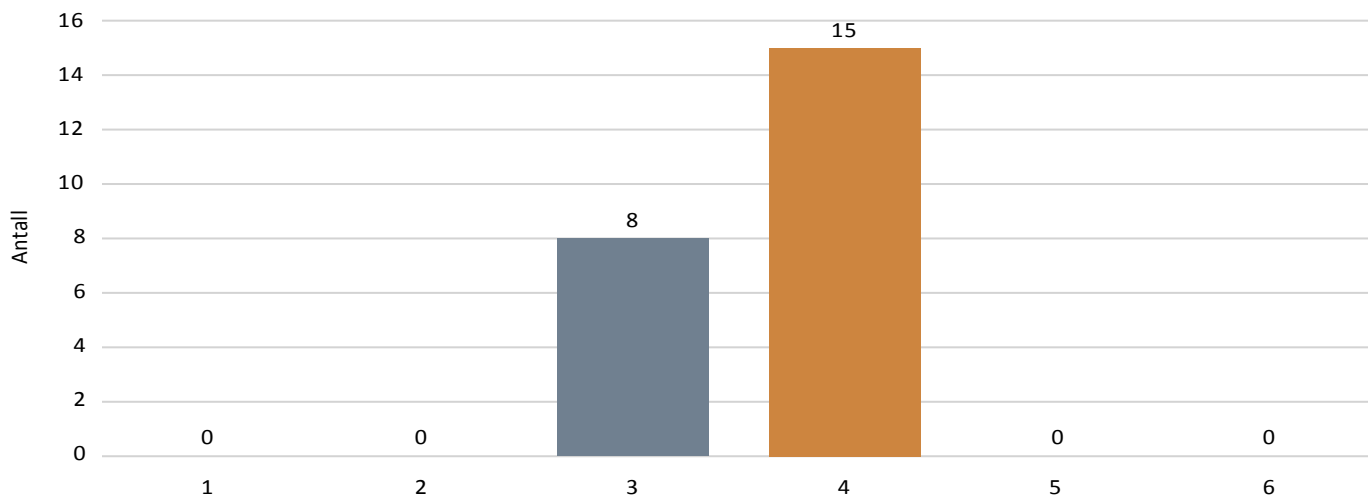
21. Har du andre synspunkter på styret (eller valg til styret) i TrønderEnergi? (Svar utelatt)

22. I hvilken grad er din kommune som eier opptatt av at TrønderEnergi skal ivareta et samfunnsansvar?

Navn	
1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

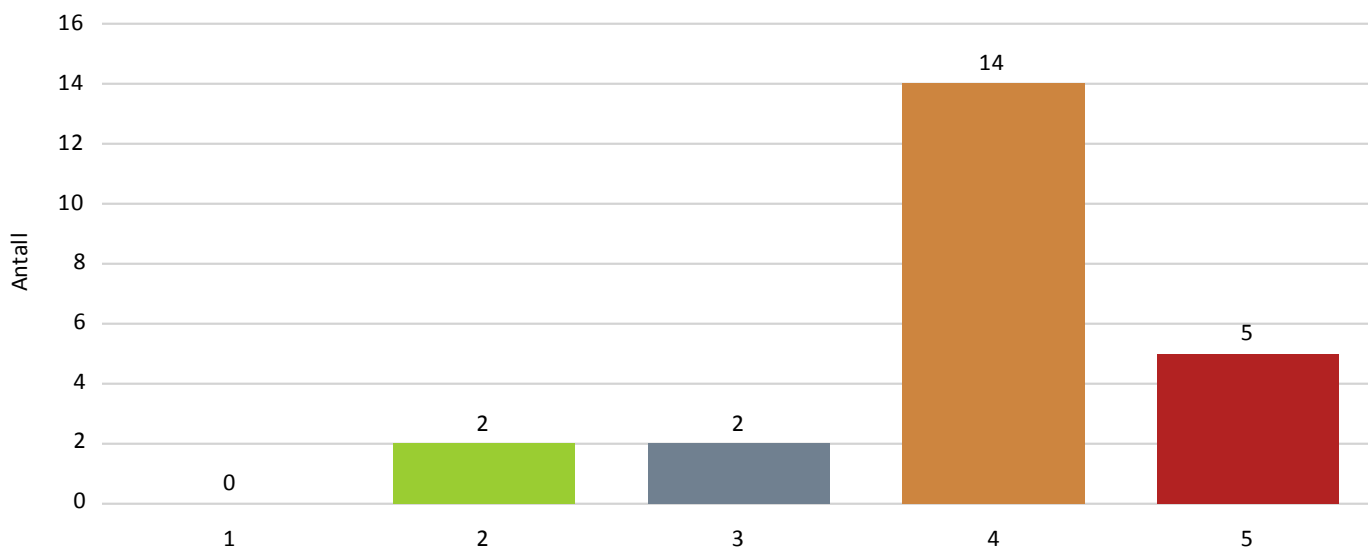
23. I hvilken grad er din kommune som eier fornøyd med hvordan styret og ledelsen i TrønderEnergi ivaretar samfunnsansvaret?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Vet ikke

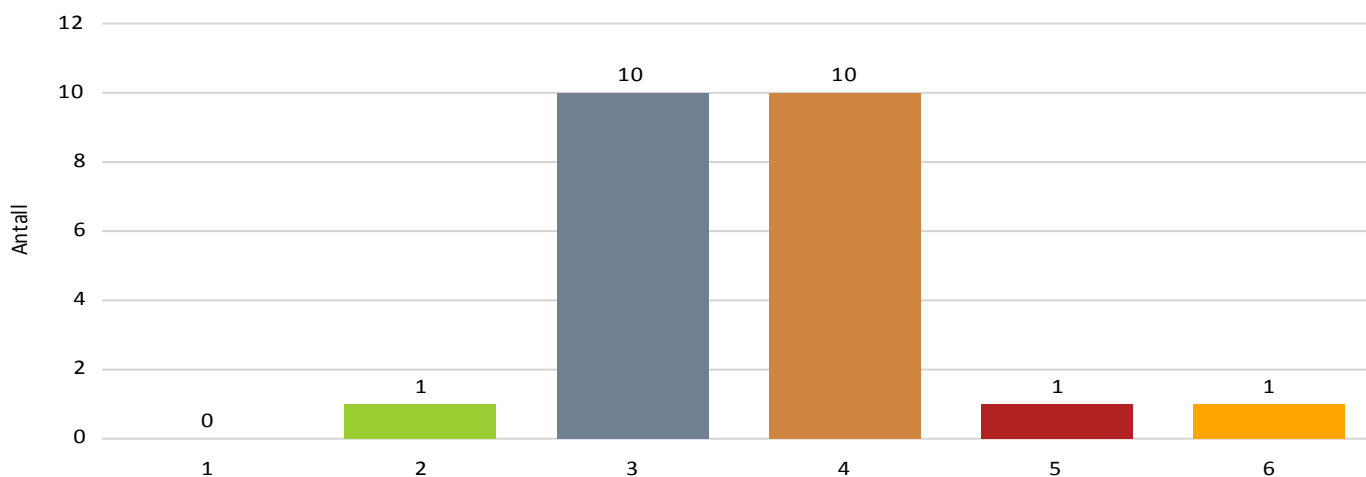
24. I hvilken grad er din kommune som eier opptatt av at TrønderEnergi skal levere et stabilt og forutsigbart utbytte?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad

25. I hvilken grad er din kommune som eier fornøyd med hvordan styret og ledelsen i TrønderEnergi ivaretar eiernes ønsker om utbytte?

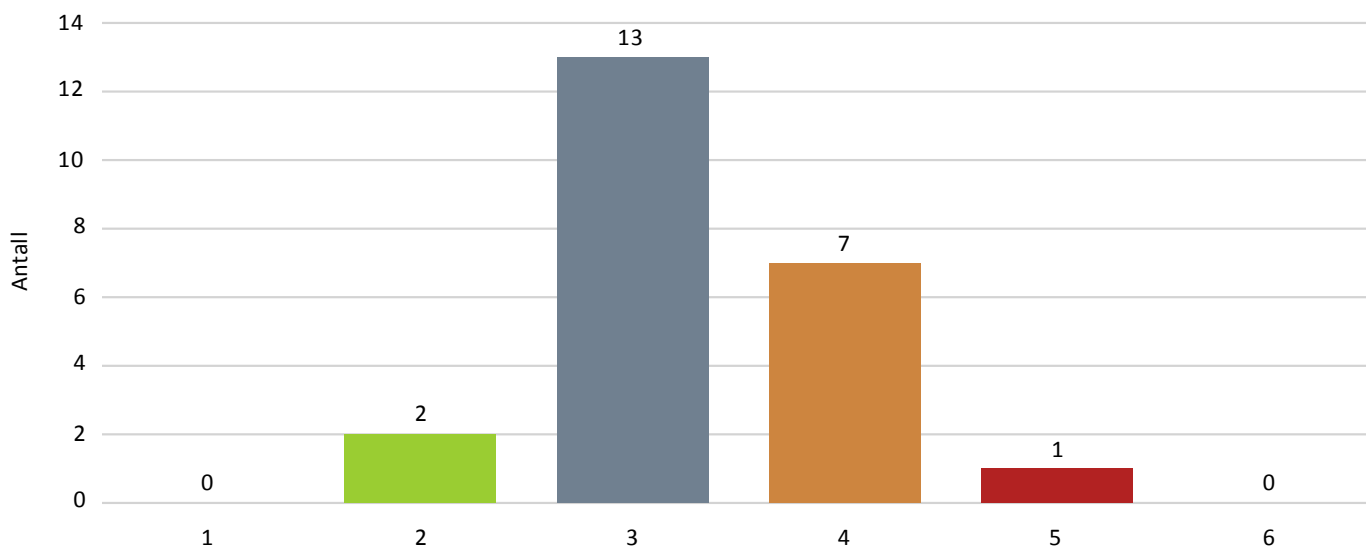

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Vet ikke

26. I hvilken grad er dere som eiere orientert om TrønderEnergis utenlandsengasjementer?

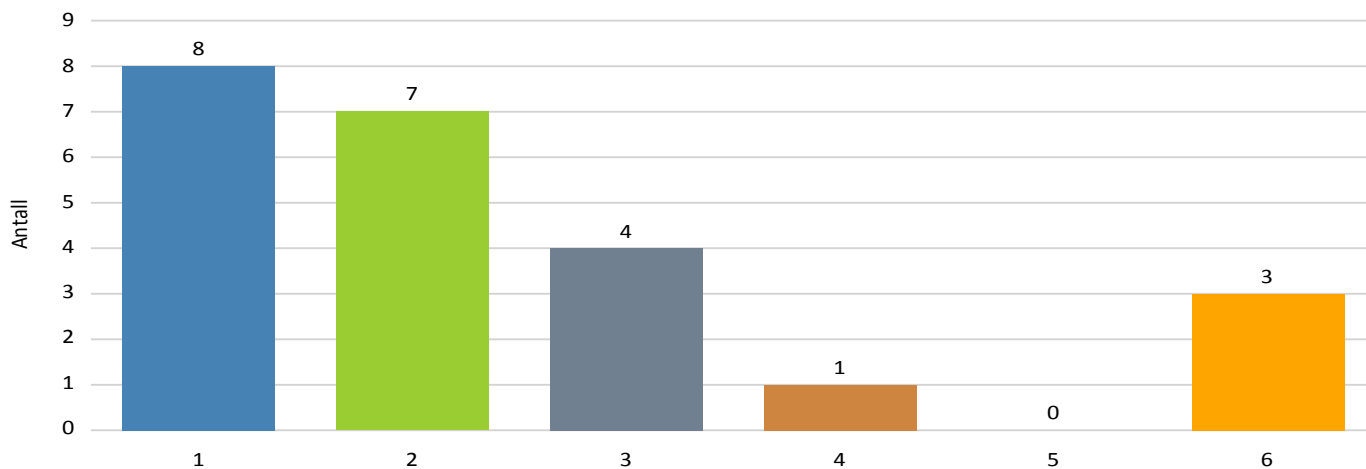
TrønderEnergi har interesser i et vannkraftprosjekt i Uganda gjennom sitt selskap TronderPower Ltd. I tillegg har TrønderEnergi eierinteresser i Agua Imara AS, et norsk energiselskap med engasjement i Afrika og Mellom-Amerika.

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Vet ikke

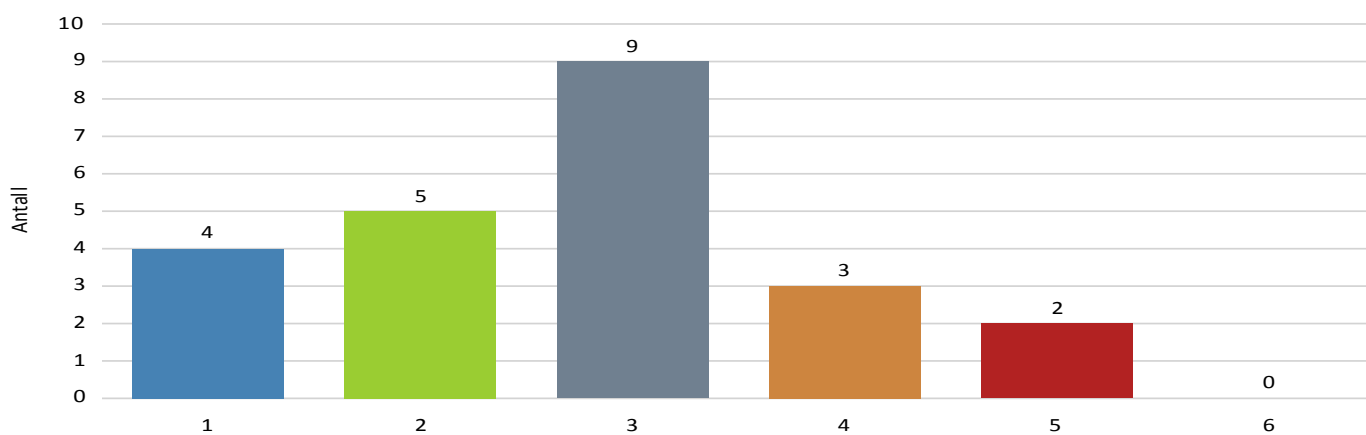
27. I hvilken grad er disse engasjementene i tråd med din kommunes mål for eierskapet i TrønderEnergi?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Vet ikke

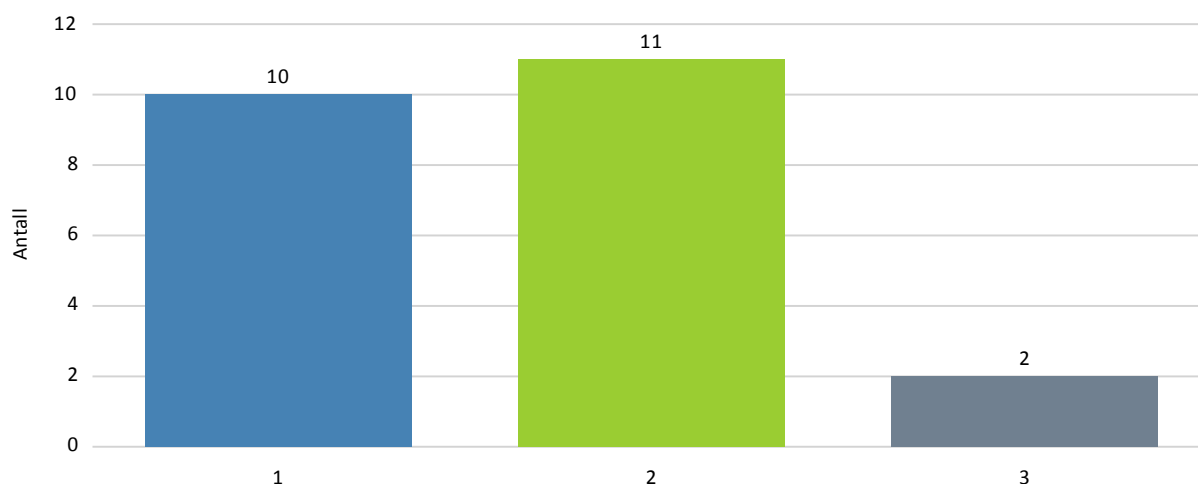
28. I hvilken grad er du trygg på at satsingen på vindkraft er et godt valg for din kommune som eier?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Annet, forklar:

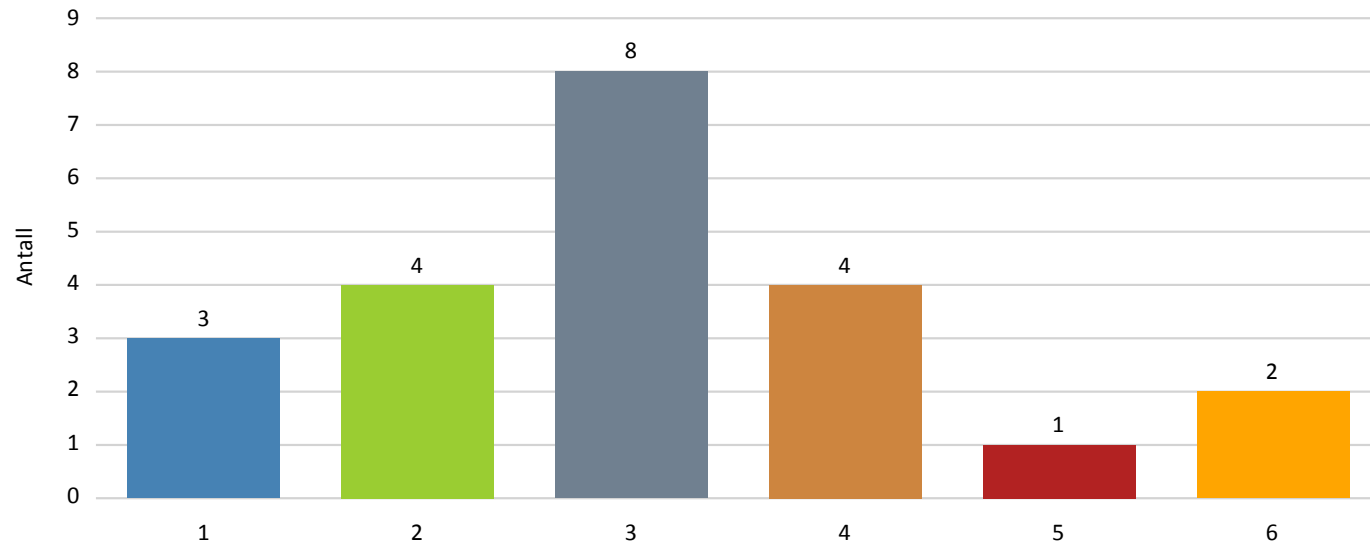
29. Er kommunestyret i din kommune tilstrekkelig orientert om risikoene ved og konsekvensene av dette strategiske valget?

Navn

1	Ja
2	Nei
3	Annet, forklar:

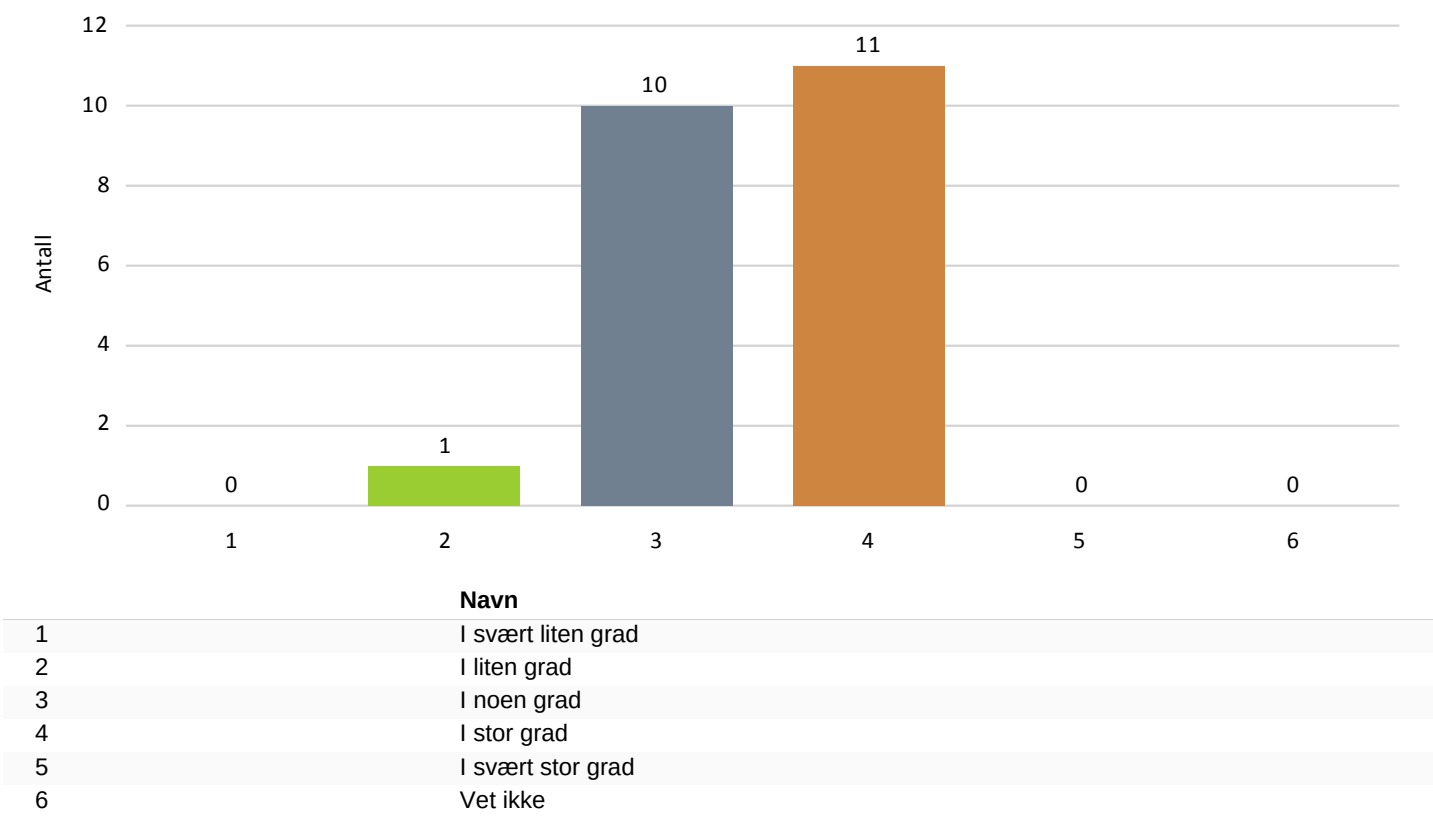
30. I hvilken grad er dette strategiske valget i tråd med din kommunes mål med eierskapet i TrønderEnergi?

Navn

1	I svært liten grad
2	I liten grad
3	I noen grad
4	I stor grad
5	I svært stor grad
6	Annet, forklar:

31. I hvilken grad er du tilfreds med informasjonen fra selskapet i forbindelse med satsingen på vindkraft?

32. (Utelatt i sin helhet)

Vedlegg 5: Definisjoner

eRapp: er et system for innrapportering av økonomisk og tekniske data til NVE.

Innhenting av denne informasjonen er hjemlet i energiloven og omfatter alle markedsaktører med omsetningskonsesjon. Rapporteringsfrekvensen er årlig, tidsfristen er senest en måned etter at årsregnskapet er fastsatt. Rapporteringsfrekvens- og tidspunkt fastsettes av NVE med utgangspunkt i NVEs databehov for tilsynsformål.

Kalibrering av DEA: DEA-resultat for henholdsvis distribusjonsnetts og regionalnettets virksomhet blir kalibrert med hensyn på totalkostnaden og korrigert for faktisk KILE. Dette innebærer at i de årene hvor KILE kostnaden har vært høyere enn gjennomsnittet i perioden, blir DEA-resultatet justert ned. I de årene hvor KILE kostnadene har vært lavere blir de justert opp.

Kredittratingen til de tre største ratingbyråene:

Moody's	S&P	Fitch	Risikokommentar	
Investment grade				
Aaa	AAA	AAA	Dette er den laveste kredittrisikoen. Sannsynligheten for at låntaker kan	
Aa1	AA+	AA+		
Aa2	AA	AA		
Aa3	AA-	AA-	Svært lav kredittrisiko. Forskjellen fra laveste kredittrisiko er meget liten.	
A1	A+	A+		
A2	A	A		
A3	A-	A-	Lav kredittrisiko. Den økte risikoen er på bakgrunn av mulige ugunstige effekter fra andre deler av økonomien.	
Baa1	BBB+	BBB+		
Baa2	BBB	BBB		
Baa3	BBB-	BBB-	Moderat kredittrisiko. I denne kategorien er låntaker mer utsatt for ugunstige utviklingstrekk i økonomien enn A-ratingen.	
Speculative grade				
Ba1	BB+	BB+		Her er det en signifikant kredittrisiko og det som kalles spekulative elementer. Den økonomiske utviklingen kan gjøre det vanskeligere å møte forpliktelsene.
Ba2	BB	BB		
Ba3	BB-	BB-		
B1	B+	B+	Høy kredittrisiko og spekulativ. Låntaker har i dag kapasitet til å møte forpliktelsene.	
B2	B	B		
B3	B-	B-		
Caa1	CCC	CCC	Svært høy kredittrisiko	
Ca	CC	CC	Stor sannsynlighet for mislighold	
	C	C	Låntaker har flagget mislighold, men betaler fortsatt.	
C	D	D	Mislighold fra låntaker.	

Vedlegg 6: NVEs effektivitetsanalyse for TrønderEnergi

Analysen er oversendt revisjonen på forespørsel. Det er opplyst fra NVE at analysene har en tidsforskyvning på to år på grunn av kvalitetssikring av de innrapporterte data. I tabellen under vil derfor inntektsår 2009 være basert på selskapenes kostnadsdata fra 2007. For beregninger av effektivitet benytter NVE en DEA-modell.⁸⁷ Tabellen under viser effektivitetsresultatene for TrønderEnergi sine to nettselskaper TEN og TENT før nettfusjonen. TEN er TrønderEnergi sitt opprinnelige nettselskap, mens TENT var det nettselskapet som man overtok fra Statkraft, det vil si Trondheim Energi Nett AS. TEN er et distriktsnett, mens TENT er et bynett for Trondheim og Klæbu.

Tabell 2 Kostnadseffektivitet - DEA resultat for TEs nettselskaper før fusjonen.

Inntektsår / Regnskapsår	Selskap	Samlet DEA score etter kalibrering	Faktisk DEA Dnett	Kalibrert resultat Dnett	Faktisk DEA Rentt	Kalibrert DEA Rnett
2009/2007	TEN (distriktsnett)	86 %	74 %	85 %	62 %	87 %
2010/2008	TEN (distriktsnett)	90 %	80 %	89 %	72 %	91 %
2011/2009	TEN (distriktsnett)	94 %	88 %	94 %	81 %	93 %
2012/2010	TEN (distriktsnett)	*)	82 %	88 %	88 %	98 %
2009/2007	TENT (Trondheim/Klæbu)	126 %	111 %	122 %	119 %	144 %
2010/2008	TENT (Trondheim/Klæbu)	122 %	111 %	120 %	117 %	136 %
2011/2009	TENT (Trondheim/Klæbu)	109 %	101 %	107 %	108 %	121 %
2012/2010	TENT (Trondheim/Klæbu)	*)	100 %	105 %	100 %	110 %

Kilde: NVE. *) Merk at NVE har ikke beregnet samlet score for selskapene for inntektsåret 2012. Det finnes derfor ikke et samlet vektet DEA-resultat som frem til og med 2011.

I beregningen av effektivitet skiller modellen mellom selskapets ansvar for drifting og investeringer i distribusjonsnett (Dnett) og regionalnett (Rnett). Samlet score er en vektet sum av disse to og angir størrelsen på effektiviteten. Når TEN har en effektivitetsscore på 94 prosent betyr dette at de ligger 6 prosent under landsgjennomsnittet, mens TENT med sine score på 109 prosent ligger 9 prosent over landsgjennomsnittet. Av analysen framgår det at TEN i perioden har ligget under landsgjennomsnittet i effektivitet, men at utviklingen har vært positiv med økende effektivitet. TENT har derimot hatt motsatt utvikling og nærmet seg landsgjennomsnittet. Tabellen viser også at TENT er mest kostnadseffektiv i driften av regionalnettet, mens TEN er minst kostnadseffektiv i driften av distribusjonsnett.

Fusjonen mellom TEN og TENT innebar en fusjon mellom to selskapet med forskjellig kostnadseffektivitet målt opp mot bransjegjennomsnittet. Tabellen under viser målt kostnadseffektivitet etter fusjonen.

⁸⁷ For å rangere virksomhetene identifiserer DEA (Data Envelopment Analysis) de virksomhetene som har det mest effektive forholdet mellom kostnad og oppgave. Disse utgjør referanseselskapene, som definerer fronten i analysen. Selskapene blir sammenlignet ved at kostnader og oppgaver ses i sammenheng. Oppgavene, som varierer mellom selskapene, representerer kostnadsdriverne. DEA tar hensyn til at selskapene har ulike oppgaver, blant annet knyttet til geografi og nettstruktur. I tillegg gjøres det en kalibrering av resultatene for å hensynstas uforutsette hendelser. Dette gjelder kostnader som kan oppstå etter uvær eller ras. Oppstår det strømbrydd av en bestemt varighet får nettselskapet erstatningsplikt overfor kundene, en såkalt KILE-kostnad Selve prosenten som viser selskapets kostnadsnorm, viser avviket fra bransjegjennomsnittet. Kilde: "Utkast til rapport. Modell for fastsettelse av kostnadsnorm". NVE-dokument av 6.6.2006. Rapport 61/2012: Kostnadseffektivitet i distribusjonsnettet. En studie av nettselskaper med lavt DEA-resultat. DEA-modellen ble justert i 2012 jf NVE rapport 2/12 og 71/12.

Tabell 3 Kostnadseffektivitet - DEA resultat for de fusjonerte nettselskapet.

Inntektsår/ Regnskapsår	Selskap	Samlet DEA score etter kalibrering	Faktisk DEA Dnett	Kalibrert resultat Dnett	Faktisk DEA Rentt	Kalibrert DEA Rnett
2013/2011	TE Nett (etter fusjonen)		79 %	102 %	110 %	128 %
2014/2012	TE Nett (etter fusjonen))		73 %	86 %	103 %	103 %

Kilde: NVE. Merk at samlet score er beregnet av revisjonen med samme vektning tidligere år, jamfør tabell 9. NVE har ikke beregnet samlet score for selskapene for inntektsåret 2012. Det finnes derfor ikke et samlet vektet DEA-resultat som frem til og med 2011.

Tabellen viser at TE Nett etter fusjonen oppnådde en kostnadseffektivitet i 2013/2011 som var bedre enn landsgjennomsnittet for både distribusjonsnettet og regionalnettet, mens for året (2014/2012) oppnådde selskapet svakere DEA-resultat.

Vedlegg 7: Uttalelse fra KS-advokatene om habilitet

KOMMUNSEKTORENS ORGANISASJON
Kommunestyret i Oslo, Bergen, Trondheim og Ålesund

KS Advokatene

Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS

Att.:

Advokater MNA
Tor Allstrin – avd.dir.
Elisabeth Aasheim (adv.flm.)
Nina Ramstad Aatlo (H)
Gry Brandshaug Dale
Øyvind Gjelstad
Solfriid Vaage Haukaas
Hakon Huus-Hansen
Erna Larsen
Elisabeth Jordan Ramstad
Øyvind Renslo
Jostein Selle
Hanne Lyngstad Solberg
Cecilie R. Sæther
Siri Tofte
Kristine Vigander
Geir S. Winters

Frode Lauareid

H: Møterett for Høyesterett

Marion Gjerdrum (konsulent)
Kristine Kragseth (adv.sekr.)

Dato:	Vår referanse:	Arkivkode:	Ansvarlig advokat:	Deres referanse:
19.11.2013	13/01804-1	0	Erna Larsen	

Habilitet - ordfører og generalforsamling

Det vises til forespørsel i e-post av 15. november 2013 om en redegjørelse for ordførers inhabilitet når ordfører sitter i styret i et AS og møter på generalforsamlingen.

I henhold til kommuneloven § 40 nr. 3 gjelder forvaltningslovens habilitetsregler med visse unntak når kommunestyret eller annet organ i kommunen skal behandle saker som gjelder eierskapsutøvelsen i enkeltelskaper og gi instruks for hvordan den som representerer kommunen på generalforsamlingen skal stemme på vegne av kommunen.

Det følger av forvaltningsloven (fvl.) § 6, 1 e) at folkevalgt som sitter i styret i et selskap vil være inhabil til å være med å tilrettelegge og treffe vedtak i sak hvor selskapet er part.

I veilederen utgitt av Kommunal og Regionaldepartementet «*Habilitet i kommuner og fylkeskommuner - Om inhabilitetsreglene i forvaltningsloven og kommuneloven*» s. 25 legger departementet til grunn at «*selskapet normalt vil være part når kommunen gjennomgår og behandler sakskartet for møter i selskapets eierorgan, for eksempel generalforsamlingen....*».

Det betyr at ordfører er inhabil til å delta i organer i kommunen som utøver eierskap i saker som skal opp på generalforsamlingen, og ordfører kan da heller ikke være med å avgjøre hvilke instruks som skal gis til den som skal representere kommunen på generalforsamlingen.

Spørsmålet er da om kommunestyret kan utpeke en ordfører til å representere kommunen når ordføreren er inhabil til å delta i behandlingen av utøvelse av eierskapet for selskapet i

kommunen. Selve utpekingen/valget følger kommunelovens regler, ikke aksjeloven. Dermed gjelder habilitetsreglene jf. kl. § 40 nr. 3. Det betyr igjen at bestemmelsen i fvl§ 6, 1 e) antagelig må forstås slik at selskapet er part i saken der når kommunestyret skal bestemme hvem som skal representere kommunen på generalforsamlingen i aksjeselskapet der ordfører sitter i styret. Dermed vil ordfører være inhabil til å delta i denne avgjørelsen med mindre utpekingen faller inn under unntaksbestemmelsene i kommuneloven § 40 nr. 3.

Utpeking av representant til generalforsamlingen må anses å falle utenfor unntaksbestemmelsen i kommuneloven § 40 som lyder slik:

«Om inhabilitet gjelder reglene i forvaltningsloven² kap. II, med følgende særregler:

a. Inhabilitet inntreffer ikke ved valg til offentlige tillitsverv eller ved fastsetting av godtgjøring o.l. for slike verv.»

Valg av representant til generalforsamlingen anses ikke å falle inn under begrepet «*valg til offentlige tillitsverv*». Dermed må det legges til grunn at habilitetsreglene kommer til anvendelse når kommunen skal utpeke hvem som skal møte på generalforsamlingen.

Her skal nevnes at kommunen kan utpeke andre enn ordfører til å delta på generalforsamlingen. Kommuneloven § 9 om at ordfører er «*rettslig representant for kommunen og fylkeskommunen og underskriver på dennes vegne i alle tilfelle hvor myndigheten ikke er tildelt andre*» er ikke tolket dithen at det kun er ordfører som kan møte på vegne av kommunen. Kommunen kan følgelig velge andre enn ordfører til å representere seg på generalforsamlingen.

I henhold til aksjelovens bestemmelser kan ordfører møte på generalforsamlingen selv om han sitter i styre. Her inntreffer ikke inhabilitet, og det er andre hensyn som trer inn her enn reglene i kommuneloven og forvaltningsloven. Når ordfører eller andre representer en kommune eller fylkeskommune er det andre hensyn enn de rent privatrettslige hensyn som trer inn. Disse skal ikke ivareta egne interesser, men det offentliges interesser. Spørsmålet er da om habilitetsbestemmelsene i forvaltningsloven § 6, 1 ledd e) kommer til anvendelse direkte eller analogisk uavhengig av om aksjeselskapet er omfattet av forvaltningsloven eller ikke.

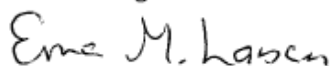
Hovedbegrunnelsen for bestemmelsen i fvl. § 6 1 e) var å bidra til større klarhet om hvilke roller en tjenestemann og folkevalgt utøver i en bestemt situasjon, når vedkommende også er leder, styremedlemi et offentlig heleid selskap. Klarhet med hensyn til hvilke interesser en person representerer i en gitt situasjon, vil bidra til å redusere risikoen for uheldige rollekombinasjoner. Regelen skal ikke bare hindre interessekonflikt, men også bidra til å vise utad at det er ryddige og klare ansvarsforhold internt. Regelen vil bidra til å opprettholde allmennhetens tillitt til forvaltningen.

Etter ordlyden i fvl § 6 1 e) kommer ikke bestemmelsen til anvendelse når ordfører velges til å representere kommunen på generalforsamlingen, men det kan ikke være slik at en ordfører som er inhabil til å delta i kommunens eierskapsutøvelse i kommunen, skal kunne opptre på vegne av kommunen på generalforsamlingen. Dette vil heller ikke være i tråd med hensynet bak fvl. § 6 1 e). I de tilfeller der det er på det rene at ordføreren bare skal stemme slik kommunestyret har bestemt, det vil si at det ikke skal utøves skjønn, må man kunne anvende fvl. § 6, 4ledd om ikke den gjelder direkte, så anvendes den analogisk.

Spørsmålet blir et annet straks det er aktuelt å utøve skjønn på generalforsamlingen. Det er verken utenkelig eller uvanlig den situasjonen oppstår.

Når ordfører er inhabil til å utforme eierstyring for aksjeselskapet innenfor kommunen som rettssubjekt, må det følge av hensynet bak bestemmelsen i fvl. § 6, 1 e) at bestemmelsen må tolkes utvidende eller analogisk slik at kommunestyret av den grunn heller ikke kan velge ordfører til å representere kommunen på generalforsamlingen. Ut fra omgåelsesbetraktninger mener vi også en slik forståelse må være riktig. Vi er ikke kjent med at dette spørsmålet om ordførers habilitet er løst i uttalelse fra departementet, rettspraksis eller juridisk teori. Inntil annet mener vi at denne forståelsen må legges til grunn.

Med vennlig hilsen

Erna Larsen
advokat

Tlf. dir. innvalg 901 83 527

Erna.Larsen@ks.no

Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS
Postuttak
7013 TRONDHEIM

Att.: Frode Singstad

Advokater MNA

Tor Allstrin – adv.dir.
Elisabeth Aasheim (adv.flm.)
Gry Brandshaug Dale
Øyvind Gjelstad
Solfred Vaage Haukaas
Hakon Huus-Hansen
Erna Larsen
Elisabeth Jordan Ramstad
Øyvind Renslo
Jostein Selle
Hanne Lyngstad Solberg
Cecilie R. Sæther
Siri Tofte
Kristine Vigander
Geir S. Winters

Frode Lauvareid

Marion Gjerdrum (konsulent)
Kristine Kragseth (adv.sekr.)

Dato:	Vår referanse:	Arkivkode:	Ansvarlig advokat:	Deres referanse:
31.01.2014	13/01804-2	0	Erna Larsen	

Habilitet i bedriftsforbamlng

Det vises til e-postkorrespondanse vedrørende spørsmål om å få vurdert ordførers habilitet i bedriftsforbamlng.

Følgende ønskes besvart:

I din redegjørelse konkluderer du med at en ordfører som sitter i et styre i en del tilfeller (ved mulighet for å øve skjønn, noe som i praksis vil være ganske ofte) vil være inhabil til å representere kommunen i generalforsamlng etter fyl. § 6 første ledd. Habilitetsbestemmelsen sidestiller verv i styret med verv i bedriftsforbamlng.

Mitt spørsmål er om det likevel kan være noen grunn til å skille mellom ordførere som sitter i styret og ordførere som sitter i bedriftsforbamlng, eller om også de som sitter i bedriftsforbamlng vil være inhabile til å representere kommunen i generalforsamlng?

Det vises til min redegjørelse i brev av 19.12. 2013 oversendt pr e-post samme dag.

Det følger av forvaltningsloven § 6 1e) følgende

En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak

e) når han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforbamlng for

1. et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller
2. et selskap som er part i saken. Dette gjelder likevel ikke for person som utfører tjeneste eller arbeid for et selskap som er fullt ut offentlig eid og dette selskapet, alene eller sammen med andre tilsvarende selskaper eller det offentlige, fullt ut eier selskapet som er part i saken.

Som det fremkommer av bestemmelsen gjelder samme habilitetsregler for ordfører som er medlem av bedriftsforsamling som når en ordfører er styremedlem i et selskap. Bestemmelsen skiller ikke mellom det å sitte i styret og det å sitte i bedriftsforsamlingen. Det er ikke gjort noen unntak i bestemmelsene. Det vil si at her gjelder det samme som jeg skrev i min forrige betenkning om habilitet når selskapet er part og ordfører sitter i styret. Det betyr at en ordfører ikke bør være medlem av bedriftsforsamlingen på samme måte som ordfører ikke bør sitte i styret.

Bedriftsforsamlingen regnes ikke som et eierorgan. Eierorganet er generalforsamlingen i AS, og representantskap i IKS'er.

Med vennlig hilsen

Erna Larsen
advokat

Tlf. dir. innvalg 901 83 527

Erna.Larsen@ks.no

Vedlegg 8: Oversikt over styrever i døtre med mer

Oversikten er basert på informasjon oversendt fra TrønderEnergi. Den gjelder inneværende periode 2013-2015. Vi tar forbehold om at informasjonen er oppdatert.

Heleide datterselskaper

TrønderEnergi Kraft AS	Periode
1. Olav Sem Austmo (leder)	2013 – 2015
2. Jens Peter Nupen(nestleder)	2013 – 2015
3. Leidulv Gagnat	2013 – 2015
4. Roger Andre Nasset (ansattrep.)	2013 – 2015
5. Helge Grønning (ansattrepresentant)	2012 – 2014
Vararepresentanter i rekkefølge	
1. Hilde R. Løvdal	2013 – 2015
2. Per Iversen	2013 – 2015
Vararepresentant for nr. 4 og 5	
5. Atle Midtlyng	2012-2014

TrønderEnergi Nett AS	Periode
Styrerepresentanter	
1. Ståle Gjersvold (leder)	2012 – 2014
2. Hans Petter Wenngren (nestleder)	2013 – 2015
3. Gunnel Fottland	2013 – 2015
4. Alf Egil Husby	2012 – 2014
5. Arne Bjørn Mildal	2012 – 2014
6. Paul Jacobsen, KLP	2013 – 2015
7. Egil Rømen (ansattrepresentant)	2013 -2015
8. Ivar Pedersen (ansattrepresentant)	2012 - 2014
Observatør fra NITO	
9. Olav Krogstad	2013 -2015
Vararepresentanter for nr 1,2,3 og 4 i rekkefølge	
1. Roger Dønnem	2011 - 2013
2. Helene Muri Skalmerås	2013 - 2015
Personlige vararepresentant for nr. 6	
3. Per Viktor Nordan	2012 - 2014
Personlige vararepresentant for nr. 7 og nr. 8	
4. Hans Georg Nesjø (vara ansattrepresentant)	2013 - 2015
5. Rune Agesen (vara ansattrepresentant)	2012 - 2014
Vara for observatør nr. 9	
Hilde Stangeland	2013 -2015

TrønderEnergi Marked AS	Periode
Styrerepresentanter	
1. Charlotte Wulff (leder)	2013 - 2015
2. Bernhard Kvaal (nestleder)	2012 - 2014
3. Bjørn Erik Paasche	2013 - 2015
4. Erland Aarvik (ansattrepr)	2012-2014
Vararepresentanter for nr 1,2 og 3 i rekkefølge	
1. Stig Rolstadaas	2012 – 2014
2. Per Iversen	2012 – 2014
3. Stein Ivar Foss	2012 – 2014

TrønderEnergi Invest AS	Periode
1. Olav Sem Austmo (leder)	2012 – 2014
2. Cathrine Tronstad (nestleder)	2012 – 2014
3. Bernhard Kvaal	2014-2016
Vararepresentant	
Gunnar Sølberg	2014-2016

TrønderEnergi Service AS	Periode
1. Charlotte Wulff(leder)	2013 – 2015
2. Leif Lihaug	2013 – 2015
3. Arnt Inge Sætern	2013 – 2015
4. Johanne Hansen (ansattrep.)	2012 – 2014
Vararepresentanter i rekkefølge:	
1. Gunnel Fottland	2013 – 2015
2. Trond Rikard Olsen	2012 – 2014
Personlige vararepresentanter for nr. 4:	
4. Grete Øwre (vara ansattrepr.)	2012-2014

NIDIT AS	Periode
Styrerepresentanter	
1. Hans Petter Wenngren(leder)	2014-2016
2. Leif Lihaug (nestleder)	2012-2014
3. Bård Olav Uthus	2014-2016
Personlige vararepresentanter for 1, 2 og 3	
1. Bjørn Erik Paasche	2013-2015
2. Ståle Gjersvold	2013-2015
3. Erik Olsen	2013-2015

Sveberg Eiendom AS	
Bjørn Erik Paasche (leder)	2013-2016
Hans Petter Wenngren	2013-2016
Roar Aune	2013-2016

TrønderEnergi Elektro AS (heleid av TEN)	
Bård Olav Uthus (leder)	2014-2016
Målfrid Rustad (nestleder)	2013-2015
Bjørn Erik Paasche	2013-2015
Marit Riiber	2013-2015
Vararepresentanter	
Hilmar Cato Fredriksen	2013-2015
Vararepresentanter for ansattevalgt:	
Ulf Hoff	2013-2015

Deleide selskaper (varierende eierandel)

Nordmøre Energiverk AS (TE eier 49%)	
Per Kristian Øyen (leder)	
Ståle Gjersvold (nestleder)	
Cathrine Tronstad	
Einar Lund	
Ingunn O. Golmen	
Erlend Gaupset (ansattvalgt)	
Arvid I Johannesen (ansattvalgt)	

Sarepta Energi AS (TEK eier 50 %)	Periode
1. Anne Strømmen Lycke (leder)	2013-2014
2. Kenneth Brandsås, NTE	2013-2014
3. Tormod Eggan, TE	2013-2014
4. Olav S Austmo	2013-2014
5. Christian Stav	2013-2014

Usma Kraft AS (TEK eier 80 %)	Periode
1. Leidulv Gagnat (leder)	2012 – 2014
2. Jan Olav Reistad (nestleder)	2013-2015
3. Idunn G. Finnanger	2012 – 2014
4. Espen Sørflakne	2012 – 2014
5. Inge Nordeide	2012 – 2014
Personlige vararepresentanter for nr 1, 2, 3, 4 og 5	
1.Kåre Lorås	2012-2014
2. Stig Rolstadaas	2012 – 2014
3. Erlend Ness	2012 – 2014
4. Pål Steinar Flakne	2012 – 2014
5. Ola Kulseth	2012 – 2014

Driva Kraftverk DA (TEK eier 75 %)	Periode
1. Leidulv Gagnat(leder)	2013 – 2015
2. Tommy Ole Olsen (nestleder)	2012 – 2014
3. Ivar Kosberg	2012 – 2014
4. Geir Blakstad	2012 – 2014
Vararepresentanter i rekkefølge for nr 1 og 2	
1. Jan Olav Reistad	2013 – 2015
2. Stig Rolstadaas	2012 – 2014
Vararepresentanter i rekkefølge for nr 3 og 4	
1. Rune Humlung	2012 – 2014
2. Alf R. Røsberg	2012 – 2014

Småvoll Kraftverk AS (deleid av Driva)	Periode
1. Jørund Kvande (styreleder)	2012 – 2014
2. Leidulv Gagnat	2012 – 2014
3. Ingebrigt Vollan	2012 – 2014
Personlige vararepresentanter for nr 1,2 og 3	
1. Knut Reinset	2013-2015
2. Bernhard Kvaal	2012 – 2014
3. Geir Liabø	2012 – 2014

Kraftverkene i Orkla (Tek eier 35 %)	Periode
Svein Ove Slinde (leder) - Statkraft Energi AS	2012-2014
Oddleiv Sæle (nestleder) - Eidsiva Vannkraft	2012-2014
Stig Morten Løken - Eidsiva Vannkraft	2013-2014
Hilde Bakken - Statkraft Energi AS	2013-2014
Gro Merete Tjeldflåt Ulstad - Statkraft	2012-2014
Jan Olav Reistad - TrønderEnergi Kraft	2013-2014
Tommy Olsen - TrønderEnergi Kraft	2012-2014
Leidulv Gagnat - TrønderEnergi Kraft	2013-2014
Kirsti Elsfjordstrand - Statkraft Energi AS	2012-2014
Stein Solbu (observatør) – NØK Andelsverk AS	2012-2014

Vararepresentanter i rekkefølge for Eidsiva Vannkraft:	
1. Stein Solbu	2012-2014
2. Hans Sandbu	2013-2014
Vararepresentanter i rekkefølge fra Statkraft Energi AS:	
1. Per Morten Aunemo	2012-2014
2. Erik Weisser Høstmark	2012-2014
Vararepresentanter i rekkefølge for TrønderEnergi Kraft:	
Jens Peter Nupen	2013-2014
Mette Herrem	2013-2014

Osaelva Kraftverk AS (TEK eier 50 %)	Periode
1. Arnt Solem (styreleder)	2012–2014
2. Geir Atle Svendsen	2012-2014
3. Bernhard Kvaal	2012-2014
4.Christian Tørriseng	2013-2015
Personlige vararepresentanter	
<i>Fra TrønderEnergi Kraft:</i>	
Ingrid Vik	2013-2015
Torbjørn Aadal	2013-2015
<i>Fra FosenKraft AS:</i>	
Ole Kristian Strand	2012-2014
Kåre Bulling	2012-2014

TronderPower Ltd (TE eier 72 %)	Periode
Jon Einar Værnes (leder)	
Mark Davies	
Hans Petter Wenngren	

www.revisjonmidtnorge.no

www.trondheim.kommune.no/revisjon

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Arvid Hanssen
Arkivsaksnr.: 14/441

Arkiv: 039

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Kommunestyret

KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING 2013 - FRØYA KOMMUNE

Forslag til vedtak:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2013 til orientering.

Vedlegg:

Årsmelding 2013 for kontrollutvalget i Frøya kommune

Kontrollutvalgets behandling i møte 19.03.2014:

Kontrollutvalget gjennomgikk administrativt utkast til årsmelding og innarbeidet mindre endringer.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Saksopplysninger:

Kommunelovens bestemmelser om tilsyn og kontroll gir kommunestyret og kontrollutvalget betydelig ansvar og det er derfor viktig med en dialog mellom kontrollutvalget og kommunestyret.

Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontroll- og tilsynsorgan og skal forestå det løpende tilsynet med kommunen og kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret. Utvalget rapporterer sine saker til kommunestyret løpende gjennom året. For å oppsummere foregående års aktivitet og for å gi kommunestyret et innblikk i virksomheten, utarbeider kontrollutvalget likevel sin egen årsmelding som legges frem for kommunestyret til orientering.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til vedlagte årsmelding for kontrollutvalget for 2013.

Vurdering:

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler kontrollutvalget å oversende saken til kommunestyret og innstille på at årsmeldingen tas til orientering. Kommunestyret kan likevel komme med innspill og tanker knyttet til kontrollutvalgets virksomhet i tilknytning til behandlingen i kommunestyret.

ÅRSMELDING 2013

KONTROLLUTVALGET I FRØYA KOMMUNE

Vedtatt i sak 8/14 i kontrollutvalgets møte 19.03.2014.

Innholdsfortegnelse

1.	OM KONTROLLUTVALGET, MANDAT OG SAMMENSETNING	3
1.1	KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING	3
1.2	RAMMER FOR UTVALGETS ARBEID	3
1.3	KONTROLLUTVALGETS RESSURSER	4
1.3.1	Sekretariat.....	4
1.3.2	Revisjon	4
1.3.3	Økonomi.....	4
2.	ARBEID I UTVALGET	5
2.1	MØTER	5
2.2	SAKER.....	5
2.3	DELTAKELSE I RELEVANTE FORA	6
3.	REVISJON	6
3.1	REGNSKAPSREVISJON	6
3.2	FORVALTNINGSREVISJON	7
3.3	GRANSKINGER ELLER UNDERSØKELSER	7
3.4	SELKAPSKONTROLL.....	7
4.	PÅSEANSVAR OVERFOR REVISJON	8
5.	ETISK STANDARD.....	8
6.	AVSLUTNING.....	8

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Kontrollutvalget velges av kommunestyret og skal på vegne av kommunestyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Kontrollutvalget skal minst bestå av tre medlemmer, der minst et av medlemmene utgår fra kommunestyret eller fylkestinget. Kommunestyret eller fylkestinget kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer, men da må hele utvalget velges på nytt. Kontrollutvalget skal ha sekretærbistand i sitt arbeid og kommunestyret skal i henhold til kommuneloven sørge for dette.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning

Kontrollutvalget fikk etter valget høsten 2011 følgende sammensetning:

Medlemmer		Varamedlemmer
Johan G. Foss	Leder	Ingrid Skjærsten Johansen
Jarl Arthur Dyrvik	Nestleder	Lisa Fillingsnes Grytvik
Johan Eldar Wingan	Medlem	Harry Osvald Hansen
Kirsten Dragsnes	Medlem	Torill Pettersen
Lars Ø. Nordgård	Medlem	Helge Stranden

Utvalget størrelse, sammensetning og representasjon i kommunestyret er i henhold til kravene i kommuneloven. I henhold til nye bestemmelser i kommuneloven skal minst ett av medlemmene utgå fra kommunestyret, dette kravet er oppfylt.

1.2 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalget er et lovpålagt organ, hvis mandat har grunnlag i kommunelovens bestemmelser om internt tilsyn og kontroll § 77:

"4. Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

5. Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. "

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommunelovens § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men kommunestyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge mange oppgaver som vil fremgå av kapittel 3 nedenfor.

1.3 Kontrollutvalgets ressurser

1.3.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra KonSek Midt-Norge IKS. Selskapet ble etablert i 2005 og har siden da levert tjenester til Frøya kommunes kontrollutvalg og kontrollutvalgene i 14 andre kommuner, samt til Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

Ressursbruk per kommune i siste 3-årsperiode rapporteres til representantskapet i KonSek årlig. Kontrollutvalget i Frøya kommune fikk levert 22 % flere timer enn budsjettert til sekretariatsarbeid i perioden 2011-2013. For 2013 var merforbruket på 23 % (54 timer). Merforbruket har til og med 2013 ikke medført økte kostnader for Frøya kommune.

Styret og daglig leder fikk gjennom vedtak i representantskapet fullmakt til å ta opp ressursfordelingen med kommuner som over år avviker mye i forhold til budsjettert timeforbruk. Kommunestyret i Frøya kommune vedtok å øke rammen til sekretariatsbistand med kr 33.000 ut over generell kostnadsøkning på 3,5 % fra 2014. Selv med denne økningen må kontrollutvalget prioritere ressursbruken ytterligere for å holde seg innenfor rammen som er satt for 2014.

1.3.2 Revisjon

Frøya kommune er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester med Revisjon Midt-Norge IKS. Selskapet ble etablert i 2005 og leverer revisjonstjenester til Frøya kommune og 14 kommuner samt fylkeskommunen i Sør-Trøndelag. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Revisjonsarbeidet gjøres innenfor tildelte ressursrammer.

1.3.3 Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør en god nok aktivitet. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen. Regnskapstallene for 2013 viser et mindre forbruk på knapt kr 90.000 til tilsyn og kontroll. Kontrollutvalget hadde i 2013 kroner 985 000 til disposisjon. Av dette utgjør ca 64 % honorar til Revisjon Midt-Norge IKS, 21 % honorar til KonSek Midt-Norge IKS og 15 % benyttes til aktivitet (inklusive honorar) i kontrollutvalget.

2. Arbeid i utvalget

2.1 Møter

Kontrollutvalget i Frøya kommune har i 2013 avholdt 6 møter og behandlet 58 saker. Protokoller fra kontrollutvalgets møter oversendes kommunestyret som trykt referatsak. Kommunestyret får dermed løpende oversikt over virksomheten til kontrollutvalget.

Utvalget har et ønske om å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Utvalget hadde gjennom eget vedtak åpne møter fra 2012, før lovendring om at kontrollutvalgets møter skal være åpne kom med virkning fra 1.7.2013. Ved flere av kontrollutvalgets møter har det vært gitt orienteringer fra administrasjonen på forskjellige virksomhetsområder i kommunen. Informasjon fra de som jobber i kommunen og som kjenner forholdene best er vurdert som spesielt viktig for kontrollutvalget.

Ordfører og /eller rådmann har deltatt på noen av utvalgets møter, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

2.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra kommunestyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, og som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid.

Henvendelser behandles seriøst uavhengig om det er et forhold som blir undersøkt videre eller at kontrollutvalget finner at dette ikke er en sak som hører til deres funksjon å se på. Det er positivt at kontrollutvalget er blitt bedre kjent de siste år. Samtidig setter det krav til prioriteringer i kontrollutvalgets arbeid. Flere forhold som er brakt inn i kontrollutvalget er avsluttet gjennom enkle undersøkelser fra sekretariatets side eller kontakt med administrasjonen. Rådmannen har også gjennom deltakelse på møter i kontrollutvalget avklart spørsmål som er reist. I en del tilfeller har kontrollutvalget også i 2013 pekt på at det tar lang tid før administrasjonen i kommunen besvarer henvendelser.

Eksempler på områder som har vært berørt i møter i 2013, utenom de faste ordinære saker knyttet til lovpålagte oppgaver:

- Fylkesmannens tilsyn ved Sistranda skole høsten 2012, tidlig innsats.
- Helsetilsyns tilsyn desember 2012 – Avlastning til voksne etter lov om kommunale helse – og omsorgstjenester.
- Rapport etter fylkesmannens tilsyn med Frøya kommune som barnehagemyndighet
- Oppfølging av tilsynsrapport fra fylkesmannen – Frøya kommune som barnehagemyndighet.
- Henvendelse fra styret i Frøya Frp, diverse spørsmål, blant annet om intensjonsavtale ifm søknad om visningskonsesjon.
- Sør-Trøndelag Pleie- og omsorgsforum – status for Frøya kommune. (Reisevirksomhet)
- Retningslinjer for høring – kontrollutvalget i Frøya kommune.
- Salg av båten Flafi.

- Retningslinjer for ansettelser i Frøya kommune og "smørbrøddliste" ved utlysning av stillinger.
- Rapporter/referat fra noen representantskap og generalforsamlinger, hvor Frøya kommune er medeier av interkommunale selskap og aksjeselskap.
- Orienteringer knyttet til oppfølging av opplæringsloven i Frøya kommune. (Spesialundervisning)
- Orientering om brukerundersøkelse - KonSek Midt-Norge IKS.

2.3 Deltakelse i relevante fora

Alle medlemmer i kontrollutvalget er invitert til bl.a. samlinger i regi av KonSek Midt-Norge IKS, Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Forum for Kontroll og Tilsyn. (FKT) For å holde seg oppdatert om informasjon som er aktuell for utvalgets oppgaveløsning deltar medlemmene på konferanser og samlinger, når det vurderes som relevant og mulig innenfor gitte rammer.

Nestleder deltok på NKRF- samling 6.-7.2.13. på Gardermoen. Leder deltok 15.3.13 på samling på Tiller i Trondheim i regi av KonSek Midt-Norge IKS.

3. Revisjon

3.1 Regnskapsrevisjon

"Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskap og kommunale eller fylkeskommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte,(...)"

Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet før det vedtas av kommunestyret eller fylkestinget.

Når revisor påpeker forhold i årsregnskapet, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 4, skal kontrollutvalget påse at dette blir fulgt opp."

Forskrift om kontrollutvalg, kapittel 4

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere måter gjennom året.

Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommunens årsregnskap. Uttalelsen vedlegges regnskapssaken til kommunestyret. Formannskapet får kopi av uttalelsen før de gir sin innstilling til kommunestyret. Informasjon fra oppdragsansvarlig revisor og rådmannen er sterkt vektlagt, slik at kontrollutvalget gis relevant og nødvendig kunnskap for å avgi uttalelsen. Det er i tillegg etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig revisor om planlegging og status i arbeidet med regnskapsrevisjon.

Regnskapet for 2012 ble avlagt 12 dager etter fristen. Årsberetningen ble avlagt innen fristen.

Kontrollutvalget påpekte i sin uttalelse til regnskapet 2012 at Frøya kommune fortsatt må ha et sterkt fokus på nøkternhet, økonomistyring og budsjettdisiplin, selv om regnskapet viste et mindreforbruk. Kontrollutvalget bemerket videre at det var store avvik mellom regnskap og budsjett på enkeltområder, som delvis skyldes manglende budsjettering og manglende budsjettkorrigeringer. Kontrollutvalget anbefalte at kommunen i større grad følger opp med budsjettkorrigeringer på sentrale områder, når avvik oppstår. Kontrollutvalget mener dette gir bedre styringsinformasjon enn at avvik kommenteres i ettertid.

3.2 Forvaltningsrevisjon

"Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp."

Forskrift om kontrollutvalg, kapittel 5

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille og følge opp forvaltningsrevisjoner i kommunen. Resultatene fra arbeidet skal rapporteres til kommunestyret.

Alle forvaltningsrapporter legges fram for kontrollutvalget etter hvert som de avlegges og revisor foretar en gjennomgang av revisjonsarbeidet og konklusjonene. Samtlige rapporter sendes videre til kommunestyret.

Det er i 2013 ikke behandlet nye forvaltningsrevisjonsrapporter i kontrollutvalget. Kontrollutvalget prioriterte i 2013 å bestille en større forvaltningsrevisjonsrapport, hvor noe av revisjonsressursene for 2014 også benyttes. Revisjonen skal gjennomgå og vurdere kommunens helhetlig innsats for barn og unge på noen områder. Rapport fremlegges for kontrollutvalget og kommunestyret våren 2014.

Et forvaltningsrevisjonsprosjekt med fokus på Plan- delings- og byggesaksbehandling ble sluttbehandlet i kommunestyret i juni 2012. Kontrollutvalget har i 2013 fulgt opp kommunestyrets vedtak og oversendt egen sak til kommunestyret. Frøya kommune foretar fortsatt ikke tilsyn av byggeprosjekt i tråd med lovkrav. Administrasjonen har i eget skriv til kontrollutvalget i mars 2014 sagt at målet er å få dette på plass i løpet av 2014.

Kontrollutvalget har også i egen sak fulgt opp vedtak etter en forvaltningsrevisjonsrapport fra 2011 om offentlige anskaffelser.

3.3 Granskinger eller undersøkelser

Kontrollutvalget kan på eget initiativ eller etter vedtak i kommunestyret, ta tak i forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser. Slike undersøkelser kan også føre til senere forvaltningsrevisjoner.

Det har ikke vært gjennomført granskinger/undersøkelser i 2013.

3.4 Selskapskontroll

"Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll."

Forskrift om kontrollutvalg, kapittel 6

Kontrollutvalget har i flere år hatt fokus på at Frøya kommune må få på plass en eierstrategi/eierskapsmelding. Kontrollutvalget la frem en sak rundt forarbeid til selskapskontroll i kommunestyret i januar 2011 og følgende ble vedtatt:

"Kommunestyret ber rådmannen om at arbeidet med utarbeidelse av eierstrategi/eierskapsmelding gis prioritet. Eierskapsmelding/eierstrategi inneholdende generelle retningslinjer for eierstyring og formål med det enkelte eierskap fremmes for kommunestyret innen utgangen av inneværende kommunestyreperiode."

Arbeidet med eierskapsmeldinger ble ikke sluttført i 2013, men fremlagt og behandlet i kommunestyret i februar 2014. Kontrollutvalget mener dette er viktige dokument for kommunen som eier. Kontrollutvalget og kommunestyret fikk i 2013 fremlagt en rapport om selskapskontroll i DalPro AS. Dette var et fellesprosjekt sammen med kontrollutvalget i Hitra kommune. Manglende eierstrategi/eierskapsmelding vedrørende selskapet er nå på plass.

Sammen med flere eierkommuner har kontrollutvalget i 2013 bestilt en selskapskontroll inn mot TrønderEnergi. Rapporten er avlagt 28.2.14 og vil sannsynligvis bli fremlagt for kommunestyret i egen sak samtidig med behandlingen av denne årsmeldingen.

4. Påseansvar overfor revisjon

Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale eller fylkeskommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret eller fylkestinget, herunder påse at kommunen eller fylkeskommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Forskrift om kontrollutvalg, kapittel 3

Det er i forskriftene gitt en del bestemmelser om formelle krav som skal stilles til valgt revisor, herunder krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

5. Etisk standard

I juni 2009 ble kommuneloven endret og § 1, Lovens formål, fikk tillagt en ny setning:

Loven skal også legge til rette for en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

Endringen trådte i kraft 1. juli 2009.

Det har ikke vært konkrete saker i kontrollutvalgt hvor etikk har vært hovedtema. Etikk blir imidlertid berørt i diskusjoner knyttet til enkeltsaker.

6. Avslutning

I tillegg til en oppsummering av årets virksomhet anser kontrollutvalget årsmeldingen som et dokument for å informere om utvalget og dets virksomhet. Kontrollutvalgets saker ligger åpent på sekretariatets hjemmesider: www.konsek.no kontrollutvalgene/frøya.

Målet om å være uavhengig i sitt arbeide anser kontrollutvalget at de har ivaretatt på en god måte. I utvalgsmøtene er det tilsynsperspektivet som styrer diskusjoner og vedtak, mens partipolitiske hensyn legges tilbake. Sakene som er behandlet i utvalget bærer ikke preg av å være politiske

omkamper eller ha partipolitiske agendaer. Utvalget har vært bevisst på problemstillinger knyttet til uavhengigheten og satt denne høyt i sitt arbeid.

Utvalget ser at det er utfordringer knyttet til i hvor stor grad en skal engasjere seg i enkelthenvendelser som oversendes utvalget. Dette gjelder både i forhold til innhold, men også i forhold til prioritering av ressursene kontrollutvalget har.

Kontrollutvalgets arbeid krever at medlemmene er aktive og setter seg inn i til dels kompliserte saker som kan favne hele virksomhetsområdet som Frøya kommune er beskjeftiget med.

Kontrollutvalgets arbeid krever et nært og godt samarbeid med kommunestyret.

Kontrollvirksomheten forutsetter også en god dialog med administrasjonen i Frøya kommune. Kontrollutvalget mener det fortsatt er et noe å gå på før en kan si seg fornøyd med oppfølgingen av politiske vedtak i kommunestyret og kontrollutvalget. Dette gjelder særlig i forhold til frister.

Utvalget takker for samarbeidet som har vært i året som har gått og ser frem til et nært og godt samarbeid i året som kommer. På denne måten kan kontrollutvalget på sin måte bidra til en velfungerende forvaltning og størst mulig tillit til kommunen, til beste for kommunen og den enkelte innbygger i Frøya kommune.

Frøya 19. mars 2014

Johan G. Foss
Kontrollutvalgets leder

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Harriet Strand
Arkivsaksnr.: 14/312

Arkiv: 039

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Eldrerådet

ÅRSMELDING FOR FRØYA ELDRERÅD 2013

Forslag til vedtak:

Eldrerådets innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret tar eldrerådets årsmelding for 2013 til orientering.

Vedlegg:

Årsmelding 2013

Saksopplysninger:

Eldrerådet er etter eldrerådsloven pålagt å lage årsmelding. Det er ikke nærmere fastsatt hva meldingen skal inneholde. Årsmeldingen skal i følge eldrerådslovens §§4 og 8 forelegges kommunestyret.

Årsmelding 2013 for Frøya Eldreråd

Eldrerådets medlemmer:

Bjørnar Flatval, leder
Laila Wedø, nestleder
Kjell Englund
Hans Hakkebo
Kjeld Stub

Avholdte møter: 6
Antall saker behandlet: 20

Rådet har gitt uttalelser til følgende saker:

- forslag til endret bemanning av driften på eldreboligen bak sykehjemmet
 - inntakskriterier til omsorgsboliger
 - forslag til husleie i Beinskardet
 - budsjett 2014 og handlingsplan for 2014 – 2017
 - egen møteplan
 - forslag til eget budsjett for 2014
- Rådet har også fått fremmet sak og vedtatt regler for UT/Hjem for en hundrelapp.

Rådet har ellers vært opptatt av

- riving av fjøset ved Sistranda Borettslag
- endringer i møtereglement i forhold til godtgjørelser for møter i ulike komiteer
- bortfall av Helsebussen *
- omlegging til ny transportør – kritikk på rutetilbudet

* Eldrerådet arrangerte et felles møte med Eldres råd fra Hitra og tema var bl.a. felles uttalelse i forbindelse med nedleggelse av helsebusstilbudet.

Hvert år markeres Eldres Dag, som er 1. oktober. I år valgte vi å lage en ny vri på markering. Alt var lagt til kulturhuset, og dagen ble avsluttet med egen kinoforestilling, hvor filmen om Bør Børson ble vist. På Frøya er vi så heldig å ha mange flinke elever og lærere ved restaurant- og matfaglinjen på den videregående skolen. De påtok seg alt ansvar for mat og servering, noe som innebar alt av innkjøp, dekking/pynting av bordene, tilberedning av middag og baking av kaker. I tillegg sto de for serveringen. Torstein Iversen var leid inn for å underholdt og ordfører Berit Flåmo holdt dagens tale.

Eldrerådet klarte å få til hele arrangementet innenfor de midlene som var avsatt i budsjettet til making av dagen, så det var derfor ingen egenandel for deltagerne. 85 eldre deltok på årets markering. En svært vellykket dag.

Diverse kurs/møter:

Eldrerådet var representert ved møte på Krokstadøra i regi av Fylkesmannen, Fylkeskommunen og Husbanken og tema var universell utforming.

Fredag 7. juni deltok tre av elderrådets medlemmer på dagskonferanse i Trondheim. Arrangør var fylkets elderråd og alle elderrådene i hele fylket var derfor invitert. Til sammen 20 kommuner var representert.

Tema for dagen var:

- vold mot eldre
- verdighetsgarantien – forskrift for en verdig eldreomsorg
- LYST PÅ LIVET – aktivitetsprogram for eldre

Spesielt interessant var innlegget om verdighetsgarantien, ved tidligere fylkesmann Kaare Gjønnes.

Otto Falkenberg har møtt i mange av elderrådets møter i 2013. Han har holdt rådet orientert om framdriften i arbeidet med bygging av nye omsorgsboliger, og om hva som skjer rundt planlegging av seniorboliger. Eldrerådet var på befarings i Beinskardet 10. juni hvor Otto Falkenberg var med og ledet befaringen. Eldrerådet følger de er godt orientert om situasjonen i pleie- og omsorg ved orienteringer fra Torny D Sørli og Mattis Aune.

Av midler fra Den Kulturelle Spaserstokken har eldrerådet i 2013 støttet julebord for eldre med kr 10.000,- og kr 5.000,- til julekonsert med musikklaget på sykehjemmet.

Rådet møttes til juleavslutning på Hotell Frøya onsdag den 11. desember og ordfører, rådmann og virksomhetsleder pleie- og omsorg var invitert og var med oss denne dagen.

Rapport fra eldreombudet:

Eldreombudet har vært å treffe på biblioteket/frivilligsentralen hver onsdag fra kl. 10.00 – 12.00, 40 ganger i løpet av året 2013.

Generelt lite henvendelser til ombudet, men det tok seg opp etter at ombudet annonserte tilbud om utfylling av reiseregninger for helsereiser. Mange eldre har problemer med utfylling av dette skjemaet nå etter at helsebussen falt bort. Ordningen er annonsert i lokalpressa, samt at ombudet har informert bl.a. pensjonistforening.

Ombudet mener at en av årsakene til at besøket har vært lavt er tilgjengeligheten til lokalene for frivilligsentralen. Ombudet håper derfor at eldreombudet kan følge frivilligsentralen over i eventuelle nye og mer hensiktsmessige lokaler.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Jan Otto Fredagsvik
Arkivsaksnr.: 11/1463

Arkiv:

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Kommunestyret

SUPPLERINGSVALG FOR TRAFIKKRÅDET

Forslag til vedtak:

1. Som vararepresentant for Turid Berget velges.....
2. Som fast representant fra Bogøya velges..... og med som vararepresentant.
3. Valgene gjelder for inneværende valgperiode

Saksopplysninger:

Trafikkrådet er oppnevnt av kommunestyret. Det er et behov for å foreta suppleringsvalg, da rådet i dag mangler vararepresentant for Turid Berget, som fast representant fra Mausund og fast representant m/vara fra Bogøya.

Vurdering:

Trafikkrådet i Frøya kommune er et svært viktig råd, både overfor fylkeskommunen og de som utfører båt- og ferjetrafikk mellom Fast-Frøya og øyrekken og som viktige premissleverandører for formannskap og kommunestyre når vedtak skal fattes.

Saka legges fram uten innstilling på kandidater fra rådmannen.

Dette dokumentet mangler

ØKONOMIREGLEMENT

Frøya kommune

K-sak den

1. GENERELT OM ØKONOMIREGLEMENTET	5
1.1 BAKGRUNN	5
1.2 FORMÅL	5
1.3 OVERORDNEDE RAMMER	5
2. REGLEMENT FOR ØKONOMIPLAN	6
2.1 OVERORDNETE RAMMER	6
2.2 FORMÅL	6
2.3 ARBEIDSFORM OG FRAMDRIFTSPLAN FOR UTARBEIDELSE AV ØKONOMIPLAN (ELLER HANDLINGSPROGRAM MED ØKONOMIPLAN)	7
2.3.1 HANDLINGSPROGRAM MED ØKONOMIPLAN (I DET ETTERFØLGENDE KALT ØKONOMIPLAN)	7
2.3.2 RÅDMANNENS ANSVAR	8
2.3.3 FORMANNSKAPETS ANSVAR	8
2.4 KOMMENTARER TIL REGLEMENTET	9
2.5 BEGREPER SOM BENYTTES I BUDSJETTDOKUMENTET	9
3. REGLEMENT FOR ÅRSBUDSJETT	10
3.1 OVERORDNETE RAMMER	10
3.2 FORMÅL	10
3.3 ARBEIDSFORM OG FRAMDRIFTSPLAN FOR UTARBEIDELSE AV ÅRSBUDSJETT	10
3.3.1 RÅDMANNENS ANSVAR	10
3.3.2 FORMANNSKAPETS ANSVAR	10
3.3.3 KOMMUNESTYRETS ANSVAR	11
3.4 ÅRSBUDSJETTETS INNHOLD OG INNDELING	11
3.5 ANSVARSOMRÅDER I FRØYA KOMMUNE	11
3.6 VEDTAK OM ÅRSBUDSJETT	12
3.7 VEDLEGG TIL ÅRSBUDSJETT	12
3.8 RETNINGSLINJER	12
3.9 DISPONERINGSFULLMAKT	13
3.10 ANDRE FULLMAKTER	13
3.11 KOMMENTARER TIL REGLEMENTET	14
3.12 BEGREPER SOM BENYTTES I BUDSJETTDOKUMENTET	14
4. REGLEMENT FOR BUDSJETTOPPFØLGING OG RAPPORTERING	15
4.1 OVERORDNETE RAMMER	15
4.2 FORMÅL MED FORVALTNINGEN	15
4.3 BUDSJETTOPPFØLGING	15
4.4 RAPPORTERING	15

5	<u>REGLEMENT FOR DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET</u>	16
5.1	OVERORDNETE RAMMER	16
5.2	FORMÅL	16
5.3	RETNINGSLINJER FOR DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET I DRIFTSBUDSJETTET	16
5.4	RETNINGSLINJER FOR DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET I INVESTERINGSBUDSJETTET	17
5.5	OVERSKRIDELSER	18
5.6	TILLEGGSBEVILGNINGER, OMDISPONERINGER	18
5.7	INVESTERINGER SOM FINANSIERES MED LÅNEOPPTAK	18
6	<u>REGLEMENT FOR ÅRSAVSLUTTNING</u>	19
6.1	OVERORDNETE RAMMER	19
6.2	FORMÅL	19
6.3	KOMPETANSE TIL Å GJENNOMFØRE FULLE STRYKNINGER I DRIFTSREGNSKAPET	19
6.4	KOMPETANSE TIL Å GJENNOMFØRE DELVISE STRYKNINGER I DRIFTSREGNSKAPET	19
6.5	REDUSERE OVERFØRINGSPOSTEN	19
6.6	MANGLENDE DEKNING VED AVSLUTNING AV INVESTERINGSREGNSKAPET 20	
7	<u>REGLEMENT FOR TAP PÅ FORDRINGER</u>	21
7.1	OVERORDNETE RAMMER	21
7.2	FORMÅL	21
7.3	RETNINGSLINJER	21
7.4	FULLMAKTER	22
8	<u>REGLEMENT FOR INVESTERINGSPROSJEKT</u>	23
8.1	OVERORDNETE RAMMER	23
8.2	FORMÅL	23
8.3	DEFINISJON AV INVESTERINGSPROSJEKT	23
8.4	BEHOVSUTREDNING	23
8.5	POLITISKE VEDTAK FØR IGANGSETTING	24
8.6	OPPFØLGING AV INVESTERINGSPROSJEKT	24
8.7	FORPROSJEKT	25
8.8	DETALJPROSJEKT	26
8.9	BYGGESTART	26
8.10	OPPFØLGING I BYGGETIDEN	26
8.11	PROSJEKTREGNSKAP	26
8.12	TILLEGGSBEVILGNING	27
8.13	OVERTAKING	27
8.14	LØPENDE RAPPORTERING AV REGNSKAPET GJENNOM ÅRET	27
8.15	SLUTTREGNSKAP	28
8.16	FINANSIERING AV INVESTERINGSREGNSKAPET	28
8.17	FINANSIELLE LEIEAVTALER	29
8.18	REBUDSJETTERING	29

8.19	FULLMAKT TIL LÅNEOPPTAK	29
8.20	NOTE OM INVESTERINGSØRSOSJEKTER	29
8.21	OPPLSYNINGER I ÅRSBERETNINGEN	30
9	REGLEMENT FOR FINANSFORVALTNING	31
10	REGLEMENT FOR STARTLÅN	45
10.1	OVERORDNETE RAMMER	45
10.2	FORMÅL	45
10.3	HVEM KAN FÅ LÅN	45
10.4	HVA DET KAN LÅNES TIL	45
10.5	NÆRMERE OM BOSTEDET	46
10.6	LÅNESUM	46
10.7	RENTE- OG AVDRAGSVILKÅR	46
10.8	UTBETALING	46
10.9	KLAGE	46
10.10	ENDRINGER I NEDBETALINGSPLAN	47
10.11	FORHOLD TIL INNKREVENDE FORETAK	47
11	REGLEMENT FOR INNKJØP	48
11.1	FORMÅL OG OMFANG	48
11.2	ANSVAR	48
11.3	GENERELLE KRAV TIL INNKJØPSARBEIDET	48
11.6	FORSIKRINGS-, BANK- OG STRØMAVTALER	49
11.7	BEGREPSDEFINISJONER	49
11.8	VEDLEGG 1.	51
12	REGLEMENT FOR ANVISNING	52
12.1	OVERORDNETE RAMMER	52
12.2	FORMÅL	52
12.3	RETNINGSLINJER	52
12.4	SKJEMA FOR DELEGERING AV ANVISNINGSMYNDIGHET	52
12.5	BEGRENSNINGER I ANVISNINGSMYNDIGHETEN	52
12.6	OPPHØR AV ANVISNINGSMYNDIGHET	53
12.7	ATTESTASJON	53
12.8	ANVISNING	53
13	UTARBEIDEDE RUTINER	54
13.1	INNKJØPSRUTINER	54
13.2	RUTINER FOR FINANSREGLEMENTET	67

1. GENERELT OM ØKONOMIREGLEMENTET

1.1 Bakgrunn

Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25.09.92 med tilhørende forskrifter av desember 2000 bærer preg av at staten oppfordrer kommunene til å drive mål- og rammestyring. Stortinget vedtok endringer i kommuneloven i juni 2000 og Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har med bakgrunn i lovendringene fastsatt nye forskrifter på økonomiområdet

- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale årsbudsjetter - jfr kommuneloven § 46 nr 8
- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale årsregnskap og årsmelding - jfr kommuneloven § 48 nr 6
- Forskrift om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner - jfr kommuneloven § 49 nr 2
- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier - jfr kommuneloven § 51 nr 3
- Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning - jfr. kommunelovens § 52 nr 2

De nye reglene er mer rammepreget enn de forrige og det er derfor nødvendig for kommunene å fastsette ytterligere regler på økonomiområdet i et eget økonomireglement.

1.2 Formål

Formålet med økonomireglementet er:

- Å beskrive kommunens økonomi- og regnskapssystem
- Å bidra til en effektiv og forsvarlig økonomiforvaltning i kommunen
- Å bidra til en bedre økonomistyring
- Å gi de folkevalgte et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag
- Å dokumentere noen viktige økonomirutiner

Økonomireglementet er bygget opp med budsjett- og regnskapsteori sammen med fremgangsmåter (rutiner) for hvordan vi løser de viktigste spørsmålene i vår egen økonomiforvaltning.

Økonomireglementet er bygget opp med NKK's normalreglement (NKK = Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnfordring) som grunnlag og tilpasset Frøya kommunes spesielle behov.

1.3 Overordnede rammer

Reglementet gjelder for folkevalgte organer, administrasjonen (herunder kommunale foretak etter kommunelovens kapittel 11) og styret for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27.

2. REGLEMENT FOR ØKONOMIPLAN

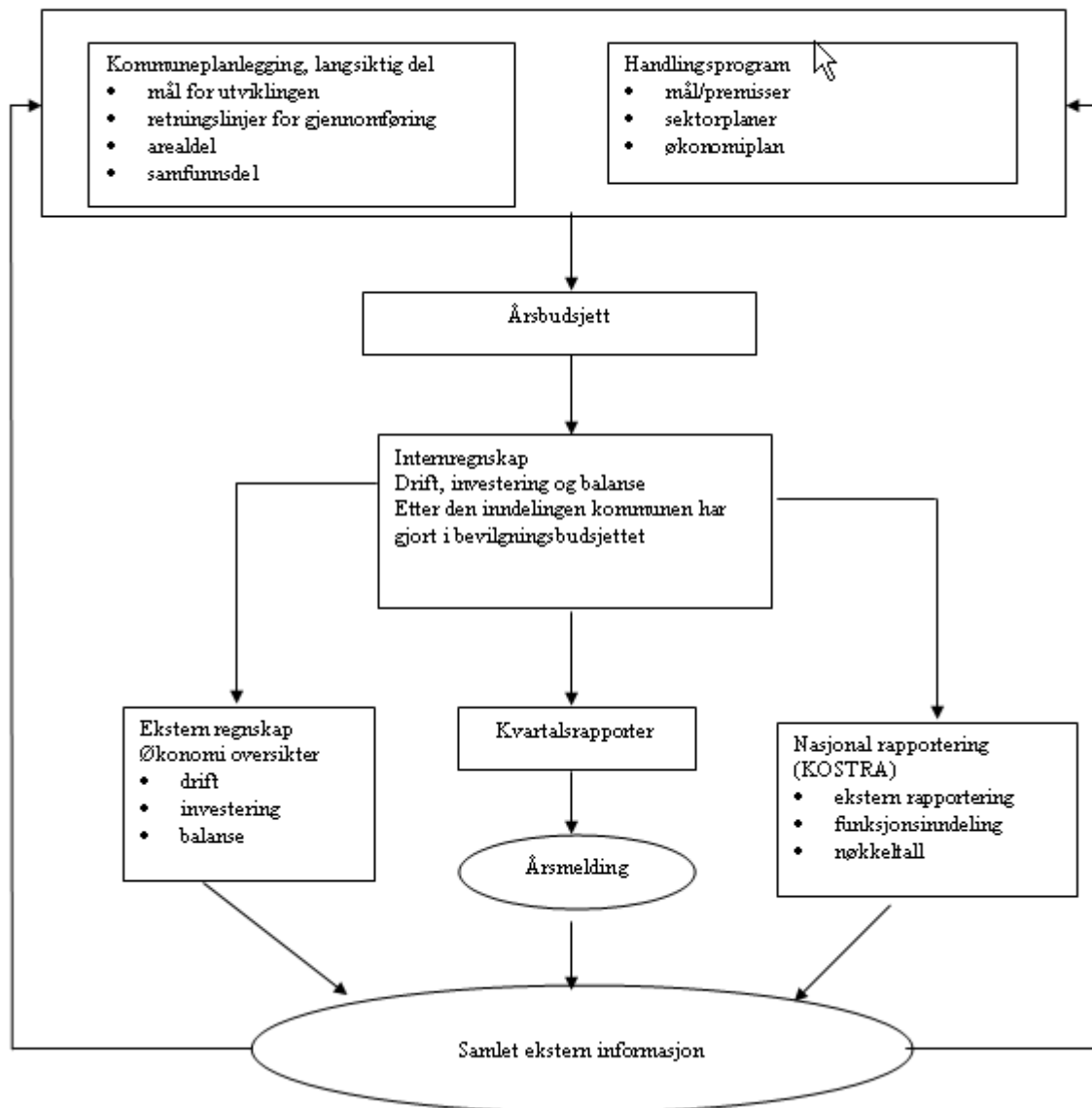
2.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner § 44.
- Arbeidet med handlingsprogram med økonomiplan er hjemlet i:
 - a) Plan- og bygningslovens § 20-1 tredje avsnitt om at kommuneplanen skal ha en kortsiktig del som skal inneholde "samordnet handlingsprogram for sektorenes virksomhet de nærmeste årene".
 - b) Kommunelovens § 44 – Økonomiplan – som pålegger kommunene en gang i året å vedta en rullerende økonomiplan som skal legges til grunn ved kommunens budsjettarbeid og øvrige planleggingsvirksomhet. Økonomiplanen skal minst omfatte de fire neste budsjettår.
- Dette reglementet inneholder retningslinjer og fullmakter i tilknytting til økonomiplanarbeidet.

2.2 FORMÅL

- Gjennom økonomiplanen skal kommunen oppfylle de mål og strategier som er vedtatt i kommuneplanens langsiktige del.
- Kommunen har innført et styringssystem som i større grad bidrar til bedre styringsmuligheter for politiske organer og den enkelte leder. Fra en ensidig fokusering på økonomiske data, skal også andre områder settes i fokus; Brukerresultater, medarbeider resultater og samfunnsresultater. For å sikre god samordning av planarbeidet har kommunen valgt å sammenstille kommuneplanens handlingsprogram og økonomiplanen i ett dokument – Handlingsprogram med økonomiplan. Utarbeidelsen av planen er en viktig strategisk prosess med tanke på kommunens fremtidige produksjon av tjenester og tilhørende resultater.

Det kommunale styringssystemet kan fremstilles slik:

2.3 ARBEIDSFORM OG FRAMDRIFTSPLAN FOR UTARBEIDELSE AV ØKONOMIPLAN (ELLER HANDLINGSPROGRAM MED ØKONOMIPLAN)

2.3.1 Handlingsprogram med økonomiplan (i det etterfølgende kalt økonomiplan)

Denne utarbeides årlig og omfatter siste årsregnskap, inneværende års budsjett og de fire neste budsjettår. Planen utarbeides i budsjettprosessen og vedtas av kommunestyret sammen med neste års budsjett i desember måned.

2.3.2 Rådmannens ansvar

Innen utgangen av april måned hvert år utarbeider Rådmannen i samråd med ordføreren en framdriftsplan for arbeidet med økonomiplan, for administrasjonen og politiske organer.

Ved oppstart av økonomiplanarbeidet skal Rådmannen utarbeide konsekvensjusterte brutto budsjetter for planperioden basert på seneste vedtatte årsbudsjett med korrigeringer for endelig vedtatte endringer og andre justeringer som ansees som bundne. Den konsekvensjusterte økonomiplanen drøftes på en konferanse mellom formannskapet, kommunestyrets gruppeledere og Rådmannens ledergruppe. Rådmannen utarbeider deretter et forslag til økonomiplan.

Rådmannens forslag skal være spesifisert på respektive områder i nettobeløp. Investeringsprosjekter skal fremkomme enkeltvis under respektive områder.

Videre skal det fremlegges oversikt over

- planlagt utvikling i resultatindikatorer av spesiell betydning
- planlagt utvikling i ulike strukturelle ressurser
- planlagte investeringsprosjekter med finansiering og driftsvirkning
- utviklingen i rente- og avdragsbelastningen
- utviklingen i langsiktig gjeld
- utviklingen i ulike fondsbeholdninger
- arbeidskapitalen / likviditetsutvikling
- utviklingen i garantiansvar
- tilskudd til/fra kommunale/interkommunale virksomheter som fører eget regnskap.

Til de enkelte bevilgninger som kommunestyret vedtar skal det knyttes mål og premisser.

Økonomiplanen skal bygge på kommuneplanens langsiktige del, de forutsetninger og økonomiske anslag som fremgår av Kommuneøkonomiproposisjonen og Revidert nasjonalbudsjett som legges fram i mai hvert år. Videre skal det foretas en drøfting av den økonomiske handlefriheten de ulike år i planperioden.

Rådmannens forslag forelegges hovedutvalgene, administrasjonsutvalget, hovedarbeidsmiljøutvalget (AMU), ansattes organisasjoner og eldrerådet til behandling i åpne møter. Utvalgenes kommentarer skal kun omfatte rammeområdene og ikke detaljposter i budsjettforslaget.

2.3.3 Formannskapets ansvar

Formannskapet lager innstilling i åpent møte til kommunestyret etter behandling i hovedutvalg og administrasjonen.

Tidsplanen for arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett fremstilles slik:

Rundskriv fra rådmannen	April
Virksomhetene/enhetene utarbeider sine forslag til økonomiplan og budsjett	1. mai
Gjennomgang og drøfting av virksomhetenes/enhetene sine forslag i lederforum	Mai måned
Formannskapet skisserer strategi i budsjettprosessen	Juni måned
Virksomhetene/enhetene justerer forslag til økonomiplan og budsjett i hht vedtatte rammer og drøftes i lederforum	1. september
Administrativt og politisk arbeidsmøte	September måned
Administrasjonen gjennomgår og drøfter innspill fra arbeidsmøtet	Første del av oktober
Rådmannens forslag presenteres	Ca 1. november
Hovedutvalgenes uttalelse (til rådmannens forslag)	Senest 10.november
Formannskapet	Ca 15.november
Kommunestyret	Ca 15.desember

(Dette vil bli revidert til KST behandling)

2.4 KOMMENTARER TIL REGLEMENTET

- Budsjettforskriftens § 13 omhandler særregler vedrørende budsjett for interkommunalt/interfylkeskommunalt samarbeid etter § 27 i kommuneloven.
- Blant annet skal den økonomiske rammen for samarbeidets virksomhet i året inngå i økonomiplanen til den kommunen/fylkeskommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor.
- Styret vedtar selv den økonomiske rammen på grunnlag av innstilling fra samarbeidets administrasjon.
- De deltakende kommunene/fylkeskommunene kan bestemme at den økonomiske rammen ikke er endelig før den er godkjent av de respektive kommunestyrer.

2.5 BEGREPER SOM BENYTTES I BUDSJETTDOKUMENTET

- Rammeområde: Kommunens egen definisjon og sammensetting av funksjoner/tjenester som naturlig hører sammen.
- Funksjon: Begrepet er gitt i regnskaps- og rapporteringsforskriftene. Funksjon fokuserer på hvilke typer behov tjenestene skal dekke og hvilke grupper disse tjenestene primært henvender seg til. (Uavhengig av organisering).
- Funksjonsgruppe: Flere funksjoner som av praktiske grunner er slått sammen.
- Tjeneste: En ytterligere spesifikasjon av en funksjon som benyttes i kommunens interne kontoplan.

3 REGLEMENT FOR ÅRSBUDSJETT

3.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner §§ 45-47, og forskrift om årsbudsjett, fastsatt av KRD 15.12.00.
- Dette reglementet inneholder retningslinjer og fullmakter i tilknytning til budsjetteringsarbeidet og fordeling og disponering av de bevilgninger som kommunestyret gir i sitt budsjettvedtak.
- Reglementet gjelder ikke ved omfordeling av budsjetterte bevilgninger dersom endringene er av prinsipiell betydning.

3.2 FORMÅL

- Budsjettforskriften av 15.12.00 åpner for og legger til rette for at kommunestyret kan drive utstrakt rammebudsjettering og målstyring.
- Hensikten med dette reglementet er å klargjøre innholdet i og fordelingen av de driftsrammer som kommunestyret bevilger i sitt vedtak om årsbudsjett.
- Reglementet skal klargjøre innholdet i og fordelingen av de driftsrammer som kommunestyret bevilger i sitt vedtak om årsbudsjett.
- Reglementet skal også klargjøre hvilke fullmakter kommunestyret delegerer til underordnede organer.

3.3 ARBEIDSFORM OG FRAMDRIFTSPLAN FOR UTARBEIDELSE AV ÅRSBUDSJETT

3.3.1 Rådmannens ansvar

På grunnlag av vedtatt økonomiplan og eventuelt nødvendige justeringer i bundne utgifter/inntekter, utarbeider Rådmannen foreløpig utkast til årsbudsjett (talldel) for neste år bestående av investeringsbudsjett og driftsbudsjett. Dette, sammen med oversikt som viser konsekvensene av Regjeringens forslag til statsbudsjett, drøftes på en konferanse mellom formannskapet, kommunestyrets gruppeledere og rådmannens ledergruppe. Rådmannen utarbeider deretter et forslag til budsjett og lager en innstilling til formannskapet. Budsjettet skal fremstilles i nettobeløp på respektive virksomheter/enheter.

3.3.2 Formannskapetets ansvar

Formannskapet lager innstilling i åpent møte til kommunestyret etter behandling. Budsjettinnstillingen videresendes hovedutvalg og andre politiske fora. Budsjettinnstillingen skal være spesifisert på respektive programområder (rammeområder) i nettobeløp fordelt på ansvarsnivå. Denne perioden skal ha en varighet på 14 dager før budsjettet behandles i kommunestyret.

3.3.3 Kommunestyrets ansvar

Kommunestyret vedtar årsbudsjettet. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet.

3.4 ÅRSBUDSJETTETS INNHOLD OG INNDELING

- Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret.
- Kommunestyrets prioriteringer samt de målsettinger og premisser som budsjettet bygger på, skal komme tydelig frem.
- Budsjettet skal fremstilles i ett samlet dokument, hvor drifts- og investeringsbudsjettet inngår.
- Frøya kommune budsjetterer på nettorammer på ansvarsområder (virksomhet-/enhetsområder).

3.5 ANSVARSOMRÅDER I FRØYA KOMMUNE

- **Sentraladministrasjonen**
 - 1000 Folkevalgte
 - 1100 Administrativ ledelse
- **Oppvekst**
 - 2100 Dyrøy oppvekstsenter
 - 2200 Mausund skole/SFO/barnehage
 - 2300 Nabeita skole
 - 2400 Nordskag oppvekstsenter
 - 2500 Sistranda skole
 - 2600 Sørburøy barne- og ungdomsskole
 - 2700 Hamarvik barnehage
 - 2800 Nettet barnehage
- **Familie og Helse**
 - 3100 Familie og helse
- **Interkommunal barneverntjeneste (Frøya og Hitra kommune)**
 - 3200 Interkommunal barneverntjeneste
 - 3201 Barnevern Frøya
 - 3202 Barnevern Hitra
- **NAV Sosialtjenesten**
 - 3300 Nav Sosialtjenesten
- **Pleie og omsorg**
 - 3400 Pleie og omsorg
- **Kultur**
 - 4100 Kultur
 - 4200 Frøya kultur- og kompetansesenter
- **Teknisk**
 - 5100 Tekniske tjenester

- 5200 VAR-områder
- 5300 Utleiebygg
- 5500 Alle funksjoner som kommer inn under investeringsregnskapet
- **Skatt, Rammetilskudd, Kalkulatoriske beregninger**
 - 8000 Frie inntekter
 - 8500 Momskompensasjon Investeringsregnskapet
 - 8900 Kalkulatoriske avskrivninger/renter
- **Finanstransaksjoner**
 - 9000 Finanstransaksjoner drift
 - 9990 Årets regnskapsmessige resultat

3.6 VEDTAK OM ÅRSBUDSJETT

- Kommunestyret vedtar selv kommunens årsbudsjett.
- Budsjettet vedtas etter de minimumskrav som følger av lov og forskrifter. Inntektssiden i drifts- og investeringsbudsjettet spesifiseres i henhold til forskriften (budsjettskjema 1A og 2A).
- Bevilgningene i driftsbudsjettet gis som netto driftsrammer pr rammeområde (budsjettskjema 1B).
- Bevilgningene i investeringsbudsjettet fordeles på ulike prosjekter i henhold til fylkestingets vedtak (budsjettskjema 2B).
- I tilknytning til bevilgningene angis kommunestyrets prioriteringer samt de mål og forutsetninger som er knyttet opp mot bevilgningene.

3.7 VEDLEGG TIL ÅRSBUDSJETT

- Økonomisk oversikt for drifts- og investeringsbudsjettet skal ligge ved årsbudsjettet. Oversikten skal vise hele kommunens budsjett fordelt på typer av inntekter, innbetalinger og bruk av avsetninger, samt utgifter, utbetalinger og avsetninger jfr. budsjettforskriftens § 12.
- Oversikten skal ikke behandles av kommunestyret og er derav ikke bindende. Dette for å unngå brudd med prinsippet om rammebudsjettering.
- Rammeområdenes innhold spesifisert på funksjon/tjeneste skal følge som vedlegg.
- Oversikt over ansvarsområdene skal også følge som vedlegg til årsbudsjettet.

3.8 RETNINGSLINJER

- Rådmannen gis fullmakt til å utarbeide driftsbudsjett for hele virksomheten på detaljnivå (postnivå), og å gi retningslinjer/ premissene for bruken av midlene.
- Bevilgningene som er gitt av kommunestyret skal fordeles med netto beløp og skal fordeles på formål og arter eller pr funksjonsgruppe, funksjon eller tjeneste innenfor de tildelte rammeområder.
- Rådmannen gis fullmakt til å fordele en bevilget sum på tvers av rammeområder når summens størrelse og formålet med bruken er gitt ved

retningslinjer, i budsjettdokumentet eller saken. Slik fullmakt må være uttrykkelig gitt av kommunestyret i budsjettdokumentet eller sakens vedtak.

Hovedutvalgenes rolle

- Hovedutvalgene skal ha foretatt en vurdering av kvalitet og standard på kommunens tjenesteproduksjon før årsbudsjettet behandles i kommunestyret.
- Dersom kommunestyret treffer vedtak som endrer nettorammer til områder, må hovedutvalget i kommunestyrevedtaket ha fått fullmakt til å endre kvalitet og standard på tjenester innenfor sitt område.

3.9 DISPONERINGSFULLMAKT

- Rådmannen har etter forskriften fullmakt til å disponere bevilgningene og har ansvaret for å iverksette kommunestyrets vedtak. Med disponeringsfullmakt (anvisningsmyndighet) menes her myndighet til å disponere de bevilgninger som er ført opp i årsbudsjettet.
- Ved virksomheter som er basert på interkommunalt samarbeid er det virksomhetens styre som har disponeringsfullmakten. Jf budsjettforskriftens § 13.
- Virksomhetene tildeles driftsrammer som forvaltes av Virksomhetslederne. Driftsrammene skal være fordelt på funksjon/tjeneste i samsvar med de vedtak som fattes i henhold til fordelingsfullmakten. Rådmannen kan også omdisponere driftsrammene mellom ansvarsområder. Rådmannen kan videredelegere sin disponeringsfullmakt.

3.10 ANDRE FULLMAKTER

- Rådmannen gis fullmakt til å gjennomføre årets låneopptak i samsvar med kommunestyrets budsjettvedtak. Fullmakten kan videredelegeres.
- Rådmannen gis fullmakt til å fastsette leieinntekter for kommunens eiendommer. Fullmakten kan videredelegeres.
- Rådmannen gis fullmakt til å inngå leie- og leasingavtaler i den grad det er økonomisk forsvarlig i forhold til kjøp. Fullmakten kan videredelegeres.
- Rådmannen gis fullmakt til å fastsette egenandeler og priser ved salg av varer og tjenester i fylkeskommunen, der disse ikke er fastsatt av annen myndighet. Fullmakten kan videredelegeres.
- Rådmannen gis fullmakt til å disponere kommunens bankkontoer. Fullmakten kan videredelegeres.

- Rådmannen gis fullmakt til å inngå fastrente/ swat-avtaler (rentebytteavtaler) på inntil 75 % av kommunens låneportefølje.

3.11 KOMMENTARER TIL REGLEMENTET

- Budsjettforskriftens § 13 omhandler særregler vedrørende budsjett for interkommunalt samarbeid etter § 27 i kommuneloven.
- Blant annet skal den økonomiske rammen for samarbeidets virksomhet i året inngå i årsbudsjettet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor.
- Styret vedtar selv den nærmere fordeling av den økonomiske rammen på grunnlag av innstilling fra samarbeidets administrasjon.
- De deltakende kommunene kan bestemme at fordelingen ikke er endelig før den er godkjent av de respektive kommunestyrer.

3.12 BEGREPER SOM BENYTTES I BUDSJETTDOKUMENTET

Rammeområde: Kommunens egen definisjon og sammensetting av funksjoner/tjenester som naturlig hører sammen.

Funksjon: Begrepet er gitt i regnskaps- og rapporteringsforskriftene. Funksjon fokuserer på hvilke typer behov tjenestene skal dekke og hvilke grupper disse tjenestene primært henvender seg til. (Uavhengig av organisering).

Funksjonsgruppe: Flere funksjoner som av praktiske grunner er slått sammen.

Tjeneste: En ytterligere spesifikasjon av en funksjon som benyttes i kommunens interne kontoplan.

4 REGLEMENT FOR BUDSJETTOPPFØLGING OG RAPPORTERING

4.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner § 47.
- Reglementet dekker hele kommunens budsjettoppfølgning og rapportering i henhold til vedtatte budsjettrammer og indikatorer i henhold til balansert målstyring.

4.2 FORMÅL MED FORVALTNINGEN

- Kommunelovens § 47 inneholder bestemmelser om årsbudsjettets bindende virkning. De rammer som er angitt i årsbudsjettet for utgifter til bestemte formål, må ikke overskrides uten at det på forhånd er foretatt de nødvendige endringer i budsjettet. Unntatt herfra er utgifter som kommunen har en umiddelbar rettslig forpliktelse til å dekke – eksempelvis kontraktsmessig, arbeidsrettslig, erstatningsrettslig, eller basert på rettighetsbestemmelse i lov. Skjer det vesentlige endringer i løpet av budsjettåret i forhold til utgifter og inntekter, skal Rådmannen informere kommunestyret, slik at arbeidet med budsjettendring kan komme i gang.
- I balansert målstyring står resultater i fokus for en forbedring- og læringsprosess. Betydningen av klare målsettinger gjennom indikatorer og en klart definert ressursinnsats er grunnlaget for en god rapportering og evaluering.

4.3 BUDSJETTOPPFØLGING

- For å muliggjøre en effektiv budsjettoppfølgning, skal det i størst mulig grad foretas periodisering av budsjettets driftsdel etter at kommunestyret har vedtatt budsjettet.
- Rådmannen skal ved utgangen av hver måned gjøre nødvendige avviksvurderinger i forhold til budsjettet, og iverksette de eventuelle justeringer i driften som er nødvendig for å innarbeide avvikene.
- Ved fare for overskridelser på den budsjettrammen som det enkelte nivå har fått seg tildelt, skal det fremmes sak for det organ/ virksomhet som kan ta stilling til den budsjettjusteringssak som fremmes.

4.4 RAPPORTERING

- Kommunestyret skal hvert kvartal få seg forelagt tilstandsrapport så langt i året som viser avvik sett i forhold til de mål og premisser som er vedtatt i årsbudsjettet. Vesentlige avvik skal kommenteres særskilt med angivelse av hvilke tiltak som blir iverksatt for at måloppnåelsen skal finne sted. Prognoser for resten av året beskrives i rapporten.
- For investeringsprosjekter skal framdriften og økonomiske forhold kommenteres. Investeringsprosjekter som er avsluttet skal fremlegges for kommunestyret.
- Rådmannen skal fremlegge en tilstandsrapport for respektive områder til behandling i respektive hovedutvalg.
- Rådmannen foretar også en rapportering over medarbeiderresultater til administrasjonsutvalget og arbeidsmiljøutvalget.

5 REGLEMENT FOR DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET

5.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner, § 47 nr. 2 og nr. 3 og forskrift av 15. desember 2000 om årsbudsjett med merknader.
- Reglementet dekker hele kommunens myndighet til å disponere budsjettet og er gjeldende til kommunestyret vedtar et nytt finansreglement.

5.2 FORMÅL

- Reglementet skal ivareta grunnprinsippet i kommunelovens formålsbestemmelse om at bevilgninger i årsbudsjettet er bindende for underordnede.

5.3 RETNINGSLINJER FOR DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET I DRIFTSBUDSJETTET

Kommunestyret fastsetter årsbudsjettet med en netto ramme, og det er dette vedtatte budsjettet som er bindende for underliggende organer i forhold til kommunelovens bestemmelser. Det vedtatte budsjettet må normalt spesifiseres ytterligere av de underliggende organer. Budsjettfullmaktene må derfor ta utgangspunkt i, og definere, nivået for kommunestyrets bindende rammer, og knytte myndighet til å gjøre omdisponeringer ut fra dette. Det kan være nyttig å understreke at delegert myndighet i budsjettsaker ikke må anvendes slik at kommunestyrets forutsetninger og premisser i årsbudsjettet undergraves, og at omdisponeringer må skje med dekning innenfor de rammer som er fastsatt.

- Formannskapet har myndighet til å omdisponere bevilgninger mellom rammeområder inntil et gitt tallfestet nivå, samt fri mulighet til å omdisponere mellom virksomhetsområder innen et rammeområde
- Hovedutvalgene har myndighet til å omdisponere bevilgninger innen sitt ansvarsområde mellom virksomhetsområder inntil et gitt tallfestet nivå, samt fri mulighet til å omdisponere mellom tjenester innen et virksomhetsområde
- Styret for kommunale foretak har myndighet til fritt å omdisponere midler mellom budsjettformål innenfor foretakets budsjettamme
- Rådmannen har myndighet til å omdisponere bevilgninger innen en tjeneste, både på utgiftssiden og inntektssiden
- Styret for kommunale foretak kan delegere myndighet til direktøren til å omdisponere bevilgninger innen et budsjettformål, både på utgiftssiden og inntektssiden
- Kun kommunestyret har myndighet til å vedta årsbudsjettet og endringer i dette. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet jfr. kommuneloven, § 45. Myndigheten omfatter så vel årsbudsjettets bevilgninger

som inntektssiden i årsbudsjettet.

Med endringer menes her endring av inntektssiden eller i de driftsrammene som er bevilget eller omfordeling på tvers av rammeområdene.

Når bevilgningene gis som netto driftsrammer pr rammeområde, er det først når denne netto rammen er i ferd med å bli oversteget, eller skal reduseres, at eventuelle budsjettendringer må til kommunestyret for behandling.

Budsjettmyndigheten kan ikke delegeres.

5.4 RETNINGSLINJER FOR DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET I INVESTERINGSBUDSJETTET

Investeringsbudsjettet kan være fastsatt som brutto utgifter og inntekter per rammeområde eller virksomhetsområde, eller brutto utgifter og inntekter per investeringsprosjekt. Det kan også være krav om at investeringsprosjekter over visse beløp skal ha et samlet kostnadsoverslag med tilhørende finansieringsplan. Ut over bevilgninger til organisatoriske enheter eller prosjekter kan det komme sentrale bevilgninger til for eksempel utlån og mottatte avdrag på utlån, kjøp og salg av aksjer, og salg av eiendommer, bygg og anlegg. Kommunestyret kan fastsette at slike sentrale bevilgninger kun skal håndteres av kommunestyret selv, eller at formannskapet får visse fullmakter.

- Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom rammeområder og/eller mellom prosjekter inntil et gitt tallfestet nivå, under forutsetning av at rammene og finansieringsplanen holdes
- Formannskapet får fullmakt til å justere investeringsprosjekters kostnadsoverslag og finansieringsplan inntil et gitt tallfestet nivå, jf dog eventuelle begrensninger i nye låneopptak
- Formannskapet får fullmakt til å foreta budsjettjusteringer mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for prosjekter som er forutsatt finansiert med driftsoverføring
- Hovedutvalgene får fullmakt til å omdisponere mellom virksomhetsområder og/eller prosjekter innenfor sitt ansvarsområde inntil et gitt tallfestet nivå, under forutsetning av at rammene og finansieringsplanen holdes
- Styret for kommunale foretak har myndighet til fritt å omdisponere midler mellom budsjettformål og/eller prosjekter innenfor foretakets budsjettramme, og også å foreta budsjettjusteringer mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet
- For næringsdrivende kommunale foretak som følger regnskapsloven, skal inntekter fra salg av anleggsmidler (varige driftsmidler, utlån, aksjer og andeler) anvendes til.

5.5 OVERSKRIDELSER

- Bevilgningene i drifts- og investeringsbudsjettet skal ikke overskrides før det i tilfellet er gitt tilleggsbevilgning.
- Rådmannen skal gjennom sin budsjettkontroll føre slikt tilsyn at budsjettoverskridelser unngås.
- Den som har myndighet til å disponere over en bevilgning står ansvarlig i forhold til overordnet myndighet.

5.6 TILLEGGSBEVILGNINGER, OMDISPONERINGER

- Forslag om tilleggsbevilgninger og omdisponeringer på budsjettet fremmes i så god tid at de som senere skal behandle forslaget får rimelig tid til å vurdere nødvendigheten av den foreslåtte bevilgning og mulighetene for å dekke den. Når det er nødvendig med tilleggsbevilgninger, skal de forslag som fremmes omfatte hvilke muligheter som foreligger for at bevilgningen kan dekkes enten ved nedsettelse av andre bevilgninger eller forhøyelse av inntektsanslag.

5.7 INVESTERINGER SOM FINANSIERES MED LÅNEOPPTAK

- I den utstrekning bevilgningene til nybygg og nyanlegg mv. forutsetter låneopptak, kan bevilgningene ikke brukes før låneopptaket er formelt godkjent.

6 REGLEMENT FOR ÅRSAVSLUTTNING

6.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner, § 48 nr. 1 og 2 og forskrift av 15. desember 2000 om årsregnskap og årsberetning med merknader.
- Reglementet dekker hvem som har kompetanse til å foreta strykninger dersom driftsregnskapet gjøres opp med et underskudd.

6.2 FORMÅL

- Reglementet skal ivareta hvem som har kompetansen til å gjennomføre strykninger ved et underskudd i driftsregnskapet samt å redusere netto merutgift i investeringsregnskapet.

6.3 KOMPETANSE TIL Å GJENNOMFØRE FULLE STRYKNINGER I DRIFTSREGNSKAPET

- Administrasjonssjefen gis fullmakt til å gjennomføre fulle strykninger dersom driftsregnskapet gjøres opp med underskudd.

6.4 KOMPETANSE TIL Å GJENNOMFØRE DELVISE STRYKNINGER I DRIFTSREGNSKAPET

- Administrasjonssjefen gis fullmakt til å gjennomføre delvise strykninger etter følgende prioritering.
 - a) Stryke budsjetterte overføringer til investeringsregnskapet vedtatt av kommunestyret selv
 - b) Stryke avsetninger til fond etter følgende prioritering:
 - i. Budsjettert av kommunestyret selv
 - ii. Administrasjonen
 - iii. Teknisk
 - iv. Eiendom
 - v. Kultur
 - vi. Undervisning
 - vii. Helse og sosial
 - c) Stryke budsjettert avsetning til likviditetsreserve
 - d) Stryke budsjettert inndekning av tidligere års regnskapsmessige underskudd

6.5 REDUSERE OVERFØRINGSPOSTEN

- Administrasjonssjefen gis fullmakt til å redusere kommunestyrets budsjetterte overføringer til investeringsregnskapet dersom investeringsregnskapet ikke trenger det

6.6 MANGLENDE DEKNING VED AVSLUTNING AV INVESTERINGSREGNSKAPET

- Administrasjonssjefen gis fullmakt til å redusere netto merutgift i investeringsregnskapet etter følgende prioritering:
 - a) Budsjettert avsetning til ubundne investeringsfond
 - b) Budsjettert avsetning til likviditetsreserve investering
 - c) Å overføre budsjettert, ikke disponert bruk av ubundne investeringsfond til prosjekter med manglende finansiell dekning

7 REGLEMENT FOR TAP PÅ FORDRINGER

7.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i forskrift av 15. desember 2000 om årsregnskap og årsberetning med merknader.
- Reglementet dekker hvem som har fullmakt til å utgiftsføre tap på fordringer.
- Reglementet gjelder ikke for tap som knytter seg til følgende:
 - Sosiallån under henvisning til ”Lov om sosiale tjenester”
 - Skattekrav under henvisning til ”Skattebetalingsloven”
- Det forutsettes at det i årsbudsjettet er avsatt tilstrekkelige midler til å dekke tap på fordringer.

7.2 FORMÅL

- I Forskriftens § 3 Årsregnskap står nevnt:
Balanseregnskapet skal vise status for kommunens og fylkeskommunens eiendeler, gjeld og egenkapital ved utgangen av regnskapsåret.

Ovennevnte fordrer en årlig gjennomgang av fordringsmassen i balanseregnskapet.

Fordringer kan avskrives i bevilgningsregnskapet uten at det er gjennomført tvangsinnfordring for å kunne konstatere om fordringer er uerholdelig. Endringer i massen av kortsiktige fordringer påvirker arbeidskapitalen. Det må derfor i budsjettet føres opp en anslagsbevilgning for kortsiktige fordringer som gjennom året forventes avskrevet.

7.3 RETNINGSLINJER

- Krav skal kunne konstateres som tapt og avskrives når minst ett av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) Påleggstrekk er forsøkt, men lønnen er ikke større enn vedkommende trenger til livsopphold.
 - b) Utleddsforretning har ikke ført fram (”intet til utlegg”).
 - c) Eventuelle sikkerheter er realisert, og debitor ikke har økonomiske evner til å betjene restkravet.
 - d) Eventuell kausjonist er krevd, men verken kausjonisten eller debitor har økonomisk evne til å betjene kravet.
 - e) Debitor adresse er ukjent i mer enn 1 år.
 - f) Debitor har utvandret til et land Norge ikke har avtale med.
 - g) Det er overveiende sannsynlig at inkasso eller videre innfordringstiltak vil gi negativt resultat.

- h) Kommunen ved avtale har ettergitt gjeld, f.eks. ved utenomrettslig gjeldsordning, gjeldsforhandling eller konkurs, eller gjeldsordning etter gjeldsordningsloven.
 - i) Kravet er tapt i henhold til rettskraftig dom.
 - j) Bobehandling av konkurs og gjeldsforhandling av aksjeselskap eller lignende er avsluttet.
 - k) Skifte av insolvent dødsbo er avsluttet uten at arvingene har overtatt gjeld.
 - l) Kravet er foreldet.
 - m) Kravet er prekludert (bortfalt).
- Krav som er konstatert tapt, men hvor kommunen har tvangsgrunnlag overfor debitor, overføres til langtidsovervåking. Dette med henblikk på at debtors økonomiske situasjon kan endres over tid.
 - Konstaterte tap der kommunens krav overfor debitor er bortfalt, slettes. Dette gjelder konstaterte tap nevnt under avsnitt 2.1, bokstavene fra h) til m). Sletting innebærer at videre innfordring av kravet avsluttes.
 - Som hovedregel skal tapet føres på det budsjettansvarsområde inntekten tidligere er ført. Eventuelle senere innbetalinger på konstatert tap inntektsføres på samme ansvarsområde som tapet tidligere er ført.

7.4 FULLMAKTER

Rådmannen har fullmakt til å ettergi beløpet når kravet anses for uerholdelig/tap er konstatert.

8 REGLEMENT FOR INVESTERINGSPROSJEKT

8.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner, § 48 nr. 1 og 2 og forskrift av 15. desember 2000 om årsregnskap og årsberetning med merknader og senere endringer.
- Veileder om «budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskap» utgitt av KRD oktober 2011.

8.2 FORMÅL

- Reglementet skal gi retningslinjer slik at alle investeringsprosjekt blir likt behandlet.

8.3 DEFINISJON AV INVESTERINGSPROSJEKT

- Varige driftsmidler som fast eiendom, bygninger, anlegg, inventar, utstyr, transportmidler, maskiner mv. som forventes brukt mer enn en regnskapsperiode (1 år). Anskaffelseskosten må være på minimum kr 100.000 (total anskaffelseskost for investeringsprosjektet i byggeperioden), og ha en økonomisk levetid på minst 3 år regnet fra anskaffelsestidspunktet.

Reglementet gjelder også utgifter til påkostning (jmf. KRS 4 (F):

«Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet»).

Som påkostning klassifiseres utgifter som enten:

- forlenger forventet økonomisk levetid til et anleggsmiddel,
- øker kapasiteten eller funksjonaliteten
- utvider eller endrer bruksområdet,

utover utgifter som følger av normal slit og elde, anses å øke bruksverdien og klassifiseres som påkostning.

Som påkostning klassifiseres også tiltak relatert til utvikling av potensialet i et anleggsmiddel. Dette kan være arbeider som utføres for å endre et anleggsmiddels funksjoner, arealbruk eller standard, samt arbeider som utføres for å heve anleggsmidlets attraktivitet og/eller verdi.

8.4 BEHOVSUTREDNING

- Administrasjonssjefen har ansvaret for å ta initiativ til å legge fram investeringsbehov. Det skal foreligge en utredning som inneholder:
 - Analyse med behov
 - Funksjonsbeskrivelse og romprogram med netto arealbehov
 - Alternativer om det enkelte arealbehov bør søkes realisert ved ombygging, tilbygg eller nybygg, eventuelt som del av et større investeringsprosjekt. Dette bør vurderes opp mot leie eller OPS (offentlig/privat samarbeid)
 - Lokalisering
 - Forventet kostnadsramme, herunder konsekvenser for driftsbudsjettet (rente- og avdragsutgifter, drifts- og framtidige vedlikeholdsutgifter)

- Framdriftsplan

8.5 POLITISKE VEDTAK FØR IGANGSETTING

- Utgifter til investeringsprosjekt skal tas med ved rullering av økonomiplan. Selve vedtaket kan formuleres slik:
 1. Forslag til økonomiplan for perioden 20x1 – 20x4 vedtas.
 2. Administrasjonssjefen får fullmakt til å innarbeide de økonomiske konsekvensene av det vedtatte årsbudsjettet i økonomiplanen.(Dersom økonomiplanen behandles særskilt på et tidligere tidspunkt i året enn budsjettet, vil det første året i økonomiplanen gi rammer for vedkommende år, men at selve budsjettvedtaket gis i forbindelse med behandlingen av budsjettet. Kommunen må selv bestemme hvorvidt økonomiplanen skal oppdateres i etterkant av budsjettvedtaket).
- Bare i unntakstilfelle kan utgifter til investeringsprosjekt tas med i årsbudsjett eller fremmes som enkeltsak. I slike tilfeller kreves det ny behandling av økonomiplanen.
- Før investeringsprosjekt kan igangsettes må finansiering være i orden, og inntas i det enkelte budsjettår
- Arbeid med forprosjekt og detaljprosjektering skal følge parallelt med prosessene.
- Der kommunestyret vedtar investeringsprosjekt som innebærer stor grad av usikkerhet, skal administrasjonssjefen rapportere fortløpende til kommunestyret (se eget punkt om løpende rapportering nr. 14), og eventuelt be om tilleggsbevilgning.
- Det er budsjettet som er styrende for når en kan sette i gang prosjektet, og prosjektet skal være budsjettert på riktig år
- Vedtaket skal inneholde:
 - Utgifter til forprosjektering der dette er påkrevd
 - Kostnadsramme for hele investeringsprosjektet basert på et realistisk utgiftsoverslag herunder konsekvenser for driftsbudsjettet inklusiv fremtidige forvaltnings, drifts- og vedlikeholdsutgifter.
 - Investeringsbudsjettet er ettårig, altså årsuavhengig. Man skal budsjettere med det man realistisk antar vil bli brukt det enkelte år, og årsbudsjettet er bindende for underordnede organer
 - Netto budsjettering er ikke tillatt. Uforutsette tilskudd eller gaver kan ikke brukes til å øke investeringsrammen uten kommunestyret sin godkjenning
 - Budsjettet (brutto utgifter og inntekter) skal være på enkeltprosjekt.
 - For alle enkeltinvesteringer over en total utgiftsramme på kr 100 000,- skal det oppgis forventet fremdriftsplan
 - Prosjektansvarlig skal oppgis

8.6 OPPFØLGING AV INVESTERINGSPROSJEKT

- For investeringsprosjekter som går over flere budsjettår må det tas inn i investeringsbudsjettet den delen av utgiftene til prosjektet som man forventer realistisk blir brukt i det aktuelle budsjettåret. Bevilgninger til resterende del av utgiftene til et flerårig prosjekt må deretter tas inn i de påfølgende års budsjetter i

takt med prosjektets framdrift. Videre må man regulere budsjettet for det som gjenstår som ubrukt dersom prosjektet fortsetter.

- Investeringsprosjekter som ikke blir igangsatt i budsjettåret eller som drar uforholdsmessig langt ut i tid, skal vurderes på nytt i økonomiplan- og budsjettssammenheng.
- Ved rullering av økonomiplanen skal det vært år foretas en ny vurdering av det enkelte investeringsprosjekt med hensyn til lønns- og prisvekst og konsekvenser for driftsbudsjettet med hensyn til forvaltning, drift og vedlikehold
- Prosjektansvarlig (den som har tatt initiativet til investeringsprosjektet og utredet behovet) er ansvarlig for at prosjektet blir realisert.
- Prosjektansvarlig er ansvarlig for:
 - Framdriftsplan
 - Økonomisk styring
 - Rapportering
 - Utarbeidelse av sluttregnskap

8.7 FORPROSJEKT

- Når det foreligger vedtak om forprosjekt skal den som er prosjektansvarlig utarbeide framlegg til spesifisert byggeprogram med overslag over totale utgifter.
- Med bakgrunn i dette byggeprogrammet og utgiftsanslaget blir det:
 - Engasjert arkitekt og/eller konsulent dersom man ikke bruker egenkompetanse, alternativt tillyse arkitektkonkurranse, prosjektkonkurranse eller lignende.
 - Opprettelse av prosjektgruppe som består av representanter fra den enheten som er involvert, samt en representant fra brukerne av den tjenesten som prosjektet vedkommer.
- Det endelige materialet til forprosjekt skal inneholde:
 - Saksutredning.
 - Forprosjekttegninger.
 - Beskrivelse av bygningsmessig standard og tekniske installasjoner.
 - Anslag over utgifter på grunnlag av erfaringstall, framlagt i samsvar med kommunens gjeldende kontoplan. Anslag over utgifter skal omfatte eventuelle tomteutgifter/gebyr, inventar, utenomhusanlegg, forventet lønns- og prisstigning i planleggings-/byggeperioden, samt beløp til kunstnersk utsmykking.
 - Konsekvens for forvaltning, drift og vedlikehold etter ferdigstilling med forventet driftsbudsjettmessige endringer.
 - Forventet framdriftsplan for den videre prosjektering og bygging.
 - I saksframlegget bør det fremgå på hvilken måte man skal innhente anbud/tilbud.

8.8 DETALJPROSJEKT

- Detaljprosjektering igangsettes når forprosjektering er vedtatt av kommunestyret.
- Dersom kommunestyrets utgiftsramme for hovedprosjektet er for lavt må saken legges fram for kommunestyret for ny politisk behandling før prosjektet igangsettes.
- Før saken legges fram for kommunestyret skal en forsøke å finne løsninger slik at man kan gjennomføre investeringsprosjektet innenfor den opprinnelige utgiftsrammen.
- Ved detaljprosjektering må en påse at:
 - Byggeløyve blir innhentet, herunder alle godkjenninger fra offentlige instanser
 - Anbud/tilbud på det planlagte arbeidet må innhentes innenfor gjelde regelverk og retningslinjer
 - Med bakgrunn i anbud/tilbud blir overslag over utgifter og framdriftsplan lagt fram for politisk behandling

8.9 BYGGESTART

- Byggeleder engasjeres ved behov.
- Før investeringsprosjektet starter opp skal kontrakt med entreprenør(er) og leverandør(er) være inngått.
- Endelig framdrifts- og betalingsplan oversendes økonomikontoret.
- For kommuner som står på ROBEK kan investeringsprosjekter ikke igangsettes før fylkesmannen har gitt godkjenning.
- All finansiering må være på plass.

8.10 OPPFØLGING I BYGGETIDEN

- Det skal påses at byggearbeidet blir utført innenfor gjeldende regelverk og budsjettamme, samt at byggeregnskapet skal innrettes på en slik måte at man til enhver tid har full oversikt.

8.11 PROSJEKTREGNSKAP

- Det skal utarbeides prosjektrekskap for alle investeringsprosjekter. Budsjettvedtak som skal dekke flere investeringer skal føres med ulike prosjektnummer.
- Det skal budsjetteres på lavest mulig nivå (brutto utgifter), slik at det er mulig å hente ut prosjektrapporter som gjør det mulig å analysere avvik mellom budsjett og regnskap. Når det gjelder finansiering anbefaler veileder om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskap utgitt av KRD oktober 2011 en felles finansiering og ikke per prosjekt med unntak av øremerkede midler.
- Prosjektrekskapet bør settes opp i henhold til spesifikasjonene i anbud/tilbud.

- Prosjektreghnskapet bør vise hva som er opprinnelig bevilgning, og hva som er tilleggs bevilget. Når det gjelder finansieringen anbefales det felles finansiering jmf. punktet overfor.
- Oppfølging av totalrammen på prosjektene skjer i prosjektreghnskapet, og ikke ved årsbudsjettet. Rapporteringen skal skje med jevne mellomrom, og minst to ganger per år, dvs. per tertial.

8.12 TILLEGGSBEVILGNING

- Dersom et investeringsprosjekt trenger tilleggsbevilgning skal det legges fram sak for kommunestyret med forslag til finansiering før budsjettet er brukt opp.
- Administrasjonssjefen får fullmakt til å stoppe et investeringsprosjekt dersom bevilgningen er brukt opp, og sak ennå ikke er lagt fram for kommunestyret.

8.13 OVERTAKING

- Investeringsprosjektet er ferdig når man har skrevet under overtakelsesforretning, eller at kjøper har overtatt det fulle ansvar (ansvar og risiko er overført).
- Det skal utarbeides byggedokumentasjon for forvaltning, drift og vedlikehold for byggeprosjekt før overtakelsesforretning gjøres.

8.14 LØPENDE RAPPORTERING AV REGNSKAPET GJENNOM ÅRET

- Det skal foretas en løpende rapportering til kommunestyret. Rapporteringen skal skje med jevne mellomrom, og minst to ganger per år, dvs. per tertial.
- Det skal redegjøres for utviklingen i inntekter og utgifter sammenholdt mot det vedtatte årsbudsjettet.
- I den løpende rapporteringen skal det som et minimum vises påløpte utgifter (regnskaps tidligere år og hittil i år) og kostnadsramme (opprinnelig og justert budsjett), avvik samt endringer i prognose dersom det viser seg å være behov for å justere disse. I henhold til veileder om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskap utgitt av KRD oktober 2011 er det anbefalt at man kun skal fokusere på avvik fra budsjettet. Dette for å bedre skille mellom oppfølging av budsjett og oppfølging av selve prosjektreghnskapet, som bør legges fram som egen sak.
- Dersom det foreligger nevneverdige avvik fra årets budsjett skal administrasjonssjefen fremme forslag til korrigerende tiltak.
- Korrigerende tiltak fremmes som egen sak til kommunestyret.

8.15 SLUTTREGNSKAP

- Det skal utarbeides sluttregnskap for ethvert investeringsprosjekt. (Den enkelte kommune må bestemme selv om det skal gjelde alle, eller om det bare er for vesentlige prosjekter)
- Et sluttregnskap for investeringsprosjektene er den endelige avrapportering av prosjektets utgifter. Det skiller seg ut fra løpende rapportering ved at disse kan være summariske oppstillinger over alle investeringsprosjekter.
- Prosjektregnoskapene legges fram for kommunestyret.
- Foruten å vedta sluttregnskapet skal det i tillegg gjøres en vurdering av utgiftene opp mot den justerte kostnadsrammen. Hvordan endte investeringsprosjektet i forhold til planene? Dette er sentral beslutningsinformasjon, og fremkommer i en egen kolonne for «avvik».
- Sluttregnskap legges fram for kommunestyret senest 6 mndr. Etter at investeringsprosjektet er ferdig eller tatt i bruk.
- Sluttregnskapet bør settes opp i henhold til spesifikasjonene i anbud/tilbud.
- Sluttregnskapet bør vise hva som er opprinnelig bevilgning, og hva som er tilleggs bevilget, regnskap og avvik.
- Dersom det påløper utgifter etter at sluttregnskapet er fremlagt, og dette ikke dekkes av garantibestemmelsene må eventuelle tilleggsutgifter hjemles i eget budsjettvedtak og rapporteres i samsvar med kommunens bestemmelser i henhold til dette reglementet.
- Dekking av udekket/disponering av udisponert gjøres i forbindelse med det enkelte års behandling av årsregnskapet, eventuelt i forbindelse med budsjettjusteringssaker. Heller ikke samlede besparelser vil være aktuelt å behandle i prosjektsammenheng.

8.16 FINANSIERING AV INVESTERINGSREGNSKAPET

Årets investeringsutgifter skal finansieres med følgende finansieringskilder i prioritert rekkefølge:

1. Årets investeringsinntekter (tilskudd og salg av anleggsmidler m.m.)
2. Bruk av bundet investeringsfond
3. Bruk av lånemidler
4. Bruk av ubundet investeringsfond
5. Bruk av disposisjonsfond direkte i investeringsregnskapet
6. Overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet

Med unntak av midler som er reservert særskilte formål i henhold til lov, forskrift eller avtale med giver brukes disse til felles finansiering av investeringsprosjektene, og fordeles ikke på enkeltprosjekter.

8.17 FINANSIELLE LEIEAVTALER

Finansielle leieavtaler skal behandles som øvrige investeringer, og må behandles av kommunestyret.

8.18 REBUDSJETTERING

Dersom det skjer endringer i budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på, skal kommunestyret foreta nødvendige endringer i budsjettet. Ved vesentlig svikt i budsjetterte inntekter eller ved vesentlig svikt i budsjetterte utgifter skal administrasjonssjefen umiddelbart legge fram sak slik at kommunestyret får vedtatt nødvendige endringer i årsbudsjettet.

Vedtak om endringer vil også være påkrevd selv om den totale budsjettbalansen ikke er forrykket.

Forsinkelser eller forsering av investeringsprosjekter som påvirker kommunestyrets bevilgninger innarbeides i et revidert budsjett når avvikene tilsier det. Tilsvarende gjelder for forventninger om kostnadsøkninger/-reduksjoner eller inntektsreduksjoner/-økninger. Herunder må budsjetterte prosjekter som ikke er iverksatt eller fullført innenfor planlagt budsjettår tas med i årsbudsjettet for påfølgende år, enten i det ordinære budsjettvedtaket eller i forbindelse med en budsjettregulering.

8.19 FULLMAKT TIL LÅNEOPPTAK

Kommunestyret vedtar selv rammen for opptak av lån. For resterende bruk av lån benyttes ubrukte lånemidler, som må vedtas av kommunestyret.

Administrasjonssjefen delegeres fullmakt til å ta opp lån og godta rentebetingelsene og øvrige rentebetingelser for nye lån til investeringsprosjekter i henhold til budsjettet, samt undertegne lånedokumentene. Avdragstiden tilpasses bestemmelsene i kommuneloven § 50 nr. 7 a)

8.20 NOTE OM INVESTERINGSPROSJEKTER

- Som note til årsregnskapet skal det tas med en investeringsoversikt som viser større pågående prosjekter knyttet til nybygg og anleggsinvesteringer.
- I veileder om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskap utgitt av KRD oktober 2011 bør noten inneholde oppstartsår, antatt ferdigstillelses år, regnskapsført tidligere år, regnskapsført i år og sum regnskapsført for enkeltprosjekter/rammer.

8.21 OPPLSYNINGER I ÅRSBERETNINGEN

- Vesentlige avvik omtales i årsberetningen. Her vil det være aktuelt å omtale om årets avvik skyldes tidsforskyvning, kostnadsoverskridelser eller – besparelser, eller andre avvik fra forutsetningene i budsjettet. Vesentlige avvik fra totalkostnadsramme omtales særskilt.
- Avvik fra budsjettet på inntektssiden knyttes til regnskapsskjema 2A, som er på totalnivå.

9 REGLEMENT FOR FINANSFORVALTNING

Vedtatt av Kommunestyret i Frøya kommune 24.06.2010

1. Finansreglement for Frøya kommune

Kommunestyret gir jmf KommuneLOven (1992) § 52 samt Ny forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning (2009) regler for kommunens finansforvaltning herunder:

- *Plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål*
- *Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler*
- *Plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva*

Reglementet gjelder for Frøya kommune, herunder virksomheter i kommunale foretak jmf KommuneLOven kap 11 og interkommunalt samarbeid jmf KommuneLOven § 27.

Ekstern kontroll av kommunens rutiner for finansforvaltning foretas av den kommunale revisjon eller uavhengig instans med dokumentert kompetanse. Likeledes skal fremtidige nye finansreglement kvalitetssikres av nevnte organ før vedtak i Kommunestyret.

Reglementet trer i kraft 1/7 2010, og skal vedtas minst én gang i hver kommunestyreperiode. Reglementet erstatter alle tidligere regler og instruks for kommunes finansforvaltning.

1.1 Formål og målsetning med kommunens finansforvaltning

Frøya kommune har følgende formål med finansforvaltningen:

1. Over tid søke å oppnå *ønsket* netto finanskostnad¹ til akseptabel risiko. Kommunen skal gjennom økonomiplanen definere *ønsket* netto finanskostnad
2. Søke å oppnå størst mulig grad av forutsigbarhet knyttet til netto finanskostnad

Kommunen har følgende målsetninger med finansforvaltningen:

1. Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser
2. På en definert del av ledig likviditet kan det søkes å oppnå inntil 0,5 % høyere avkastning enn på konsernkonto, samtidig som risiko knyttet til dette skal være definert og begrenset
3. Ha et bevisst forhold til samsvar mellom løpetid på finansiering og investering
4. Søke å oppnå lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel risiko
5. Opprettholde realverdi av langsiktige finansielle aktiva
6. Kunne foreta årlige uttak av langsiktige finansielle aktiva med bakgrunn i bufferfondets størrelse og samlet verdiøkning på kapitalen i foregående år
7. Opprettholde et tilstrekkelig bufferfond for å ta høyde for svingninger i finansmarkedene
8. Søke å oppnå avkastning på langsiktige finansielle aktiva som i gjennomsnitt er 2,1 % - poeng høyere enn et risikofritt alternativ til akseptabel risiko

Bidrag fra den *samlede finansforvaltningen* skal i minst mulig grad være utslagsgivende for kommunens tjenesteproduksjon for øvrig. Kommunens målsetning er å være driftsuavhengig av avkastningen fra langsiktige finansielle aktiva.

¹ Netto finanskostnad er samlet rentekostnad fratrukket samlet avkastning på finansielle plasseringer
Utarbeidet 29.03.2014

1.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Kommunens finansreglement gir generelle rammer og begrensninger for forvaltning av kommunens samlede finansportefølje, ref kapittel 2, 3 og 4.

Reglementet gir rammer og retningslinjer for kommunens samlede finansforvaltning. For hver enkelt forvaltningstype er det utarbeidet konkrete rammer og retningslinjer med bakgrunn i kommunens målsetninger for disse. Finansreglementet har både for samlet forvaltning og for hver enkelt forvaltningstype særlig fokus på tillatt risikonivå, krav til risikospredning og tillatte finansielle instrumenter. Finansreglementet er utarbeidet med bakgrunn i *kommunens egen vurdering* av vesentlig risiko og risikobærende evne.

1.3 Budsjettdisposisjoner

For å oppnå formål og målsetninger med finansforvaltningen er det for forvaltningstypene ref kapittel 3 (gjeldsporteføljen) og kapittel 4 (langsiktige finansielle aktiva) etablert målsetninger om bufferfond. Disse skal over tid øke forutsigbarheten i måloppnåelsen, samt sikre at kommunens *tjenesteproduksjon blir mindre sårbar* for svingninger i finansmarkedene, eksempelvis endring i rentenivå og fall i aksjemarkedene:

- For å øke stabilitet og forutsigbarhet i *finansieringskostnadene* skal kommunen etablere og benytte et *rentereguleringsfond*. Fondets formål er å utjevne kommunens samlede finansieringskostnader over tid med bakgrunn i en langsiktig forventet rente
- For *langsiktige finansielle aktiva* skal kommunen søke å benytte *utbytteprinsippet*. Dette innebærer at midler skal være opptjent og balanseført før anvendelse. Administrasjonen skal i budsjettprosessen angi hva som ansees som forsvarlig uttaksnivå kommende år, basert på bufferkapitalens størrelse og samlet verdiøkning på kapitalen i foregående år

Bufferfondene skal søkes etablert så raskt som mulig ihht målsetningene. Fondene etableres som disposisjonsfond, og skal kun benyttes til de formål fondene er etablert. Formålene er nærmere beskrevet under pkt 3.3, 4.7 og 4.8.

1.4 Finansiell risiko og risikospredning

Ved plassering og/ eller lån av midler skal risiko knyttet til dette være analysert og definert.

Finansforvaltningen skal ikke påføre kommunen vesentlig finansiell risiko verken i form av enkeltplasseringer eller for kommunens samlede finansforvaltning, herunder:

Frøya kommunes grunnholdning

Type risiko ²	Kortsiktig forvaltning	Gjeldsforvaltning	Langsiktig forvaltning
Markedsrisiko, herunder	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar
- Systematisk risiko i aksjemarkedet	Ingen	-	Definert
- Usystematisk risiko i aksjemarkedet	Ingen	-	Minimal
Relativ risiko	Minimal	-	Definert
Kredittrisiko	Minimal	Minimal	Definert
Renterisiko	Definert	Definert	Definert
Likviditetsrisiko	Definert	Minimal	Definert
Valutarisiko	Ingen	Ingen	Definert
Administrasjonsrisiko	Minimal	Minimal	Minimal

² Se vedlegg for definisjoner
Utarbeidet 29.03.2014

Med *definert risikonivå* menes at risikoelementet tillates i forvaltningen, men skal ikke sammen med øvrige risikoelementer avvike fra kommunens vurdering av vesentlig risiko.

Risikospredning skal oppnås ved å fordele plasseringer og lån på flere aktivaklasser, debitorgrupper og utstedere. Dette reduserer den samlede finansielle risiko ved å gi en mer stabil og forutsigbar avkastning og finansieringskostnad over tid. Krav til risikospredning fremgår for de tre forvaltningstypene, ref kapittel 2, 3 og 4.

1.5 Rapportering

Rådmannen skal minst tre ganger pr år (inkl pr 31.12) rapportere status for Frøya kommunes finansforvaltning til Kommunestyret. Innhold i rapporteringen er spesifisert i pkt 2.4, 3.8 og 4.10. Ved vesentlige endringer skal Kommunestyret orienteres så raskt som mulig:

- Finansieringskostnad eller avkastning avviker negativt fra budsjett og en forventer ikke at dette rettes opp i løpet av budsjettåret
- Det har oppstått avvik mellom kravene i finansreglementet og faktisk forvaltning

1.6 Ansvar og fullmakter

Kommunestyret er ansvarlig for kommunens finansforvaltning og fastsetter:

- Frøya kommunens *formål og målsetninger* for forvaltningen
- Finansforvaltningens *sammenheng* med kommunens øvrige aktivitet (økonomiplan)
- Frøya kommunes vurdering av *vesentlig risiko*

Kommunestyret delegerer til Rådmannen å utføre finansforvaltningen innenfor kommunens finansreglement, samt Kommunelovens alminnelige regler for saker av ikke prinsipiell betydning. Rådmannen skal vurdere hvorvidt saker er å anse som prinsipielle ut fra avgjørelsens karakter og konsekvenser for kommunen.

Rådmannen skal særlig legge vekt på at finansforvaltningen følger fastsatt *formål*, samt skjer innenfor gitte rammer og begrensninger i dette reglement. Ved eventuelle avvik mellom faktisk forvaltning og reglement, skal Rådmannen så raskt som mulig fremlegge en plan for håndtering av dette. Rådmannen skal løpende vurdere finansreglementes egnethet. Det tilligger Rådmannen å inngå avtaler i overensstemmelse med dette reglement. Bruk av eksterne rådgivere påvirker ikke ansvarsforholdene i kommunens finansforvaltning. Rådmannen skal sørge for at kommunen har gode dokumentasjonsrutiner på vurderinger og avgjørelser som foretas rundt kommunens finansforvaltning.

2 Plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Ledig likviditet er kommunens kontanter, bankinnskudd og verdipapirer, uavhengig av gjenstående løpetid. Midler spesifikt definert som langsiktig finansielle aktiva inngår ikke.

2.1 Formålet og målsetning med forvaltningen

For kommunen er kravet til lav finansiell risiko og god likviditet i plasseringene viktigere enn ønsket om høyere avkastning for midlene. Kommunen har følgende målsetninger med plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål:

1. Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser³
 2. På en definert del av ledig likviditet kan det søkes å oppnå inntil 0,5 % høyere avkastning enn på konsernkonto⁴, samtidig som risiko knyttet til dette skal være definert og begrenset
- Ved forvaltning av kommunens ledige likviditet for å dekke løpende forpliktelser skal Hovedbank benyttes. Rådmannen kan gjennom likviditetsstyring spesifisere nærmere fordelingen av kommunens ledige likviditet, herunder hvilke midler som er omfattet av målsetning nr 2 ovenfor.

2.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Vektet gjenværende løpetid for midlene skal tilpasses eventuelle forpliktelser for plasseringen, og skal i alle tilfeller totalt sett være kortere enn ett år. For midler som er omfattet av målsetning nr 2 i pkt 2.1 kan følgende aktivaklasser med rammer benyttes:

Aktivaklasse	Rammer
2.2.1 Innskudd i andre banker enn Hovedbank	Spesifisert ledig likviditet
2.2.2 Andeler i verdipapirfond	Spesifisert ledig likviditet

2.2.1 Innskudd i andre banker enn Hovedbank

Kommunen kan plassere midler i banker som har filial og betydelig aktivitet i Norge. Det er ikke et absolutt krav at banken skal være norsk eid. Før innskudd skal kommunen så langt det lar seg gjøre vurdere bankens soliditet og underlagte garantiordninger for innskudd. For innskudd av større midler (NOK 25 mill) bør kommunen innhente rentetilbud fra flere banker⁵. Løpetiden for eventuelle tidsinnskudd i bank kan ikke overstige 12 måneder.

2.2.2 Andeler i verdipapirfond

Kommunen kan plassere midler i pengemarkedsfond notert i NOK.

2.3 Finansiell risiko og risikospredning

Før plasseringer gjennomføres skal risiko knyttet til disse være analysert og definert innenfor kommunens rammer og begrensninger for forvaltningen. Det skal legges vekt på at midlene forvaltes med sikte på lav finansiell risiko og høy likviditet:

- *Kredittrisiko, likviditetsrisiko og administrasjonsrisiko* – Skal minimeres
- *Renterisiko* – Skal begrenses og tilpasses kommunens formål med plasseringen
- *Valutarisiko* – Ingen, alle investeringer foretas i NOK

For bankplassering *ut over* Hovedbank skal kommunen så langt som mulig søke å evaluere kredittrisiko forbundet med plasseringen. Størrelsen på kommunens innskudd skal vurderes i forhold til bankens størrelse⁶. Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i valgte verdipapirfond, og fondene kan ha inntil BIS⁷ 20 % kredittvekt. Løpetid på kredittrisiko skal ikke avvike betydelig fra løpetid på renterisiko.

Kommunen skal aktivt søke å redusere den finansielle risiko en er eksponert mot, herunder:

³ Jmf Kommuneloven § 52

⁴ Langsiktig forventet avkastning i bank er 5 %. Reell avkastning kan forenklet tolkes som den til enhver tid gjeldende bankrenten +0,5 % - poeng

⁵ Ved identiske betingelser, samt ved ordinære innskudd av små midler, skal Hovedbank benyttes

⁶ Det skal tas hensyn til at sikring av bankinnskudd i norske banker omfatter inntil NOK 2 mill pr. innskyter pr. bank.

⁷ BIS er et regelverk som brukes for å risikovekte balansen til eksempelvis norske pensjonskasser. 20 % BIS vekt tilsier at tillatte investeringer er verdipapirer utstedt av stat eller statsgaranterte selskaper, kommuner eller fylkeskommuner samt bank/ finans/ kredittinstitusjoner (obligasjoner med fortrinnsrett/ særskilt sikrede obligasjoner samt "senior" sertifikat – og obligasjonslån)

Utarbeidet 29.03.2014

- *Innskudd i bank* – Kommunen skal vurdere å benytte flere banker dersom samlet innskudd fra kommunen utgjør en vesentlig del av bankens og/ eller kommunens totale innskudd
- *Andeler i verdipapirfond* – Kommunen skal gjennomføre valg av forvaltere ref pkt 4.9. Valgte fond skal tilfredsstillе kommunens behov for risikospredning

2.4 Rutiner for rapportering

Kommunens generelle retningslinjer fremgår i pkt 1.5. For *ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål* skal følgende fremgå:

- Sammensetting av aktiva
- Markedsverdi, samlet og fordelt på de ulike typer aktiva
- Vesentlige markedsendringer og endringer i risikoeksponeringen
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Markedsrenter og egne rentebetingelser

3 Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler

Finansreglementet fokuserer på generelle rammer for kommunens samlede gjeldsportefølje.

3.1 Formål og målsetning med forvaltningen

Kommunen skal gjennom forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrig finansavtaler innenfor ønsket risikonivå *skaffe kommunen finansiering til gunstigst mulig betingelser*, og skal:

1. Ha et bevisst forhold til samsvar mellom løpetid på finansiering og investering
2. Søke å oppnå lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel risiko

Kommunen skal ved forvaltning av gjeldsporteføljen søke å oppnå *stabilitet og forutsigbarhet* i finansieringskostnadene for økonomiplanperioden. Vurderinger rundt porteføljens fordeling mellom fast og flytende rente gjøres med bakgrunn i dette, samt hensynet til pkt 3.3 nedenfor.

Kommunen skal etablere og opprettholde en finansiell struktur hvor den økonomiske levetiden på investeringer i størst mulig grad samsvarer med løpetiden på finansieringen. Lånenes avdragsprofil vil erfaringsmessig være lang siden eiendelene i all hovedsak har lang levetid. Avvik vil resultere i over/ underdekninger av lån i forhold til eiendeler, noe som blant annet vil ha likviditetsmessige og regnskapsmessige konsekvenser. Det skal søkes å unngå at langsiktige (kortsiktige) eiendeler er finansiert kortsiktig (langsiktig).

Kommunen skal gjennom økonomiplanen definere forventet finansieringskostnad for perioden, gitt lånevolum og betingelser på eksisterende låneportefølje. Det skal tas hensyn til nye låneopptak (lånebeløp og nedbetalingstid) vedtatt av Kommunestyret. Ved markante endringer i markedsrentene skal det fortas en vurdering av kommunens enkeltlån.

3.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Strategi for kommunens gjeldsportefølje er utformet som en prosentvis fordeling av lånene mellom ulike klasser med tilhørende tillatte rammer for avvik:

Porteføljeelementer	Strategi	Frihetsgrader / kommentar
Lån i NOK	100 %	Lån i annen valuta ikke tillatt

Utarbeidet 29.03.2014

Andel lån basert på flytende rente eller NIBOR inntil 6 mnd	0 % – 100 %	
Andel lån basert på fast rente	0 % – 75 %	Evt gjennom rentesikringsinstrumenter
Rentereguleringsfond	Årlig	Jmf pkt 3.3. Justering av økonomiplan med fremtidig finansieringskostnad
Avdragsprofil	Tillatt	Ihht forskrift for låneformålet
Utstedelse av sertifikat/ obligasjonslån	Tillatt	
Nedbetalingsprofil på låneportefølje	Beregnes	Kalkulerte avvik tillatt ⁸ . Minimumsavdrag benyttes som utgangspunkt
Bruk av renteinstrumenter som rentesikring	Tillatt for enkeltlån	F.R.A, renteswap og renteopsjoner tillatt innefor angitte grenser for andel fastrente. Knyttes kun mot underliggende lån
Garantiansvar	Beregnes	Angis som regnskapsnote

3.3 Rentereguleringsfond

For å øke stabilitet og forutsigbarhet i finansieringskostnadene skal kommunen etablere og opprettholde et rentereguleringsfond (bufferfond). Fondet skal bidra til å utjevne samlet finansieringskostnad over tid. Kommunen skal årlig justere økonomiplanen med fremtidig forventet finansieringskostnad. Ved årsregnskapet disponeres differansen mellom faktisk- og budsjettert finansieringskostnad for året:

- Dersom faktisk finansieringskostnad for året var *lavere* enn budsjettert finansieringskostnad for samme år, disponeres differansen i NOK til fondet
- Dersom faktisk finansieringskostnad for året var *høyere* enn budsjettert finansieringskostnad for samme år, kan differansen disponeres fra bufferfondet

Kommunens målsetning er at rentereguleringsfondet skal utgjøre 2 % av rentebærende gjeld.

3.4 Finansiell risiko og risikospredning

Kommunens gjeldsforvaltning skal ivaretas slik at kommunen ikke påføres vesentlig finansiell risiko gjennom bevisst valg av motparter. Kommunen skal ikke ta valutarisiko gjennom at alle innlån foretas i NOK.

Kommunen skal ha en nøytral holdning til renteendringer. En skal vurdere å samle lånene, men samtidig vurdere størrelsen på samlet lån hos en långiver. Det skal søkes og unngå at store deler av låneporteføljen forfaller et enkelt år.

Kommunen skal vurdere kortsiktige og langsiktige utfordringer i rentemarkedet ved nye låneopptak og/ eller ved rebalansering. Etter å ha innhentet tilbud fra minimum to aktører kan det benyttes risikoreduserende tiltak/ renteinstrumenter i sikringsøyemed, samt for å gjøre innlån mer fleksibel og kostnadseffektiv.

3.5 Metode og rutiner for opptak av lån

Opptak av lån skjer på bakgrunn av vedtatt lånefinansiering i Kommunestyret. Rådmannen har da fullmakt til å gjennomføre låneopptak, herunder refinansiere eksisterende gjeld, samt godkjenne lånevilkårene. Låneopptaket (tidspunkt) vurderes mot likviditetsbehov og vedtatt investeringsbudsjett. Kommunens gjeldsbrev signeres ihht delegasjonsreglementet.

Tilbud innhentes fra minimum 2 aktører med sammenlignbar lånerente, rentemetode og kapitalisering. Unntak fra dette kan gjøres dersom kommunen utsteder sertifikat- eller

⁸ Forutsetter at det er rom for dette ihht økonomisk levetid for eiendeler, samt at dette er i tråd med intensjonene i Kommuneleien
Utarbeidet 29.03.2014

obligasjonslån, eller ved låneopptak i statsbank (f eks startlån i Husbanken). Kommunen skal ha gode rutiner for oppbevaring av dokumentasjon knyttet til gjeldsporteføljen.

3.6 Ekstern forvaltning av låneporteføljen

Kommunen kan velge å benytte en ekstern forvaltningsløsning for hele eller deler av gjeldsporteføljen etter vurderinger på bakgrunn av pkt 3.4.

3.7 Øvrige finansavtaler

Kommunen kan inngå finansavtaler (eksempelvis leasing). Overordnet målsetning er at finansieringsavtaler samlet sett gir lavere kostnader over tid enn ved kommunalt eierskap.

3.8 Rutiner for rapportering

Kommunens generelle retningslinjer fremgår i pkt 1.5. For *gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler* skal følgende fremgå:

- Sammensetting og løpetid for passiva
- Verdi, samlet og fordelt på de ulike typer passiva
- Vesentlige markedsendringer og endringer i risikoeksponeringen
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Markedsrenter og egne rentebetingelser
- Opptak av nye lån og refinansieringer av eksisterende lån

4 Langsiktige finansielle aktiva

Kommunen skal ved forvaltning av slike midler fokusere på langsiktig avkastning⁹ og mindre på kortsiktige svingninger. Det skal jmf pkt 1.4 ikke tas finansiell risiko som anses *vesentlig*¹⁰.

Kommunens portefølje av langsiktige finansielle aktiva består av midler som har minimum 5 års tidshorison¹¹. Samlet portefølje utgjøres av grunnkapital og opparbeidet avkastning, og skal ikke overstige kommunens frie disponible inntekter¹².

4.1 Formålet og målsetning med forvaltningen

Kommunens langsiktige finansielle aktiva skal forvaltes til beste både for dagens innbyggere og for kommende generasjoner. Kommunen skal gjennom forvaltningen håndtere de driftsøkonomiske utfordringene negative verdiendringer i porteføljen vil kunne gi på kort sikt.

Kommunens *formål* er å forvalte langsiktige finansielle aktiva slik at avkastningsmidler kan tilføres kommunen årlig. I forvaltningen skal det søkes etablert en stor grad av stabilitet og forutsigbarhet knyttet til størrelsen på beløpet som skal tilføres kommunen årlig.

Kommunen har en *firedelt målsetting* knyttet til forvaltning av langsiktige finansielle aktiva:

1. Opprettholde realverdi av langsiktige finansielle aktiva¹³
2. Kunne foreta årlige uttak av langsiktige finansielle aktiva med bakgrunn i bufferfondets størrelse og samlet verdiøkning på kapitalen i foregående år

⁹ I beregningene er det tatt utgangspunkt i følgende langsiktig forventninger: Bank og pengemarked 5 %, statsobligasjoner 6 %, aksjer 10,5 %

¹⁰ Jmf Kommuneloven § 52 nr. 3

¹¹ Langsiktige finansielle aktiva er pr 31.12.2009 NOK 113 mill. Kapitalen er ikke inflasjonsjustert. Bufferfondet er ved samme tidspunkt NOK 7,2 mill.

¹² Rammeoverføring og skatt, pt ca NOK 188 mil

¹³ Kun i enkelte tilfeller vil endring i konsumprisindeks (KPI) være lik forventningen (2,5 %). Kapitalen skal inflasjonsjusteres over tid basert på reell inflasjon

Utarbeidet 29.03.2014

3. Opprettholde et tilstrekkelig bufferfond for å ta høyde for svingninger i finansmarkedene
4. Søke å oppnå avkastning på langsiktige finansielle aktiva som i gjennomsnitt er 2,1 % - poeng høyere enn et risikofritt alternativ til akseptabel risiko

Kommunens målsetning er å være driftsuavhengig av avkastningen fra langsiktig investert kapital. Uttak av midler skal fortrinnsvis skje uten at det reduserer inflasjonsjustert verdi.

4.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Gjennom forvaltningen skal kommunen søke å oppnå en realavkastning som i størst mulig grad samsvarer med realveksten i norsk økonomi. Erfaringsmessig svinger det norske aksjemarkedet mer enn brede globale markeder. Hensynet til samvariasjon med norsk økonomi vil kunne gi høyere kortsiktig risiko i porteføljen.

En spredning av investeringene over flere aktivaklasser (eksempelvis aksjer og rentebærende papirer), herunder også fordeling mellom norske og internasjonale kapitalmarkeder, vil redusere porteføljens totale risiko over tid. Dette betyr at risiko og avkastningsmuligheter blir fordelt mellom både norske og internasjonale aksjer og rentebærende papirer. Internasjonale studier indikerer at rundt 90 % av svingningene i avkastning over tid vil være forklart av kapitalens fordeling på ulike aktivaklasser.

4.3 Investeringsstrategi

Investeringsstrategien er i utgangspunktet en langsiktig beslutning, og bør ikke endres hvis ikke forventet avkastning, vurdering av risiko, risikobærende evne og vilje eller forpliktelsene og krav til avkastning endrer seg. Investeringsstrategien er derfor i praksis risikostyring. Kommunens langsiktige finansielle aktiva skal forvaltes innenfor følgende rammer:

Aktivaklasse	Mål	Maksimum	Minimum	Referanseindeks ¹⁴
Aksjer	25 %	35 %	5 %	
Norge	35 %	50 %	20 %	Oslo Børs Hovedindeks
Utland	65 %	80 %	50 %	MSCI World NTR i NOK
Rentebærende papirer	75 %	95 %	65 %	
Norge	75 %	100 %	60 %	OBI Stat 3 år (ST4X)
Durasjon	3 år	4,5 år	1 år	
Utland	25 %	40 %	0 %	Citigroup World Gvt Bond Index
Durasjon	5,5 år	7 år	3,5 år	TR valutasikret

Gjennom investeringsstrategien oppnår kommunen:

- Godt samsvar mellom egne målsetninger og investeringsstrategi/ forventet avkastning
- Høy sannsynlighet for å oppnå avkastningskravet over tid
- Internasjonal diversifisert portefølje med lave kostnader
- Samsvar mellom realavkastning for midlene og realveksten i norsk økonomi
- Mulighet for å etablere en transparent portefølje med etiske kriterier
- Mulighet for å kontrollere relativ risiko, og herigjennom avvik fra markedsrisiko

¹⁴ Indeksene anslår risiko. Det vil kunne bli benyttet andre referanseindekser i avkastningsmålingen
Utarbeidet 29.03.2014

4.4 Forventet avkastning og finansiell risiko

Langsiktig forventet avkastning for et risikofritt alternativ, eksempelvis bank, er 5 % (sammensatt av 2,5 % realrente og 2,5 % inflasjon). Langsiktig forventet avkastning for kommunens investeringsstrategi er 7,1 % (NOK 8,1 mill år 1). Langsiktig forventet avkastning for investeringsstrategien er følgelig 2,1 % - poeng høyere enn et risikofritt alternativ. Dette kan forenklet tolkes som at reell forventet avkastning pr år utgjør den til enhver tid gjeldende bankrenten + 2,1 % - poeng.

Markedsrisiko¹⁵

Systematisk markedsrisiko er knyttet til tap som følge av kurssvingninger i de markedene kommunen er eksponert. Usystematisk (selskapsspesifikk) risiko i de ulike markedene er knyttet til at et enkelt investeringsobjekt vil stige eller falle i verdi i forhold til markedet. Den usystematiske risikoen skal søkes redusert gjennom diversifiserte investeringer.

Forventninger til markedsrisiko og samvariasjon mellom ulike aktivaklasser er gitt gjennom markedsindekser med lang historikk. Beregnet standardavvik¹⁶ for normalposisjonens markedsrisiko er 5,7 %. Dette indikerer følgende utfallsrom og sannsynligheter (forutsatt at alle investeringer oppnår eksakt indeksavkastning (tall i NOK gitt portefølje NOK 113 mill):

Alternativ	Forventet avkastning	Risiko målt ved standardavvik	Utfallsrom 2 av 3 år	Utfallsrom 95 % sannsynlighet
Strategisk posisjon (25/75)	7,1 %	5,7 %	+1,4 % til +12,9 % 1,6 til 14,5 mill NOK	-4,3 % til +18,6 % -4,9 til 21 mill NOK
Posisjon maks risiko (35/65)	7,6 %	7,2 %	+0,3 % til +14,8 % 0,4 til 16,8 mill NOK	-6,9 % til +22,1 % -7,8 til 25 mill NOK

Strategisk posisjon	År 1	År 3	År 5	År 10
Sannsynlighet for avkastning større enn 0 %	89 %	99 %	≈100 %	≈100 %
Sannsynlighet for avkastning større enn 5 % (bank)	64 %	77 %	85 %	98 %
Forventet portefølje (ekskl uttak), mill NOK: NOK 113 mill start	121	138,4	158,3	221,7
Forventet meravkastning (2,1 %) NOK (ekskl uttak): NOK 113 mill start	2,2	7,5	14,1	37,8

Øvrige risikoelementer definert nedenfor vil kunne påføre kommunens portefølje økt risiko ut over det referanseindeksene for markedsrisiko representerer.

Relativ risiko

Porteføljen vil kunne ha avvikende finansiell risiko i forhold til definert markedsrisiko dersom det enkelte investeringsobjekt har avvikende renterisiko, kredittisiko, likviditetsrisiko, valutarisiko og administrasjonsrisiko. Håndtering av de ulike elementene fremgår i kap 4.6. Kommunen skal ha et bevisst forhold til relativ risiko i de enkelte investeringene.

Relativ risiko uttrykker hvor mye de enkelte delporteføljene vil svinge i forhold til markedet/referanseindeksene. For å redusere relativ risiko kan det benyttes indekxnær forvaltning. Ved bruk av aktive fond vil den relative risikoen øke.

¹⁵ I beregningene er det benyttet følgende langsiktige standardavvik: Norge pengemarked 2 %, norske anleggsobligasjoner 2 %, norske statsobligasjoner 4 %, globale statsobligasjoner sikret til NOK 4 %, norske aksjer 25 % og globale aksjer ikke valutasikret 18 %

¹⁶ Standardavvik: Gjennomsnittlig avvik fra gjennomsnittet. Historisk standardavvik for investeringsstrategien siste 25 år er 5,5 %

4.5 Stresstest og historisk utvikling

Et scenario basert på Finanstilsynets (tidligere) stresstest¹⁷ vil gi et verdifall på 11,1 % for investeringsstrategien (NOK 12,6 mill gitt en portefølje på NOK 113 mill). Om porteføljen avviker fra strategisk posisjon, herunder om reelle plasseringer avviker fra markedsposisjon, vil porteføljen ha avvikende risikoegenskaper (sannsynligheter, utfallsrom og stresstest) fra overnevnte drøftinger.

En investeringsstrategi lik strategisk posisjon ville basert på referanseindeksene for de ulike markedene over de siste 25 årene (1985-2009) oppnådd en årlig avkastning på 9,1 %. Mer/mindreavkastning ifht referanseindeksene ville kommet som tillegg/ fradrag. Strategiens normalposisjon har i samme periode hatt 39 små og store verdifall (snittfall -1,8 %). Maksimalt verdifall har vært – 8,6 %. Dette kan løselig sees på som det største verdifallet kommunen ville oppnådd dersom en hadde vært maksimalt uheldig med innskudd og uttak av midlene over denne perioden. Normalposisjonens svakeste ett- og treårs periode har vært hhv – 5 % (okt 2007 – okt 2008) og -0,2 pr år % (feb 2006 – feb 2009).

4.6 Porteføljekonstruksjon

Kommunens langsiktige finansielle aktiva skal være godt diversifisert gjennom fordeling på flere aktivaklasser, samt god spredning på utstedere innad i den enkelte aktivaklasse. En slik fordeling reduserer porteføljens samlede absolutte risiko. Rammene for relativ risiko er definert for hver enkelt delportefølje.

- For **aksjeinvesteringene** skal det benyttes aksjefond. Diskresjonære porteføljer underlagt samme spredningsregler som aksjefond kan benyttes. Enkeltaksjer ut over dette er ikke tillatt¹⁸. Andre aksjeprodukter, herunder aksjeindekserte obligasjoner og andre garantiprodukter er ikke tillatt. Derivater er tillatt som del av risikostyring
- For **renteinvesteringene** skal det benyttes obligasjons- og/ eller pengemarkedsfond. Bankinnskudd kan i spesielle tilfeller benyttes for inntil 50 % av renteinvesteringene. Diskresjonær omløpsportefølje underlagt samme spredningsregler som rentefond kan benyttes. Inntil 75 % av norske renteinvesteringer kan etableres som en ”hold til forfall” portefølje. Porteføljen skal på best mulig måte ivareta pkt 4.4. Enkeltpapirer ut over dette er ikke tillatt. Derivater er tillatt som del av risikostyring

Investeringene i internasjonale rentebærende papirer skal i størst mulig grad søkes valutasikret i NOK. Sikringen skal søkes gjort direkte i verdipapirfondene. Det er ikke et krav at investeringer i internasjonale aksjer skal valutasikres.

Kommunen skal i begrenset grad søke å tilføre verdi gjennom taktisk aktivaallokering. Det kan derimot søkes tilført verdi gjennom seleksjon av forvaltere som tilfører merverdier.

Faktisk porteføljesammensetting vil endres ettersom de ulike markedene utvikler seg ulikt. Rebalansering skal derfor gjøres for at sammensetningen av aktiva skal føres tilbake til utgangspunktet for å beholde risikonivået fastlagt som grunnlag for forvaltningen. Erfaringsmessig vil rebalansering kunne ha en gunstig effekt avkastningsmessig for porteføljen og skal minimum gjøres hver 18 mnd, eller minimum når faktiske porteføljevekter er utenfor maksimumsgrensene.

¹⁷ Norsk aksjemarkedet faller 30 %, internasjonalt aksjemarked faller 20 %, norske og internasjonale renter stiger med 2 % - poeng. Alt inntreffer samtidig

¹⁸ Kommunens aksjer i selskap hvor eierskapet defineres som varig/ strategisk inngår ikke

Håndtering av relativ risiko (risikobegrensninger ved porteføljekonstruksjon)

Kommunens totalportefølje vil forventningsmessig avvike med hensyn til avkastning og risiko fra markedsindeksforventningene dersom det benyttes enkeltplasseringer som avviker sammensettingsmessig fra indeksene.

Kommunen skal ha et bevisst forhold til relativ risiko i enkeltplasseringene, samt hvordan disse påvirker risikobildet for delporteføljene og totalporteføljen. Plasseringer i indekxnære fond er best egnet for å kontrollere relativ risiko.

Kommunen kan også benytte aktivt forvaltede fond innenfor følgende rammer:

- Relativ risiko for aksjeporteføljen skal ikke overstige 5 %
 - Ekskl relativ risiko som oppstår gjennom valutasikring av passive investeringer
- Relativ risiko for rentebærende portefølje skal ikke overstige 2,5 %
 - Ekskl relativ risiko som oppstår gjennom "hold til forfall" renteinvesteringer

Det er et krav at samtlige aktive fond skal ha god bredde i sine investeringer, og ikke et ensidig bransjefokus. Rentefondene skal ha inntil moderat kredittrisiko og god spredning på utstedere og papirer. *Relativ risiko skal inngå som en del av rapporteringen.*

4.7 Bufferfond

Regnskapsreglene tilsier at et verdifall i porteføljen føres det året verdifallet oppstår. Et stort verdifall vil følgelig kunne få driftsøkonomiske konsekvenser. Likeledes vil det ved svak eller negativ avkastning ikke være anledning til å gjennomføre årlige uttak ihht målsetningene. Et bufferfond vil kunne avhjelpe i begge disse situasjonene.

Bufferfondet skal over tid sikre tilførsel av avkastning fra den langsiktige porteføljen uavhengig av svingninger i årlig avkastning. Kommunens målsetning er at bufferfondet skal utgjøre ca 13 % av kapitalen. Bufferfondet kan med fordel være større ref overstående vurdering av risiko.

4.8 Budsjettdisposisjoner (handlingsregel)

Kommunens målsetning er at grunnkapitalen minimum skal være inflasjonsjustert hvert fjerde år. Grunnkapitalen skal likevel søkes inflasjonsjustert ved hvert årsoppgjør.

Kommunen skal over tid benytte et utbytteprinsipp ved uttak av avkastning fra porteføljen. Dette innebærer at midler som tas ut fra fondet skal være *opptjent og regnskapsført* som bufferfond før anvendelse:

- Oppnådd avkastning i *regnskapsåret* disponeres ved årsoppgjør ihht målsetningene
 - Disponering til grunnkapitalen ihht faktisk KPI
 - Disponering til bufferfondet ihht fondets målsetninger
 - Evt resterende avkastning disponeres uavhengig av målsetningene
- Budsjettrett uttak i *regnskapsåret* budsjettets som uttak fra bufferfondet ifm ordinær budsjettprosess i forbindelse med rullering av økonomiplan

Utbytteprinsippet gjennomføres for å øke stabilitet og forutsigbarhet i uttaket av avkastning. Dersom utbytteprinsippet skal fungere etter forutsetningene, må kommunens regnskap gjøres opp med et positivt resultat. Regnskapsmessige underskudd fra tidligere år må være dekket.

4.9 Valg av forvaltere og etiske kriterier

Valg av forvaltere og investeringsprodukter skal i størst mulig grad *skape samsvar* mellom portefølje og investeringsstrategi. Kommunen kan benytte godkjente norske og utenlandske verdipapirforetak eller verdipapirfondsforetak (tilsvarende for de internasjonale markedene) og som er underlagt tilsyn av offentlige tilsynsmyndigheter.

Ved valg av forvaltere skal det legges vekt på:

- Forvalterens egenskaper sammenholdt med de øvrige forvalterne i porteføljen
- Konsistens i forvaltningen – forvalters evne til gjennomgående å gjøre det bedre enn referanseindeksen, både i positive og negative markeder
- Forholdet mellom avkastning og risiko, målt mot markedet og alternative leverandører
- Kostnadsstruktur i forhold til alternative leverandører
- Kvalitative egenskaper – integritet, klar og konsis investeringsprofil og solid organisasjon
- Kontinuitet i forvaltningsmiljøet/ organisasjonen

Ved vesentlige endringer i en forvalters organisasjon/ eierskap/ bemanning, skal kommunen gjennomføre en ny vurdering av investeringen. Kommunen skal søke å benytte flere forvaltere på totalporteføljen.

Det er et krav at valgte forvaltere gir eksplisitt uttrykk for at de tar hensyn til menneskerettigheter, arbeidslivsstandarter, miljø og anti-korrupsjon i sine investeringsbeslutninger. I tillegg er intensjonen at porteføljen skal være i tråd med den eksklusjon som foretas av Statens Pensjonsfond Utland. Kravene gjelder for aksjefondsporteføljen, og er gjenstand for regelmessig kontroll.

Kommunen skal vurdere å benytte uavhengig kompetanse ved forvaltning av porteføljen.

4.10 Rutiner for rapportering

Kommunens generelle retningslinjer fremgår i pkt 1.5. For *langsiktige finansielle aktiva* skal følgende fremgå:

- Sammensetting av aktiva
- Markedsverdi, samlet og fordelt på de ulike typer aktiva
- Vesentlige markedsendringer
- Endringer i risikoeksponeringen
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Markedsrenter og egne rentebetingelser

VEDLEGG – definisjoner

Absolutt risiko

Risiko målt ved svingninger rundt et gjennomsnitt uttrykt som et absolutt mål

Administrasjonsrisiko

Knyttet til rutiner internt/ hos motpart

Aksjeindeksobligasjon

Verdipapirprodukt hvor innskudd bindes en bestemt periode. Investor er garantert hele innskudd tilbake samt hele eller deler av aksjeavkastningen

Aksjer

Verdipapir utstedt fra private bedrifter eller offentlige institusjoner, hvor kjøp gir eierandel

Aktiv forvaltning

Forvalter velger selv verdipapirer til en portefølje på bakgrunn av egne analyser og vurderinger for derigjennom å oppnå høyere avkastning enn en sammenlignbar indeks

Aktivaklasser

Samlebetegnelse på ulike typer verdipapir som har de samme egenskapene, eksempelvis aksjer, obligasjoner og pengemarked

Allokering

Fordeling på ulike markeder og aktivaklasser

Avkastningskrav

Nedre grense for ønsket avkastning

Benchmark

Sammenlignbar portefølje, referanse/ målestokk

Derivat

Samlebetegnelse på kontrakter basert på verdien av et sett underliggende aksjer, obligasjoner eller indekser.

Diskresjonær forvaltning

Forvaltningsform hvor forvalter konstruerer og handler i en portefølje basert på kundens ønsker

Diversifisere

Spre eller redusere risiko gjennom å kombinere aktiva med ulike risikoegenskaper

Durasjon

Et mål som uttrykker gjennomsnittlig løpetid for en obligasjon, definert som et vektet snitt av årlige rentekuponger og pålydende verdi. Begrepet uttrykker korrigert løpetid, og derigjennom obligasjonsprisens følsomhet for renteendringer

Hedgefond

Produkt som kan kombinere ulike aktivaklasser og som kan benytte ulike investeringsstiler for å oppnå stabil avkastning med lav risiko

(Referanse) Indeks

Vektet verdi/ forholdstall for alle/ deler av eksempelvis aksjer på en børs. Indeksen angir en slags gjennomsnittlig avkastningen for de aktiva som inngår i indeksen

Inflasjon

Betegnelse som angir med hvilken prosent det generelle prisnivået på varer og tjenester øker i et år

Investeringsstrategi

Dokument som beskriver en rekke forhold omkring en investering, eksempelvis avkastnings- og risikovurderinger, landfordelinger og valutaforhold

Korrelasjonskoeffisient

Statistisk begrep som definerer grad av samvariasjon mellom to variabler, eksempelvis to aksjer. Dersom korrelasjonen er 1 (-1) beveger de to variablene seg alltid perfekt i takt (utakt). Dersom den er 0 beveger de to seg helt uavhengig av hverandre

Kreditrisiko

Risiko knyttet tap pga at utsteder av et verdipapir eller motpart ikke oppfyller sine forpliktelser

Likviditet/ likviditetsrisiko

Begrep som uttrykker grad av enkelhet og hurtighet et aktiva kan omsettes til kontanter

Markedsrisiko

Knyttet til tap som følge av kurssvingninger i de markedene investor er eksponert

Meravkastning/ differanseavkastning

Differansen mellom avkastning i en faktisk portefølje og avkastningen på en definert referanseportefølje

NOK

Norske kroner

Obligasjon

Rentepapir utstedt av private bedrifter/ offentlige inst. Utsteder forplikter seg til å betale bestemte årlige beløp (rente) samt pålydende tilbake ved forfall

Passiv forvaltning/ indeksforvaltning

Forvalter søker å oppnå avkastning og risiko som en sammenlignbar portefølje eller indeks

Pengemarked

Rentepapir som har forfall innen ett år. Kortsiktig aktiva med høy likviditet og kan ha relativt lav risiko

Rebalansering

Transaksjon som følge av at elementene i porteføljen utvikler seg ulikt over tid. Dette medfører at de relative vektene beveger seg bort fra normalposisjon

Relativ risiko

Utrykk for hvor mye en portefølje vil kunne svinge relativt til markedet/ referanseindeksene

Rentebærende papirer

Sertifikater (pengemarked) og obligasjoner

Rentekurve

Utarbeidet 29.03.2014

Økonomireglement for Frøya kommune

Sammenligning av renter for ulike tidshorisonter. Danner utgangspunkt for prising av rentepapirer og påvirkes av forhold som forventninger, risiko knyttet til ulike tidshorisonter samt tilbud og etterspørsel i rentemarkedets ulike tidshorisonter

Renterisiko

Knyttet til at verdien av rentebærende verdipapirer endres dersom renten endres

Risikopremie

Avkastning ut over risikofritt alternativ

Standardavvik

Viser hvor mye verdien av en variabel kan ventes å svinge i fremtiden, basert på målinger av observerte verdier. Uttrykker svingninger rundt et gjennomsnitt

Strategisk aktivaallokering

Fordeling av porteføljen mellom ulike aktivaklasser og representerer porteføljens normalposisjon

Stresstest

Økonomisk tilstand uttrykt ved ekstreme hendelser i kapitalmarkedene som sammen vil påvirke en porteføljes verdi i negativ retning

Systematisk risiko i aksjemarkedet

Knyttet til tap som følge av at de aktuelle aksjemarkeder investor er eksponert mot vil stige eller falle på kort og/ eller lang sikt

Taktisk aktivaallokering

Fordeling av en porteføljes aktivaklasser hvor hver klasse uttrykkes med øvre og nedre grense for tillatt andel av totalportefølje

Tracking error

Annualisert relativ risiko

Transaksjonskostnad

Kostnader ifm kjøp/ salg av verdipapir/ fond

Ussystematisk risiko i aksjemarkedet

Knyttet til at et enkelt investeringsobjekt vil stige eller falle i verdi i forhold til markedet på kort og/ eller lang sikt

Valutarisiko

Oppstår som følge av kurssvingninger i valutamarkedet

Verdipapir

Betegnelsen på ulike aktiva, eksempelvis aksje, obligasjon eller pengemarked

Verdipapirfond

Portefølje bestående av eksempelvis aksjer hvor flere investorer kan eie andeler

Volatilitet

Betegnelsen på risiko, dvs grad av svingninger rundt et gjennomsnitt

10 REGLEMENT FOR STARTLÅN

10.1 OVERORDNETE RAMMER

- Reglementet er vedtatt av kommunestyret med hjemmel i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner, og forskrift om årsbudsjett, fastsatt av KRD 15.12.00.
- Reglementet gjelder for folkevalgte organer, administrasjonen (herunder kommunale foretak etter kommunelovens kapittel 11) og styret for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27.

10.2 FORMÅL

- Sikre stabile boforhold til husstander som har etableringsproblemer, og som trenger hel eller delvis finansiering fra kommunen.

10.3 HVEM KAN FÅ LÅN

- Startlån er behovsprøvd og kan omfatte:
 - Unge i etableringsfasen
 - Barnefamilier
 - Enslige forsørgere
 - Funksjonshemmede
 - Flyktninger eller personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag
 - Andre husstander som har kommet i en vanskelig økonomisk situasjon
- Lånesøker skal dokumentere at husstanden sine fremtidige inntekter og eventuelle stønader er tilstrekkelige til å betale renter og avdrag på lån i tillegg til andre leveutgifter.

10.4 HVA DET KAN LÅNES TIL

- Kjøp av bosted
 - Desto mer vanskeligstilt husstanden er jo større del av finansieringen kan gis som startlån
 - For særlig vanskeligstilte husstander kan startlånet brukes i kombinasjon med boligtilskudd
 - Det kan stilles krav om at søker stiller med minimum 10 % egenkapital av toppfinansieringen
- Utbedring
- Oppføring av bosted
 - Startlån kan brukes til toppfinansiering, sammen med grunnfinansiering fra Husbanken eller andre finansieringsinstitusjoner
 - Som hovedregel er det stilt krav om at søker stiller med minimum 10 % egenkapital av toppfinansieringen
- Refinansiering
 - Startlån kan brukes til refinansiering av dyre lån for å unngå at søkeren må flytte fra hjemmet sitt

- Forhåndsgodkjenning
 - Kommunen kan gi skriftlig samtykke på at lånesøker vil få startlån, så lenge søker finner en egnet bolig med kjøpesum som er innenfor på forhånd avtalt sum og avtalte forutsetninger

10.5 NÆRMERE OM BOSTEDET

- Bostedet skal være rimelig og nøkternt i forhold til nivået som er i nærområdene. Akseptabel kjøpesum kan variere noe fra sted til sted. Særlig vil det kunne være aktuelt å godta høyere pris i et pressområde. For bosted i borettslag vil både kjøpesum og del av fellesgjeld bli lagt til grunn for vurderingen.

10.6 LÅNESUM

- Lånerammen fastsettes innenfor 100 % av kjøpesum, nybyggings-, eller utbedringskostnader pluss eventuelle omkostninger. Størrelsen på lånet vil også bli vurdert ut fra den enkelte søkers sin økonomi og andre lånegivere sine lånetildelinger.
- Det vil normalt gis lån på inntil kr 2.500.000,-

10.7 RENTE- OG AVDRAGSVILKÅR

- Lånetaker vil til enhver tid blir tilbudt gjeldende rente- og avdragsvilkår som gjelder for Husbanken sine utlån.
- Lånetaker kan velge mellom flytende eller fast rente (5 år).
- Lånetaker med flytende rente kan når som helst søke om fast rente.
- Max. 30 år nedbetalingstid med 5 års avdragfri periode.

10.8 UTBETALING

- Utbetaling kan først skje når lånedokumentene er sikret, og at det er tatt pant i bostedet.
- Ved refinansiering skal kommunen sørge for at lånet får best mulig prioritet.
- Dersom lånetaker selger, leier bort eller på annen måte disponerer bostedet på en slik måte at forutsetningene for lånet blir vesentlig endret, kan kommunen kreve at lånet blir innbetalt straks eller med kortere avdragstid.

10.9 KLAGE

- Det kan klages på kommunen sitt vedtak om tildeling, utmåling, avvisning og avslag på lån. Klagen må fremsettes skriftlig og grunngis. Det skal gå klart fram hvilken endring klageren ønsker. Klagefristen er 3 uker fra melding om vedtak har kommet fram. Dersom klageren ikke får medhold, oversendes klagen kommunen sin klagenemnd.

10.10 ENDRINGER I NEDBETALINGSPLAN

- Rådmannen kan innvilge avdrag – og/eller rentefritak for inntil 2 år per lån
- Rådmannen kan viderelegere til den som står for innkrevingen å innvilge at det hoppes over en periode og endre nedbetalingsplanen, så lenge opprinnelig avtalt innløsningsdato ikke blir endret.

10.11 FORHOLD TIL INNKREVENDE FORETAK

- Det er inngått avtale mellom Lindorff AS og Frøya kommune når det gjelder administrasjon og innkreving av startlån.

11 REGLEMENT FOR INNKJØP

11.1 Formål og omfang

Formålet med reglementet er å sikre at alle anskaffelser til Frøya kommune utføres i hht gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer. Reglementet gjelder for alle innkjøp av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider for eller på vegne av Frøya kommunes virksomheter og seksjoner.

11.2 Ansvar

Rådmannen er ansvarlig for etablering, implementering og vedlikehold av dette reglementet.

Rådmannen har ansvaret for både at alle medarbeidere som deltar i anskaffelser gjøres kjent med og følger reglementet, og at det er rutiner innenfor kommuneområdene som ivaretar reglementet.

11.3 Generelle krav til innkjøpsarbeidet

På siste side gis det forklaringer på en del begreper som benyttes i punktene nedenfor, og bør av den grunn leses i sammenheng med den videre teksten.

Ved planleggingen av en anskaffelse skal det tas hensyn til:

- Anskaffelsens virkning på helse, miljø og sikkerhet
- De avhendelses- eller kondemneringsproblemer som kan oppstå
- Universiell utforming med tanke på best mulig tilgjengelighet for flest mulig brukere.

Alle anskaffelser skal:

- Utføres i hht gjeldende lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter.
- Utføres i hht relevante gjeldende lover, forskrifter og standarder innenfor aktuelt fag, bransje eller sektor og gjeldende HMS regelverk
- Utføres i hht kommunens til enhver tid gjeldende etiske retningslinjer og med høy integritet.
- Utføres i hht kommunens til enhver tid gjeldende alminnelige vilkår for kjøp av henholdsvis handelsvarer og tjenester.
- Der det er mulig, vurderes ut fra det økonomisk mest fordelaktige tilbudet.

Kommunens leverandører må:

- Oppfylle alle offentlige krav om registrering.
- Til enhver tid være ajour med alle offentlige økonomiske krav.
- Følge MVA-lovens retningslinjer for fakturaens innhold og beskrivelse.
- Ha ordnede arbeidsavtaler med sine ansatte, og de skal ha lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som kan ansees normalt i området.

11.4 Kjøpstype inndeling

For at det skal bli enklere å forholde seg til reglementet, er kjøpene delt inn i typer (se vedlegg 1). Beløpsgrensen skal praktiseres ut fra totalkostvurdering. Det er ikke tillatt å dele opp kjøp i prosjekter eller liknende for å komme under

eksempelvis den nasjonale grenseverdi (se siste side), og det er kommunen som helhet som skal vurderes i denne sammenhengen. Beløpsgrensene beregnes eksklusiv merverdiavgift.

11.5 Viktige prinsipper for innkjøpsarbeidet

Nedenfor belyses viktige prinsipper som den enkelte utfører skal basere sine innkjøp på:

- Konkurransesprinsippet. Ethvert kjøp skal så sant det er mulig baseres på konkurranse. Det er den enkelte utfører som er ansvarlig for å dokumentere at det skjer (og har bevisbyrden).
- Forutberegnelighet, gjennomsiktighet og etterprøvbarhet.
- Utvelgelse gjennom objektive og ikke-diskriminerende kriterier.
- Likebehandling. Direkte eller indirekte forskjellsbehandling av tilbydere på grunn av deres nasjonalitet eller geografisk tilhørighet skal ikke finne sted.
- Forretningsmessighet. Alle anskaffelsesprosesser skal utføres etter kommunens etiske retningslinjer og høy forretningsetikk.
- Fortrolig saksbehandling. Det skal hindres at konfidensiell informasjon vedrørende anskaffelsesarbeidet kommer uvedkommende til kunnskap. Spredning av slik informasjon under saksbehandlingen skal derfor begrenses til det strengt nødvendige.
- Habilitet. Her gjelder forvaltningslovens regler om habilitet.
- Ved anskaffelser med verdi større enn 100.000 NOK eks mva bør ikke saksbehandling og beslutninger ivaretas av en og samme person alene, men utføres med flere personer involverte i prosessen. Oppstår det uenighet mellom partene skal tvisten avgjøres av rådmannen.

11.6 Forsikrings-, bank- og strømvavtaler

- Alle personforsikringsavtaler skal før inngåelse, fremlegges for arbeidstakerorganisasjonenes representanter i hht gjeldende hovedavtaler og tariffavtaler og deretter skal innstillingen saksfremlegges for formannskapet.
- Pensjonsforsikring skal drøftes med arbeidstakerorganisasjonene før og underveis i kjøpsprosessen og skifte av pensjonsforsikringsleverandør skal alltid saksfremlegges for kommunestyret.
- Rådmannen har fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av banktjenester.
- Rådmannen har fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av strøm.

11.7 Begrepsdefinisjoner

Anskaffelse: Et kjøp eller en forpliktelse om kjøp av varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider.

Engangskjøp: Kjøp av en vare eller tjeneste som ikke utføres mer enn en gang i året.

Nasjonal grenseverdi: Den verdi som til enhver tid fastsettes i Forskrift om offentlige anskaffelser, som grensen oppad for direkte

Økonomireglement for Frøya kommune

anskaffelse (ref. §1-2 i forskrift om off. anskaffelser, fra 1.1.07 ref. § 2-1). Verdien fastsettes av Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Controller oppdateres ved endringer i denne verdien.
(Per 2006 er denne lik 500.000,- NOK eks mva.)

Økonomisk mest
fordelaktig tilbud:

Det tilbudet som for kommunen er mest fordelaktig mht totaløkonomi, hvor selve anskaffelseskostnaden og service-, bruks-, avhendings-, og tilleggskostnader som anskaffelsen forårsaker vurderes.

VEDLEGG:

Vedlegg 1: Definisjon av de ulike kjøpstypene.

- Slutt på reglementet -

11.8 VEDLEGG 1.

Definisjon av de ulike kjøpstypene

Små engangskjøp

Med små engangskjøp menes akutte småanskaffelser som ikke kan planlegges eller samles opp på en samlefaktura og med verdi mindre eller lik 500,- NOK. Hensikten med denne bestemmelsen er å unngå fakturering av småbeløp, som påfører både kjøper og leverandør unødvendige behandlingskostnader.

Mindre engangskjøp

Mindre engangskjøp er engangskjøp med verdi mindre enn 100.000,- NOK eks. mva. Hensikten med denne bestemmelsen er at det ved kjøp av denne størrelsesorden ikke skal iverksettes mer omfattende prosedyrer enn det som er kostnadmessig forsvarlig. Det skal likevel legges vekt på konkurranseprinsippet.

Mellomstore engangskjøp

Mellomstore engangskjøp er engangskjøp med verdi mellom 100.000,- NOK eks. mva og den nasjonale grenseverdien (angitt på siste side i prosedyren). I slike tilfeller skal alltid Controller kontaktes før forespørsler sendes ut. Det skal legges vekt på konkurranse- og likebehandlingsprinsippet, og det er krav om skriftlige tilbud som skal oppbevares i kontrollerbar tilstand, med skriftlig aksept av antatt tilbud. Det skal innhentes tilbud fra minst tre forskjellige leverandører så sant dette er praktisk mulig. Det skal føres en anskaffelsesprotokoll fra prosessen. Hensikten med denne bestemmelsen er at det ved kjøp av denne størrelsesorden ikke skal iverksettes mer omfattende prosedyrer enn det som er kostnadmessig forsvarlig, samtidig som konkurranseprinsippet og en viss skriftlighet i prosessen ivaretas.

Store engangskjøp

Engangskjøp med verdi større eller lik den nasjonale grenseverdien (angitt på siste side i reglementet). I hht forskrift om offentlige anskaffelser er dette kjøp over den nasjonale grensen og det er spesielle rutiner som skal følges for dette. Controller skal alltid kontaktes i planleggingsfasen av en slik anskaffelse.

Regelmessige leveranser

Er det regelmessige leveranser med verdi større eller lik 100.000,- NOK eks mva/år, skal valg av leverandør skje i følge forskrift om off. anskaffelser og saken skal vurderes av Controller. Ved kjøp av denne typen bør det overveies om det er hensiktsmessig å komme fram til en flerårig rammeavtale for leveransen.

I så tilfelle vil videre innkjøp av denne typen varer og tjenester falle inn under leveranse innenfor rammeavtaler.

Er leveransene av mindre størrelse følges rutinen for mindre engangskjøp.

Rammeavtaler

Kommuneovergripende rammeavtaler på vegne av Frøya kommune kan kun inngås av Controller. Den samlede verdi av en planlagt flerårig rammeavtale er da grunnlaget for kjøp i hht mellomstore engangskjøp eller store engangskjøp.

Utarbeidet 29.03.2014

12 REGLEMENT FOR ANVISNING

12.1 OVERORDNETE RAMMER

- Det skal foreligge anvisning før utbetaling skjer som innebærer kontroll av faktura/timeliste fra den som har anvisningsmyndighet.
- Reglementet gjelder for folkevalgte organer, administrasjonen (herunder kommunale foretak etter kommunelovens kapittel 11) og styret for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27.

12.2 FORMÅL

- Ha en effektiv rutine for intern kontroll av kommunens utbetalinger.

12.3 RETNINGSLINJER

- Den som er delegert anvisningsmyndighet skal utpeke personer som skal attestere.
- Rådmannen delegeres anvisningsmyndighet på alle områder. Fullmakten kan videredelegeres. Delegeringen fra administrasjonssjefen kan gjøres fast eller for et avgrenset tidsrom.
- Den som er delegert anvisningsmyndighet fra Rådmannen kan videredelegere sin fullmakt. Delegeringen kan gjøres fast eller for et avgrenset tidsrom.

12.4 SKJEMA FOR DELEGERING AV ANVISNINGSMYNDIGHET

- Den som deleger anvisningsmyndighet må fylle ut ”Skjema for delegering av anvisningsmyndighet” Skjemaet skal fylles ut i ett eksemplar og sendes regnskapsansvarlig
- Anvisningsmyndigheten er ikke gjeldene før regnskapssansvarlig har mottatt skjemaet for delegering av anvisningsmyndighet.

12.5 BEGRENSNINGER I ANVISNINGSMYNDIGHETEN

- Anvisningsmyndigheten gjelder ikke ved anvisning av egne regninger, eller hvor inhabilitet kan bli gjort gjeldende. I slike tilfeller skal anvisningen foretas av overordnet anvisningsmyndighet (Eksempel: Rådmannen anviser neste ledernivås regninger/ refusjonskrav. Ordfører anviser Rådmannens egne regninger).
- Anvisning og regnskaps-/lønnregistrering skal ikke foretas av samme person.
- Samme person kan ikke både attestere og anviser samme faktura/timeliste.

12.6 OPPHØR AV ANVISNINGSMYNDIGHET

- Regnskapsansvarlig skal straks ha melding når anvisningsmyndighet opphører, for eksempel ved opphør av tjenesteforhold, endringer o.l.
- Dersom utøvelse av delegert anvisningsmyndighet ikke tilfredsstiller de krav som stilles til god intern kontroll (jfr. foranstående punkter), skal dette rapporteres til vedkommende leder.

12.7 ATTESTASJON

- Den som attesterer skal påse at:
 - Levering er i samsvar med bestilling
 - Varemottak/utført tjeneste stemmer med fakturaen
 - Pris og betalingsbetingelser er i henhold til innkjøpsavtale
 - Arbeidet er utført og at timetallet er korrekt
 - Anvisningsblanketten er utfylt
 - Varer er inventarført der dette er aktuelt
 - At Lov om offentlige anskaffelser er ivarettatt

12.8 ANVISNING

- Den som anviser skal påse at:
 - Disponeringen av budsjettmidlene er formelt, reelt og økonomisk i orden
 - Attestasjon og kontroll er foretatt av personer som er tillagt denne oppgaven
 - Det er budsjettmidler
 - Det foreligger fullstendig oversikt over hvilke kontrakter som legger bindinger på budsjettbevilgningene ut driftsåret

13 UTARBEIDEDE RUTINER

13.1 INNKJØPSRUTINER

RUTINER FOR INNKJØP AV VARER, TJENESTER OG BYGGE- OG ANLEGGSARBEIDER TIL FRØYA KOMMUNE

Formål og omfang

Formålet med rutinen er å sikre at innkjøp av varer, tjenester, bygge- og anleggsvirksomhet på vegne av Frøya kommune skjer i hht enhver tid gjeldende innkjøpsreglement og de til enhver tid gjeldende og relevante lover med tilhørende forskrifter. Vedlegg 1 gir en oversikt over hvilke forskrifter som gjelder i forbindelse med lov om offentlige anskaffelser.

Ansvar

Controllen er ansvarlig for etablering, implementering og vedlikehold av denne rutinen. Virksomhetslederne har ansvaret for at alle medarbeidere som deltar i anskaffelser gjøres kjent med og følger denne rutinen og innkjøpsreglementet.

Medarbeidere som deltar i anskaffelser er forpliktet til å følge det til enhver tid gjeldende reglement og rutiner for Frøya kommune.

Oppgavefordeling

Ved behov for forklaring til enkelte av begrepene i rutinen, vises det til begrepsdefinisjoner i innkjøpsreglementet, samt forklaringer på siste side i rutinebeskrivelsen.

Ulike kjøpstyper er definert for å forenkle rutinene basert på beløpsgrenser. Beløpsgrensene skal praktiseres ut fra totalkostvurdering. Det er ikke tillatt å dele opp kjøp i prosjekter eller liknende for å komme under eksempelvis den nasjonale grenseverdi (per 2006 på 500.000,-) og det er kommunen som helhet som skal vurderes i denne sammenhengen. Beløpsgrensene beregnes med unntak av små engangskjøp, eksklusiv merverdiavgift (MVA). Definisjonen av de ulike kjøpstypene med beløpsgrenser er fastsatt i innkjøpsreglementet til Frøya kommune.

Virksomhets- og seksjonslederens oppgaver

I tillegg til ansvarsdelingen i kjøpstypene nedenfor, har virksomhetsledere ansvaret for følgende oppgaver:

- ◆ Å utpeke medarbeidere som bestiller mot inngåtte avtaler og utføre engangskjøp i hht denne rutinen.
- ◆ Påse at alle kjøp utføres i hht relevante gjeldende lover, forskrifter og Norske Standarder innenfor aktuelt fag, bransje eller sektor og gjeldende HMS regelverk
- ◆ Påse at alt anskaffelsesarbeid utføres innenfor kommunens etiske retningslinjer og innkjøpsreglement

Økonomireglement for Frøya kommune

- ◆ Kontrollere at mottatte varer/tjenester er uten feil og mangler og mot leveringsslipp/vedlagte pakkseddel, avvik noteres på dokumentet og meldes til aktuell leverandør.
- ◆ Påse at faktura blir betalt ved forfall.
- ◆ Ansvar for retur til leverandør ved eventuelle feilsendinger/ reklamasjoner.
- ◆ Utføre fakturakontroll mot pakkseddel og avtalt pris og innkjøpsreglement.
- ◆ Enhver regning, nota eller faktura skal være nummerert og inneha minimum følgende opplysninger:
 - Leverandørens navn og adresse og organisasjonsnummer. Er faktura belagt med mva må leverandørs org.nr også inkl. bokstavene MVA
 - Kjøperens navn og adresse
 - Klar beskrivelse av vare / tjeneste
 - Klar beskrivelse av kvantum eller omfanget av det som er levert
 - Klar beskrivelse av vederlaget (summen) som er betalt for varen / tjenesten
 - Ved avtalte rabatter skal disse klart fremgå
 - Ved benyttelse av A-konto skal avregning av denne klart fremgå
 - Klar angivelse av stedet der varen er levert eller tjenesten ytet
 - Bestillers navn
- ◆ Kontrollere at det er budsjettdekning for det aktuelle behovet.
- ◆ Utarbeide eventuelt konkurransegrunnlag i samarbeid med Controller, når dette er nødvendig.
- ◆ Definere behov og utarbeide teknisk spesifikasjon og kvalitetsspesifikasjon ved store eller mellomstore engangskjøp.
- ◆ Gjøre seg kjent med og overholde kommuneovergripende rammeavtaler.
 - Varer som ligger innenfor en inngått rammeavtale skal rekvireres i henhold til rammeavtalens bestemmelser.
 - Det er kun unntaksvis ved tvingende objektive grunner at man kan gå utenom rammeavtalen. Grunnen må kunne dokumenteres senere.
 - En rammeavtale er et bindende dokument både for kjøper og leverandør, og skal overholdes.
- ◆ Små engangskjøp (akutte småanskaffelser med verdi mindre eller lik 500,- NOK).
 - Slike kjøp skal begrenses til akutte småanskaffelser som ikke kan planlegges eller samles opp på en samlefaktura.
 - Ved slike kjøp skal varen(e) betales kontant mot kvittering som viser vareslag, mengde og pris. Kassebilaget skal være original fra leverandøren.
 - Utgiftene til små engangskjøp refunderes via reiseregning. Ved flere små engangskjøp innenfor samme måned skal disse samles i samme reiseregning.

Controllerens oppgaver

I tillegg til ansvarsdelingen i kjøpstypene nedenfor har Controller ansvaret for følgende oppgaver:

- ◆ Utarbeide og inngå kommuneovergripende innkjøpsavtaler.
- ◆ Følge opp evt. reforhandle inngåtte kommuneovergripende avtaler.
- ◆ Periodisk å evaluere inngåtte kommuneovergripende avtaler.

- ◆ Benytte juridisk forsvarlige kontrakter.
- ◆ Gi rådgivning og kvalitetssikring til andre i kommunen som forbereder anskaffelser.
- ◆ Kvalitetssikre og eventuelt å utarbeide konkurransegrunnlag vedrørende kjøp på kommunens vegne og kunngjøre disse i hht gjeldende regelverk for anskaffelser over nasjonal grenseverdi.
- ◆ Vurdere riktig anskaffelsesprosedyre og kvalitetssikre gjennomføringen av denne i hht gjeldende regelverk for anskaffelser over nasjonal grenseverdi.
- ◆ Gi råd og eventuelt lede og gjennomføre evt. leverandørforhandlinger.
- ◆ Kvalitetssikre og eventuelt å utarbeide kontrakter /rammeavtaler
- ◆ Tilgjengeliggjøre informasjon om nye kommuneovergripende avtaler.

Avtalevilkår

Som minimum skal en avtale være skriftlig og inneholde tilbudsforespørsel/konkurransegrunnlaget med kommunens alminnelige vilkår for kjøp av handelsvarer/tjenester, antatt tilbud og presisering av eventuelle avklaringer. For områder hvor det er utarbeidet norske standarder (NS) eller statens standardkontrakter søkes disse benyttet. Endringer i avtaler skal som regel skje skriftlig

Beskrivelse av rutiner for de ulike kjøpstypene

Rutinebeskrivelse for mindre engangskjøp

Dette omfatter kjøp i følgende størrelsesorden: Verdi mindre enn 100.000,- NOK eks MVA. Se vedlegg 1 flytskjema for mindre engangskjøp, som gir en kort beskrivelse av flyten i oppgavene. Tabellen nedenfor angir hvilke oppgaver som skal utføres og av hvem.

Gjennomføring av mindre engangskjøp

Nr	Oppgave/medvirker	Medarbeider	Ansvarlig leder	Controller
1	Vurdering av verdi på anskaffelsen	x		
2	Utarbeide leverandøruavhengig beskrivelse av produkt/tjeneste	x		
3	Kontrollere at budsjettmidler foreligger		x	
4	Utarbeide leverandøruavhengig teknisk/kvalitets spesifikasjon i overensstemmelse med relevante gjeldende lover og forskrifter	x		
5	Identifisere leverandører	x		
6	Sende forespørsel til minst 3 ulike leverandører i hht SK alminnelige retn.linjer for kjøp av handelsvarer evt. ditto for tjenester, der dette er praktisk mulig	x		
7	Motta tilbud/ registrere priser, avvik	x		
8	Evaluerer tilbud ut fra anskaffelses-, service-, bruks-, tilleggs og avhendingskostnader	x		
9	Velge det økonomisk mest fordelaktige tilbud	x		
10	Oppbevare navn på forespurte leverandører, deres priser og underlag for valg i kontrollerbar tilstand	x		
11	Signere bestilling / kontrakt	(x)	x	

Rutinebeskrivelse for mellomstore engangskjøp

Dette omfatter kjøp i følgende størrelsesorden: Verdi mellom 100.000,- NOK eks MVA og nasjonal grenseverdi.

Se vedlegg 2, flytskjema for mellomstore engangskjøp, som gir en kort beskrivelse av flyten i oppgavene. Tabellen nedenfor angir hvilke oppgaver som skal utføres og av hvem.

Gjennomføring av mellomstore engangskjøp

Nr	Oppgave/medvirker	Medarbeider	Ansvarlig leder	Controller
1	Vurdering av verdi på anskaffelsen	x		
2	Utarbeide leverandøruavhengig beskrivelse av produkt/tjeneste	x		
3	Kontakte Controller	x		
4	Samle behov og vurdere videre prosedyrevalg			x
5	Kontrollere at budsjettmidler foreligger	(x)	x	
6	Utarbeide leverandør uavhengig teknisk/kvalitets spesifikasjon i overensstemmelse med relevante gjeldende lover og forskrifter	x		
7	Identifisere leverandører	x		
8	Sende <u>skriftlig</u> forespørsel til minst 3 ulike leverandører i hht SK alminnelige retningslinjer for kjøp av handelsvarer evt. ditto for tjenester.	x		
9	Motta <u>skriftlige</u> tilbud/ registrere priser, avvik	x		
10	Evaluerer tilbud ut fra anskaffelses-, service-, bruks-, tilleggs og avhendingskostnader	x	(x)	
11	Velge det økonomisk mest fordelaktige tilbud, dersom mulig	x	x	
12	Oppbevare navn på forespurte leverandører, deres priser og underlag for valg i kontrollerbar tilstand	x		
13	Ferdigstille anskaffelsesprotokoll, se vedlegg 5	x		
14	Motta skatteattester fra valgt leverandør, ikke eldre enn 6 måneder (attest både fra skatteoppkrever og fylkesskattefogd)	x		
15	Dersom kontrakten gjelder tjeneste- eller bygg- og anleggsvirksomhet, motta utfylt HMS-egenerklæring fra valgt leverandør	x		
16	Signere bestilling / kontrakt		x	

(x) angir hvem som sekundært kan utføre oppgaven etter nærmere avtale.

Rutinebeskrivelse for store engangskjøp

Dette omfatter kjøp i følgende størrelsesorden: Verdi større eller lik nasjonal grenseverdi.

Se vedlegg 3, Flytskjema for store engangskjøp, som gir en kort beskrivelse av flyten i oppgavene. Tabellen på neste side angir hvilke oppgaver som skal utføres og av hvem.

Økonomireglement for Frøya kommune

Gjennomføring av anskaffelsesprosedyre ved samlet verdi over nasjonal grenseverdi

Nr	Oppgave/medvirker	Medarb	Ansv. leder	Controller
1	Vurdering av verdi på anskaffelsen	x		
2	Utarbeide leverandøruavhengig beskrivelse av produkt/tjeneste	x		
3	Kontakte Controller	x		
4	Samle behov hvis nødvendig			x
5	Kontrollere at budsjettmidler foreligger		x	
6	Vurdere hvilken forskrift som kommer til anvendelse	x		
7	Vurdere og velge anskaffelsesprosedyre, herunder kvalitetssikre forskriftsanvendelse			x
8	Utarbeide leverandør-uavhengig teknisk/kvalitets spesifikasjon i overensstemmelse med relevante gjeldende lover og forskrifter	x		
9	Godkjenne teknisk / kvalitets spesifikasjon		x	
10	Utarbeide prisskjema	x		
11	Utarbeide endelig konkurransegrunnlag, bestående av generell del, krav-spesifikasjon, prisskjema, alminnelige innkjøpsvilkår, skjema for HMS-erklæring og kopi av kunngjøring, som skal kvalitetssikres av innkjøpssjefen	x		(x)
12	Utarbeide kunngjøring med tilhørende frister som skal kvalitetssikres av Controller	x		(x)
13	Legge ut kunngjøring i Doffin - Database for offentlige innkjøp	x		(x)
14	Logge interessenter og sende ut konkurransegrunnlag	x		(x)
15	Motta tilbud (i uåpnet tilstand)	x		(x)
16	Utarbeide protokoll for tilbudsåpning	x		(x)
17	Foreta tilbudsåpning, fyller ut åpningprotokollen. NB! alltid 2 representanter for SK som utfører dette	x		(x)
18	Utarbeide anskaffelsesprotokoll	x		(x)
19	Vurdere å foreta eventuelle avvisning, skal alltid kvalitetssikres av Controller	x		(x)
20	Vurdere kvalifikasjonskriterier og foreta eventuell tilbudsforkastelse	x		(x)
21	Foreta eventuelle avklaringer der det er tillatt	x		(x)
22	Foreta forhandlinger der det er tillatt	x		(x)
23	Vurdere tilbudene i fht tildelingskriteriene i Konkurransegrunnlaget	x		(x)
24	Utføre innstilling	x		(x)
25	Godkjenne innstilling, foreta tildeling		x	
26	Meddelelse til samtlige tilbydere om tildeling med begrunnelse for valget, med ca 10 dagers klagefrist	x		(x)
27	Foreta evt. kontraktsavklaringer (signering skal ikke gjøres før etter klagefristens utløp)	x		(x)
28	Signere kontrakt / rammeavtale		x	(x)
29	Foreta tildelingskunngjøring der dette er påkrevet	x		(x)
30	Anskaffelsesprotokoll ferdigstilles	x		(x)
31	Anskaffelsesprotokoll oppbevares i kontrollerbar tilstand	x		(x)
32	Gjøre avtalen kjent internt i kommunens administrasjon	x		(x)

(x) angir hvem som sekundært kan utføre oppgaven etter nærmere avtale.

Regelmessige leveranser

Er det regelmessige leveranser med verdi større enn 50.000,- NOK eks mva/år, skal valg av leverandør skje i følge forskrift om off. anskaffelser og saken skal vurderes av Controller. Ved kjøp av denne typen bør det overveies om det er hensiktsmessig å komme fram til en flerårig rammeavtale for leveransen. Den samlede verdi av en planlagt flerårig rammeavtale er da grunnlaget for kjøp i hht mellomstore engangskjøp eller store engangskjøp.

I så tilfelle vil videre innkjøp av denne typen varer falle inn under leveranse innenfor rammeavtaler.

Er leveransene av mindre størrelse følges rutinen for mindre engangskjøp.

Det er kun Controller som kan inngå kommuneovergripende rammeavtaler på vegne av Frøya kommune.

Ved konkurranse om kommuneovergripende rammeavtaler med antatt samlet verdi over nasjonal grenseverdi utnevnes en brukergruppe som deltar i anskaffelsesprosessen. Denne gruppen erstatter medarbeider og ansvarlig leder i rutinen store engangskjøp.

Begrepsdefinisjoner

I tillegg til begrepsdefinisjonene i innkjøpsreglementet, gjelder følgende definisjoner:

Anskaffelse:	Et kjøp eller en forpliktelse om kjøp av varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider.
Engangskjøp:	Kjøp av en vare eller tjeneste som ikke utføres mer enn en gang i året.
Nasjonal grenseverdi:	Den verdi som til enhver tid fastsettes i Forskrift om offentlige anskaffelser, som grensen oppad for direkte anskaffelse (ref. § 11-2 / § 2-1 (2) i forskrift om off. anskaffelser). Verdien fastsettes av Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Controller oppdateres ved endringer i denne verdien. (Per 2006 er denne lik 500.000,- NOK eks mva.)
Økonomisk mest fordelaktig tilbud:	Det tilbudet som for kommunen er mest fordelaktig mht totaløkonomi, hvor selve anskaffelseskostnaden og service-, bruks-, avhendings-, og tilleggskostnader som anskaffelsen forårsaker, vurderes.
Kunngjøring:	Offentliggjøring i hht forskriftene i nasjonal- og eventuelt europeisk kunngjøringsdatabase.
Terskelverdi:	Den verdi som til enhver tid fastsettes av Nærings- og handelsdepartementet for når anskaffelser skal utlyses i hele EØS-området. Innkjøp oppdateres ved endringer i denne verdien.
Tilbydere:	De firmaer som har levert bindende tilbud til Frøya kommune i en pågående anskaffelsesprosess.
Regelmessige leveranser:	Kjøp som foretas oftere enn en gang årlig.
Controller:	Controller er her ment som et begrep og referert til som institusjon.

VEDLEGG:

Vedlegg 1:	Oversikt over forskrifter knyttet til lov om off. anskaffelser
Vedlegg 2:	Flytskjema for mindre engangskjøp
Vedlegg 3:	Flytskjema for mellomstore engangskjøp
Vedlegg 4:	Flytskjema for store engangskjøp
Vedlegg 5:	Den lille anskaffelsesprotokollen

- Slutt på rutinebeskrivelsen –

VEDLEGG 1

Oversikt over de ulike forskriftene tilhørende lov om offentlige anskaffelser.

Lov om offentlige anskaffelser har to forskrifter som kommer til anvendelse for kommunen:

Forskrift om offentlige anskaffelser (også kalt vareforskriften).

Vareforskriften gjelder for all anskaffelse av varer, tjenester og bygge og anleggsvirksomhet.

Forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser (også kalt klagenemndforskriften).

Klagenemnda for offentlige anskaffelser skal være et rådgivende organ som behandler klager om brudd på lov om off. anskaffelser med tilhørende forskrifter. Nemnda skal bidra til at tvister om offentlige anskaffelser løses på en effektiv, uhildet og grundig måte.

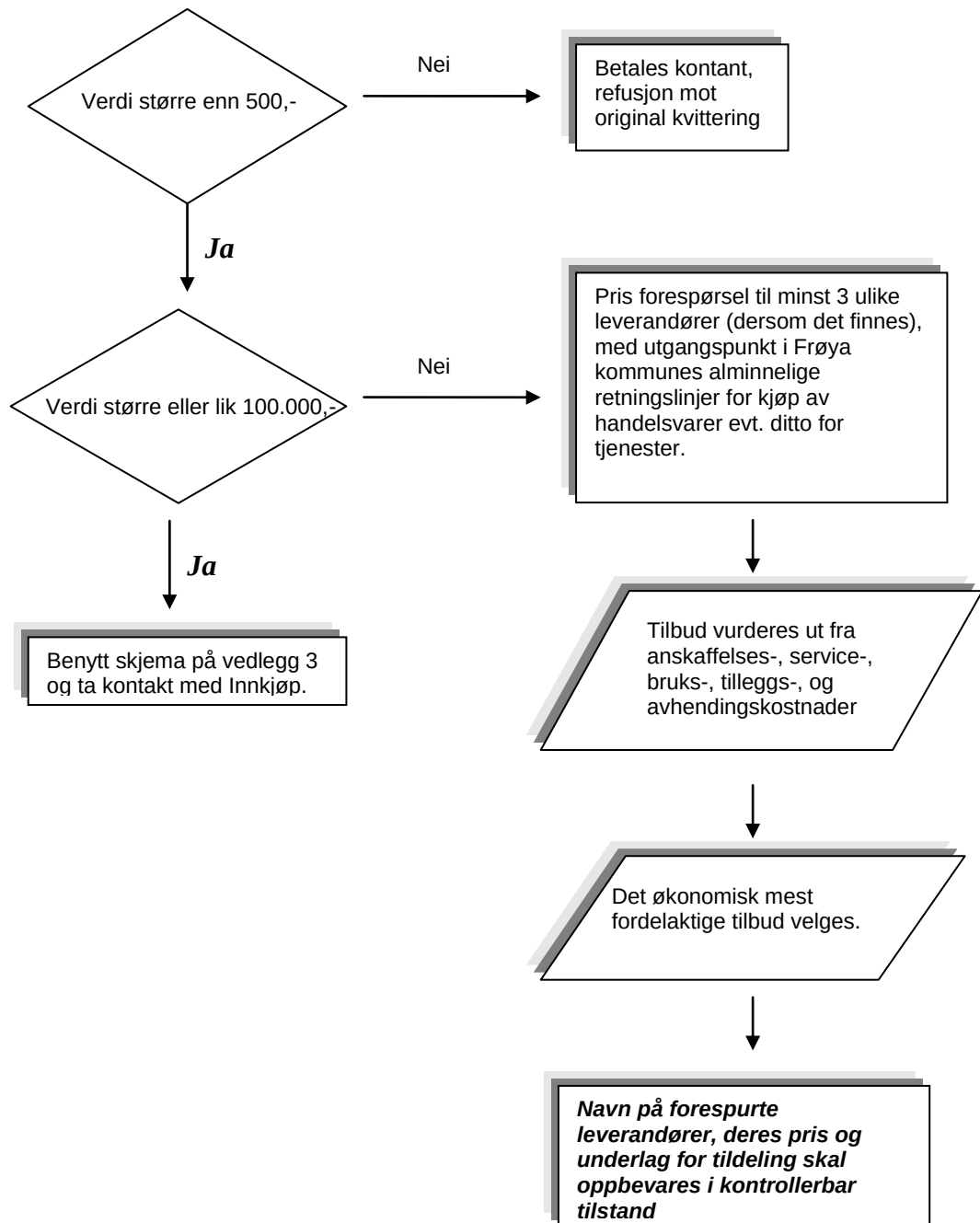
(slutt vedlegg 1)

VEDLEGG 2

Flytskjema for mindre engangskjøp

Finnes det allerede en rammeavtale for produktet / produktområdet?

På kommunens intranettsider under fag / innkjøp / gjeldende innkjøpsavtaler, finnes oversikt over hvilke avtaler som er inngått.

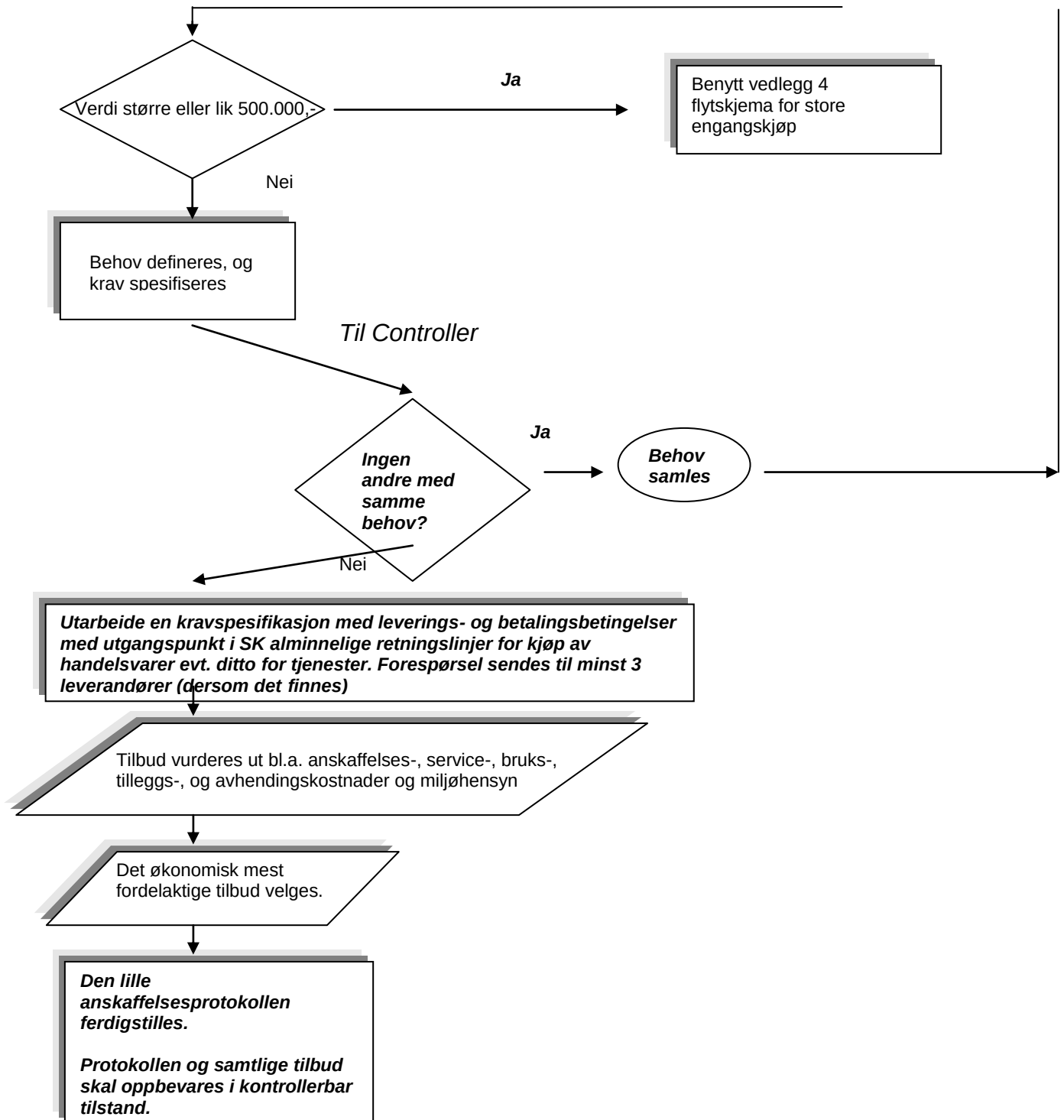
- Slutt på vedlegg 2 -

VEDLEGG 3

Flytskjema for mellomstore engangskjøp

Finnes det allerede en rammeavtale for produktet / produktområdet?

På kommunens intranettsider under fag / innkjøp / gjeldende innkjøpsavtaler, finnes oversikt over hvilke avtaler som er inngått.

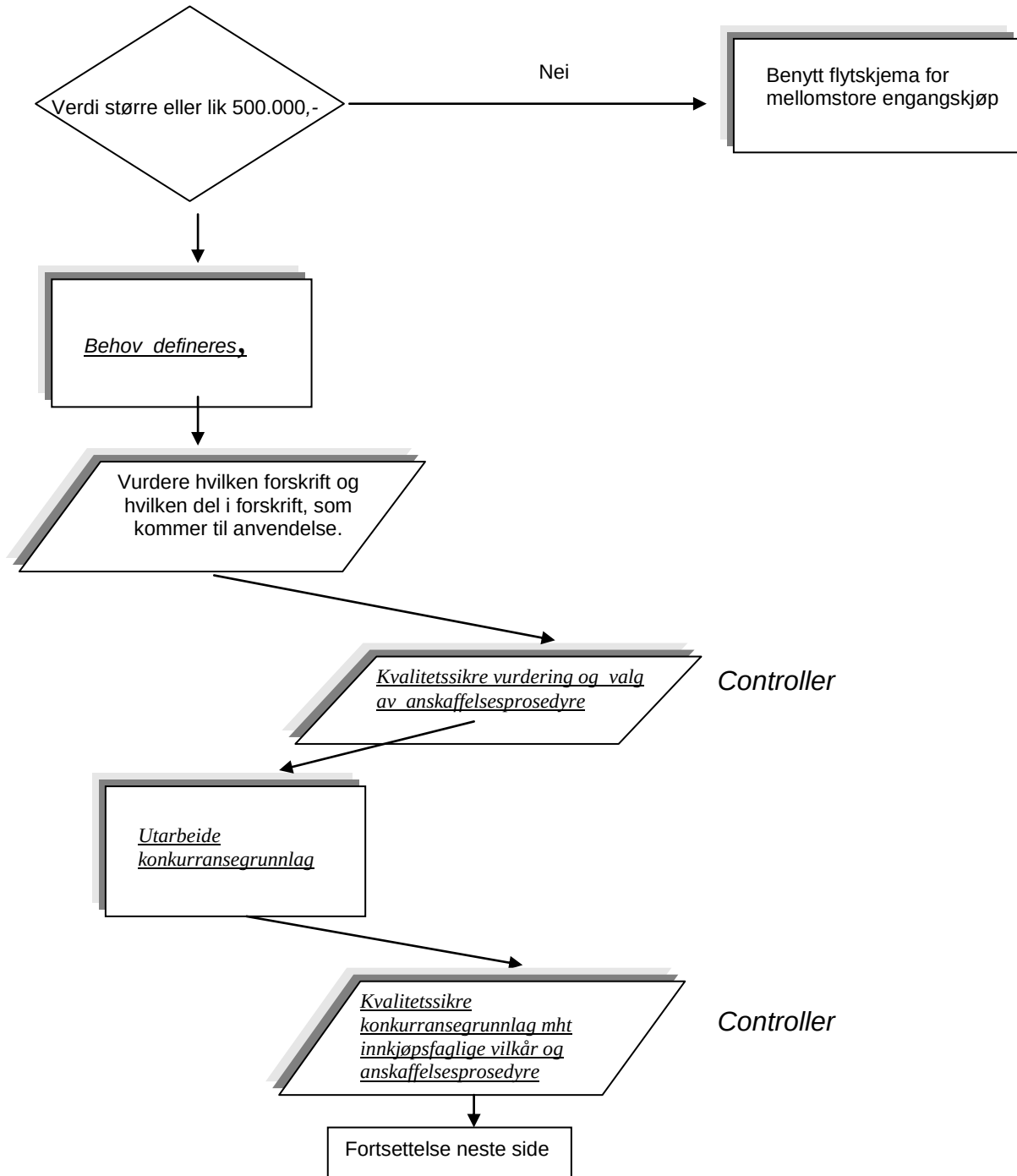
- slutt på vedlegg 3 -

VEDLEGG 4

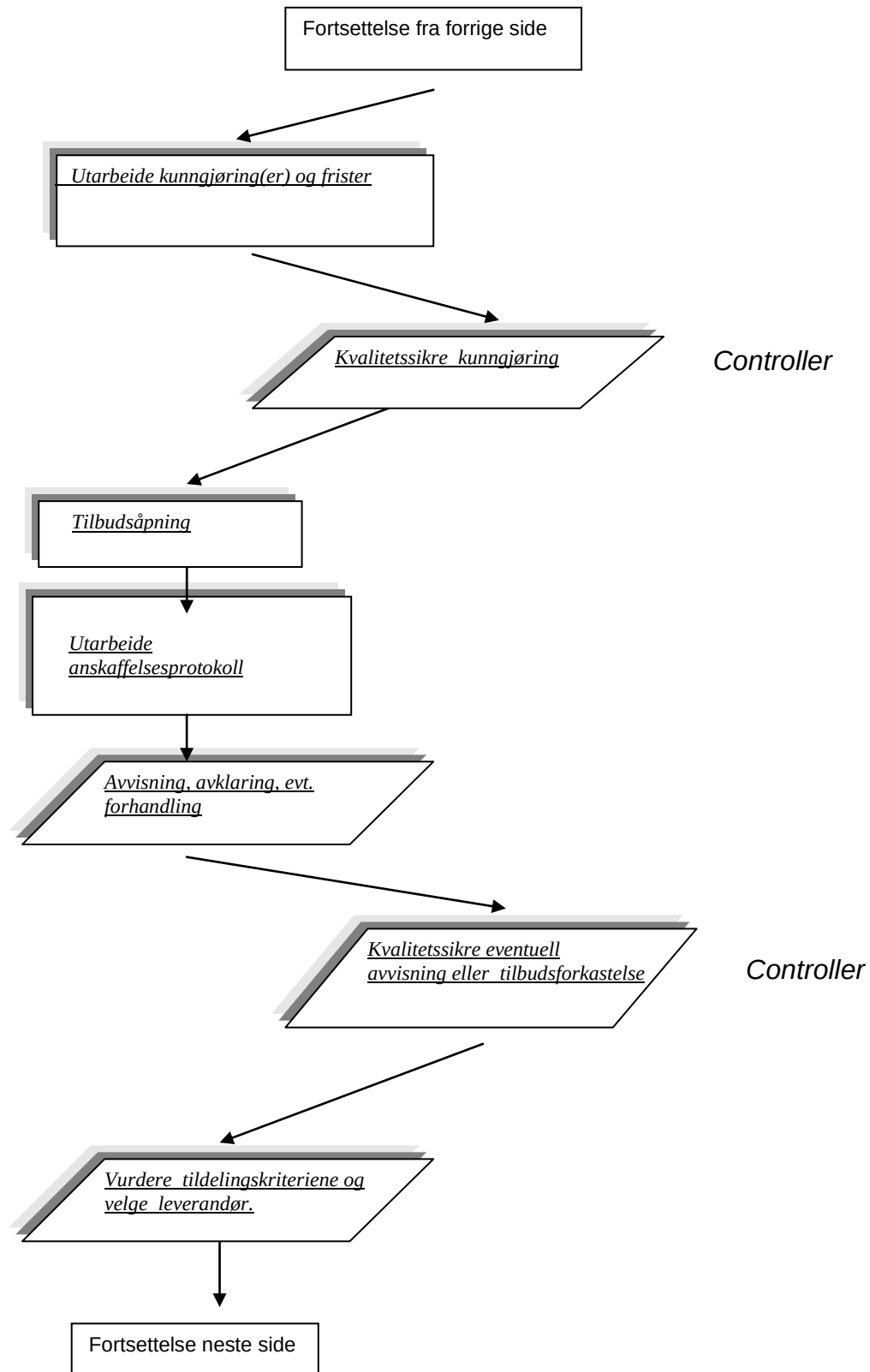
Flytskjema for store engangskjøp.

Finnes det allerede en rammeavtale for produktet / produktområdet?

På kommunens intranettsider under fag / innkjøp / gjeldende innkjøpsavtaler, finnes oversikt over hvilke avtaler som er inngått.

Økonomireglement for Frøya kommune

Fortsettelse fra forrige side

Meddelelse til samtlige tilbydere om tildeling med begrunnelse og ca 10 daaers klaaefrist.

Kontraktsavslutning og signering etter klagefristens utløp

Evt kunngjøring av tildeling

Anskaffelsesprotokoll ferdigstilles og oppbevares i kontrollerbar tilstand

- Slutt på vedlegg 4 -

13.2 RUTINER FOR FINANSREGLEMENTET

Rutiner for Frøya kommunes finansforvaltning

Kommunen skal ihht Ny forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning § 8 etablere rutiner for kommunens finansforvaltning.

Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finansforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og denne forskrift, og at finansforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Det skal herunder etableres rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finansforvaltning vurderer rutinene.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at slike rutiner er etablert og etterleves.

Gjennom rutinene skal kommunen særlig følge opp:

- Prosedyrer og retningslinjer for vurdering av alle typer finansiell risiko i finansielle avtaler før avtaleinngåelse
- Forsvarlig saksutredelse før avtaleinngåelse
 - Er avtalene innenfor retningslinjene i kommunens finansreglement?
 - Er den finansielle risikoen i avtalen vesentlig?
 - Kan avtalene inngås med bakgrunn i egen kunnskap?
- Prosedyrer og retningslinjer for overvåking og vurdering av utviklingen i finansiell risiko
 - I forhold til tillatt risikonivå
 - I forhold til krav til risikospredning

Følgende rutiner er knyttet til utøvelsen av kommunens finansreglement vedtatt 24.06.2010.

Rutine nr	Jmf fin. regl pkt	Rutiner, Generell del	Ansvar	Når
1	1	Revidering av finansreglementet. Start prosess minimum 6 mnd før sak skal opp i KS. Runde med informasjon og drøfting i FSK før sak kommer opp der	Rådmann	Minst hvert fjerde år
2	1	Kvalitetssikring av finansreglementet. Bruk revisjon eller uavhengig instans (innhent pris fra minst 2)	Rådmann	Ved rullering av reglement
3	1.3	Sammenheng mellom finansreglement, budsjett og økonomiplan. Bruk av bufferfond, inflasjonsjustering, utbytteprinsipp og rentereguleringsfond	Øk sjef	Årlig
4	1.4	Vurdere at alle transaksjoner som utføres er i tråd med kommunens grunnholdning til ulike former for risiko	Rådmann	Løpende
5	1.5	Rapportering til KS ihht ordinære rutiner, herunder mer utfyllig rapportering ved årsslutt	Rådmann	Tertialvis
6	1.5	Rapportering til KS ved vesentlige endringer, dvs avvik budsjett/ virkelig netto finansieringskostnad samt avvik finansreglement/ faktisk forvaltning	Rådmann	Umiddelbart
7	1.6	Vurdere om saker er av prinsipiell betydning, samt reglementets egnethet	Rådmann	Løpende
8	1.6	Avtaleinngåelse eksterne parter, omfattet av innkjøpsregelverk?	Rådmann	Løpende
9	1.6	Utstyre øksjef og evt andre med signaturrettigheter overfor eksterne parter ihht kommunens retningslinjer	Rådmann	Løpende
10	1.6	Sikre at kommunen har riktig investorbeskyttelse (ihht MiFID) gitt kommunens kompetansenivå	Rådmann	Løpende
11	1.6	Gode interne rutiner for dokumentasjon, egnet oppbevaring	Rådmann	Løpende

Økonomireglement for Frøya kommune

Rutine nr	Jmf fin. regl pkt	Rutiner, Ledig likviditet	Ansvar	Når
12	2	Rullering av hovedbankavtale, anbudsrunde	Øk sjef	Minst hvert fjerde år
13	2.1	Likviditetsbudsjett/ prognose for året. Betjening av løpende forpliktelser, samt angi evt ledig likviditet for plassering i banker og/eller pengemarkedsfond	Øk sjef	Løpende
14	2.2.1/2.3	Plassering av ledig likviditet ut over hovedbank, krav til bank samt innhenting av rentetilbud fra minimum to banker ved innskudd ut over NOK 25 mill	Øk sjef	Ved behov
15	2.2.2/2.3	Plassering av ledig likviditet ut over hovedbank, bruk av pengemarkedsfond. BIS begrensninger ved valg av fond, uttaksrett og kreditt durasjon	Øk sjef	Ved behov
16	2.4	Innhold i rapportering	Øk sjef	Tertialvis

Rutine nr	Jmf fin. regl pkt	Rutiner, Gjeldsporteføljen	Ansvar	Når
17	3.1/3.2	Kontroller tillatt avdragsprofil for enkeltlån	Øk sjef	Ved låneopptak
18	3.1/3.2	Beregning av minsteavdrag	Øk sjef	Årlig
19	3.5	Opptak av lån med bakgrunn i vedtak, rutiner for innhenting/ evaluering av tilbud, signering av gjeldsbrev	Øk sjef	Ved behov
20	3.2	Valg av andel fast/ flytende rente, vurderinger rundt behov for stabilitet. Bruk av rentesikringsinstrumenter. Innhenting/ evaluering av tilbud	Øk sjef	Ved behov
21	3.2	Evt utstedelse av egne lån. Innhenting/ evaluering av tilbud. Oppsett av rutiner med avtalepart. Bruk evt ekstern kompetanse	Øk sjef	Ved behov
22	3.2	Evt garantiansvar beregnes og oppgis i regnskap	Øk sjef	Årlig
23	3.7	Vurdere behov for øvrige finansavtaler (leasing)	Rådmann	Løpende
24	3.8	Innhold i rapportering	Øk sjef	Tertialvis

Rutine nr	Jmf fin. regl pkt	Rutiner, Langsiktige finansielle aktiva	Ansvar	Når
25	4	Porteføljens størrelse ihht frie disponible inntekter	Rådmann	Årlig
26	4.3	Porteføljens sammensetting innefor frihetsgradene?	Øk sjef	Månedlig
27	4.3	Skyldes avvik mellom oppnådd avkastning og referanseindeksens avkastning seleksjon og/ eller allokering? Behov for endring i porteføljen?	Øk sjef	Månedlig
28	4.6/4.9	Valg av aksjeinvesteringer. Ved evt diskresjonære porteføljer kontroller avtaleverk spesielt. Bruk ekstern kompetanse	Øk sjef	Ved behov
29	4.6/4.9	Valg av renteinvesteringer. Ved evt diskresjonære porteføljer og "hold til forfall porteføljer" kontroller avtaleverk spesielt. Bruk ekstern kompetanse	Øk sjef	Ved behov
30	4.6	Rebalansering av porteføljen	Øk sjef	Minimum hver 18. mnd
31	4.6	Porteføljens sammensetting er innefor rammene gitt for relativ risiko for hver aktivaklasse	Øk sjef	Ved endringer, samt årlig
32	4.9	Kontroller at porteføljens investeringer er ihht vedtatte etiske kriterier	Øksjef	Ved endringer, samt årlig
33	4.10	Innhold i rapportering	Øk sjef	Tertialvis

Sistranda, 24.06.2010

Rådmann

Utarbeidet 29.03.2014

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Beathe Sandvik Meland

Arkiv: 630 &10

Arkivsaksnr.: 14/271

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskap

Kommunestyret

IKT SAMARBEID FRØYA OG HITRA KOMMUNER - MANDAT

Forslag til vedtak:

Rådmann setter ned en arbeidsgruppe som får følgende mandat:

«Fremme forslag til IKT – samordning for Frøya og Hitra kommuner, der følgende vurderes:
Mulighet for ett datarom, med felles indre sone og sammenslått domene og infrastruktur. Forslaget skal løses innenfor dagens bemanning og ressursbruk, på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregionen.

Forslaget skal inneholde forslag til framdriftsplan for realisering av samarbeidet, herunder forslag på vertskommune. Videre skal det medtas fulle investeringskostnader, så langt disse er kjente, for realisering av samarbeidet.

Samarbeidet skal ikke være til hinder for et kommende større samarbeid i regionen, men et første steg i så henseende»

Som medlemmer fra arbeidsgruppen fra Frøya kommune foreslås:

Representant(er) fra rådmann, IKT avdelingen, en ansatt fra en interkommunal tjenste, fra helse og skole

Det forutsettes at Hitra kommune gjør det samme vedtaket.

Vedlegg:

Alternativ plan for orkdalsregionen

Mail fra Asle Brustad, Sør-trøndelag fylkeskommune

Øvrige dokumenter (ikke vedlagt):

Saksopplysninger:

Følgende ble vedtatt i felles IKnemnd i november 2013:

«Som første tiltak for samordning på IKT – området foreslås følgende prioritert:

- a) Fagprogram som Velferd, Familia, Profil og Meldingsutveksler for e – meldinger, saamordnes i en felles indre sone

- b) *Felles og sammenslått domene og infrastruktur for Outlook – kommunenes møte – og avtalebøker – investeringsbehov for hver av kommunene anslås til kr 500.000,- som også da tilrettelegger for evt. videre samkjøring og samordning på IKT – området*
- c) *Nemda ber om at formannskapene i de to kommunene ser på videre IKT – samordning totalt for kommunene på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregion – samarbeidet (mai 2012)»*

Ut fra dette vedtaket er rådmannens vurdering at pkt a) og b) kan synes ressurskrevende og kostnadskrevende å starte opp med, dersom en direkte og likevel utreder punkt c)

Rådmannen foreslår derfor å utrede nemnas punkt c) direkte.

Bakgrunn for saken:

Kommunestyrene i Frøya og Hitra kommuner har vedtatt at kommunene skal samarbeide om forvaltning- og tjenesteoppgaver på helse- og omsorgsområdet på en rekke områder, jfr politiske vedtak i begge kommunene i august/september 2012.

Prosjektet «samhandling i øyregionen» er en videreføring av kommunenes arbeid for å forberede seg på samhandlingsreformen som ble iverksatt fra 01.01.12. Samarbeidet omhandler både lovpålagte og ikke lovpålagte oppgaver med tjenesteproduksjon til kommunenes innbyggere som hovedfokus. Samarbeidsavtalene er lagt frem til politisk behandling i nemda fortløpende.

Prosjektet «samhandling i øyregionen» startet 01.09.12 og ble avsluttet 30.06.13. Alle samarbeidsområdene er fordelt mellom Frøya og Hitra kommuner, og samarbeidet er da over i en driftsfase.

Det interkommunale samarbeidet – et større omfang

Frøya og Hitra kommuner har interkommunalt samarbeid om PP- tjeneste sammen med Snillfjord kommune (PP-tjenesten i Sør-Fosen) og interkommunal Barne- og familietjeneste (barnevern). I tillegg til de nye områdene, psykisk helsearbeid, folkehelse, livsstil- og folkehelsesenter, forvaltningskontor og kompetanseutvikling, har vi allerede avtaler om samarbeid på legevakt, jordmortjeneste, sosialtjeneste i NAV, og samarbeid om plasser i sykehjem. De interkommunale samarbeidsområdene innenfor helse- og omsorgsområdet har et økonomisk omfang på vel 30 millioner kroner.

Status IKT samarbeid regionalt og lokalt

Referat fra møte i Samarbeidskomiteen for Orkdalsregionen og styringsgruppene for tjenestesamarbeidprosjekt av 14.12.12 sier sitat;

«Orkdalsregionen finner ikke noe grunnlag for å etablere det skisserte IKT-samarbeidet der alle kommuner er med. Regionen ser gjerne at noen av kommunene går videre med et slikt samarbeid, også i dialog med fylkesmannen om å løse ut tilsagn om skjønnsmidler til formålet. Samtidig organiseres et felles nettverk der alle kommunene i regionen kan drøfte felles IKT-utfordringer i tida framover. I dette nettverket må det også være deltakere fra rådmannsnivået.»

Kommuner som har gått sammen i et mindre samarbeid er Snillfjord, Rindal, Agdenes, Meldal, Frøya og nå Hitra. Det første steget i dette samarbeidet er å enes om en felles e-kommunestrategi som vil ha langsiktige mål og strategier som går fram i tid. Om strategien på sikt skal være en fullstendig samlet IKT-tjeneste for de kommunene som nå starter opp et samarbeid er usikkert. Arbeidet videre vil avklare det.

Neste steg i dette samarbeidet vil være konkrete tiltak på kort og lang sikt. Samarbeid om tiltak kan gjennomføres med færre kommuner, eller med andre ikt-samarbeid. En ser for seg å samarbeide om kompetanse- og kvalitetsforbedringstiltak/prosjekter mer enn typen felles investeringer i datarom.

Erfaringer etter 10 års samarbeid i øyregionen (lagt fram av PP-tjenesten i Sør-Fosen og Barne- og familietjenesten), er at IKT- løsningene ikke tilrettelegger for interkommunale tjenester, selv om dette teknologisk er mulig. Det etableres ulike IKT- løsninger fra samarbeid til samarbeid eks. PP-tjeneste, barnevern og NAV.

Hvordan skal vi kunne ta ut samarbeidsgevinster på samarbeid når IKT oppleves «tungvint»?

De ansatte rapporterer om en hverdag preget av løsninger som skaper frustrasjoner og ”plunder og heft” og som er til hinder for å utvikle en ”interkommunal identitet” og vi-følelse.

Felles systemer som bygger opp under gode løsninger for dokumentasjon, kommunikasjon og effektivitet i oppgaveløsningen vil gi trygge og fornøyde medarbeidere og gode tjenester til brukerne (bygge opp under hovedoppgaven).

Framtidsutfordringer

Føringer for bruk av informasjonsteknologi i kommunesektoren har det siste tiåret kommet fra flere hold. For helse- og omsorgstjenestene gjelder mange styringsdokumenter for e-helse som; Nasjonal strategi for elektronisk samhandling 2008-2013, og St. melding nr. 9 En innbygger – en journal 2012-2013, digitale tjenester i helse- og omsorgssektoren.

Utviklingen vil gå i retning av mere standardiserte løsninger med mulighet for digital kommunikasjon mellom samarbeidspartnere i kommunen på tvers av kommuner og mellom ulike nivå i helsetjenesten.

Helse- og omsorgstjenestene står overfor utfordringer knyttet til en relativt sterk økning i antall eldre i årene framover. For at vi skal kunne møte denne økningen uten tilsvarende økning i ansatte, må bruk av ny teknologi innen pleie- og omsorg tas i bruk. Eksempel på type omsorgsteknologi er sensorer, smarthus, selvbetjeningsløsninger og roboter. Slik teknologi er tradisjonell utenfor myndighetsområdet til ikt- avdelingen, men kravene om at slik teknologi skal fungere sammen med administrative systemer for pasientjournaler, turnusplanlegging og fagsystemer er allerede her.

IKT vil spille en rolle i denne utviklingen og et sterkt fagmiljø for omsorgsteknologi vil være enklere å realisere sammen for kommunene Frøya og Hitra.

IKT- samarbeid Frøya og Hitra

I rapport av mai 2012 –Plan for felles IKT-tjeneste i Orkdalsregionen (Evry Consulting) sies det «For at et tjenestesamarbeid innen ulike områder i kommunene i det hele tatt skal være mulig, må IKT – systemene samordnes på tvers av kommunegrensene»

Hva er likt i Frøya og Hitra kommuner?

- Outlook / e-mail/ internett
- Visma – skole og barnehage
- Hjemmeside
- Kvalitetslosen
- Fagprogram
 - Velferd (NAV),
 - Familia (barnevern),
 - Profil (pleie- og omsorg)
 - Win-med (leger og helsestasjon)

- SamPro (individuell plan)
- Meldingsløftet – e-meldinger internt og til definerte samarbeidspartnere

Hva kan samordnes?

- Turnusprogram og forsøk med ulike arbeidstidsordninger
- Elektroniske timelister
- Elektroniske systemer for vikarer og turnus-Web for alle ansatte
- Program for vederlagsbetaling i institusjon
- Bestilling av tjenester på legekantorene – time, resepter m.m
- Eventuelt nye fagprogram innenfor folkehelse og forebyggende arbeid
- Ikt- løsninger som åpner for utvikling av felles omsorgsteknologi
- Åpner muligheten for interkommunalt samarbeid på andre fagområder enn helse og omsorg

Frøya og Hitra kommuner bør derfor vurdere å etablere, en felles IKT-tjeneste, felles datanettverk og felles serverrom i en av kommunene

En felles IKT-tjeneste vil også ha betydning for drift av IKT-enhetene i kommunene, som i dag er sårbare med få ansatte.

Driftsfordeler

- fordeler for samarbeidet med de andre 5 kommunene i orkdalssamarbeidet
- Frøya og Hitra «går foran» innenfor helse- og omsorgsområdet
- mindre sårbar - økt effektivitet – 24 timers service?
- større fagmiljø
- økonomiske besparelser i forhold til drift
- opplæring i organisasjonene – informasjonssikkerhet jfr. Normen
- samordne oppgraderinger
- nye felles investeringer
- ta i bruk hverandres løsninger – like løsninger – kostnadseffektiv

Felles IKT-tjeneste for Frøya og Hitra – hva vil det koste?

Erfaringer fra andre IKT-samarbeid viser at det er vanlig å hente ut gevinster forbundet med tjenestekvalitet og kompetanse, men at det kan være mer utfordrende å realisere økonomiske gevinster. Her kan likevel nevnes at et samarbeid vil gi oss en robust og mindre sårbar infrastruktur som vil gi oss høyere tjenestekvalitet og effektivitet i hverdagen.

Kritiske suksessfaktorer for å lykkes med IKT-samarbeid, vil være samarbeidsklima, fleksibilitet og god forankring i kommunene.

Etableringskostnader og årlige driftskostnader i IKT- samarbeidet i Orkdalsregionen for 9 kommuner, er beskrevet i rapport fra Evry Consulting mai 2012 i «Plan for felles ikt- tjeneste». Her er det beskrevet etableringskostnader på henholdsvis 2 745 358 kroner for Frøya, og 2 504 207 kroner for Hitra. Årlig driftskostnad/netto økning beløper seg til 1 967 248 kroner for Frøya og 1 567 264 kroner for Hitra.

Hva et IKT-samarbeid for Frøya og Hitra kommuner etter samme modell vil koste, er vanskelig å beregne eksakt. Dette må derfor beskrives godt i arbeidsgruppens sluttrapport.

Begge kommunene har et driftsbudsjett for IKT-tjenester for 2014. Det er mulig ved en beslutning om samarbeid som vist overfor, å disponere disse midlene i en samarbeidsretning med sikte på en felles IKT- tjeneste for Frøya og Hitra kommuner. For Frøya er følgende vedtatt i drift for 2014:

<u>Service/serviceavtaler – drift</u>	<u>Budsjett</u>
2014	2.841.600

Hva sier fylkeskommunen?

Fylkeskommunen, ved Asle Brustad har gitt følgende uttalelse vdr om det er lurt av Frøya og Hitra etablerer en felles IKT tjeneste, i påvente av et større samarbeid:

«Det viktigste svaret mitt er vel at det «er mye som taler for at det er en fornuftig løsning at dere, i alle fall i første omgang, etablerer en felles IKT-enhet for Hitra og Frøya.... Min mening er derfor at det er en dyd av nødvendighet at det så raskt som over hodet mulig etableres et IKT-samarbeid for deres 2 kommuner»

Vurdering:

Et interkommunalt samarbeid på IKT- området vil være avgjørende for hvordan vi lykkes med det interkommunale samarbeidet på helse- og omsorgsområdet, og vil være en forutsetning for interkommunalt samarbeid på andre fagområder.

Ut fra saksfremstillingen overfor, **foreslår råmannen derfor å sette ned en arbeidsgruppe som får følgende mandat:**

«Fremme forslag til IKT – samordning for Frøya og Hitra kommuner, der følgende vurderes: Mulighet for ett datarom, med felles indre sone og sammenslått domene og infrastruktur. Forslaget skal løses innenfor dagens bemanning og ressursbruk, på linje med revidert og alternativ plan for Orkdalsregionen.

Forslaget skal inneholde forslag til framdriftsplan for realisering av samarbeidet, herunder forslag på vertskommune. Videre skal det medtas fulle investeringskostnader, så langt disse er kjente, for realisering av samarbeidet.

Samarbeidet skal ikke være til hinder for et kommende større samarbeid i regionen, men et første steg i så henseende»

Som medlemmer fra arbeidsgruppen fra Frøya kommune foreslås:

Representant(er) fra rådmann, IKT avdelingen, en ansatt fra en interkommunal tjeneste, fra helse og skole

Det forutsettes at Hitra kommune gjør det samme vedtaket.

Orkdalsregionen - prosjektet for tjenestesamarbeid

Agdenes

Frøya

Hemne

Hitra

Meldal

Orkdal

Rindal

Skaun

Snillfjord

Notat: Alternativ samarbeidsstrategi for IKT Oktober 2012

Utarbeidet av:
EVERY Consulting

EVERY

Innhold

1	INNLEDNING OG BAKGRUNN	3
2	ALTERNATIV SAMARBEIDSSTRATEGI: GRADVIS SAMARBEID	4
2.1	FASE 1: FRIVILLIG FAGSYSTEMSAMARBEID	4
2.2	FASE 2: FELLES IKT-DRIFT	5
2.3	FASE 3: FULLT SAMARBEID	5
3	KONSEKVENSER FOR EKOMMUNESTRATEGI.....	6
4	ORGANISERING AV GRADVIS SAMARBEID.....	6
4.1	STYRINGSROLLEN	7
4.2	BESTILLERROLLEN.....	7
4.3	LEVERANDØRROLLEN	8
4.4	FORMELL ORGANISERING.....	10
4.5	KONSEKVENSER FOR IKT-ANSATTE.....	10
5	TEKNISKE INSTALLASJONER.....	11
6	ØKONOMI.....	12
6.1	OM FAGSYSTEMSAMARBEID	14
7	FREMDRIFT	15
8	VURDERING OG ANBEFALING	16
8.1	FORDELER MED GRADVIS SAMARBEID	16
8.2	ULEMPER MED GRADVIS SAMARBEID	17
8.3	ANBEFALING.....	18

Revisjonshistorikk

Dato	Versjon	Beskrivelse / endring	Ansvarlig
17.09.2012	0.1	Notat opprettet. Grovdisposisjon	Pål Godard, EVRY
24.09.2012	0.5	Førsteutkast innhold	Pål Godard, EVRY
28.09.2012	0.6	Andreutkast innhold	Pål Godard, EVRY

1 Innledning og bakgrunn

Kommunene i Orkdalsregionen har tidligere i år utarbeidet en felles eKommunestrategi og Plan for felles IKT-tjeneste¹. Rådmennenes (styringsgruppas) behandling av saken har avdekket at mange av kommunene synes at et fullskala IKT-samarbeid blir for dyrt. I tillegg vurderes de identifiserte gevinstene til å være noe usikre både med tanke på omfang og realiseringstidspunkt.

På grunn av dette er prosjektgruppa blitt utfordret til å trekke opp "**en ny alternativ skisse for felles ikt-tjeneste med noe lågere kvalitetsstandard, lengre gjennomføringstid og annen ansvarsdeling mot deltakerkommunene i en overgangsperiode**".

Orkdalsregionen lar seg bistå av rådgiver fra EVRY Consulting i utarbeidelsen av denne alternative skissen, og har gitt konsulenten i oppdrag å utarbeide et notat som beskriver forslag til alternativ IKT-samarbeidsstrategi for Orkdalsregionen basert på gradvis oppbygging av samarbeidet over tid.

Dette notatet benytter begreper og terminologi introdusert og forklart i rapporten *Plan for felles IKT-tjeneste*. I tillegg refereres det til vurderinger og konklusjoner fra rapporten, samt fra notatet *Alternativ kostnadsberegning*. For at leseren skal ha fullt utbytte av dette notatet, bør han/hun ha kjennskap til innholdet i de omtalte dokumentene.

¹ Orkdalsregionen – Plan for felles IKT-tjeneste, EVRY mai 2012

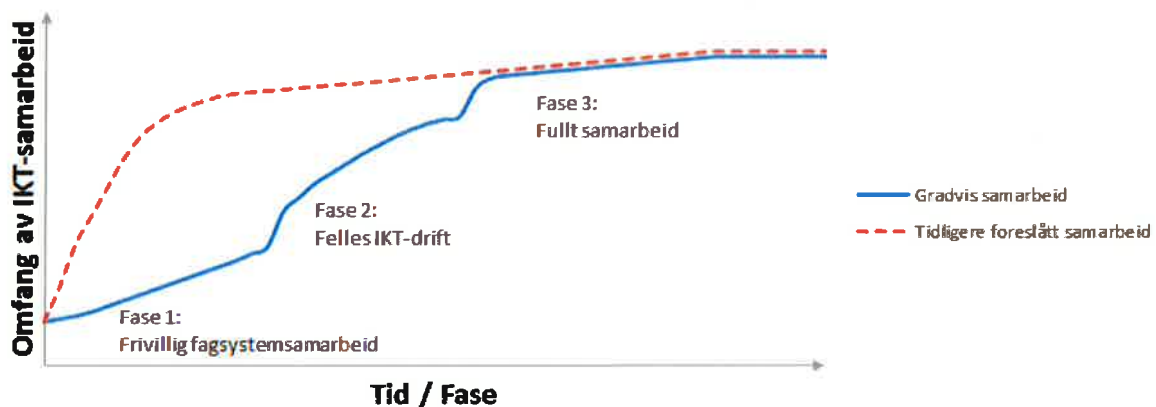
2 Alternativ samarbeidsstrategi: gradvis samarbeid

Tidligere rapporter og arbeid omkring IKT-samarbeid i Orkdalsregionen har siktet seg inn på å etablere et fullskala IKT-samarbeid på kort tid. En slik tilnærming har vært fornuftig ut fra ønsket om å maksimere gevinstpotensialet, men det er også en samarbeidsstrategi som fordrer langsiktige forpliktelser og tunge investeringer.

Dette notatet skisserer en alternativ tilnærming med en gradvis oppbygging av samarbeidet over tid. I stedet for å fokusere på størst mulige gevinster, velger man i stedet ut samarbeidsområder hvor gevinstene er umiddelbare, konkrete og enkle både å beregne og realisere.

Idéen bak et gradvis samarbeid er å la IKT-samarbeidet vokse i sitt eget tempo over flere år. Utviklingen i samarbeidet kan deles inn i tre faser; *frivillig fagsystemsamarbeid*, *felles IKT-drift* og *fullt samarbeid*. Det er mange likheter mellom denne faseinndelingen og de fasene som ble omtalt i Plan for felles IKT-tjeneste. Forskjellen er at her kommer fasene i en annen rekkefølge.

Figur 1: Utviklingskurve for IKT-samarbeid

2.1 Fase 1: Frivillig fagsystemsamarbeid

I fase 1 bestemmes fremdriften av systemeierne for de ulike fagsystemene i takt med når ønsker om fagsystemsamarbeid og/eller felles fagsystem dukker opp. I en innledende fase kan aktuelle områder å begynne med for Orkdalsregionen være barnevern, skatteinnkreving, kartsystemer, brann/redning, PP-tjeneste, kulturskole eller voksenopplæring.²

Erfaringsmessig vil også systemer der IKT-avdelingen er systemeier egne seg godt for samarbeid i de første årene. Eksempler på dette kan være felles helpdesksystem, felles systemovervåking, felles epostsystem, felles internettlinje, m.m.

Hvert enkelt fagsystemsamarbeid i IKT-samarbeidet vil være ansvarlig for egen økonomi. De må beregne og realisere egne gevinster, samt finansiere samarbeidskostnadene ved å ha felles systemer. Dette sikrer at hver del av IKT-samarbeidet er basert på sunne prinsipper. Fagsystemsamarbeidene vil også være ansvarlige for egen organisering, intern koordinering og bestilling/innkjøp.

Det å få ni kommuner og ni systemeiere til å bli enige om samarbeid på et gitt tidspunkt vil være krevende. Det vil ikke alltid passe for alle. Av denne grunn bør det i fase 1 og 2 ikke være krav til at alle deltar. Dersom enkelte kommuner ønsker å stå utenfor et gitt fagsystemsamarbeid bør det være rom for det. Men at alle kommunene deltar i styringen av samarbeidet, og er med og deler felleskostnader, må forutsettes.

² Basert på liste over mulige tjenestesamarbeidsområder i Orkdalsregionen. Jfr. styringsgruppas vedtak i møte 30. juni 2011.

Ettersom felles IKT-driftsenhet ikke vil være på plass før i fase 2, vil driften av felles systemer i fase 1 måtte settes bort til en ekstern leverandør eller annen tredjepart.

2.2 Fase 2: Felles IKT-drift

En felles IKT-driftsenhet vil være fraværende de første årene i et gradvis samarbeid. Først når antall fagsystemer i samarbeidet og de økonomiske forholdene til sammen når en slags "kritisk masse", vil en slik enhet kunne etableres. På lik linje med de øvrige delene i samarbeidet vil en felles IKT-driftsenhet kunne vise til umiddelbare og konkrete gevinster. Dette vil være mulig ved å realisere stordriftsfordeler knyttet til samling av fagsystemer på felles teknisk plattform og avvikling av kontrakt med driftsleverandør.

Hvorvidt felles IKT-driftsenhet etableres for å drifte kun felles systemer, eller om alle kommunenes systemer blir en del av driftsregimet, avhenger av flere faktorer. Modenheten for IKT-samarbeid i regionen spiller en vesentlig rolle. Likeledes må kostnader og gevinster tas i betraktning. Også omfanget av fagsystemer man har samarbeidet om i fase 1 vil spille inn. Mest sannsynlig vil det være naturlig å opprette en liten, interkommunal driftsenhet som kun skal drifte fellessystemer og la full sammenslåing komme senere. Man kan godt se for seg en gradvis og styrt overføring av systemer og tjenester fra enkeltkommunene til interkommunal IKT-driftsenhet.

I slutten av fase 2 har man overført alle IKT-systemer til en felles teknisk infrastruktur, og har etablert en interkommunal IKT-driftsenhet i tråd med beskrivelsen av leverandørrollen i rapporten *Plan for felles IKT-tjeneste*.

2.3 Fase 3: Fullt samarbeid

Fullt samarbeid innebærer endelig etablering og full bemanning av interkommunale strukturer for samarbeid for styringsrollen og bestillerrollen i tråd med beskrivelsen i rapporten *Plan for felles IKT-tjeneste*. Erfaringer fra andre interkommunale IKT-samarbeid tilsier at disse strukturene vil tvinge seg fram i etterkant av etableringen av felles IKT-driftsenhet.

Samarbeidsarenaer innenfor strategi og bestilling vil uansett være nødvendige helt fra starten av fase 1, men formaliseringen av dette samarbeidet (med tilhørende kostnader), vil ikke komme før etter fase 2. Styringsrollen og bestillerrollen er nødvendige som motvekt til et stort fagmiljø i leverandørrollen, og vil være avgjørende for kommunene for å kunne bruke IKT som et strategisk virkemiddel.

Fase 3 vil i løpet av kort tid gå over fra å være en prosjektfase til å bli en slags permanent driftstilstand.

Figur 2: Faseinndeling IKT-samarbeidsprosjekt

3 Konsekvenser for eKommunestrategi

Forslag til eKommunestrategi for Orkdalsregionen fra mai 2012 legger opp til omfattende satsing på IKT i regionen. Denne eKommunestrategien er nært knyttet til Plan for felles IKT-tjeneste, og en felles IKT-tjeneste er en viktig forutsetning for å gjennomføre en rekke av tiltakene i strategien.

Dersom man velger å gå for et gradvis IKT-samarbeid i Orkdalsregionen, vil man utsette gjennomføringen av en rekke tiltak med flere år, ettersom felles IKT-fagmiljø og felles teknisk infrastruktur ikke vil være på plass til å støtte tiltaket. I fravær av et stort, felles IKT-fagmiljø, vil en rekke av tiltakene bli for kompetanse- og ressursmessig krevende for enkeltkommuner å gjennomføre.

Svært mange tiltak står også oppført med Rådmannskollegiet som ansvarlig for gjennomføring. I fravær av en Fagenhet for IKT-strategi vil det neppe være ressurser til gjennomføring av alle disse tiltakene i strategiperioden.

Alternativt kan man for enkelte av de mer attraktive tiltakene organisere gjennomføringen som et formelt prosjekt for å sikre fokus og ressurser til gjennomføring, men antallet tiltak er for stort til å dette blir et reelt alternativ for hele tiltakslista.

Hvis ambisjonen for interkommunalt IKT-samarbeid reduseres i tråd med det som beskrives i dette notatet, bør man gjøre tilsvarende reduksjon i eKommunestrategien. Det anbefales at antall mål og tiltak i eKommunestrategien reduseres med ca. 80-90 % for å sikre gjennomføring av tiltakene. Reduksjonen bør gjennomføres som en strukturert prosess hvor prioritering og forankring står sentralt. Områder, mål og tiltak som faller utenfor revidert interkommunal eKommunestrategi, blir det opp til hver enkelt kommune å ta tak i for egen del, eller så kan gjennomføring utsettes til IKT-samarbeidet får nødvendige "muskler".

På mange måter vil en nedskalert eKommunestrategi representere minste felles multiplum fra enkeltkommunenes IKT-strategier. eKommunestrategien vil ikke være den overordnede paraplystrategien som viser vei for alle kommunene, men vil kun inneholde elementer som alle er enige om å prioritere som de viktigste samarbeidsprosjektene. Konsulenten anslår at det vil være gjennomføringskapasitet til maksimalt 1-2 større tiltak i året de fire første årene.

4 Organisering av gradvis samarbeid

I tråd med anbefalingene i Plan for felles IKT-tjeneste, anbefales det en tredelt organisering også av et gradvis samarbeid. Med Y-modellen som rettesnor, skilles det mellom styringsrollen, bestillerrollen og leverandørrollen.

Tabell 1: Oversikt over roller i ulike faser

Samarbeidsfase	Styringsrollen	Bestillerrollen	Leverandørrollen
Fase 1: Frivillig fagsystem-samarbeid	Strategi- og koordineringsråd IKT-koordinator (10 %)	Strategi- og koordineringsråd Fagsystemsamarbeid	Ekstern leverandør
Fase 2: Felles IKT-drift	Strategi- og koordineringsråd IKT-koordinator (50 %)	Bestillerforum Fagsystemsamarbeid	Felles IKT-driftsenhet
Fase 3: Fullt samarbeid	Felles styringsenhet	Bestillerforum Fagsystemsamarbeid	Felles IKT-driftsenhet

Det er viktig at alle de tre rollene er bekledt i alle fasene av IKT-samarbeidet. Dersom en rolle står ubekledt, er det konsulentens erfaring at ansvarsfraskrivelse med påfølgende dårlig fremdrift blir reelle trusler.

4.1 Styringsrollen

Strategi- og koordineringsråd (SKR)

Idéen om et strategi- og koordineringsråd (SKR) er hentet fra Bergensregionen og Gjøvikregionen. SKR består av en representant fra hver kommune – gjerne en kommunalsjef eller tilsvarende – samt regional IKT-koordinator. SKR er øverste, administrative beslutningsorgan i samarbeidet, og bestemmer hvilke fagsystemer og tjenesteleveranser som skal løftes inn i samarbeidet i fase 1 og fase 2.

Representantene i SKR møter som rådmannens delegat og er ansvarlig for å sikre nødvendig finansiering og handling i egen kommune for beslutninger i SKR. Beslutningsmekanisme i SKR må avklares nærmere, men størst mulig grad av konsensus bør tilstrebes.

IKT-koordinator

Den regionale IKT-koordinatoren er en person med IKT-faglig kompetanse som holder i alle de ulike trådene i samarbeidet i fase 1 og fase 2. IKT-koordinatoren skal ha oversikt over samarbeidsporteføljen og økonomi, og vil rapportere til SKR. Koordinatoren vil også fungere som utreder og sekretær for SKR, og er helt avhengig av et godt og tett samarbeid med de ulike IKT-lederne i kommunene.

Behovet for IKT-koordinatoren vil øke etter hvert som omfanget i IKT-samarbeidet øker. Det er derfor naturlig at IKT-koordinators stillingsprosent øker utover i fase 1 og 2.

Felles styringsenhet

Felles styringsenhet er beskrevet nærmere i Plan for felles IKT-tjeneste og består av Faggruppe IKT-styring og et styre. Faggruppa vil avløse IKT-koordinatoren når fase 3 i samarbeidet innledes. I Plan for felles IKT-tjeneste er det foreslått en bemanning på 2 årsverk i faggruppa. Styret blir i praksis en videreføring av SKR, men under annet navn og muligens med enkelte vedtektsjusteringer.

Dersom samarbeidskommunene er blitt tilstrekkelig gode på gevinstarbeid omkring fagsystemene i fase 1, kan man vurdere om det er hensiktsmessig å flytte slik kompetanse inn i Faggruppe IKT-styring eller beholde den ute i kommunene. I så fall bør det få konsekvenser for bemanningen av faggruppa, som da kanskje kan reduseres.

4.2 Bestillerrollen

Fagsystemsamarbeid

Tanken om at systemeiere og systemansvarlige for det enkelte fagsystem selv må ønske å samarbeide, står sentralt i modellen om gradvis samarbeid. Organiseringen av et slikt fagsystemsamarbeid kan variere noe, men bør minimum bestå av en *faggruppe* (omtalt som Fagsystemforum i Plan for felles IKT-tjeneste) som har representanter fra hver samarbeidskommune. Faggruppa består av en systemeier eller en systemansvarlig fra hver kommune, og bør også ha en leder og en sekretær. Faggruppemedlemmet er ansvarlig for nødvendig finansiering og handling i egen kommune. Gruppa skal ivareta den funksjonelle bestillerrollen i alle fasene av IKT-samarbeidet.

Selv om fagsystemsamarbeidene har god kompetanse på hva slags funksjonalitet og prosessstøtte de trenger fra sine IKT-verktøy, mangler de ofte IKT-teknisk og IKT-merkantil spisskompetanse. Av denne grunn trenger fagsystemsamarbeidene støtte fra IKT-hold til å ivareta sin bestillerrolle.

I fase 1 er tanken at SKR og IKT-koordinator skal levere denne støtten.

For fase 2 og fase 3 bør denne støtten organiseres og bemannes i tråd med anbefalingene i Plan for felles IKT-tjeneste; altså en dedikert IKT-bestillerrolle i hver kommune som jobber tett sammen med sine faggrupperepresentanter. De anbefalte strukturene Bestillerforum og Fagsystemforum bør formaliseres og etableres tidlig i fase 2.

4.3 Leverandørrollen

Ekstern leverandør

En full outsourcing av leverandørrollen vil være nødvendig i fase 1 pga. fraværet av en interkommunal IKT-driftsenhet. Ekstern leverandør må levere både drift og andrelinje brukerstøtte for samarbeidssystemene i tillegg til prosjektjenester forbundet med installasjon og endringer. De lokale IKT-avdelinger i hver enkelt kommune kan med fordel selv ta ansvar for førstelinje brukerstøtte slik at ekstern leverandør ikke må bruke tid på feil som opptrer lokalt i den enkelte kommune. Det at kommunene selv står for førstelinje brukerstøtte, er også med på å holde kostnadene nede.

Flere outsourcingstrategier kan benyttes:

- Én av kommunene tar ansvar for felles systemer.
Dette ansees å være en lite egnet strategi ettersom det vil legge store føringer for etterfølgende lokalisering og bemanning av felles IKT-driftsenhet.
- Mange forskjellige leverandører.
En slik strategi innebærer at drift av fagsystemene konkurranseutsettes for hvert enkelt fagsystemsamarbeid. Dette frarådes ettersom det vil føre til sterkt fragmenterte IKT-systemer med tanke på integrasjon, identitetshåndtering og senere hjemhenting.
- Finne én IKT-driftspartner.
Men én driftspartner til å håndtere den interkommunale prosjektporteføljen elimineres ulempene beskrevet over. I tillegg kan man realisere enkelte stordriftsfordeler allerede i fase 1. En ulempe vil være høyere byttekostnader dersom kan skulle bli misfornøyd med partneren.

Lista over er ikke uttømmende. Strategien med én driftspartner anbefales pga. fordelene omtalt. I tillegg forenkles merkantile prosesser (fakturering, økonomistyring, innkjøp, m.m.) og teknisk integrasjon mot kommunene. Anskaffelsesmessig bør kontrakten med ekstern driftspartner basere seg på en nettskybasert økonomisk modell; betal kun for det du trenger, når du trenger det.

En fast, periodisk leiepris eller abonnementsavgift vil eliminere behovet for dyre investeringer og vil danne et godt grunnlag for gevinstberegning av fagsystemsamarbeid og senere IKT-drift.

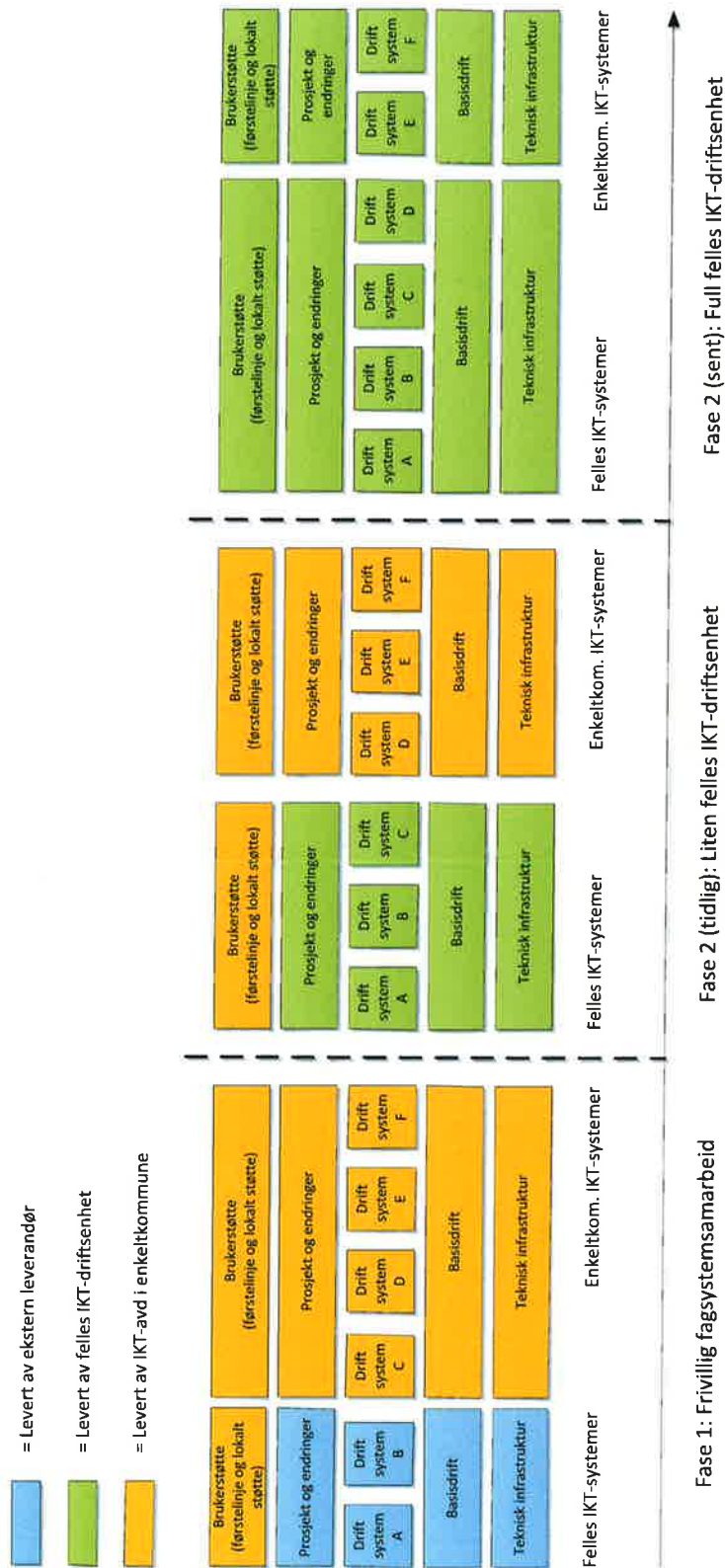
Felles IKT-driftsenhet

Fra og med fase 2 skal leverandørrollen overføres fra ekstern leverandør til felles IKT-driftsenhet. Organisering, lokalisering og bemanning av felles IKT-driftsenhet er beskrevet i Plan for felles IKT-tjeneste. Men det er ikke sikkert det er tilstrekkelig volum og økonomi i IKT-samarbeidet til å realisere full driftsenhet før i slutten av fase 2.

I en overgangsperiode kan det derfor være formålstjenlig å operere med en nedskalert variant av IKT-driftsenhet som kun leverer de samme tjenester som ekstern driftsleverandør har gjort i fase 1. Det vil si at den enkelte kommune i en overgangsfase også i fase 2, selv vil måtte stå for førstelinje brukerstøtte, lokal brukerstøtte og drift av kommunespesifikke systemer.

Dette scenariet vil være et godt utgangspunkt for en gradvis og kontrollert overføring av IKT-systemer og applikasjoner fra kommunene til felles IKT-driftsenhet. Etter hvert vil tjenestevolumet hos felles IKT-driftsenhet ha nådd et omfang (tipping-point) som tilsier at etablering av den komplette organiseringen anbefalt i Plan for felles IKT-tjeneste er fordelaktig.

Figur 3: Ansvarsfordeling for leverandørrollen over tid

4.4 Formell organisering

Selv om det legges opp til at IKT-samarbeidet skal bygges opp gradvis over tid, er det viktig med et solid fundament. En formell, juridisk avtale må ligge til grunn for samarbeidet. Denne formaliseringen bør være den første aktiviteten i samarbeidet.

I Plan for felles IKT-tjeneste (kap. 7.3) anbefales opprettelsen av et § 27-samarbeid for felles IKT-styringsenhet. Den formelle strukturen i et § 27-samarbeid er fleksibel, og kan enkelt tilpasses kommunenes behov. Det anbefales at kommunene i Orkdalsregionen tar utgangspunkt i denne formelle strukturen, og bruker det som forankringspunkt for aktivitetene som skal foregå i fase 1.

Man trenger ikke fylle § 27-samarbeidet med ressurser utover det som er nødvendig for å ivareta bemanning og administrasjon av SKR og IKT-kordinator. Ekstern driftsleverandør kan med fordel stå for oppsplitting av kostnader og direkte fakturering av samarbeidskommunene.

For å sikre rom for inngåelse av de ulike fagsystemsamarbeid og gradvis utvidelse av IKT-kordinatorrollen, anbefales det at § 27-samarbeidets *vedtekter* ikke inneholder detaljer omkring dette. Vedtektsendringer må kommunestyrebehandles, og slikt tar tid. I stedet anbefales det at detaljer omkring ressursbruk, hvilke systemer det samarbeides om og administrative rutiner omkring dette nedfelles i en *samarbeidsavtale*. Denne samarbeidsavtalen bør være et administrativt dokument som kan endres ved konsensusbasert styrevedtak i samarbeidet. Styret bør bestå av kommunenes SKR-representanter eller alternativt rådmennene selv.

Ved opprettelse av felles IKT-driftsenhet i fase 2, bør dette gjøres som et IKS, i tråd med anbefalingene i Plan for felles IKT-tjeneste, kap. 7.2. På lik linje som med § 27-samarbeidet, bør man velge en ordlyd i vedtektene som gir rom for nødvendig vekst for IKS-et og overføring av IKT-systemer fra enkeltkommuner. Tempo i utviklingen av IKS-et styres av representantskapet, som med fordel kan ha noe overlappende bemanning med styret i § 27-samarbeidet. Dette vil sikre helhetlig styring av alle deler av IKT-samarbeidet.

Uansett fase bør samarbeidet vurdere nytten av å gradvis opprette de "*nødvendige strukturer*" som er omtalt i kap. 7.7 i Plan for felles IKT-tjeneste. Ikke alle disse strukturene er juridisk påkrevet, men vil bidra til et velfungerende IKT-samarbeid.

4.5 Konsekvenser for IKT-ansatte

Ved et IKT-samarbeid er det unektelig de IKT-ansatte i kommunene som vil oppleve størst endringer i form av nye arbeidsoppgaver, nye kompetansekrav og ny organisering. Den personalmessige forskjellen mellom opprinnelig samarbeidsstrategi og strategien som presenteres i dette notatet, er også verdt å notere seg. I stedet for en rask reorganisering, legges det nå opp til en glidende overgang over flere år. Dette vil trolig ha konsekvenser for de IKT-ansatte.

- Mindre brå omstilling
De IKT-ansatte får tid til å gradvis tilpasse seg endringene som skjer, både med tanke på arbeidssituasjon, kompetansebygging over tid, nye kolleger og evt. pendling. Dette kan bidra til å gjøre prosessen lettere.
- Belastende situasjon over tid
Endringsprosesser / omstilling vil nesten alltid oppleves som en belastning for ansatte. Ved en gradvis oppbygging av samarbeidet, er det sannsynlig at ansatte vil måtte jobbe "delvis her og delvis der" i overgangsperioden. Det vil være en lengre periode hvor flere parallelle systemer

må driftes, og hvor de IKT-ansatte kan oppleve konflikt langs aksene drift-prosjekt og kommunalt-interkommunalt.

- Ansatte som slutter
Erfaringer fra andre, interkommunale samarbeid viser at det er en fare for at IKT-ansatte finner seg ny jobb dersom de ikke er komfortable med utviklingen. Konsulenten er usikker på hvor reell faren for dette er i Orkdalsregionen, men det er uansett et punkt man bør ta med i betraktningen. Faren for at ansatte slutter øker i takt med lengden på overgangsperioden.

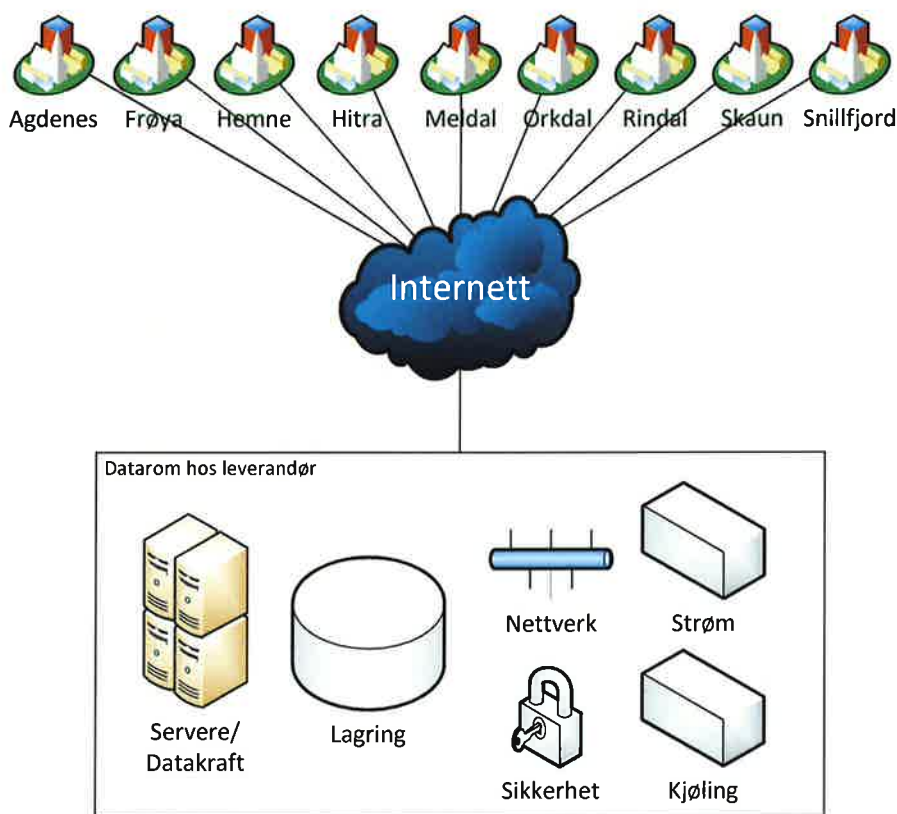
For å motvirke enkelte av disse uønskede momentene, bør man ha økt fokus på personalledelse, oppfølging, medarbeidertilfredshet og ressursstyring i IKT-avdelingene i hele prosjektløpet.

5 Tekniske installasjoner

I tråd med ønsket om "noe lågere kvalitetsstandard" fra styringsgruppa, tar man i dette notatet utgangspunkt i en noe nedskalert teknisk plattform for samarbeidet. Ettersom omfanget av IKT-systemer vil øke gradvis over tid, er det ikke kostnadseffektivt å bygge en stor infrastruktur med plass til alle fremtidige systemer i starten av samarbeidet. I stedet anbefales det en tilnærming hvor kapasiteten og kvaliteten på IKT-plattformen økes sakte over tid til et nivå noe under det som ble foreslått i Plan for felles IKT-tjeneste.

I fase 1, hvor IKT-drift skal outsources, skal det ikke være nødvendig for Orkdalsregionen å anskaffe IKT-utstyr. I stedet kan man belage seg på å leie den til enhver tid nødvendige maskinkraft og lagringskapasitet i markedet. På fagspråket kalles dette IaaS, eller Infrastructure-as-a-Service. De fysiske serverne vil stå i leverandørens datahall og vil kunne nås via kommunens internettlinje.

Figur 4: Datarom hos leverandør

Dersom nødvendige programvarelisenser ikke kan leies sammen med infrastrukturtjenesten, kan det hende at slike lisenser må anskaffes i tillegg. Behovene til det enkelte fagsystemsamarbeid vil avgjøre tjeneste- og kostnadsnivå.

Ved etablering av felles IKT-driftsenhet i fase 2, har Orkdalsregionen valget mellom å bygge opp egen infrastruktur i en av kommunene eller å fortsette med å kjøpe dette som en tjeneste i markedet. Ut fra utviklingen i laaS-markedet og hvilket volum det er på felles IKT-systemer i begynnelsen av fase 2, er det vanskelig å forutse hva som vil være mest gunstig for kommunene. Konsulenten anbefaler at nyopprettet felles IKT-driftsenhet gis myndighet til å foreta en kost-nytte-vurdering omkring dette, og velge den mest fordelaktige leveransemodellen.

Dersom et datarom i Orkdalsregionen velges, bør det også vurderes om det skal etableres et eget regionnett i tråd med Plan for felles IKT-tjeneste, eller om det er tilstrekkelig å fortsette å bruke kommunenes internettlinjer for kommunikasjonsbærer for felles IKT-tjenester.

Uansett vil man i fase 2 overta ansvar for drift og brukerstøtte fra ekstern leverandør.

Når man kommer til fase 3, skal alle kommunenes IKT-systemer være faset over til felles teknisk IKT-plattform og felles IKT-drift. Fase 3 krever ingen nye tekniske installasjoner ut over det som allerede er etablert i fase 2.

6 Økonomi

De økonomiske beregningene under baserer seg i svært stor grad på tallene fra Plan for felles IKT-tjeneste, samt fra notatet Alternativ kostnadsberegning. De samme komponentene som inngår i tidligere rapport og notat inngår også i oppstillingene under, men i annen rekkefølge og sammensetning. Det er imidlertid gjort enkelte justeringer. Blant de viktigste er:

- *Innfasing av lisensendringer*
Ettersom etableringen av IKT-samarbeidet strekkes over såpass lang tid, vil man ha en god mulighet til å samkjøre alle kommunenes lisenspraksis uten stor ekstra kostnad. Ved å fase inn endringer gradvis over tid (flere år), vil alle kommunene få anledning til å skifte lisensmodeller i et tempo som passer sammen med fornyelse av de ulike lisensavtalene og naturlig oppgradering av programvarepakker. Retningslinjer for dette kan utarbeides av SKR eller IKT-koordinator.
Av denne grunn er de opprinnelig store summene for sluttbrukerlisenser og Office-lisenser tatt ut av kalkylene i og med at det ikke vil være noen merkostnad knyttet til disse. Det legges imidlertid til grunn at alle kommunene i løpet av en femårsperiode vil ha behov for fornyelse av sine Office-pakker og sluttbrukerlisenser i tråd med den generelle teknologiske utviklingen i samfunnet med tilhørende kostnader.
- *Redusert tjenestenivå*
For å holde kostnadene nede, er det i fase 2 lagt opp til et redusert tjenestenivå som beskrevet i notatet Alternativ kostnadsberegning. Det er kuttet i bemanning, vaktjeneste og ekstra datarom. I fase 3 er vaktjenesten tatt inn igjen og bemanningen økt til anbefalt nivå. Samlet sett representerer dette en gradvis opptapping av både kostnadsnivå og tjenestenivå, samtidig som man ender opp med et litt lavere tjenestenivå enn opprinnelig anbefalt (kun ett datarom).
- *Fagsystemsamarbeid*
I denne versjonen er enkelte av aktivitetene fra Plan for felles IKT-tjeneste omdefinert fra å være "Kontorstøttesystemer" til å være "Fagsystemer". Dette gjøres i tråd med prinsippene beskrevet i kapittel 1; at man skal samarbeide om et IKT-system hvis det er kostnadseffektivt og systemeierne er enige. Denne omdefineringen gjelder primært epost, intranett, internettsider, etc.

Basert på beskrivelsene over, ser konsulenten for seg følgende kostnadsbilde for alternativ IKT-samarbeidsstrategi.

Tabell 2: Kostnadsoversikt for gradvis samarbeid

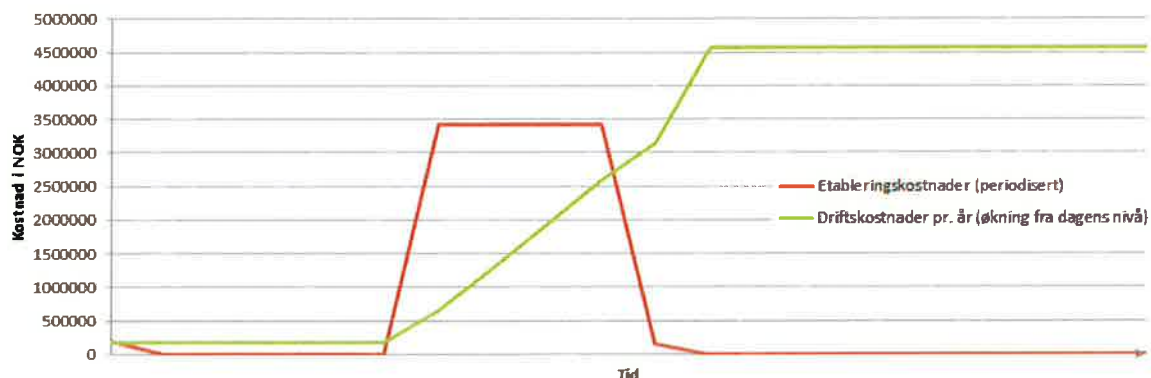
		Timeinnsats etablering	Kostnader etablering	Økning årlige driftskostnader
Fase 1: Frivillig fagsystemsamarbeid	<u>Styrings- og bestillerrolle</u>			
	Strategi- og koordineringsråd og § 27-samarbeid	520 kr	52 000 kr	50 000
	IKT-koordinator, frikjøp av ressurs 10%	0 kr	- kr	70 000
	Fagsystemsamarbeid - beregnes og finansieres enkeltvis	0 kr	- kr	-
	<u>Leverandørrolle og tekniske installasjoner</u>			
	Felles minimum plattformtjenester, leie maskinvare	150 kr	- kr	13 560
	Felles minimum plattformtjenester, basis driftstjeneste	150 kr	- kr	32 400
	Fagsystemsamarbeid - beregnes og finansieres enkeltvis	0 kr	- kr	-
	Andel av konsulentbruk på timeinnsats	50 % kr	150 000	
	Sum fase 1	300 kr	202 000 kr	165 960
Fase 2: Felles IKT-drift	<u>Styrings- og bestillerrolle</u>			
	Strategi- og koordineringsråd og § 27-samarbeid	0 kr	- kr	50 000
	IKT-koordinator, frikjøp av ressurs 50%	20 kr	- kr	350 000
	Fagsystemsamarbeid - beregnes og finansieres enkeltvis	0 kr	- kr	-
	Bestillerforum	0 kr	- kr	-
	<u>Leverandørrolle og tekniske installasjoner</u>			
	Sum felles IKT-enhet (fra Plan for felles IKT-tjeneste)	2 700 kr	1 450 000 kr	2 256 000
	Fratrekk for ingen bemanningsøkning	-100 kr	-154 000 kr	-1 440 600
	Fratrekk for ingen vaktordning	-50 kr	- kr	-500 000
	Sum felles infrastruktur/teknisk løsning (fra Plan....)	2 830 kr	16 439 000 kr	5 911 000
	Fratrekk for ett datarom	-350 kr	-4 454 000 kr	-666 300
	Fratrekk for alternativ lisensiering av sluttbrukerlisens	0 kr	- kr	-3 375 000
	Flytting av resterende fagsystemer "as-is" til ny plattform	1 500 kr	400 000 kr	-
	Sum fase 2	6 550 kr	13 681 000 kr	2 585 100
Fase 3: Fult samarbeid	<u>Styrings- og bestillerrolle</u>			
	Felles IKT-styringsenhet og bestillere	40 kr	- kr	50 000
	Fagsystemsamarbeid - beregnes og finansieres enkeltvis	0 kr	- kr	-
	Bestillerforum	0 kr	- kr	-
	<u>Leverandørrolle og tekniske installasjoner</u>			
	Sum driftsnivå fra fase 2 (over)	0 kr	- kr	2 585 100
	Økning av IKT-bemanning til anbefalt nivå	100 kr	154 000 kr	1 440 600
	Etablering av vaktordning	50 kr	- kr	500 000
	Samordning av sluttbrukerlisenser og Office-lisenser	50 kr	- kr	-
	Sum fase 3	240 kr	154 000 kr	4 575 700

Det bør presiseres at økningen i årlige driftskostnader (kolonnen lengst til høyre) ikke er kumulativ, men hele tiden viser økning fra dagens nivå.

Som det fremgår av tabellen over, vil hovedvekten av etableringskostnadene påløpe i fase 2. Det er imidlertid viktig å påpeke at disse investeringene vil gjøres gradvis over flere år.

Likeledes vil de årlige driftskostnadene øke gradvis i fase 2 og fase 3 til det nivået som er angitt i tabellen over. Et eksempel på hvordan kostnadene kan fordele seg over tid illustreres i figuren under.

Figur 5: Tenkt kostnadsfordeling over tid

Men det er grunn til å forvente et betydelig lavere finansieringsbehov for felles IKT-enhet enn det som vises over. En annen egenskap ved strategien med gradvis samarbeid, er nemlig at økningen i driftskostnader vil delfinansieres av fagsystemsamarbeidene over tid. Grunnpremisset for dette er at outsourcing av IKT-drift vil være dyrere enn å produsere tjenesten selv når man har et visst volum – noe kommunene i Orkdalsregionen har. Således vil man gradvis bygge en urealisert "hjemhentings"-gevinst ved outsourcing i fase 1. Denne gevinsten vil kunne brukes til delvis å finansiere de årlige driftskostnadene for felles IKT-enhet.

Skal notatet inneholde en oversikt over kommunevis kostnadsfordeling?

6.1 Om fagsystemsamarbeid

Fagsystemsamarbeid har en sentral rolle i det gradvise samarbeidet. I Plan for felles IKT-tjeneste, var det lagt opp til at fagsystemsamarbeid først skulle komme *etter* etablering av felles IKT-tjeneste. Ved et gradvis samarbeid snus dette på hodet, slik at fagsystemsamarbeidsfasen kommer først. Det var også forventet at gevinstene omkring fagsystemsamarbeid ville være større enn for felles IKT-drift. Ved å begynne med fagsystemsamarbeid, gjør man samtidig at de forventet store gevinstene kommer nærmere i tid.

Som beskrevet i kapittel 4.2, kan et fagsystemsamarbeid organiseres på ulike måter. Økonomisk kan det også hende at ulike fagsystemsamarbeid benytter ulike fordelingsnøkler. Det kan hende at overordnet nøkkel for kommunesamarbeidet ikke passer med kommunenes ulike bruk av moduler og lisenser for et fagsystem. Man bør derfor ta høyde for dette og tillate fagsystemspesifikke varianter.

For enklere å kunne hente ut den urealiserte hjemhentingsgevinsten for fagsystemene, bør økonomi og kostnadsfordeling håndteres av IKT-samarbeidet. F.eks. IKT-koordinator kan ha som oppgave å splitte leverandørfakturaer mellom samarbeidskommunene. Da vil IKT-samarbeidet ha kontroll på hva som faktisk brukes på interkommunal IKT, og ha korrekt grunnlag for senere gevinstberegninger.

Det er systemeierne i et fagsystemsamarbeid som bør ta de endelige beslutningene omkring samarbeid eller ikke. For de fleste fagsystemer, vil man klare å påvise stordriftsfordeler med én løsning fremfor ni.

For mange fagsystemer vil systemeierne også kunne hente ut gevinster i form av bedre funksjonalitet og kvalitet.

Også de indirekte gevinstene i form av effektivisering og tjenestekvalitet vil det være systemeier som har ansvaret for i kraft av sin linjemyndighet i den enkelte kommune. Således er alt ansvar for gevinster og realisering av disse, plassert hos fagsystemsamarbeidet og systemeierne.

Det vil alltid finnes systemeiere som *ikke* har fokus på gevinstmuligheter via IKT-samarbeid. Dette kan være til hinder for fremdriften i samarbeidet. Derfor burde strategi- og koordineringsrådet (SKR) legge til rette for incentiver for minimum *vurdering* av samarbeid. Eksempler på incentiver kan være økonomisk støtte eller knytte gjennomføring av tiltak til lederens bonus eller KPI-ordning. Dersom kommunen praktiserer balansert målstyring, er dette også et verktøy som kan benyttes til å gi IKT-samarbeid tilstrekkelig fokus.

Hvert enkelt fagsystemsamarbeid har også ansvar for finansiering av sin del av samarbeidet. I tråd med forventningene om stordriftsfordel, vil man som oftest klare å finansiere samarbeidet over eksisterende budsjett og således frigjøre interne ressurser i hver kommune. En viss andel (f.eks. 30-40 %) av disse interne ressursene som frigjøres ved fagsystemsamarbeid, bør øremerkes til andre IKT-samarbeidsprosjekter som f.eks. felles IKT-tjeneste. Her må den enkelte kommune sin SKR-representant være våken i timen. Resten av de frigjorte ressurser kan tilfalle den enkelte systemeier og fungere som et incentiv for interkommunalt samarbeid.

For også å støtte scenarier der det ikke passer for alle ni kommuner å delta i et aktuelt fagsystemsamarbeid, bør det avtales mekanismer som håndterer dette på en smidig måte. Fordelingsnøkler bør håndtere alle kombinasjoner av kommuner. Det bør i tillegg være åpning for å "kjøpe seg inn" i allerede etablerte fagsystemsamarbeid.

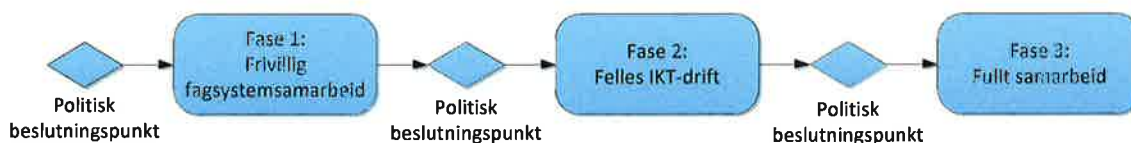
Til tross for at dette sannsynligvis vil forsinke fremdriften totalt sett, kan det være en vesentlig suksessfaktor for samarbeidet. Det tillater hver kommune (og systemeier) å utvikle samarbeidet i en takt som passer til lokale rammebetingelser.

Likevel bør det etableres klare kjøreregler for fagsystemsamarbeidene. Det bør reguleres hva som er minimum antall deltagere i et fagsystemsamarbeid. Likeledes bør det være bestemmelser om hvorvidt det tillates flere fagsystemsamarbeid med parallell funksjonalitet (eksempelvis to økonomisystemer eller tre ulike sak-/arkiv-systemer), eller ikke.

7 Fremdrift

Som beskrevet tidligere anbefales det en gradvis prosess delt inn i tre faser. Hver faseovergang øker graden av IKT-samarbeid til et nytt nivå, og fordrer samtidig forpliktelser fra hver kommune i form av finansiering, bemanning og formalisering. For å sikre en god balanse mellom fremdrift og politisk styring, anbefaler konsulenten at gjennomføring av hver enkelt fase styres administrativt (av rådmannen), mens det før/mellom hver fase legges inn et politisk beslutningspunkt.

Figur 6: Faseinndeling med politiske beslutningspunkter

Dersom enkeltkommuner trenger kommunestyrevedtak omkring enkelte fagsystemsamarbeid for å sikre finansiering e.l., blir det opp til den enkelte SKR-representant å sørge for dette.

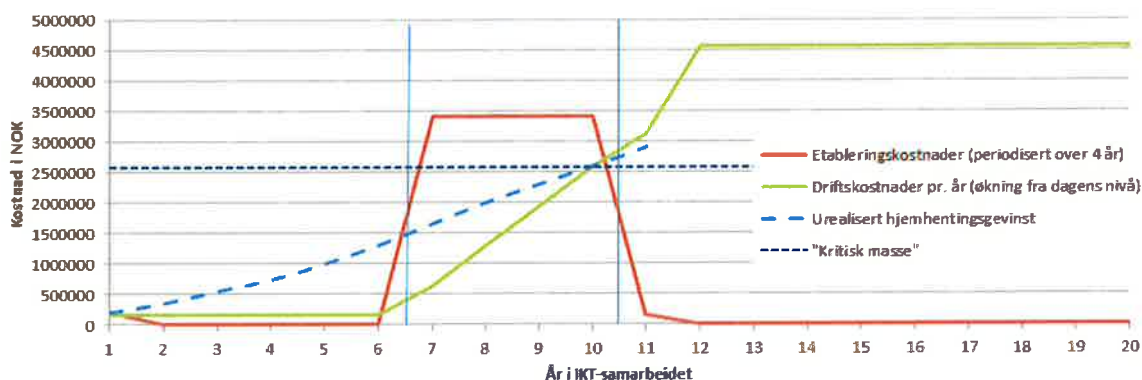
Fremdriften og tidsbruk i de ulike fasene og i IKT-samarbeidet som helhet, vil i stor grad avhenge av antallet fagsystemsamarbeid som etableres i fase 1. Når det er hensiktsmessig å innlede fase 2, styres av når den *urealiserte hjemhentingsgevinsten* omtalt i forrige kapittel når såkalt kritisk *masse*. Dette kan man prognostisere etter de 2-3 første årene med fagsystemsamarbeid.

Hva som er nødvendig kritisk masse kan diskuteres. Dersom man stiller krav om at felles IKT-driftsenhet i sin helhet skal finansieres av urealisert hjemhentingsgevinst, vil kritisk masse være kr. 2 585 100,-³. Men det kan også være andre faktorer som tilsier at fase 2 bør innledes før dette skjer.

I og med at også felles IKT-driftsenhet skal innføres over tid, kan fase 2 med fordel innledes noen år før prognosen tilsier at kritisk masse inntreffer. Gitt alle aktivitetene som skal gjennomføres i fase 2, kan denne med fordel strekkes over 3-4 år. Dette tilsier igjen at fase 2 kan innledes 3-4 år før kritisk masse inntreffer.

Dette er forsøkt illustrert i figuren under. I figuren er det tatt utgangspunkt i at fase 1 har en varighet på 6 år med bakgrunn i 2-4 nye fagsystemsamarbeid i året. Den urealiserte hjemhentingsgevinsten i fagsystemsamarbeidene er visualisert med stiplet blå linje. Lengden på fase 2 er satt til 4 år (år 7 til år 10). Grafen viser også at økningene fra fase 2 til fase 3 fordeles over 2 år. Fra år 12 og utover er det ingen endringer ettersom prosjektet da går over i ren driftsfase.

Figur 7: Eksempel på fremdrift med økonomiske konsekvenser

Figuren viser at urealisert hjemhentingsgevinst vil nå kritisk masse etter ca. 10 år. Derfor innledes fase 2 i år 7, litt over 3 år før.

Dersom man reduserer kravet til kritisk masse, skaffer til veie mer finansiering for felles IKT-drift eller tar andre gevinster (fra f.eks. fagsystemene) med i betraktning, vil fase 2 med fordel kunne innledes tidligere.

8 Vurdering og anbefaling

Strategien for gradvis IKT-samarbeid som er skissert i dette notatet, skiller seg fra tidligere samarbeidstilnærming på en rekke punkter. Ny, foreslått strategi er på mange områder bedre enn tidligere tilnærming, men har også en del svakheter. Under følger en oversikt over de momentene konsulentene mener det er viktig å ta i betraktning.

8.1 Fordeler med gradvis samarbeid

- Lavere terskel for deltagelse

Et gradvis samarbeid fordrer ikke like stor økonomisk og formell forpliktelse for enkeltkommunene på nåværende tidspunkt. De største investeringene og kostnadsøkningene deles opp over flere år, og er fremdeles noen år frem i tid. Dette gir kommunene anledning til å planlegge langsiktig, og stegvis tilpasse seg samarbeidsmodellen. Denne modningsprosessen kan være avgjørende for et vellykket samarbeid.

³ Tall hentet fra kapittel 6

- *Fleksibilitet*
Samarbeidsmodellen kan tilpasses underveis, og kommunene trenger heller ikke være med på alle fagsystemene hvis det ikke passer. Erfaringer fra de innledende fagsystemsamarbeidene vil gi verdifull input til de som kommer senere, og kan være grunnlag for justering av elementer i samarbeidsstrategien underveis. Dette er trygghetfremmende momenter.
- *Tilbud til interkommunale prosjekter*
Dersom et fullskala IKT-samarbeid er vanskelig å få til på nåværende tidspunkt, vil et gradvis IKT-samarbeid sikre et tilbud til de interkommunale tjenestesamarbeidsprosjekter som er avhengige av et IKT-komponent for å fungere. I motsatt fall blir manglende IKT-samarbeid et hinder for øvrige samarbeid, noe som vil være svært uheldig.
- *Gevinster fremskyndes*
De antatt største gevinstene fra Plan for felles IKT-tjeneste, kommer nå nærmere i tid ettersom fagsystemsamarbeid er flyttet frem til fase 1. Man får mulighet til å høste gevinster tidlig i samarbeidet og bruke disse til å finansiere ytterligere samarbeidsaktiviteter.
- *Styring*
Foreslått fremdrift med faser og politiske beslutningspunkter gir større følelse av kontroll for beslutningstagere.

8.2 Ulemper med gradvis samarbeid

- *Gevinster utsettes*
I likhet med at gevinster knyttet til fagsystemsamarbeid fremskyndes, er det en del andre gevinster som skyves lenger bort i tid. Dette gjelder spesielt enkelte av gevinstene identifisert i arbeidet med Plan for felles IKT-tjeneste, eksempelvis redusert sårbarhet, bedre kompetanse, IKT-tjenestekvalitet, m.fl.
- *Fare for kursavvik*
Et prosjektløp som går over flere år og med flere beslutningspunkter, krever enighet om retning over tid. Dersom visjon og strategi for samarbeidet ikke er skikkelig forankret i kommunene, er det fare for at fremdrift og utvikling blir skadelidende.
- *Lengre periode med redusert IKT-tjenestekvalitet*
Som beskrevet i Plan for felles IKT-tjeneste, vil man i etableringsfasen av et IKT-samarbeid kunne oppleve dårligere IKT-tjenestekvalitet før den igjen blir bedre. Ved å legge opp til et lengre prosjektløp, vil man samtidig forlenge perioden med redusert kvalitet. Elementer som vil spille inn her er blant annet fragmentering av IT-supportorganiseringen, drift av flere tekniske plattformer uten tilførsel av ressurser og den klassiske konflikten mellom drift og prosjekt.
- *Høyere totalkostnad*
Grunnet bruk av outsourcing i fase 1, samt at dette benyttes til å bygge opp urealisert hjemhentingsegevinst, vil totalkostnaden for hele samarbeidsprosjektet bli høyere enn om man hadde etablert felles IKT-tjeneste fra starten.
- *Belastning for IKT-ansatte*
Det som oppleves som fleksibilitet og lavterskel for beslutningstagere, kan på den annen side oppleves belastende for de IKT-ansatte. Perioden med omorganisering og doble systemer forlenges, samtidig som at de mange beslutningspunktene skaper usikkerhet omkring fremtiden.

8.3 Anbefaling

Skal notatet inneholde en anbefaling??

Til: Asle Brustad
Emne: SV: IKT-samarbeid Frøya og Hitra

Hei Beate!

Da har jeg sett litt nærmere på saksfremlegget og forsøkt å gjøre meg opp noen betraktninger.

2-kommunesamarbeid:

Det er mange fasetter og muligheter ved dette 2-kommunesamarbeidet – og ved samarbeidet som er under utredning for 6 kommuner.

I mitt hode er det mye som taler for at det er en fornuftig løsning at dere, i alle fall i første omgang, etablerer en felles IKT-enhet for Hitra og Frøya. Som du sier brenner det - spesielt for Frøya – i og med NN1 nettopp sluttet. NN2 er nok i en nokså «håpløs» og presset situasjon pt. (Vi ser det typisk på utfordringene med å få i gang eMeldinger mellom PLO og legekantoret.) Min mening er derfor at det er en dyd av nødvendighet at det så raskt som over hodet mulig etableres et IKT-samarbeid for deres 2 kommuner. Uten dette vil dere få store utfordringer med å løse det interkommunale tjenestesamarbeidet på andre områder. Felles IKT infrastruktur er en grunnleggende forutsetning for å lykkes. Ut fra lista over like systemer i de 2 kommunene pr. i dag er det jo et betydelig potensial bare i å få samordnet disse. Det som også vil være grunnleggende viktig å prioritere er å få på plass en felles brukerdatabase (med bruker menes her brukident i IKT-systemene) som gjør det mulig å administrere tilganger og rettigheter i felles fagsystemer. (Løsninger som ble tatt i bruk ifm. innføring av FEIDE identitetsløsning for noen år tilbake bør sannsynligvis kunne brukes videre i denne sammenheng.)

6-kommunesamarbeid:

Siden det pr. i dag er store variasjoner i hvilke systemer som benyttes på forskjellige fagområder i de 6 kommunene er det en lang vei å gå før alle har kommet over på samme systemportefølje. Et utvidet samarbeid på lengre sikt må slik jeg ser det komme som en følge av en felles, omforent eKommunestrategi. Her må det legges inn noen felles grunnprinsipper som alle 6 må forplikte seg til som gjør at dere over tid kan kjøre på felles systemløsninger. (Om det da skal etableres et eget IKT driftssenter for de 6 kommunene eller om man finner andre løsninger hos eksisterende driftsleverandører er noe som må utredes lengre frem i veien.)

Det som vi har tatt fatt i og som kan gi effekt på kort sikt er et vaktsamarbeid. Dette vil etter min mening kunne legge grunnlaget for et godt samarbeidsklima og bidra til en samhandlingskultur. Her kan det også legges en grunnstein i form av felles helpdesksystem (primært for bruk i vaktperioder = utenom ordinær arbeidstid) og et felles kvalitetssystem (primært for å dele teknisk dokumentasjon, på sikt selvsagt for å dele alle typer felles prosedyrer og styrende dokumenter, f.eks. knyttet til Normen).

Dette ble kanskje et noe mer innfløkt svar enn det du ba om, men det er jo ganske innfløkt problemstillinger som reises også ☺

Håper uansett at det hjelper i den videre prosessen. Det viktigste svaret mitt er vel at det **«er mye som taler for at det er en fornuftig løsning at dere, i alle fall i første omgang, etablerer en felles IKT-enhet for Hitra og Frøya....** Min mening er derfor at det er en dyd av nødvendighet at det så raskt som over hodet mulig etableres et IKT-samarbeid for deres 2 kommuner.»

Vi snakkes!

Med vennlig hilsen
Asle Brustad

Tlf: 73 86 61 25 / 918 21 727

Fra: Beathe Sandvik Meland [<mailto:Beathe.Sandvik.Meland@froya.kommune.no>]

Sendt: 5. september 2013 13:57

Til: Asle Brustad

Emne: VS: IKT-samarbeid Frøya og Hitra

Hei Asle Brustad.

Ønsker din tilbakemelding på om et tett, IK samarbeid mellom Hitra og Frøya på IKT blir en «hemske» for det øvrige samarbeidet som foregår mellom kommunene, eller om det kan bli en styrke.

Hos oss brenner det litt for tiden, og jeg er på jakt etter en god løsning for oss 😊

Imøteser din snarlige tilbakemelding 😊

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Silje Meslo Lien
Arkivsaksnr.: 12/119

Arkiv: L12

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Hovedutvalg for forvaltning
Kommunestyret

SKARPNESET INDUSTRIOMRÅDE - SLUTTBEHANDLING

Forslag til vedtak:

Frøya kommune vedtar å egengodkjenne reguleringsplan for Skarpneset Industriområde med bestemmelser revidert 05.02.14, plankart revidert 05.02.14 og planbeskrivelse. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

Vedlegg:

1. Plankart, revidert 05.02.2014
2. Planbestemmelser, revidert 05.02.2014
3. Uttalelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, datert 18.10.2013
4. Notat fra Rambøll om gjennomførte planendringer, datert 31.01.2014
5. Merknader fra Ellen Hallarskag, mottatt 31.03.2014
6. Merknader fra Morten Sagmo og Kristian Hallarskag, datert 30.03.2014

Saksopplysninger:

Reguleringsplan for Skarpneset industriområde ble 24.06.2013 vedtatt av kommunestyret, med det forbehold om at det ikke kom inn merknader fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det kom i ettertid inn merknader fra Fylkesmannen og saken må behandles på nytt. I første omgang var Fylkesmannen skeptisk til at det i det hele tatt ble åpnet et nytt område for næring i kommunen. Frøya kommune svarte i brev av 06.06.13 at Frøya har de siste 6 årene vært på etterskudd med næringsarealer, og ville med Skarpneset komme i forkant av utviklingen. Fylkesmannen var enig i kommunens vurdering men kom med to vilkår til egengodkjenning. De gikk i korte trekk ut på at bekken fra Skarpnesvatnet må gjenskapes og ikke legges som veggroft slik som tidligere foreslått. Det ble også satt vilkår om at bestemmelsene skulle sikre at støy blir godt ivaretatt i anleggsfasen. I senere tid har det også kommet frem at det kan komme til å bli et behov for høyere bygghøyder enn det i dag er gitt tillatelse til i bestemmelsene.

Rambøll Norge AS har utarbeidet et forslag til endring av plankart og bestemmelser.

Vurdering:

Endringene som er gjennomført:

Utforming av bekk og området rundt:

På revidert plankart er det lagt inn en større LNFRN-sone rundt bekken fra Skarpnesvatnet med hensynssone bevaring naturmiljø over. Hensynssonen følges av bestemmelse som sikrer at ved flytting av bekken skal den reetableres på en slik måte at eksisterende økosystem og funksjoner som gytebekk gjenskapes best mulig. Det er utarbeidet et forslag til hvordan bekken kan gjenskapes sli at det legges til rette for gyting (se vedlegg).

Støy i anleggsfasen

Det er i bestemmelsene under § 9 Særregler for anleggsfasen, satt inn et punkt 9.3 som omfatter kravene i kap.4 i T-1442/2012 (begrensning av støy fra bygg- og anleggsvirksomhet)

Bygghøyder

I opprinnelig planforslag ble det foreslått at bebyggelsen innenfor planområdet ikke skulle overstige tilliggende skjæringer. Det er i ettertid avdekket behov for større høyde for at området skal kunne romme silotanker til fiskefôr. Disse har en høyde på mellom 40 og 50 meter og det er derfor behov for å øke maks høyde i bestemmelsene til planen. Bestemmelsen punkt 4.1 er derfor endret til å sette en maksimal gesimshøyde på kote 50 moh (NN1954). I tillegg tillates det skorsteiner på inntil 80 meter over terrenget innenfor planområdet.

Siloene med fiskefôr må plasseres nært sjøkanten for å kunne laste fôret over på båt. Dette bryter med prinsippet om en nedtrapping fra skjæringene og ned til sjøkanten, men åpner for at en viktig sjøbasert næring kan etablere seg innenfor området.

Det er ikke bestemt hvilke bedrifter som skal etablere seg på Skarpneset, men det er av den grunn viktig å ha mulighetene åpne. En økning i tillatte byggehøyder gir ikke dramatiske endringer for området, men åpner opp for en bedre utnyttelse av næringsområdet.

I forbindelse med endringene ble de berørte naboene hørt. Følgende merknader kom inn:

Ellen Hallarskag

Kommer med innspill på vegne av sine to sønner. Ble fortvilet da de mottok «prospektet» og mener dette vil få en stor inngripen i deres liv. Eiendommen har vært bebodd siden slutten av 1800-tallet og stort sett tilhørt familien. De er derfor interessert i at skadeomfanget blir så lite som mulig.

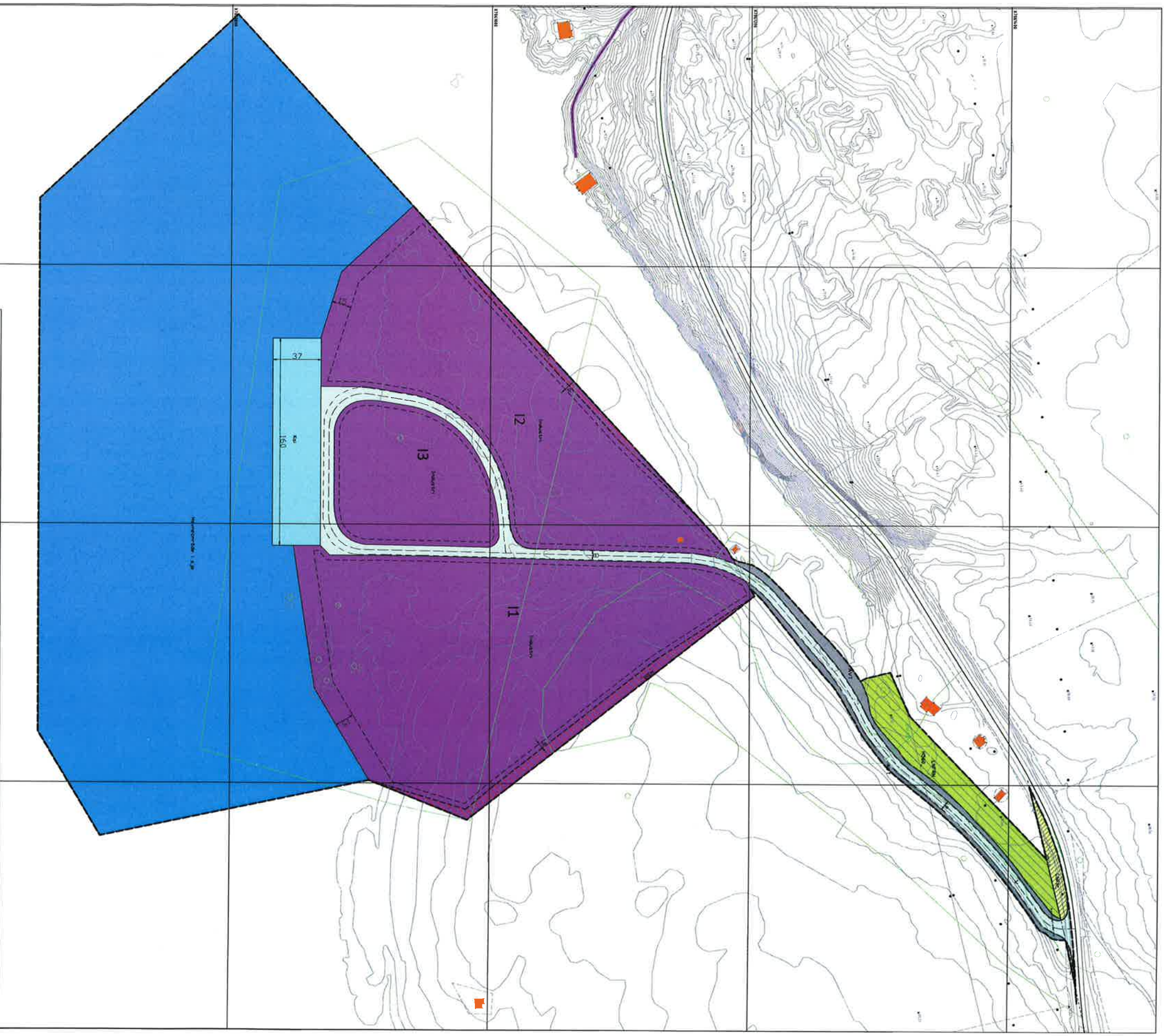
Området er avsatt til et industriområde i kommuneplanen og naboene hadde mulighet til å komme med innspill under utarbeidelsen av denne. Det vil under behandlingen av byggesaken blitt tatt hensyn til at utformingen av byggene blir gjennomført minst mulig skjemmende. Likevel vil det komme til å bli behov for høye bygninger som kan komme til syne fra naboeiendommene. At det blir gitt tillatelse til høye skorsteiner kan også være til fordel for naboene da dette er med på å hindre lukt i nabolaget.

Morten Sagmo og Kristian Hallarskag

Har innvendinger til høyde, lyssetting og heldøgn drift.

Også her kunne naboene kommet med innspill når kommuneplanen ble utarbeidet. Det har også vært både oppstartsvarsel og 2 tidligere behandlinger av saken hvor det har vært mulighet til å komme med innspill. Bygghøyden er planlagt ut i fra hva som kan være nødvendig for aktuelle næringsaktører. Det er ønskelig at de blir gjennomført så lave som mulig, men av ulike grunner kan det være behov for slike høyder. Når det gjelder lyssetting er dette noe som blir vurdert i byggesaken. Kommunen vet enda ikke hvilke aktører som vil komme til området og kan ikke si noe om driften.

På bakgrunn av ovennevnte endringer egengodkjenner Frøya kommune reguleringsplanen for Skarpneset industriområde. Vedtaket fattes i medhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

Tegnförklaring

Formål

- a.1) Sikringssoner
- Frisikt
- a.3) Faresoner
- Ras- og skredfare
- c) Some med angitte særlige hensyn
- Bevaring naturmiljø

1. Bebyggelse og anlæg

- ## 2. Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

- Annet vegareal - teknisk**

5. Landbrugs-, natur og friluftsområder samt reindrift

LNFRIL	landbruksformál jordbruk
LNFRIN	landbruksformál natur

- Havneområde i sjø

Linjetyper og symboler

- Planens begrensning
- Formalgrense
- Grense for fareområde
- Byggegrense
- Friskiltlinje
- Reguleret kant kvælbane
- Reguleret sentrelinje
- Grense for angitt hensynssone
- Grense for sikringsone

[illegible]

OMRÅDEREGULERING FOR SKARPNESET INDUSTRIOMRÅDE

REGULERINGSBESTEMMELSER

Dato for siste revisjon av bestemmelsene: 21.12.012

Dato for godkjenning av (vedtaksorgan):

§ 1 AVGRENSNING

Det regulerte området er vist med reguleringsgrense på plankart merket Rambøll, datert 19.11.2012.

§ 2 FORMÅLET MED REGULERINGSPLANEN

Området reguleres til:

- Bebyggelse og anlegg
 - Industri
- Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur
 - Veg
 - Annet vegareal – teknisk
 - Kai
- Landbruks-, natur- og friluftsområder samt reindrift
 - Landbruksformål jordbruk
 - Landbruksformål natur
- Bruk og vern av sjø og vassdrag
 - Havneområde i sjø
- Hensynssoner
 - Sikringssone – friskt
 - Faresone – ras- og skredfare

§ 3 GENERELLE BESTEMMELSER

3.1 Planering

Industriområdene og kai skal etableres på minimum kote +3,0 m.o.h.

3.2 Disposisjonsplan

For alle delområdene innenfor planområdet – I1, I2, I3 – skal det utarbeides en disposisjonsplan som følger alle byggemeldinger eller -søknader på aktuelt område.

Planen skal vise løsning for:

- All bebyggelse, anlegg og innretningers plassering og utforming.
- Atkomstløsning fra regulert atkomstveg.
- Parkering for ansatte og besøkende.
- Laste- og losseområder.
- Utelagringsområder med tilhørende skjermingstiltak.
- Interne kjøreareal.
- Interne gangareal.

- Håndtering av overflatevann.
- Håndtering av søppel.
- Beplantning.
- Inngjerding.
- Belysning.
- Aktuell merking og/eller skilting.

3.3 Støy

Alle tiltak innen planområdet skal forholde seg til støykrav gitt i medhold av plan- og bygningsloven inkl. forskrifter.

Rundskriv T-1442 «Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging» legges til grunn. Samlet støynivå for områdene i planområdet skal ikke overskride L_{den} 50 dB, som beskrevet i kapittel 7 i T-1442. Hver enkelt industribedrift på området skal ikke stråle ut mer støy enn L_{WA} 66dB/m² i gjennomsnitt. De kraftigste enkeltkilder med drift om natta må ikke ha støyutstråling over L_{WA} 110 dB.

Før igangsettingstillatelser gis må bedriften dokumentere at driften ikke stråler ut mer støy enn de ovennevnte støygrenser, og at driften ikke medfører at den samlede støyen fra industriområdet overskrider L_{den} 50 dB.

Utendørs støynivå på dagtid, mellom kl. 07.00 – 19.00 skal ikke overstige 65 dB. På kveldstid kl. 19.00 – 23.00 og på søndager og helligdager fra kl. 07.00 – 23.00 skal utendørs støynivå ikke overstige 60 dB. Utendørs støynivå fra kl. 23.00 – 07.00 skal aldri overstige 45 dB.

3.4 Lukt

Det skal gjennomføres spredningsberegninger med hensyn til lukt for omgivelsene ved etablering av luktgenererende bedrifter i området.

§ 4 BEBYGGELSE OG ANLEGG

4.1 Bebyggelsens størrelse og form

Bebyggelsen skal gis en god form og materialbruk.

Maksimal gesimshøyde er kote 50 moh (NN1954). Det kan i tillegg tillates skorsteiner på inntil 80 meter over terrenget på stedet.

Det skal ved søknad om oppføring av nybygg legges ved nødvendig illustrasjon som viser at bebyggelsen forholder seg godt til landskap og nabobygninger.

4.2 Utnyttelsesgrad

Det tillates en utnyttingsgrad på maksimal 60 % BRA. Det forutsettes at alle forhold gitt i pkt. 3.2 er ivare tatt og vist i disposisjonsplanen.

4.3 Bebyggelsens farge, materialbruk og lyssetting

Farger på bebyggelsen skal være avdempet og i samsvar med omgivelsene. Utvendig farge, også farge på tak, skal godkjennes av kommunen.

Områdebelysning skal være avskjermet slik at lyskilden ikke vises på avstand. Det er ikke tillatt å belyse fasader med unntak av inngangspartier.

§ 5 **SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR**

5.1 Kjøreveg

Området skal benyttes til kjøreveg.

5.2 Annet vegareal – teknisk

Områdene er skjæringer og fyllinger langs kjøreveg. Her kan det etableres beplantning, skilt, gatebelysning, samt føres VA, EL og lignende infrastruktur.

5.3 Kai

Avsatt område for kai skal tilpasses egnete transportmidler for aktuelt gods. Ved behov kan ramper og nødvendige fortøyningspunkt etableres i tilstøtende områder. Det skal i så fall framgå av byggesøknad.

§ 6 **LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSOMRÅDER SAMT REINDRIFT**

6.1 Landbruksformål – jordbruk (LNFL)

Området benyttes til jordbruk.

6.2 Landbruksformål – natur (LNFRN)

Det skal innenfor formålsområdet etableres nytt bekkeløp som koples til eksisterende bekk som renner fra Skarpnesvatnet og under fylkesvegen. Bekken skal renne ut i Ytter Skarpnesvågen.

Det må etableres kulvert under fylkesvegen og ny kjøreveg for å sikre uhindret gjennomgang for fauna.

Bekken må opparbeides med kulper og strykområder, og en må påse at den inneholder skjellsand eller annet egnet substrat.

§ 7 **BRUK OG VERN AV SJØ OG VASSDRAG**

7.1 Havneområde i sjø

Området er avsatt som manøvreringsområde for sjøtrafikk til og fra planlagt kai. Det er ikke tillatt med anlegg eller innretninger som kan være til hinder for dette. Nyttetraffikk har fortrinnsrett.

§ 8 **HENSYNSSONER**

8.1 Sikringssone frisikt

Innenfor de viste frisiktsoner tillates ikke sikthindrende gjenstander eller vegetasjon høyere enn 0,5 meter over plannivå eller tilstøtende veg. Kravene til fri sikt skal ivaretas også i avkjørsler til den enkelte tomt.

8.2 Faresone – ras- og skredfare

Innenfor areal regulert til faresone skal det etableres fanggrøft med dybde i forhold til skjæringens høyde. Grøften skal opparbeides iht. krav gitt i Statens vegvesens håndbok 018.

Det skal etableres gjerde på toppen av skjæring.

8.3 Sone med særlige hensyn – bevaring av naturmiljø

Innenfor hensynssonen kan bekken flyttes, men skal da reetableres på en slik måte at eksisterende økosystem og funksjoner som gytebekk gjenskapes best mulig.

§ 9 **SÆRREGLER FOR ANLEGGSSFASEN**

9.1 Rekkefølgebestemmelser

Kjøreveg til og gjennom planområdet skal etableres før næringsområdene I1, I2, I3 etableres.

Delområdene I1 og I2 bygges ut først. Delområde I3 bygges ut 5 år etter etablering av industriområdet. Dette på grunn av fare for setninger.

9.2 Plan for igangsetting og gjennomføring

Det skal utarbeides

- Uttaksplan for masser
- Miljøoppfølgingsplan
- Beredskapsplan

som godkjennes av kommunen før igangsettelse.

Planen skal blant annet vise løsninger for:

- Finstoffhåndtering, slik at finstoff fra sprenging vha prosessvann og avrenning ikke tilføres sjøen.
- Støvovervåkningsprogram, slik at støvproblematikken for omgivelsene blir minst mulig.
- Tiltak for minimering av uhell, samt hvordan uhell håndteres.
- Håndtering av kjemikalier, oljer og drivstoff.
- Håndtering av avrenning/overvann
- Borttransportering av masser, herunder mellomlager og sluttdeponering av masser, herunder toppmasser.

9.3 Støy

Støy fra anleggsfasen må oppfylle krav i kap. 4 i T1442/2012 (begrensning av støy fra bygg- og anleggsvirksomhet), tabell 4.

Bygningstype	Støykrav på dagtid ($L_{pAeq12h}$ 07-19)	Støykrav på kveld (L_{pAeq4h} 19-23) eller søn-/helligdag ($L_{pAeq16h}$ 07-23)	Støykrav på natt (L_{pAeq8h} 23-07)
Boliger, fritidsboliger, sykehus, pleieinstitusjoner	65	60	45
Skole, barnehage	60 i brukstid		

Grensene i tabell 4 skal skjerpes ved langvarige arbeider etter følgende verdier:

Fra 0 til og med 6 uker 0 dB

Fra 7 uker til og med 6 måneder 3 dB

Fra 7 måneder til og med 12 måneder 6 dB

Fra 13 måneder til og med 24 måneder 8 dB

Mer enn 2 år 10 dB

§ 10 FELLESBESTEMMELSER

10.1 Landskap og topografi

Alle tiltak i planområdet skal inngå i disposisjonsplaner og byggesøkes ihht. plan- og bygningslovens bestemmelser.

9.2 Utbyggingsavtaler

Det kan inngås utbyggingsavtaler for hele eller deler av området.

9.3 Inngangsforhold, tilgjengelighet, skilt og reklame

Innganger skal vende mot trafikale gangsoner. Skilt og reklame skal være tilpasset bygningens form og farge i størrelse og utforming.

9.4 Universell utforming

Alle uteområder og fellesarealer skal opparbeides etter retningslinjer for universell utforming.

9.5 VA-anlegg

Det skal utarbeides en vann- og avløpsplan (VA) for hele området.

9.6 EL-anlegg

Det må etableres transformatorstasjon innenfor planområdet. Transformatorstasjon etableres på egnet areal, uavhengig av planformål.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

L12	23/10-13
SMU	4562/13
Kontrollant:	12/119-32

Saksbehandler

Tor Sæther

Kommunal- og samordningsstaben

Innvalgstelefon

73 19 91 82

Vår dato

18.10.2013

Deres dato

30.01.2013

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

2012/3189-421.4

Deres ref.

3

Frøya kommune

Postboks 152

7261 Sistranda

Uttalelse - reguleringsplan for Skarpneset industriområde - Frøya 6/4

Fylkesmannen har mottatt ovennevnte reguleringsplan til uttalelse, og har følgende vurdering av planen:

• Miljøvern

Ved siste rullering av kommuneplanen for Frøya var det aktuelle området lagt inn som næringsområde da planen ble sendt på høring. Fylkesmannen fremmet innsigelse til næringsområdet. Vi skrev følgende i vår uttale:

«Som bemerket over er behovet for nye næringsareal i planperioden anslått til ca 200 daa. Dette behovet vil i stor grad være dekket ved området Melkstaden/Nordhammervik der reguleringsplanarbeid allerede er igangsatt. Det er likevel satt av tre nye, større areal for næring/reiseliv i planen, i tillegg til noen mindre utvidelser av eksisterende områder. Det er etter Fylkesmannens vurdering viktig at ny virksomhet styres til områder i tilknytning til eksisterende infrastruktur, og at eksisterende områder gis en høy arealutnyttning før nye områder tas i bruk. De foreslåtte nye næringsområdene ligger alle i nær tilknytning til sjø, og vil medføre store inngrep i verdiene i strandsonen...

...Skarpneset: Som omtalt i Frøya kommunes planbeskrivelse er dette et sjønært område med store verdier i forhold til biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. Området ligger eksponert mot sjøen, og det er ingen eksisterende infrastruktur i området. Etablering av et større næringsområde som foreslått vil medføre store inngrep i et relativt urørt område. Det er viktig at ny næringsvirksomhet styres til de arealene som allerede er satt av til formålet framfor å ta nye areal i bruk. Med bakgrunn i at en etablering av et nytt næringsområde vil komme i konflikt med verdiene i området må området tas ut av planen.»

Da kommuneplanen ble vedtatt ble området lagt ut som båndlagt område i påvente av reguleringsplan. Det er først nå, ved utarbeiding av reguleringsplan at det skal tas stilling til om området skal reguleres til næringsformål.

Kommunen argumenterer med at næringsområdene som er planavklart ikke er egnet for sjørettet virksomhet. De er enten ferdig utnyttet, i ferd med å bli det,

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 91 01	73 19 91 01
E-post:	postmottak@fmst.no	Internett: www.fylkesmannen.no/st		Organisasjonsnummer: 974764350		

eller uegnet på grunnlag av innseilingsforholdene. Kommunen skriver i brev av 06.06.2013 at:

«Frøya kommune har de siste 6 årene (fra 2006) vært på etterskudd med næringsarealer. Vi har fått sterk kritikk fra næringslivet at vi ikke har tilrettelagte næringsarealer som kan møte den utviklingen vi har hatt siden 2006. Vi forsøker nå, ved planmessig å ha avklart Skarpneset, å komme i forkant av utviklingen, slik at bedrifter som ønsker å etablere seg i kommunen kan tilbys areal som ligger klart til opparbeidelse. Dette har vært en stor hemske for kommunen i de henvendelser vi har fått fra store bedrifter.»

Fylkesmannens vurderinger:

100-metersbeltet til sjø

Planområdet ligger helt ned til sjøen. I 100- metersbeltet langs sjøen skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser (plan- og bygningsloven § 1-8, forbud mot tiltak langs sjø og vassdrag). Hele 100-metersbeltet langs sjøen er i utgangspunktet definert som et område av nasjonal interesse med bygge- og deleforbud. Planlegging av utbygging i strandsonen bør derfor unngås, og for best mulig vern av strandsonen bør det ikke gjøres unntak fra reglene.

Det er likevel saker hvor andre samfunnshensyn gjør seg gjeldende, der samfunnsinteressen totalt sett veier tyngre enn hensynene bak byggeforbudet. Utbygging av sjørettede industri- og næringsarealer kan ha så store samfunnsmessige interesser at de allmenne hensynene som ligger bak byggeforbudet i strandsonen må vike. For flere kommuner er det nødvendig å tilrettelegge for større nærings- og industriarealer fordi dette gir både inntekter og arbeidsplasser.

Skarpneset er et område som har lite bebyggelse og inngrep i strandsonen. Fylkesmannen har tidligere frarådd å legge til rette for næring på dette arealet. Vi mener generelt at næringsarealer bør samlokaliseres og legges i områder der konfliktene er minst mulig. Men, på grunn av samfunnsnyttene dette næringsområdet kan få, vil vi likevel akseptere at dette området reguleres til næringsformål. En forutsetning er at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til naturmangfold (bekken) og støy i forhold til omgivelsene. Se våre merknader under.

I følge planbeskrivelsen legger planen til rette for sjørettet industri og næringsvirksomhet med mulighet for varetransport over kai. Dette gjør planen til et viktig redskap for at kommunen skal kunne tilby adekvate arealer til nettopp denne type virksomhet. For å sikre at kommunen beholder muligheten for å styre riktig virksomhet til rett sted, vil vi sterkt anbefale at det tas inn en bestemmelse om at det i næringsområdene i planen kun tillates sjøbaserte næringer/næring som er avhengig av å være lokalisert ved sjøen.

Naturmangfold

Det renner en bekk fra fylkesvegen og ned til sjøen. Innsjøer, tjern, elver og bekker er viktige landskapselement samtidig som det gir grunnlag for et rikt plante- og dyreliv i og omkring vannstrengen.

Undersøkelser som er gjort viser at det er en ørretbestand i bekken. Det er ikke påvist selvreproduserende laksefiskbestander i vassdraget (jf. kategorisering, lakseregistreret, DN, 2009). Imidlertid er det sannsynlig at det har vært levedyktig bestand av sjøaure i vassdraget i tidligere tider (før vesentlige inngrep som fylkesveg, kulvert mm). Lenger opp i vassdraget er det registrert ål (i Skarpnesvatnet). Ålen er en totalfredet, kritisk truet art, som benytter bekken som vandringskorridor. Forringelse av artens leveområder må unngås.

Ved omlegging av bekken er det viktig å ta vare på vandringsmulighet opp og ned for fisk og spesielt for ål. Det kan se ut til at bekken ved traktorvegen over jordet er modifisert ved utretting allerede, og at passasjen gjennom fylkesvegen ikke er den beste. Etter vannforskriftens bestemmelser om nye tiltak § 12, må bekken etter et eventuelt tiltak (i dette tilfellet etablering av industriområde med adkomst) enten forbli urørt, eller sikres minst like god økologisk og kjemisk tilstand over tid som den har nå.

Vegen som er regulert ned til næringsområdet er så bred at det blir nødvendig å flytte bekken. For å tilfredsstille vannressursloven må ikke flyttingen redusere kvalitetene i bekken. Å legge bekken i en helt rett linje rett ved siden av vegen som vist på plankartet er en dårlig løsning som vil gjøre det vanskelig å nå miljømålene over tid. I vannressurslovens § 11 er det et krav om kantsone langs vassdrag. Kantvegetasjonen langs vassdrag har mange funksjoner. Plante- og dyrelivet er ofte svært rikt i forhold til omkringliggende områder. De gir økt produksjon av bunndyr og fisk og forhindrer forurensning i vassdraget ved at vegetasjonen binder opp partikler før de når vannet. I tillegg binder vegetasjonen lausmasser sammen slik at erosjon unngås. Når bekken skal flyttes må det sørges for at et tilstrekkelig belte av kantsone kan etableres på begge sider. Vi minner også om at å fjerne kantvegetasjonen langs vassdrag (inkluderer også bekker med årssikker vannføring) er ulovlig, og at dette kun kan gjøres etter en eventuell dispensasjon fra § 11 i vannressursloven.

Før reguleringsplanen kan vedtas må endring av bekkeløpet være i samsvar med §§ 11 og 12 i vannressursloven. Vi anbefaler at plangrensen utvides slik at bekken kan gå i kurver i stedet for i en rett linje. Det må også sikres at det etableres og opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte på begge sider av bekken. Fylkesmannen har innsigelse til planen inntil bekken er tilstrekkelig ivaretatt i reguleringsplanen. For å oppnå gode løsninger ber vi om dialog med kommunen/konsulent for å se på hvordan flytting av bekken kan løses på best mulig måte. Vi ber om befaring på stedet og møte for å finne gode løsninger sammen med kommunen.

Vi minner for øvrig om at alle inngrep i vassdrag skal vurderes etter vannressursloven og at planer om tiltak i vann og vassdrag følgelig må varsles NVE som ansvarlig myndighet.

Støy

Bestemmelsen i reguleringsplanen § 3.3 er tilfredsstillende for å ivareta støyen i driftsfasen. Men det må også tas inn bestemmelser i planen som sikrer at støygrensene i T-1442 også blir overholdt i anleggsperioden. I forbindelse med opparbeiding av området vil det bli tatt ut masse som følge av utgraving og

planering av området. Som det står i konsekvensutredningen vil dette medføre boring, sprenging, knusing og transport av sprengstein. Det står også at det vil kunne bli aktuelt med spunting, pæling og andre typer grunnarbeider. Nevnte aktiviteter medfører høye støynivåer. Støysonekart for anleggsstøy viser at et bygg vil få støy over de anbefalte grenseverdiene dersom det utføres arbeid på kveldstid. For å unngå at støyfølsom bebyggelse blir berørt på kveldstid, på søn- og helligdager og ved langvarige arbeider må det tas inn en bestemmelse som sikrer nettopp dette. Vi anbefaler denne bestemmelsen:

«Støy fra anleggsfasen må oppfylle krav i kap. 4 i T-1442/2012 (begrensning av støy fra bygg- og anleggsvirksomhet), tabell 4.

Bygningstype	Støykrav på dagtid ($L_{pAeq12h}$ 07-19)	Støykrav på kveld (L_{pAeq4h} 19-23) eller søn-/helligdag ($L_{pAeq16h}$ 07-23)	Støykrav på natt (L_{pAeq8h} 23-07)
Boliger, fritidsboliger, sykehus, pleieinstitusjoner	65	60	45
Skole, barnehage	60 i brukstid		

Grensene i tabell 4 skal skjerpes ved langvarige arbeider etter følgende verdier:

Fra 0 til og med 6 uker 0 dB

Fra 7 uker til og med 6 måneder 3 dB

Fra 7 måneder til og med 12 måneder 6 dB

Fra 13 måneder til og med 24 måneder 8 dB

Mer enn 2 år 10 dB»

Dette er å se på som et vilkår for egengodkjenning.

Avrenning og forurensning

Vi minner om at utslipp fra verkstedområder og andre plasser hvor det kan være for utslipp av oljer, drivstoff (f. eks. lagetanker for oljer) m.m. skal være utstyrt med oljeutskiller (jf. kap. 15 i forurensningsforskriften).

Anleggsdriften kan medføre forurensning i form av avrenning til sjø og grunn. Det bør vurderes om det skal tas inn bestemmelser som sikrer etablering av sedimentasjonsbasseng, dreneringsgrøft/voll, sandfang og oljeavskiller.

Behandling etter annet lovverk

Nye bedrifter som vil kreve tillatelse etter annet lovverk som f.eks forurensningsloven må behandles deretter. Næringsmiddelindustri slik som lakseslakteri eller forfabrikk vil kunne ha store konsekvenser for omgivelsene. Det er i forbindelse med dette reguleringsplanarbeidet/konsekvensutredning ikke gjort konsekvensutredning med tanke på utslipp til sjø. Det er registrert sandskjellokalitet utenfor Skarpneset med verdi A – Svært viktig. Ved søknad om utslippstillatelse må det gjøres utredninger som viser virkningen av omsøkte utslippsmengde. Det er først ved behandling av eventuelle utslippssøknader at utslippsmengden blir avgjort.

Vilkår for egengodkjenning

- Det må tas mer hensyn til bekken gjennom plankartet og bestemmelsene, jf vannressurslovens §§ 11 og 12.
- Bestemmelsene må sikre at støy blir godt nok ivaretatt i anleggsfasen jf kap. 4 i retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen, T-1442/2012.

Vi minner om at vilkår for egengodkjenning innebærer at Fylkesmannen har innsigelse til planen dersom vilkårene ikke imøtekommes.

Med hilsen

Jørn Krog
fylkesmann

Alf Petter Tenfjord
direktør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kontaktpersoner: Landbruk: Margrethe Halsan, tlf. 73 19 92 73
Miljøvern: Harald Høydal, tlf. 73 19 92 14
Barn og unge: Jostein Magne Krutvik, tlf 73 19 91 48
Sosial og helse: Harry P.A. van de Water tlf. 73 19 93 13
Universell utforming: Svein Horn Buaas tlf. 73 19 91 79
Samfunnssikkerhet: Svein Horn Buaas tlf. 73 19 91 79

Kopi:

Sør-Trøndelag fylkeskommune PB 2350 Sluppen 7004 TRONDHEIM

Sør-Trøndelag fylkeskommune PB 2350 Sluppen 7004 TRONDHEIM

NOTAT

Oppdrag **1350001307/6120073**
 Kunde **Frøya kommune**
 Notat nr. **01**
 Dato **25.02.2014**
 Til **Frøya kommune v/**
 Fra **Eirik Lind og Anne Elisabeth Katmo**
 Kopi

Endringer etter 1.gangsbehandling av reguleringsplan for Skarpneset industriområde, Frøya kommune

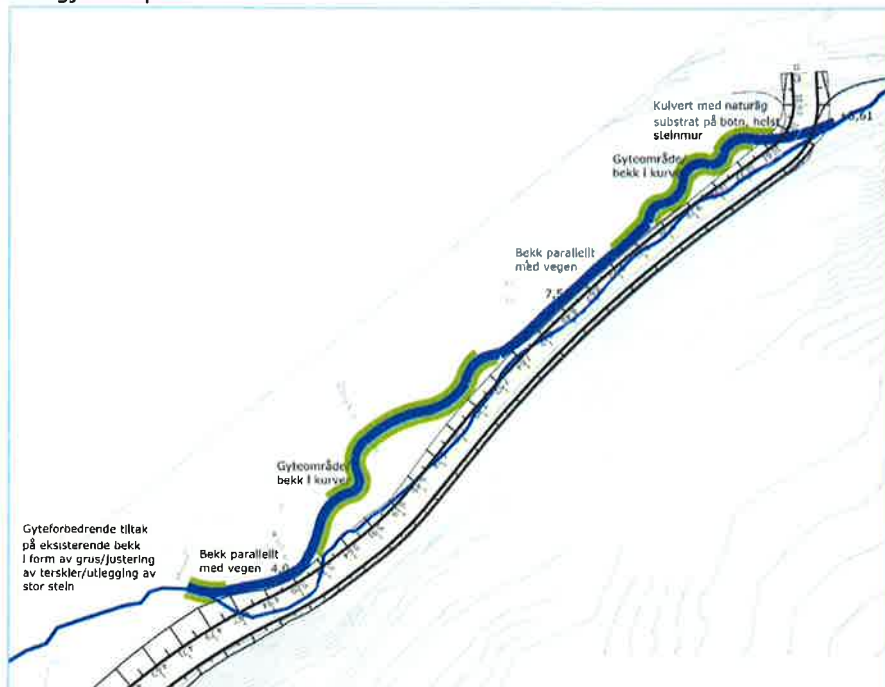
Dato 2014/01/31

Utforming av bekk og området rundt:

På revidert plankart er det lagt inn en større LNFRN-sone rundt bekken fra Skarpnesvatnet med hensynssone bevaring naturmiljø over. Hensynssonen følges av bestemmelse som sikrer at ved flytting av bekken skal den reetableres på en slik måte at eksisterende økosystem og funksjoner som gytebekk gjenskapes best mulig. Det er utarbeidet et forslag til hvordan bekken kan gjenskapes.

Rambøll
 Mellomila 79
 N-7493 Trondheim

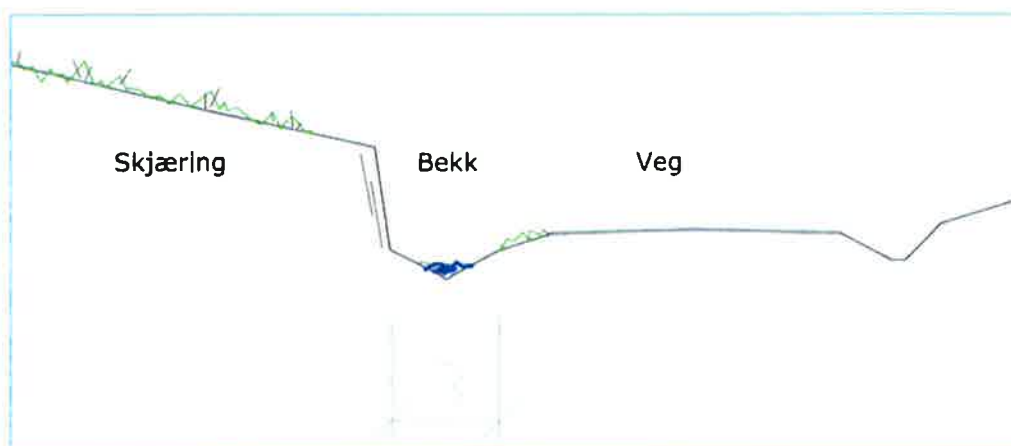
T +47 73 84 10 00
 F +47 73 84 10 60
 www.ramboll.no

Figur 1 Skisse, omlegging av bekkeløp.

Forslag til flytting av bekken viser to områder hvor bekken går i kurver for å legge til rette for gyteområder for fisk. Under avkjørselen til Skarpneset anbefales det at bekken ledes i kulvert med naturlig substrat i bunnen, evt. steinmur. På den måten opprettholdes vandringsmuligheten for fisk. I området hvor vegen forlater bekken er det anbefalt å gjennomføre gyteforbedrende tiltak på eksisterende bekk i form av grus/justering av terskler/utlegging av stor stein.

På en del av strekningen er bekken lagt parallelt med vegen, dette er for å hindre større terrenginngrep i kollen som ligger nordvest for bekken. På denne strekningen er det mindre plass til å etablere kantvegetasjon mellom bekken og vegen. På motsatt side vil det bli en skjæring som blir for bratt til å revegeteres. Langs resten av bekken kan kantvegetasjon reetableres i en bredde på minimum 2 meter på begge sider.

Figur 2 Prinsippsnitt, parallellføring med veg.

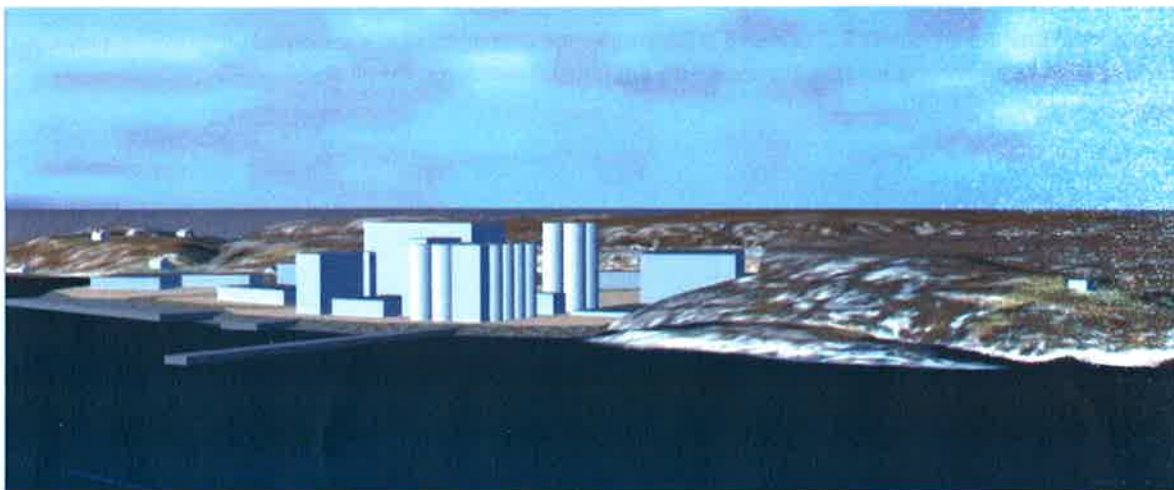
Figur 3 Prinsippsnitt, bekk med kantvegetasjon.

Den beste løsningen for å revegetere kantvegetasjonen rundt bekken er å ta av eksisterende toppdekke og mellomlagre dette mens anleggsarbeidet pågår. På denne måten kan området raskt revegeteres og med korrekt vegetasjon. Det er viktig at toppdekket lagres og skjøttes riktig, spesielt for å hindre uttørking.

Høyder:

I opprinnelig planforslag ble det foreslått at bebyggelsen innenfor planområdet ikke skulle overstige tilliggende skjæring. Det er i ettertid avdekket behov for større høyde for at området skal kunne romme silotanker til fiskefôr. Disse har en høyde på mellom 40 og 50 meter og det er derfor behov for å øke maks høyde i bestemmelsene til planen. Bestemmelsenes punkt 4.1 er derfor endret til å sette en maksimal gesimshøyde på kote 50 moh (NN1954). I tillegg tillates det skorsteiner på inntil 80 meter over terrenget innenfor planområdet.

Det er laget en video som viser mulig plassering av silotankene og hvordan de høydemessig forholder seg til omkringliggende terreng og skjæring. Nedenfor er det tatt inn bilder fra filmen som illustrerer bebyggelse og siloer.

Figur 4 Illustrerer næringsbebyggelse og siloer sett fra sørøst.

Figur 5 Illustrerer bebyggelse sett fra vest.

Siloene med fiskefôr må plasseres nært sjøkanten for å kunne laste fôret over på båt. Dette bryter med prinsippet om en nedtrapping fra skjæringene og ned til sjøkanten, men åpner for at en viktig sjøbasert næring kan etablere seg innenfor området.

Det er ikke bestemt hvilke bedrifter som skal etablere seg på Skarpneset, men det er av den grunn viktig å ha mulighetene åpne. En økning i tillatte byggehøyder gir ikke dramatiske endringer for området, men åpner opp for en bedre utnyttelse av næringsområdet.

Støy i anleggsfasen:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har satt som vilkår for egengodkjenning at bestemmelser som sikrer at støy blir godt nok ivarettatt i anleggsfasen må tas inn i bestemmelsene til planen.

Det er derfor tatt inn et punkt 9.3 under § 9 Særregler for anleggsfasen, som omfatter kravene i kap. 4 i T-1442/2012 (begrensning av støy fra bygg- og anleggsvirksomhet), tabell 4.

Til Anne Elisabeth Katmo

5

Jeg kommer herved med et innspill på vegne av mine to sønner i fht prospektet vi fikk tilsendt angående utbygging av industriområdet på Skarpneset.

Jeg må jo si at det var med stor fortvilelse vi mottok prospektet. Dette vil få en stor innngripen i livet vårt, i og med at vi bor så nære. Eiendommen har vært bebodd siden på slutten av 1800-tallet, og hele tiden av familien, med et lite opphold på 1990-tallet.

Vi ønsker et møte for å drøfte skadeomfanget og få det så lite som mulig.

Vi vil ganske snart bestille takstmann og få eiendommen taksert slik den står i dag. Dette til informasjon.

Med hilesn

Ellen Hallarskag

6

Silje Meslo Lien

Fra: Anne Elisabeth Katmo <anne.elisabeth.katmo@ramboll.no>
Sendt: 2. april 2014 15:32
Til: Silje Meslo Lien
Emne: VS: Reguleringsplan for Skarpneset industriområde på Frøya

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Fullført

Med vennlig hilsen
Anne Elisabeth Katmo

Arealplanlegger
Avdeling Areal og Samferdsel

M +47 95 15 21 10
anne.katmo@ramboll.no

Rambøll Norge AS
Mellomila 79
NO-7493 Trondheim
www.ramboll.no

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Sagmo Morten [<mailto:morten.sagmo@trondheim.kommune.no>]
Sendt: 30. mars 2014 22:12
Til: Anne Elisabeth Katmo
Emne: Reguleringsplan for Skarpneset industriområde på Frøya

Hei. Vi er to naboer til det planlagte anlegget på Skarpneset. Vi har innvendinger til planene. Jeg kontakter deg i morgen, og ønsker å avtale møte om dette før fristen 31 mars. Momenter er høyden på anlegget, lyssetting, om det er heldøgnsdrift, osv. Hilsen Morten Sagmo og Kristian Hallarskag.

Sendt fra min iPhone

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Andreas Kvingedal
Arkivsaksnr.: 14/386

Arkiv:

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet
Kommunestyret

KJØP AV AREAL FRA EIENDOMMEN GNR. 22, BNR. 39 - EIER MESTA AS

Vedtak:

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre godkjenner den fremlagt kjøpekontrakten for erverv av ca. 1900 m2 fra Mesta Eiendom AS sin eiendom Gnr. 22, bnr. 39 på Melkstaden.
Kjøpesummen inkl. omkostninger dekkes fra bevilgningen avsatt til Nordhammervika næringspark.

Vedlegg:

Kjøpekontrakt m/vedlegg

Øvrige dokumenter (ikke vedlagt):

Saksopplysninger:

Frøya kommune kjøpte i 1988 et areal på ca. 9800 m2 på Melkstaden som tomt til ny vegstasjon, dette med bakgrunn i at man ønsket å flytte vegstasjonen ut fra Sistranda sentrum. Av dette arealet ble så ca. 7000 m2 overført til Statens Vegvesen hvor det ble bygget ny vegstasjon samme året. Denne eiendommen er så senere overført til Mesta AS ved deling av vegvesenet i en forvaltningsdel og en entreprenørdel.

Arealet sør for Mestaeiendommen er senere utfylt og er blitt utleid først til betongverk og senere for lagring av grus/steinmasser. Da anleggsarbeidet i Nordhammervik næringspark ble oppstartet ble så arealet benyttet som riggplass for entreprenøren.

Vurdering:

Tilkomsten til arealet har vært vest for Mestabygget og over deres eiendom. Dette er svært uheldig, da det skaper en del konflikter sett i forhold til driften av Mestaeiendommen. I og med at man nå bygger ny adkomst til Nordhammervika næringspark så vil denne adkomsten gå over eiendommen til Mesta og administrasjonen har derfor henvendt seg til Mesta Eiendom AS for kjøp av nødvendig areal til denne adkomsten, da selvsagt med betingelse

om at Mesta får benytte samme adkomst til sin eiendom. I tillegg har vi også et ønske om å kjøpe nødvendig areal på østsiden av Mestabygget for å sikre at kommunen har egen adkomst inn til sitt næringsareal sør for Mestrabygget(22/38). Med en slik løsning vil en være helt uavhengig av adkomst over Mesta sin eiendom. Vi vil da kunne utnytte arealet til ny næringsvirksomhet(ca. 2,5 daa). Det må også her tillegges at dette er et av alternativene for lokalisering av ny brannstasjon.

Det er foretatt forhandlinger med Mesta Eiendom AS om en kjøpekontrakt og det fremforhandlede forslaget ligger vedlagt. Kvadratmeterprisen er i kontrakten fastlagt til kr. 120,- pr. m2, noe som kan synes høyt. Det må imidlertid tillegges at store deler av arealet som kjøpes er utfylt og opparbeidet og har derfor en høyere pris enn vanlig råtomt, som i området er ervervet for kr. 50,- pr. m2.

For å sikre at kommunen er eier av adkomsten frem til næringsparken, samt få egen adkomst inn til næringsarealet på sørsiden av Mestabygget, tilrår rådmannen at kjøpekontrakten godkjennes som fremlagt.

Kjøpesummen inklusive omkostninger dekkes av utbyggingskostnadene for Nordhammervika næringspark.

MOTTATT

11.11.2019

KJØPEKONTRAKT

Selger: MESTA Eiendom AS, Postboks 256, 1326 LYSAKER

Kjøper: Frøya kommune, 7260 Sistranda

1. Overdragelsen omfatter.

Overdragelsen omfatter del av eiendommen Gnr.22, bnr. 39 i Frøya kommune. Grunnen som erverves er totalt på ca. 1.900 m² og er vist på vedlagte kart som er en del av denne kontrakt. Grunnen skal benyttes til fremføring av veg til kommunens nye næringsareal, samt kommunens eiendom sør for Mesta sin eiendom 22/39.

2. Kjøpesum og betaling.

Kjøpesummen er fastlagt til kr. 120,- pr. m². Oppgjør skjer etter at matrikelbrev er utstedt og arealet nøyaktig beregnet. Kjøper betaler alle utgifter i forbindelse med overdragelsen.

3. Overtakelse/Andre bestemmelser.

Kjøper overtar eiendommen ved tinglysing av skjøte. Det er selgers ansvar å slette evt. økonomiske heftelser på eiendommen før skjøte tinglyses. Selger gis tinglyst vegrett frem til sin eiendom 22/39 over den fradelte parsell. I tillegg vil skråningen mot øst blir sikret med vegrekkeverk langs østsiden av ny veg frem til kommunens eiendom sør for 22/39. Tomtegrense settes 1 meter fra kanten av vegen ned til næringsparken og også 1 meter fra kanten av vegen frem til arealet sør for 22/39.

Kjøper gis fullmakt til å søke om fradeling av arealet.

Ordførers underskrift er ikke gyldig før etter formannskapets godkjenning av kjøpekontrakten.

4. Reguleringsbestemmelser/offentlige pålegg.

Selger er ikke kjent med at det foreligger offentlige pålegg knyttet til eiendommen som ikke er utført.

KA

5. Bilag.

Som bilag til kontrakten følger:

- Kart som viser eiendommen som omfattes av overdragelsen

6. Konesjon.

Eiendommen er ikke konsesjonspliktig.

7. Antall eksemplarer.

Nærværende kontrakt er utferdiget i to eksemplarer, ett til hver av partene.

...../.....2014

FAUSKE 7.3.2014

.....
Frøya kommune

MESTA Eiendom AS
Mesta Eiendom AS
Org.nr 983 026 379
Postboks 256, 1326 LYSAKER

HA

M = 1:1000

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Silje Meslo Lien
m.fl.

Arkiv: PLAN 14/4 og 13/3

Arkivsaksnr.: 13/1353

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Hovedutvalg for forvaltning
Kommunestyret

REGULERINGSPLAN - VALEN BOLIGFELT- 2. GANGS BEHANDLING

Forslag til vedtak:

Før endelig vedtak av planen avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen

Vedlegg:

Plankart, datert 25.11.2013

Uttalelse Sør-Trøndelag fylkeskommune, datert 07.01.2014

Uttalelse Statens vegvesen, datert 16.12.2013

Uttalelse Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, datert 29.01.2014

Uttalelse Advokat ERBE & CO på vegne av Valen Grendalag, datert 04.02.2014

Uttalelse fra Terje Wahl og Inger Sjøset, datert 28.01.2014

Uttalelse fra Oddvar Espnes, datert 26.01.2014

Saksopplysninger:

Hovedutvalg for forvaltning vedtok i møte 05.12.2013 å legge reguleringsplan for Valen ut til høring og offentlig ettersyn. Høringsfristen ble satt til 03.02.2014.

Vurdering:

Det har kommet inn merknader fra sektormundighetene, grendalag og naboer.

Følgende merknader kom inn innen fristens utløp:

Hvem	Meknader	Vilkår for egengodkjenning	Forslag til tiltak
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Fraråder de foreslåtte boligområdene E og F. Dersom det ikke lenger er	Nordligste del av område E må	Nordligste del av Område E tas ut, men vi vurderer det slik at strandsonen i område

	behov for dette arealet til sjørettet næringsformål bør det forbeholdes bakenforliggende boliger og allmennheten.	tas ut slik at den fremste kollen inngår i friluftsmål et eller i friområde F1.	F og nedenfor område F er såpass bratt at det uansett er utilgjengelig og lite hensiktsmessig til bruk for allmennheten.
Statens vegvesen	Anbefaler at antall avkjørsler holdes til et minimum, at AV2 tas ut av plankartet. Ber kommunen se på mulighet for å koble adkomst til områdene A,C,D,B 1-4 på de andre to avkjørslene.	Ingen	AV2 tas ut av kartet, men det legges til i bestemmelsene at denne kan etableres som midlertidig vei dersom det er behov for det under utbyggingen.
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Den delen av område E som ligger nærmest sjøen bør benyttes som turområde.	Ingen	Ytre del av E blir til Friluftsmål
Kystverket Midt-Norge	Ingen merknader	Ingen	

Naboer

Hvem	Merknad	Forslag til tiltak
Advokat ERBE & CO på vegne av Valen Grendalag	Synes det er en stor fortetting av området og hadde ønsket å blitt hørt tidligere i planprosessen. De savner en mer detaljert plan over de forskjellige feltene. Vil ha en gang- og sykkelvei både internt i feltet og videre. De ønsker at det legges inn rekkefølgebestemmelser om at	Fortettingen er stor og dette for å dekke det behovet for nye boliger som er i området. Området er avsatt til boligområde i kommuneplanen og området er forsøkt delt opp slik at de ulike feltene virker litt mer spredt. Det er lite hensiktsmessig å gå nærmere på detaljplanleggingen av hvert enkelt felt da dette ofte er i strid med hvordan utbygger planlegger området. Ved at det utarbeides en detaljert situasjonsbeskrivelse før hvert område bygges ut vil hvert område få en helhet. I tillegg vil naboer bli hørt i denne prosessen og har mulighet til å komme med merknader. En gang- og sykkelvei tas inn i plankartet. Det legges inn rekkefølgebestemmelser. Selv om

	nødvendig infrastruktur opparbeides før feltene kan bygges ut. De ønsker også en ettappevis utbygging der A og B må være ferdigstilt før utbygging skjer i C,D og E. De mener også at det er en klar mangel at det ikke er utarbeidet en målsatt planskisse som viser eksisterende og planlagt bebyggelse. Dette er nødvendig for tap av utsikt, sollys og innsyn skal bli visualisert.	det på grunn av infrastruktur er mest hensiktsmessig å bygge ut de områdene nærmes veien først er det de sjønære eiendommenen det er størst etterspørsel etter. Det vil derfor legges inn bestemmelser om at for feltene A,C,D og E må påbegynte felt ferdigstilles før et nytt kan bebygges. Dette utarbeides i forbindelse med situasjonsbeskrivelsene. I en fremtidig byggesak vil disse faktorene bli vurdert. Saken vil behandlet i henhold til plan- og bygningsloven, og formålet bak pbl. § 29-4 vil sikre byggenes tilgang til lys, luft og en viss avstand til annen bebyggelse. Det vil også gjøres en konkret vurdering av hvert enkelt tiltak og naboer har i den prosessen mulighet til å komme med merknader.
Terje Wahl og Inger Sjøset, eiere av eiendommen 13/8	Bakken ned til byggefelt F er bratt og på grunn av en skarp sving er den vanskelig å kjøre på vinterstid. Svingen vil utgjøre en utfordring trafiksikkerhetsmessig. De har utkjørsel i svingen og lurert på om siktforholdene blir ivaretatt. Foreslår at veien legges enten i forlengelse av veien til felt G eller som en forlengelse av eksisterende vei som går til småbåthavna i nærheten. Mener at utbygging av felt G vil gjøre at de blir utsatt for urimelig innsyn i tillegg til at solforholdene	Det er satt av et område til annen veigunn for å gjøre svingen tryggere. Det er også gitt i bestemmelsene at alle fyllinger og skjæringer som oppstår i tilknytning til vei skal tilsåes og gis et tiltalende utseende. Det legges til bestemmelsene at siktforholdene må ivaretaes. Veiene er planlagt slik at de lager minst mulig fotavtrykk i naturen. En forlengelse av veien fra småbåthavna vil føre til et mye større inngrep. Deler av den planlagte veien er allerede opparbeidet i dag og det vil være naturlig å legge den der. Ved at husenes plassering og utforming tas i forbindelse med utbyggingen er det lettere å se på

	vil endres. De mener at det er nødvendig at husenes plassering og utforming tas inn i reguleringsplanen og ikke i en senere situasjonsplan. Det stilles spørsmål om bestemmelsen «eksisterende tiltak uforandret både med hensyn til utformin og byggegrenser». De avslutter med at de valgte dette område å bosette seg da det i dag er grisgrendt og fredelig der. De er usikker på om de er villige til å fortsette å bo i området dersom det blir så stor fortetting som planlagt.	de konkrete tiltakene og vurdere dem i forhold til situasjonen på det tidspunktet. Behandlingen av byggesaken vil se på det konkrete tiltaket og vil ivareta de rettighetene man som nabo har. Dette betyr at det ikke legges krav til eksistrende bygg om at de skal endres i henhold til plan. Men at fremtidige bygg på eiendommen må utføres etter reguleringsplanens bestemmelser. Utbyggingen er i henhold til kommuneplanen og det betyr at dersom de er i mot hele utbyggingen i området burde dette vært varslet ved kommuneplanarbeidet.
Oddvar Espnes	Mener det er en såpass stor fortetting at det vil endre hele grenda og gjør at mange allerede vurderer å flytte derifra. Er redd for at det blir reine utleiebygg med stor utskiftning.	Det er en nasjonal strategi å satse på fortetting i byer og tettsteder. Dette gir en mer bærekraftig utbygging og bidrar til en mindre belastning på både det lokale og globale miljøet. Valen ble under arbeidet med kommuneplanen avsatt til dette formålet og det blir nå fulgt opp gjennom denne reguleringsplanen. For at område skal virke mindre tettbebygde er det lagt inn et stort grøntområde i midten i tillegg til flere friområder i resten av planen. Allmennhetens interesser blir også sikret langs sjøen.

På grunn av flere merknader og innspill fra grendalag og private tilråd administrasjonen at det før endelig vedtak av planen, avholdes et møte mellom tiltakshaver, grendalag, naboer med merknader og kommunen for nærmere avklaring av planen.

Dette skulle egentlig blitt holdt tidligere, men for å løse opp i eventuelle konflikter som unødig kan forsinke videre planprosess.

PLAN
SML

17/1-14.
23/14
13/13538

Frøya kommune
Postboks 152
7261 SISTRANDA

Vår referanse
201322283-6

Deres referanse

Dato
07.01.2014

Reguleringsplan for Valen boligfelt i Frøya kommune

Deres oversendelse datert 09.12.2013.

Området ligger sentralt til i fht flere bedrifter på Yttersiden av Frøya, det er behov for ulike boligtyper i denne delen av kommunen.

Utsnitt av kommuneplanens arealdel
m/inntegnet plangrense

Reguleringsplan Valen boligfelt

Planforslaget er delvis i tråd med kommuneplanens arealdel.

Industriformålet på yttersiden er imidlertid erstattet med boligformål (områdene E og F). Landskapsmessig er dette området utfordrende for utbygging. Bebyggelse på de fremste bergknausene vil gi uheldige landskapsinngrep og vil bli liggende svært eksponert til i landskapet (i silhuett).

Foreslåtte boligområder E og F har formålsgrænse kun 16-17 m fra strandlinja. En slik plassering vil både gi store inngrep i et åpent område ned mot sjøen, og bidra til privatisering av arealet som vender ut mot sjøen.

Strandsonen innenfor planområdet er lite berørt av inngrep i dag. Det er et nasjonalt mål at strandsonen skal bevares som et natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle. Strandsonen som nasjonal interesse er tydeliggjort ved det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen.

Saksbehandler: Tore Forbord, tore.forbord@stfk.no,

Postadresse:
Postboks 2350
sluppen
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Fylkeshuset
Erling Skakkesgt. 14
7004 TRONDHEIM

Telefon: +47 73 86 60 00
Bankkonto: 8601.27.27277
Org.nr.: 938 634 556

E-postadresse:
Postmottak@stfk.no
Internett:
www.stfk.no

Det er et mål at god planlegging i kommuner, fylker og regioner skal bidra til å hindre uønsket nedbygging i strandsonen og sikre bærekraftig ressursutnyttelse langs kysten.

Det er viktig at det ivaretas enkelte mer urørte områder ned mot sjøen, både for å sikre allmennheten adkomst, og som en verdi for bakenforliggende boliger.

Ut fra overnevnte vil vi fraråde foreslåtte boligformål på områdene E og F. Dersom det ikke lenger er behov for dette arealet til sjørettet næringsformål bør det forbeholdes bakenforliggende boliger og allmennheten.

Ut fra landskapshensyn må område E reduseres slik at den fremste kollen inngår i friluftformålet eller i friområde F1. Dette utgjør ca 3,8 daa av totalt ca 38 daa boligareal.

Så vidt vi kan se fra kulturminneregisteret, er det ikke registrert automatisk fredede kulturminner innen området. Selv om dette registeret er noe mangelfullt, vurderer vi det til å være relativt liten risiko for at planen vil komme i konflikt med slike. Så langt har ikke Sør-Trøndelag fylkeskommune andre merknader til igangsatte planarbeid.

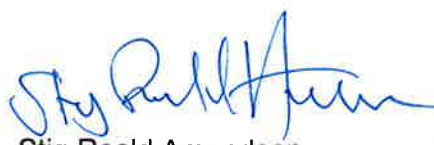
Når det gjelder forholdet til fv 412, vises det til egen uttalelse fra Statens vegvesen datert 16.12.2013.

Vilkår for egengodkjenning:

Nordligste del av område E må tas ut av planen slik at den fremste kollen inngår i friluftformålet eller i friområde F1, jfr kommentarene over.

For ordens skyld minner vi om at vilkår for egengodkjenning kan innebære innsigelse til planen dersom vilkårene ikke imøtekommes. Saken vil da bli behandlet politisk i fylkesutvalget.

Med hilsen

Stig Roald Amundsen
fagsjef

Tore Forbord

Gjenpart: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, her.
Statens vegvesen, Region midt, Fylkeshuset, 6404 Molde

Statens vegvesen

PLAN	23/12-13
Saksbehandler: SML	Fin: 5616/13
Klassifisering:	Jnr: 13/1353-7
	Betragt:

3

Frøya kommune
ved Silje Meslo Lien
Postboks 152
7261 SISTRANDA

Behandlende enhet:
Region midt

Saksbehandler/innvalgsnr:
Marthe Fjellheim -

Vår referanse:
2013/071363-005

Deres referanse:
13/1353

Vår dato:
16.12.2013

1. gangs høring - Reguleringsplan Valen boligfelt - Gnr. 13 bnr. 3 og gnr. 14 bnr. 4 i Frøya kommune

Vi viser til oversendt planmateriale, datert 09.12.2013.

Statens vegvesen har gjennomgått planforslaget, og har følgende merknader. I saksfremlegget fra Frøya kommune står det at «avkjørsel vil bli i hovedsak til kommunal vei». Dette er feil, da det i plankartet vises tre avkjørsler, samtlige fra Fv 412.

Statens vegvesen er skeptiske til å øke antallet avkjørsler fra Fv 412. Strekningen har riktignok en ÅDT på 170, men fartsgrensen er på 80 km/t. I saksfremlegget til saken står det beskrevet at avkjørsel AV2 er tenkt brukt i en begrenset tidsperiode. Om avkjørselen ikke er tenkt å være permanent, anbefaler vi at den tas ut av plankartet, og at det heller søkes om midlertidig anleggsveg i forbindelse med utbygging. Dette kan også beskrives i planbestemmelsene.

Vi anbefaler at antall avkjørsler holdes på et minimum, og ber dere se på mulighetene for å koble adkomst til områdene A, C, D, B 1-4 på de andre to avkjørslene.

Ut over dette har Statens vegvesen ingen merknader til planforslaget.

Vilkår for egengodkjenning: Ingen

Plan- og trafikkseksjonen
Med hilsen

Erik J. Jølsgard
seksjonssjef

Marthe Fjellheim

Postadresse
Statens vegvesen
Region midt
Fylkeshuset
6404 Molde

Telefon: 02030
Telefaks: 71 27 41 01
firmapost-midt@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Prinsensgate 1
7013 TRONDHEIM

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

Kopi: Sør-Trøndelag fylkeskommune, enhet for regional utvikling

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

4

Saksbehandler
Ingvild Kalland
Kommunal- og samordningsstaben

Innvalgstelefon
73 19 91 61

Vår dato
29.01.2014
Deres dato
09.12.2013

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2013/4868-421.4
Deres ref.

Frøya kommune
Postboks 152
7261 Sistranda

PLAN	312-14
SML	543/14
13/1353-13	

Høringsuttalelse av reguleringsplan Valen boligfelt - Frøya kommune 13/3 og 14/4

Fylkesmannen har mottatt ovennevnte reguleringsplan til uttalelse, og har følgende vurdering av planen:

Ut i fra hensynet til landbruk og bygdeutvikling, sosial og helse, universell utforming og samfunnssikkerhet, har Fylkesmannen ingen merknader.

• Miljøvern

Det er lagt opp til ulike områder for bolig med mye grønnstruktur mellom «feltene», noe som er positivt. Den delen av område «E» som ligger nærmest sjøen ser ut til å ligge på et høydedrag/bergknaus som egner seg godt som turområde og utsiktspunkt. På grunn av områdets potensiale som turområde og utsiktspunkt, og fordi bygging av boliger vil kunne forringe landskapsbildet, anbefaler vi at byggeområdet blir trukket lenger bort i fra sjøen slik at «toppen» av kollen forblir ubebygd. Vi har ellers ingen merknader til reguleringsplanen.

• Barn og unge

Planen synes å ha avsatt hensiktsmessige areal for lekeområder. Rekkefølgebestemmelsene for ferdigstillelse av lekeområder etter hvert som utbyggingen skjer er også konkret, og ivaretar formålet.

Vilkår for egengodkjenning: Ingen

Med hilsen

Alf Petter Tenfjord (e.f.)
direktør

Ingvild Kalland
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

FRØYA KOMMUNE	Møteid: 3/2-14
Artid: PLAN	For: 539/14
Saksbeiter: SML	Jnr: 13/1353-12
Konklusjon:	For:

5

Frøya kommune
Postboks 152
7261 SISTRANDA

ERBE & CO

ADVOKATFIRMAET DA – MNA

Advokat Eigil Erbe
Advokat Trond O. Aspaas
Advokat Knut G. Fallrø
Advokat Roar Kjøsnes
Advokat Halvor Hjelm- Hansen
Advokat Daniel Lund

Kontorleder Tonje Eggan

Vår ref:
33790/ 3516 KGF

Deres ref:
SML/5436

Ansvarlig advokat
Knut G. Fallrø

Trondheim, den
4. februar 2014

AD. MERKNADER PÅ REGULERINGSPLAN FOR VALEN BOLIGFELT

Jeg bistår Valen Grendelag i anledning fremsatt reguleringsforslag for Valen boligfelt.

Ved brev fra Frøya kommune av 09.12.2013 er planen lagt ut til offentlig høring og ettersyn.

Følgende merknader gis til fremsatt reguleringsforslag:

1. Fortetting

Det fremsatte reguleringsforslag viser 18 eneboligtomter samt ca. 35 rekkehus/leiligheter. Når det tas hensyn til at det normalt er en sokkelleilighet i en enebolig innebærer planen opp til **70 nye boenheter** i et område som i dag består av ca 120 innbyggere. Dersom hver boenhet består av 3 personer gir dette **210 nye innbyggere** i grenda.

Dette er en meget høyfortetting av eksisterende bebyggelse som krever en grundig planprosess for å kunne gjennomføres på en måte som både ivaretar eksisterende bebyggelse både i forhold til innsyn/tap av sol/utsikt og ivaretar eksisterende bomiljø.

Valen Grendelag reagerer sterkt på at de overhodet ikke har vært invitert til en tidlig dialog i planprosessen fra utbygger sin side for å sikre ovennevnte forhold. Fremlagt planforslag har en manglende detaljregulering på flere større felt slik at det er stor usikkerhet om det endelige resultat for boområdet.

Manglende detaljregulering for samtlige felt med unntak av B og H innebærer at forslaget kun er en "grov" overflateregulering hvor blant annet byggenes utforming og antall boenheter først skal fremkomme ved en detaljert situasjonsplan som skal utarbeides først ved byggetiltak i området. Dette er åpenbart en svakhet ved planforslaget da disse vesentlige forhold ved planen må helhetlig ivaretas ved utarbeidelse av nåværende regulering og være en del av planprosessen.

Postadresse:
Postboks 333
N – 7403 Trondheim

Kontoradresse:
Olav Tryggvasons gt. 40
7011 Trondheim

Tlf.: 047 73 87 41 00
Fax: 047 73 87 41 01
Foretaksregisteret: NO 979 182 988 MVA

Valen Grendalag må involveres og høres i forhold til disse viktige deler av reguleringsplanen.

Det vises her til reguleringsbestemmelsenes § 1 nr. 4 hvor det gis en oppstilling over de forhold som først skal avklares ved utarbeidelsen av situasjonsplan som *hovedbygningens plassering, fremtidig garasje/uthus, parkeringsareal og adkomst m.v.*

Det må tas inn i planen en regulering av **gang- og sykkelveg** både internt i feltet og videre i det som vil være barnas skoleveg. Allerede med dagens 120 innbyggere er dette en utfordring og det vil åpenbart med 330 innbyggere være trafikksfarlig å ikke ivareta disse forhold.

2. Rekkefølgebestemmelser

Etter at det enkelte boligfelt er detaljregulert i igangsatt plan må det inntas en rekkefølgebestemmelse som stiller krav til opparbeidelse og ferdigstilling av nødvendig infrastruktur ved en etappevis utbygging av feltet.

Dette innebærer at det henholdsvis må stilles krav til at felt A og B må være ferdigstillet før videre utbygging skjer i felt C, D og E. Dette medfører at infrastruktur som adkomstvei og gangvei samt turveier er etablert samtidig med at bebyggelsen gradvis blir etablert.

Da planen innebærer en markant fortetting av dagens bomiljø vil en slik etappevis utbygging også være positivt i forhold til å etablere et godt bomiljø når det her er snakk om et meget stort antall familier som skal etableres/integreres i et lite lokalmiljø.

Det er videre nødvendig å regulere samt begrense det tillatte antall utleieenheter i planområdet da dette ofte vil være en utfordring for bomiljøet.

3. Byggeskikk/detaljregulering

Ved at det stilles krav til detaljregulering av bebyggelsen hvor både byggeskikk med plassering og utforming skjer samlet for hele planområdet vil en bedre kunne ivareta hensynet til dagens bebyggelse og bomiljø. Dette er særlig viktig i forhold til en utbygging av et felt av denne dimensjonen i et lite lokalmiljø.

Det vil avslutningsvis bemerkes at det er en klar mangel ved det foreliggende beslutningsgrunnlag at det ikke er utarbeidet en **målsatt planskisse som viser eksisterende og planlagt bebyggelse**. Dette er nødvendig at dette utarbeides for at tap av utsikt, sollys og innsyn skal bli visualisert.

Med hilsen
ERBE & CO. DA

Knut G. Fallrø
Advokat
E-post: knut.fallroe@erbe.no

6

Terje Wahl / Inger Sjøset

7270 Dyrvik

FRØYA KOMMUNE	3/2-14
Artid: PLAN	Rnr: 538/14
Saksbehandler: SML	Jnr: 13/1353-11
Kategori:	Kode:

Frøya kommune

Pb.152

7261 Sistranda

MERKNADER I FORBINDELSE MED HØRING – REGULERINGSPLAN VALEN BOLIGFELT

Vi er innehavere av Gnr.13 Br.nr. 8 i det planlagte boligfeltet.

Vi har følgende merknader til reguleringsplanen:

1. Adkomst til byggefelt merket F.

Pr. dags dato er dette en bratt bakke som er vanskelig å kjøre vinterstid pga stigning og en skarp sving. Denne veien fungerer i dag som adkomst til vårt hus og som gangsti forbi vår eiendom. Ved glatt føre parkeres våre biler ved skolen fordi bakken er farlig å kjøre.

V ser at det er planlagt en utvidelse av veien til 6 m med grøfter.

Svingen vil utgjøre en utfordring trafikksikkerhetsmessig vinterstid slik vår erfaring er, selv om den utvides. Vi har også utkjøring fra garasjen og boligen ut i denne svingen pr.dags dato.

Blir siktforhold langs veien ivarettatt fra utkjørsel hus og garasje og bakketopp med den økte trafikken slik veien er tenkt?

Dette innebærer en innsprenging i terrenget som vil medføre skjemmende utsikt fra vårt hus.

Utbygging av felt F vil medføre økt trafikk og medfølgende støy forbi vårt hus slik adkomstveien er planlagt.

Er det vurdert mulighet for å legge adkomst til felt F i forlengelsen av veien til felt G?

Eller er det vurdert vei til felt F via eksisterende vei som går til småbåthavna til Oddvar Espnes?

Disse løsninger ville redusere belastningen med utbygging av felt F for oss.

Dette vill bli en tryggere trafikk om vinteren.

Og om siste løsning ble valgt, ville trafikken i Valakrysset reduseres ,og bli fordelt fra F og G til avkjørsel til småbåthavn.

Vi tillater oss å nevne at gammelveien forbi oss da kunne bestå som en akseptabel gangsti jfr. løsninger med gangsti til de andre feltene i planen.

2. Ubygging av felt G.

Her blir boliger plassert slik at vår eiendom blir utsatt for urimelig innsyn ovenfra og ned.

Solforholdene vil også endres, slik at det faller mer skygge på vår eiendom.

Vi etterspør mulige løsninger / hensyntaking for å ivareta skjerming mot vår eiendom fra felt G.?

Det er nødvendig at det utarbeides et kart med soldiagram som viser sol/skyggevirkingen på vår eiendom for regulert/planlagt utnyttelse av nabotomtene. Det er en klar mangel ved det foreliggende beslutningsgrunnlag at det ikke foreligger en **målsatt planskisse som viser eksisterende og planlagt bebyggelse**. Dette er nødvendig for at tap av sollys og innsyn skal bli visualisert.

Det er videre nødvendig at husenes plassering og utforming tas inn i reguleringsplanen og ikke i en senere situasjonsplan slik at konsekvensene av den plan som blir godkjent er kjent i planprosessen.

3. Begrensende muligheter på egen tomt og ubesvarte spørsmål

Gjennom foreslått reguleringsplan ønskes "eksisterende tiltak uforandret både med hensyn til utforming og byggegrenser".

Hva betyr det?

Hvilke kriterier legges til grunn?

Tomtegrensen aksepteres selvfølgelig.

Men om utforming på vår tomt og bolig i all framtid skal være låst, hindres den mulighet vi har til å utvide og bygge om på en svært restriktiv måte? Dette er etter vår mening en alvorlig inngripping i eksisterende beboeres trivsel og muligheter. Ønsker vi eller andre eiere å bygge nytt, må det vel kunne velges utforming i forhold til gjeldende byggeregler og omsøke med nabovarsel som alle andre kan?

I utarbeidelsen av denne planen har utbygger ikke vært i dialog med oss som blir berørt.

Vi etterspør :

Framdriftsplan, med hvilke områder som er tenkt utbygd først?

Hvilke byggestil det er tenkt i området?

Hvor stor utleieandel det skal være på boenhetene?

Hvilke miljømessige tiltak er tenkt mht befolkningsøkning i grenda?

4. Oppsummering

Vi har aktivt valgt å bo grisgrendt ,nå blir eiendommen innbygd på tre sider.

Huset vårt ligger som en usjenert og vakker plass, med eneste naust i dette område. Huset var til å begynne med husmannsplass på gården her, og har vært bebodd av familien i fire generasjoner.

Når det nå skjer en fortetting opp til 53 boenheter i grenda, vil vi oppleve store endringer på godt og vondt.

Fortetting kan i og for seg være positivt, når det tas hensyn og bygges på en slik måte at eksisterende bebyggelse får bevare sin egenart og nødvendige hensyn for trivsel ivaretas.

For oss virker det overdimensjonert å plassere så mange boenheter på et så lite areal, i et ellers grisgrendt område av Frøya.

Reguleringen av Valen boligfelt slik den nå foreligger medfører for oss mange hus på et forholdsvis lite areal, skjemmende utsikt, direkte innsyn, trafikkstøy og forventet støy over en antatt lengre utbyggingsperiode.

Med gjennomføring av reguleringsplanen antar vi å få en vesentlig forringelse av boligens verdi pga de nevnte forhold.

Det oppstår en faktisk valgsituasjon, vil vi fortsatt bo i denne grenda med de begrensninger denne reguleringsplanen etter hvert medfører?

Er dette en akseptabel konsekvens for utbygger og kommunen som sådan?

28.01.2014

Med hilsen

Terje Wahl/ Inger Sjøset

Gnr. 13/3-14/4 29/1-14
SML 458/14
13/1353-10

Frøya Kommune
Pb 152

Valen, 26 jan 2014

(7)

7261 SISTRANDA

Deres ref. SML/5436 – REGULERINGSPLAN VALEN BOLIGFELT.

Viser til mottatt brev datert 09.12.2013 med vedtak om at reguleringsplan for Valen Boligfelt legges ut til offentlig høring og ettersyn i seks uker.

I midten av juni mottok jeg brev fra Kystplan AS med varsel om oppstart av planarbeid Valen Boligfelt Gnr/Bnr 13/3 og 14/4 i Frøya Kommune.

Gis her mulighet til å komme med merknader og innspill før forslaget til reguleringsplan med dokumenter blir levert Frøya Kommune til behandling, innen 04.07.2013.

I denne reguleringsplanen var ingen ting plassert av bygg og infrastruktur, slik at jeg hadde ingen kommentar på dette tidspunktet.

Det er ikke slik å forstå at vi er imot bygging av boliger i grenda, men å pakke inn opptil 57 boenheter i vår lille grend innafor 200 x 300 m, det tror vi vil være veldig uheldig for oss som allerede bor her og også for de som er nyinnflyttere .

Vi som bor her bygde pga. god plass, stilt og rolig rundt oss. Vi kunne gå trygt og fritt i store områder rundt våre boliger. Det har blitt meg fortalt at enkelte har tatt takst av sine hus for de vil flytte herfra hvis det blir en slik storstilt utbygging. Det har gitt meg mange tanker rundt dette.

Allerede i dag har vi nesten 50% av utenlandske tilflyttere. Enkelte familier har kjøpt gamle ledige hus. Mesteparten er ungdommer som leier boliger.

Skulle det bygges hus rundt oss her så håper vi at det reduseres betraktelig med antall bygg og at det blir boliger for familier og ikke rene utleiebygg for tilfeldige eller korttidsansatte ved SalMar.

Jeg forstår utbygger i forhold til kostnad med dette, men det er mulig å gjøre dette på en mer skånsom måte i forhold til eksisterende beboere.

Da NTE skulle bygge vindmøller inne i Frøya, var det veldig mange som var imot dette. De bodde langt fra parken, over hele Frøya og hytteiere over hele Norge. De var ikke grunneiere, men de fikk uttalt seg.

Det som skjer her nå, berører mange i grenda **mer** enn vindmølleparken ville ha gjort for de fleste. Det ble utbedret en konsekvensanalyse i forhold til vindparken. Jeg vil be at Frøya Kommune foretar en slik analyse for å se hva som kan komme til å skje med en slik stor utbygging i ei lita grend.

Med også et boligfelt på Nordskag-Kverva, vil vi få et av Trøndelags tettest befolkede områder med utenlandsk opprinnelse (stort sett fra Polen, Estland, Latvia og Litauen).

Vi vet at Nordskag skole og barnehage skal bygges ut, men har dere tatt tak for denne utbyggingen?

Jeg må igjen be dere som gir tillatelse til dette om å tenke godt gjennom hva dette innebærer.

Oddvar Espnes

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Harriet Strand
Arkivsaksnr.: 14/449

Arkiv: 039

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Kommunestyret

ORDFØRERENS ORIENTERING